

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
GMINY WSCHOWA
NA LATA
2023-2030**

WSC⁺OWA

**CENTRUM PROFILAKTYKI
I REEDUKACJI "ATELIER"**

WSCHOWA 2022

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW:	3
WPROWADZENIE	4
METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII	5
PODSTAWY PRAWNE	8
SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	10
<i>DOKUMENTY EUROPEJSKIE</i>	10
<i>DOKUMENTY KRAJOWE</i>	11
<i>DOKUMENTY REGIONALNE</i>	12
<i>DOKUMENTY LOKALNE</i>	12
CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	13
DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	13
CEL BADANIA	13
METODY, TECHNIKI I NARZĘDZIA BADAWCZE	13
DOBÓR PRÓBY	14
PROBLEMATYKA BADANIA	15
<i>STRUKTURA BADANEJ PRÓBY</i>	16
CHARAKTERYSTYKA GMINY	19
POŁOŻENIE GMINY	19
SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	20
RYNEK PRACY I SYTUACJA GOSPODARCZA	22
WYCHOWANIE I EDUKACJA	26
KULTURA, SPORT I REKREACJA	27
OPIEKA ZDROWOTNA	28
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	28
UWARUNKOWANIA W ZAKRESIE EKONOMII SPOŁECZNEJ	29
POMOC SPOŁECZNA	40
ZASOBY INSTYTUCJONALNE GMINY	43
DZIEDZINY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO	44
WSPIERANIE RODZINY	44
WSPARCIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI ORAZ POLITYKA SENIORALNA	64
ZDROWIE PSYCHICZNE	76

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030

PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH ORAZ UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH	83
PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE	97
PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU	110
WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA.....	119
CZĘŚĆ PROGRAMOWA	127
ANALIZA SWOT	128
MISJA I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	131
CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE	132
SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII.....	155
RAMY FINANSOWE STRATEGII.....	156
SYSTEM AKTUALIZACJI STRATEGII	157
KOMUNIKACJA SPOŁECZNA I PROMOCJA STRATEGII	158
MONITORING I EWALUACJA.....	159
WNIOSKI I PODSUMOWANIE	160
BIBLIOGRAFIA	161
SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL	162
SPIS RYSUNKÓW	162
SPIS TABEL	162
SPIS WYKRESÓW	163

WYKAZ SKRÓTÓW:

BP	Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy we Wschowie
CKiR	Centrum Kultury i Rekreacji we Wschowie
GKRPAiPN	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii we Wschowie
GUS	Główny Urząd Statystyczny
KCPU	Krajowe Centrum Profilaktyki Uzależnień
KPP	Komenda Powiatowa Policji we Wschowie
KS	Kluby seniora
MZW	Muzeum Ziemi Wschowskiej
OPS	Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie
NFZ	Narodowy Fundusz Zdrowia
NGO	(ang. <i>non-government organization</i>) – organizacja pozarządowa
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie
PES	podmioty ekonomii społecznej
POZ	Podstawowa Opieka Zdrowotna
PPP	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna we Wschowie
pp.	punkt procentowy
PUP	Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie
UMiG	Urząd Miasta i Gminy Wschowa
ZI	Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie we Wschowie

WPROWADZENIE

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX w. były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów ekonomii społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030² jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mające na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych. W celu zwiększenia skuteczności, konieczne jest systematyczne śledzenie zjawisk i problemów społecznych, które są przedmiotem Strategii.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, w działalności lokalnej polityki społecznej potrzebne jest strategiczne podejście. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowana jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy. Strategia stanowi zatem ważny instrument zarządzania, dzięki któremu możliwe jest rozpoznanie i wdrażanie przedsięwzięć o charakterze społecznym oraz integracja różnych środowisk lokalnych w ramach wspólnie zaplanowanych i skoordynowanych działań.

¹ Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

² Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Gminy, diagnozę problemów społecznych, analizę sytuacji społecznej oraz część programową obejmującą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, zakładane rezultaty, system wdrażania, monitoring oraz ewaluację. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- ✓ wspieranie rodziny,
- ✓ wsparcie osób z niepełnosprawnościami,
- ✓ zdrowie psychiczne,
- ✓ profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień,
- ✓ przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- ✓ aktywność i integracja społeczna seniorów,
- ✓ promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- ✓ wsparcie osób z problemem ubóstwa.

Do każdego z tych obszarów wskazane zostały podstawowe informacje, działania interwencyjne podejmowane przez instytucje publiczne i organizacje pozarządowe oraz najważniejsze problemy wynikające z analizy danych zastanych, a także wnioski z przeprowadzonego badania ankietowego wśród uczniów i dorosłych mieszkańców oraz ze spotkań konsultacyjnych z Zespołem ds. Opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023-2030 i mieszkańcami.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030 jest wyrazem zintegrowanego planowania strategicznego. Określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów i pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych. Pozwoli to na zapewnienie mieszkańcom gminy Wschowa dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego oraz integracji społecznej.

METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII

Podstawowe elementy Strategii są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Wskazane w nich cele główne, szczegółowe oraz poszczególne zadania mają na celu przybliżyć Gminę do osiągnięcia wskazanego przez lokalne władze i mieszkańców pożądanego obrazu Gminy w przyszłości. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo, iż horyzont czasowy nie został wskazany w Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien precyzować główne działania Gminy w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat. Jest to podejście zgodne z założeniami strategicznego planowania i zarządzania w administracji publicznej. W naukach o zarządzaniu wyróżnia się trzy główne poziomy planowania:

- ✓ **planowanie strategiczne** (długofalowe), w ramach którego określone zostają priorytetowe kierunki działań Gminy, cele i zasoby umożliwiające ich osiągnięcie;
- ✓ **planowanie taktyczne** (średniookresowe), czyli programy wskazujące zadania niezbędne do osiągnięcia celów głównych;
- ✓ **planowanie operacyjne** (krótkookresowe), które obejmuje jednorazowe lub cykliczne projekty i zadania pozwalające na realizację poszczególnych, mniej złożonych elementów planów taktycznych³.

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Zdefiniowane w dokumentach strategicznych problemy oraz kierunki działań skierowanych na rozwój społeczno-gospodarczy Gminy i wsparcie mieszkańców w zaspokajaniu ich potrzeb, mają szczególne znaczenie dla opracowywania i wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Spójna wizja Gminy w przyszłości pozwala podmiotom realizującym zadania z zakresu polityki społecznej na wprowadzanie kompleksowych i adekwatnych do potrzeb mieszkańców działań.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym, takimi jak np. Program Współpracy Gminy z Organizacjami Pozarządowymi, Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, Program Wspierania Rodziny, czy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcia w niej określonych elementów. Uwzględnienie ich oraz merytoryczna spójność dokumentów umożliwia pełne wykorzystanie potencjału Gminy w poszczególnych aspektach lokalnej polityki społecznej. Poniżej zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Analiza strategiczna

Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Gminie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemów i głównych potrzeb jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych oraz trendów społecznych. W celu opracowania niniejszej Strategii przeprowadzone zostały również badania ankietowe wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców, a także spotkania konsultacyjne z pracownikami instytucji publicznych

³ R. W. Gryffin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN., s. 224-225.

	<p>i mieszkańcami, które umożliwiły lepsze rozpoznanie występujących problemów. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej, które wpływa na jej rozwój i wykorzystanie dostępnych zasobów. Dodatkowym sposobem na określenie możliwości i ograniczeń Gminy jest analiza SWOT, wskazująca na jej mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.</p>
Sformułowanie Misji i Wizji Strategii	<p>Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Gmina za sprawą realizacji celów wskazanych w niej, natomiast Misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii i jej rolę w zakresie polityki społecznej.</p>
Określenie celów priorytetowych i zadań	<p>W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wyszczególnienie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Gminy. Wskazanie najdotkliwszych trudności mieszkańców i określenie działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.</p>
Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii	<p>Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.</p>

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest narzędziem służącym instytucjom samorządowym i NGO odpowiedniemu wspieraniu oraz wzmocnieniu potencjału lokalnej społeczności. Z tego powodu proces jej tworzenia i wdrażania nie może pomijać udziału osób szczególnie nią zainteresowanych, czyli mieszkańców. Włączenie lokalnej społeczności w procesy decyzyjne i kreowanie działań nazywa się **partycypacją społeczną**, a jej najczęściej spotykanymi formami są wykorzystane w niniejszym dokumencie konsultacje społeczne, a także badania diagnozujące zagrożenia lokalne oraz potrzeby mieszkańców w obszarach ujętych działaniami planistycznymi. Uspołecznienie Strategii i powierzenie części odpowiedzialności za jej charakter mieszkańcom daje możliwość zaplanowania działań adekwatnych do rzeczywistych oczekiwań społeczności lokalnej oraz stwarza warunki do pełniejszego wykorzystania jej potencjału.

PODSTAWY PRAWNE

Opracowanie całościowej, spójnej i wieloletniej koncepcji rozwiązywania problemów społecznych danej gminy lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Podstawą jurejdczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest w szczególności ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.), której zapisy, w tym art. 16 b. i art. 17 ust. 1 pkt 1 stanowią, iż do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy *opracowanie oraz realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*⁴.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Wśród najistotniejszych ustaw kompetencyjnych, nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki, należy wyszczególnić m.in.:

1. Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
2. ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego
3. ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego
3. ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Akty prawne dotyczące wsparcia rodziny i dziecka

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Akty prawne dotyczące ochrony zdrowia oraz przeciwdziałania uzależnieniom

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.).

3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.

Akty prawne dotyczące oświaty, zatrudnienia oraz wsparcia socjalnego

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych ,
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
3. ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej,
4. ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
5. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
6. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
7. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych,
8. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń,
9. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
10. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego,
11. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
12. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
13. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
14. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023,
15. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”.

Akty prawne normujące aspekty finansowe

1. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.

Akty prawne normujące pobyt cudzoziemców na terenie kraju

1. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji,
3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
4. ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, kraju, regionu oraz o charakterze lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

DOKUMENTY EUROPEJSKIE

„Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest kluczowym dokumentem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- ✓ rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- ✓ rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- ✓ rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich:

- ➔ „Unia innowacji” – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
- ➔ „Młodzież w drodze” – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
- ➔ „Europejska agenda cyfrowa” – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;
- ➔ „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;
- ➔ „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych;
- ➔ „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności

zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;

- ➔ „Europejski program walki z ubóstwem” – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa⁵.

DOKUMENTY KRAJOWE

Niniejsza Strategia jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- ✓ **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)** jest głównym dokumentem strategicznym Polski, który przedstawia największe wyzwania dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz wskazuje na kluczowe kierunki działań w tym obszarze. W Strategii zawarte są rekomendacje dla polityk publicznych, w tym polityki społecznej, których celem jest poprawa jakości życia Polaków, a także rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony. Według Strategii, rozwój Polski powinien odbywać się w ramach 3 celów szczegółowych: poprzez wzrost gospodarczy oparty o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną; rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, a także skuteczną działalność państwa i instytucji służącą wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarstwu.
- ✓ **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**, której celem jest *rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia*⁶. W Strategii wyznaczono 5 celów szczegółowych:
 1. Wzrost zatrudnienia.
 2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.
 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.
 5. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji obywateli.
- ✓ **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030** stanowi kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja celu odbywa się w 3 obszarach:
 1. Współdziałanie – społeczeństwo obywatelskie,
 2. Kultura – tożsamość i postawy obywatelskie,
 3. Kreatywność – potencjał kulturowy i kreatywny.

⁵ Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

⁶ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

- ✓ **Krajowy program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej**, która stanowi kluczowy dokument umożliwiający prawidłowe wdrożenie założeń Umowy Partnerskiej UE i Polski w zakresie przeciwdziałania dyskryminacji, promowania łączenia społecznego i walki z ubóstwem. Nadrzędnym celem działań przewidzianych w Programie jest wzmocnienie istoty podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej jako elementów aktywizacji i integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, dostawców usług użyteczności publicznej, a także realizatorów zadań z zakresu rozwoju lokalnego. Program przewiduje w szczególności wzmocnianie partnerstwa podmiotów ekonomii społecznej z lokalnymi samorządami, rozwijanie rynku pracy w zakresie miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, zwiększenie konkurencyjności PES oraz upowszechnianie pozytywnego wizerunku podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej.

DOKUMENTY REGIONALNE

Na poziomie regionalnym najważniejszym dokumentem strategicznym dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030 jest Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 roku oraz Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2021-2030. Na szczeblu powiatowym wiodącym dokumentem wpływającym na lokalną politykę społeczną gminy Wschowa jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Wschowskiego na lata 2018-2024.

DOKUMENTY LOKALNE

Najważniejszym dokumentem strategicznym na poziomie lokalnym jest dla Gminy *Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Wschowa oraz Urzędu Miasta i Gminy Wschowa na lata 2020-2027*, która określa podstawowe kierunki lokalnego rozwoju społecznego i gospodarczego Gminy w dłuższej perspektywie czasowej, a jej zasadniczym celem jest rozwój potencjału gospodarczego w oparciu o racjonalną i zrównoważoną eksploatację walorów i zasobów lokalnych, rozwój kapitału społecznego oraz wzrost atrakcyjności regionu.

CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Uwarunkowania gospodarcze oraz zmiany struktury społeczno-ekonomicznej, które miały miejsce na przestrzeni ostatnich kilku lat mają niebagatelny wpływ na jakość życia i funkcjonowanie społeczności lokalnej. Wynikiem pewnych przeobrażeń jest nawarstwianie się problemów społecznych występujących na poziomie lokalnym.

Problemy społeczne „to ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludzi, przez silne grupy bądź przez charyzmatyczne jednostki oraz które mogą być rozwiązane, czy też którym można jakoś zaradzić”⁷. Należy pamiętać, iż skutki problemów społecznych dotyczą nie tylko osób dotkniętych nimi bezpośrednio, ale również często członków ich rodzin. Konsekwencjami problemów społecznych może być pogorszenie standardu życia, prawidłowego rozwoju jednostek, a także brak możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb.

Sposobem na zbadanie i określenie występujących problemów w danej zbiorowości jest **Diagnoza Problemów Społecznych**. Jest ona pewnego rodzaju oceną aktualnego stanu rzeczy, która pozwala na identyfikację i opis zjawisk ograniczających lub stwarzających zagrożenie niezaspokojenia potrzeb danej społeczności.

CEL BADANIA

Niniejsze badanie miało na celu ukazanie skali problemów społecznych wśród mieszkańców Miasta i Gminy Wschowa.

METODY, TECHNIKI I NARZĘDZIA BADAWCZE

Metoda badawcza – „określony, powtarzalny i wyuczony sposób – schemat lub wzór – postępowania, świadomie skierowanego na realizację pewnego celu poprzez dobór środków odpowiednich do tego celu”⁸.

Rodzaje metod badawczych:

- ✓ jakościowe – uzyskiwane są tutaj przede wszystkim odpowiedzi na pytanie „dlaczego”?
- ✓ ilościowe – uzyskiwane są tutaj przede wszystkim odpowiedzi na pytania „ile”?
- ✓ triangulacja metod badawczych – metoda mieszana wykorzystująca dwie lub więcej metod jakościowych lub/i ilościowych.

Techniki badawcze:

- ✓ PAPI (ang. *Paper and Pencil Interview*) – wywiad osobisty prowadzony przez ankietera z wykorzystaniem papierowego kwestionariusza,
- ✓ CATI (ang. *Computer Assisted Telephone Interview*) – wywiad telefoniczny prowadzony przez ankietera,

⁷ K. Frysztański, Socjologia problemów społecznych, Warszawa 2009, s. 20.

⁸ S. Nowak, Metodologia badań społecznych, Warszawa 2007, s. 19.

- ✓ CAPI (ang. *Computer Assisted Personal Interviewing*) – wspomagany komputerowo wywiad osobisty prowadzony przez ankietera,
- ✓ CAWI (ang. *Computer Assisted Web Interviewing*) – technika, w której respondent samodzielnie wypełnia kwestionariusz ankiety dostępny online.

Badania wśród dorosłych mieszkańców oraz **uczniów** zostały wykonane zgodnie z metodą ilościową, w przypadku osób dorosłych za pomocą techniki PAPI, natomiast wśród uczniów – CAWI.

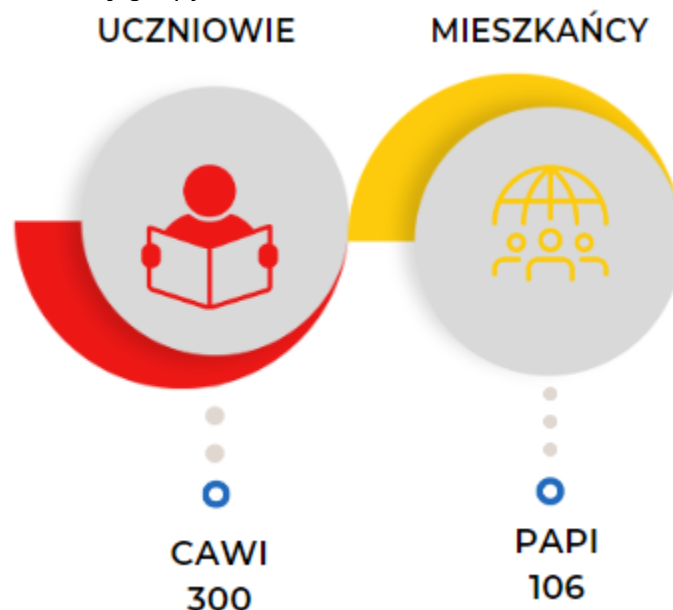
DOBÓR PRÓBY

Próba badawcza – jest to część populacji, którą chcemy zbadać.

Dobór próby badawczej, czyli zdefiniowanie jaką część danej zbiorowości będziemy badać, może być on losowy albo nielosowy. W przypadku poniższych badań zastosowano dobór losowy, ponieważ badana zbiorowość jest zbyt liczna, aby zbadać wszystkich jej członków.

Badania zostały przeprowadzone w okresie sierpień-wrzesień 2022 roku i wzięło w nich udział łącznie 406 osób. Poniższy rysunek przedstawia strukturę próby badawczej wraz ze wskazaniem techniki badawczej.

Rysunek 1. Struktura badanej grupy

Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy. Ewentualne dysproporcje wynikają z zaokrągleń do liczb całkowitych (+/- 2%).

W ramach prowadzonych badań diagnozujących lokalne problemy społeczne przeprowadzone zostały również **konsultacje społeczne**, w formie warsztatowej z przedstawicielami instytucji publicznych, tj. członkami Zespołu ds. Opracowania Strategii oraz dorosłym mieszkańcami Gminy, które umożliwiły rozpoznanie najdotkliwszych w ich opinii problemów, ich przyczyn oraz wskazanie potencjalnych rozwiązań.

PROBLEMATYKA BADANIA

Uzależnienia

Przemoc
w rodzinie

Zdrowie

Wsparcie rodzin

Niepełnosprawność

Seniorzy

Ubóstwo
i wykluczenie
społeczne

Rynek pracy

Czas wolny

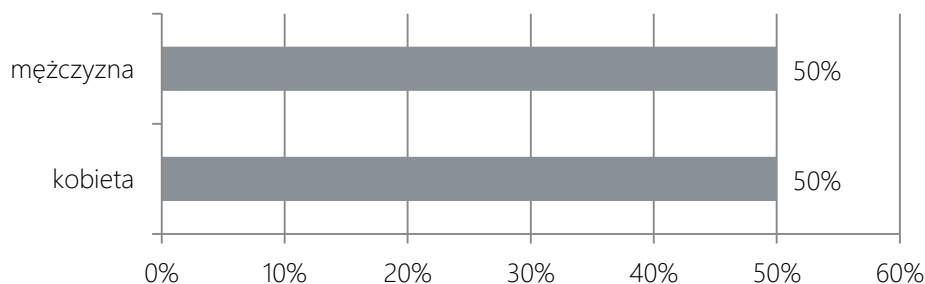
Edukacja

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

UCZNIOWIE

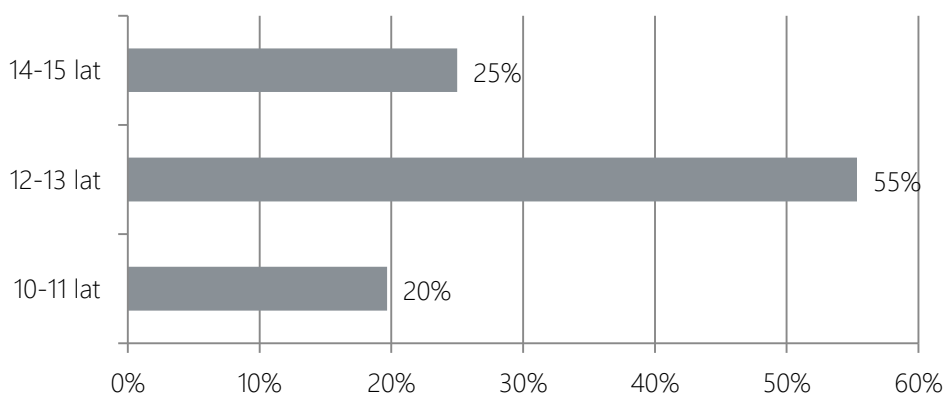
Uczniowie ze szkół znajdujących się na obszarze Gminy wypełnili łącznie 300 kwestionariuszy ankiet. Poniżej przedstawiono strukturę badanej próby z podziałem na płeć. Jak można zauważyć, w badaniu diagnozującym w takim samym stopniu uczestniczyli chłopcy, jak i dziewczynki, uzupełniając po 50% ankiet (po 150 osób).

Rysunek 2. Podział respondentów ze względu na płeć. N=300⁹

Wśród uczniów biorących udział w badaniu, ponad połowę kwestionariuszy ankiet wypełnili ankietowani w wieku 12-13 lat (55%), natomiast co czwarty uczeń miał 14-15 lat (25%). Dodatkowo, średnio co piąta osoba była w wieku 10-11 lat (20%).

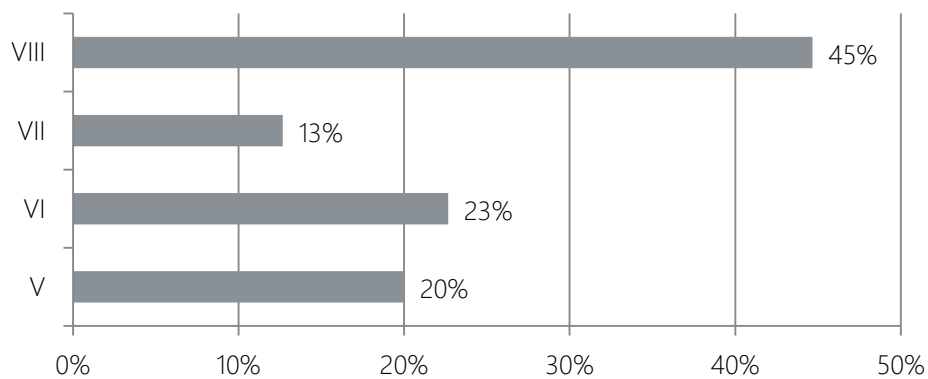
Wykres 1. Wiek: N=300

Poniższy wykres ukazuje strukturę badanej próby w podziale na przynależność do poszczególnej klasy szkoły podstawowej. Niemal połowa ankiet przekazana została przez uczniów klasy VII (45%), natomiast co czwarty badany zadeklarował, iż jest uczniem VI klasy szkoły podstawowej (23%), a co piąty klasy V (20%). Niemniej, 13% kwestionariuszy zostało uzupełnionych przez ankietowanych z klasy VII.

⁹ W niniejszym opracowaniu „N” oznacza liczebność zbiorowości próbnej, czyli liczbę osób upoważnionych do odpowiedzi na dane pytanie.

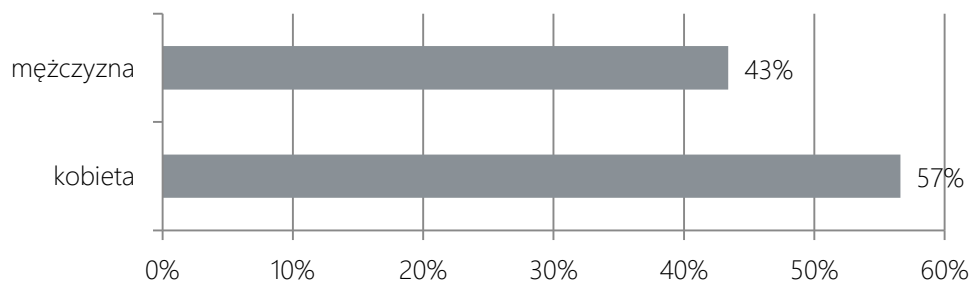
Wykres 2. Klasa: N=300

DOROŚLI MIESZKAŃCY

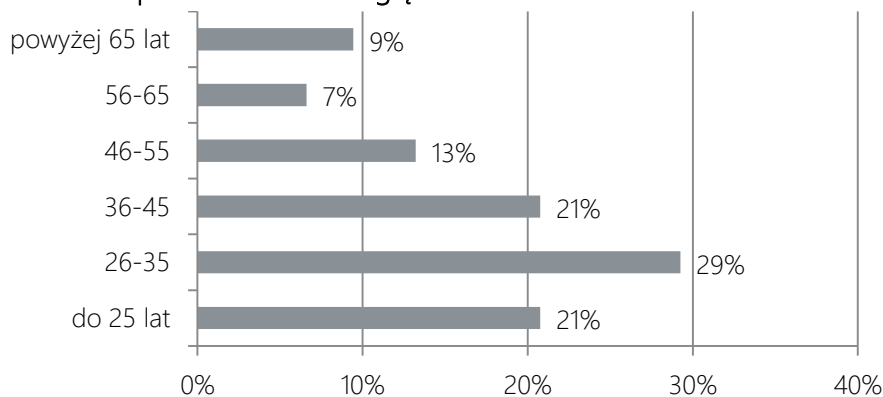
W badaniu ankietowym udział wzięło łącznie 106 mieszkańców gminy Wschowa, którzy ukończyli 18 rok życia. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby, ze względu na płeć. Jak można zauważyć, przewagę w badaniu miały kobiety, które przekazały 57% ankiet, natomiast mężczyźni uzupełnili pozostałe 43% kwestionariuszy.

Wykres 3. Podział respondentów ze względu na płeć. N=106

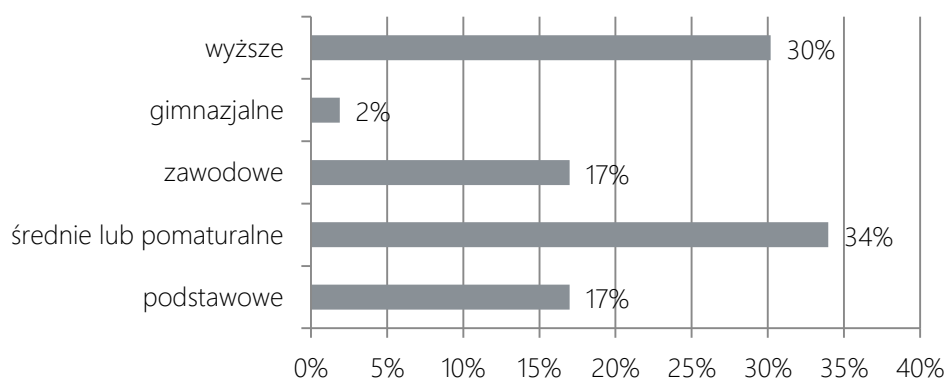
Analiza struktury badanej grupy wskazuje, że blisko co trzeci respondent to osoba w wieku 26-35 lat (29%), a średnio co piąty badany miał 36-45 lat lub mniej niż 25 lat (po 21%). Wiek 13% osób mieścił się w przedziale 46-55 lat, a 7% było w wieku 56-65 lat. Wśród ankietowanych byli również mieszkańcy, którzy zadeklarowali, iż ich wiek wynosi więcej niż 65 lat (9%).

Wykres 4. Podział respondentów ze względu na wiek. N=106

Respondenci zostali zapytani o poziom swojego wykształcenia. Jak wynika z ich deklaracji, największy udział w badaniu mieli dorośli mieszkańcy legitymujący się wykształceniem średnim lub pomaturalnym (34%), natomiast niewiele mniejszy odsetek badanych stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (30%). Po 17% kwestionariuszy przekazały osoby z wykształceniem zawodowym oraz podstawowym, a 2% ankietowanych zakończyło edukację na poziomie gimnazjum.

Wykres 5. Podział respondentów ze względu na wykształcenie: N=106

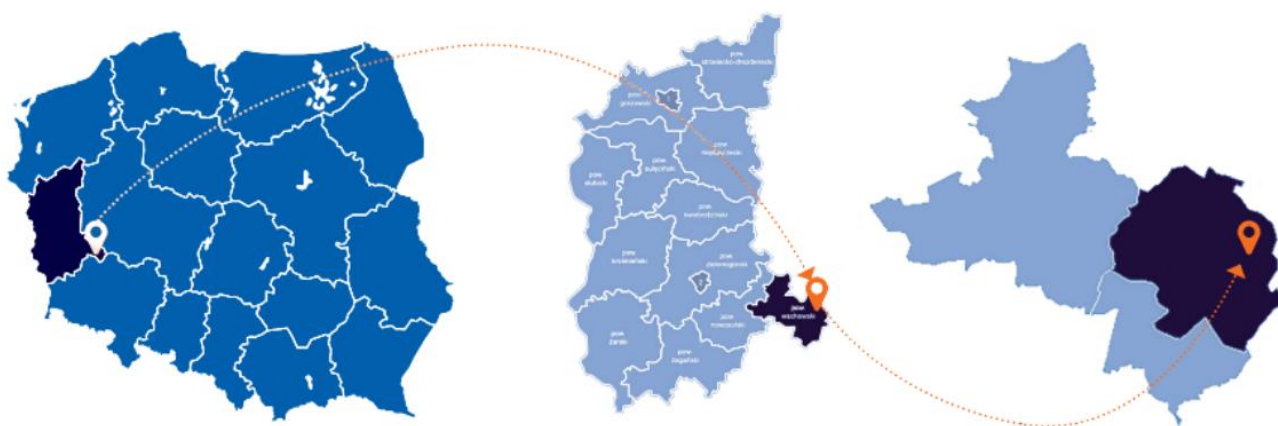

CHARAKTERYSTYKA GMINY

POŁOŻENIE GMINY

Gmina Wschowa jest miejsko-wiejską jednostką administracyjną położoną w południowo-wschodniej części województwa lubuskiego, w powiecie wschowskim, a jej siedzibą jest miasto Wschowa, gdzie zlokalizowane są kluczowe dla lokalnej społeczności instytucje publiczne i podmioty gospodarcze, a także mieści się siedziba władz powiatowych. Jednostka sąsiaduje z 7 gminami należącymi do powiatu wschowskiego, leszczyńskiego oraz górowskiego w województwie dolnośląskim – Góra, Niechlów, Sława, Szlichtyngowa, Świąciechowa, Wijewo oraz Włoszakowice. Gmina Wschowa obejmuje 15 jednostek pomocniczych, tj. sołectw, a także miasto. Gmina obejmuje powierzchnię 197 km², czyli 31,6% powierzchni powiatu. Na jej terenie rozwija się przede wszystkim rolnictwo oraz turystyka, co jest efektem lokalnej struktury powierzchni – 62% terenu stanowią użytki rolne, natomiast obszary leśne obejmują 26% terenu. Miasto ma z kolei obszar 9,3 km², czyli 4,5% powierzchni Gminy. Na atrakcyjność Gminy wpływ mają w szczególności walory turystyczne, czyli obecność Przemęckiego Parku Krajobrazowego oraz licznych zabytków, w tym ratusza, pomników i obiektów małej architektury, kościołów, zamków i zespołu klasztornego, ale także ścieżek turystycznych.

Rysunek 3. Położenie gminy Wschowa

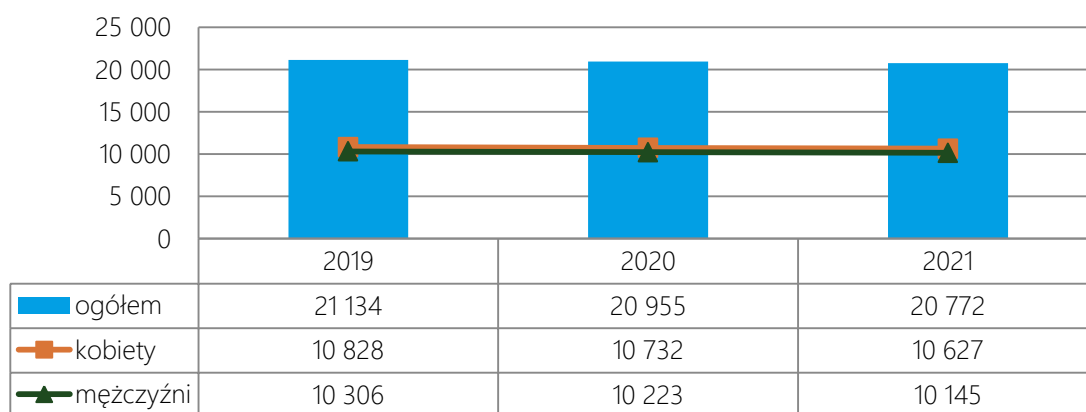
Źródło: Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Wschowa oraz Urzędu Miasta i Gminy Wschowa na lata 2020-2027

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Struktura demograficzna jest rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, a zarazem determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Na koniec 2021 roku gminę Wschowa zamieszkiwały 20 772 osoby. Dysproporcja względem płci mieszkańców jest nieznaczna, gdyż Gminę zamieszkuje 10 627 kobiet (51,16%) oraz 10 145 mężczyzn (48,84%), a wskaźnik feminizacji na koniec 2021 roku wyniósł 105, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypadało 105 kobiet. Na przestrzeni ostatnich lat obserwowany jest niewielki spadek liczby mieszkańców – w 2019 roku populacja lokalnej społeczności liczyła 21 134 osoby, natomiast w 2021 roku zmniejszyła się o 362 osoby, tj. o 1,7%.

Wykres 6. Liczba mieszkańców gminy Wschowa z podziałem na płeć w latach 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W 2021 roku odnotowano 185 zameldowań, a zarazem 300 wymeldowań, przez co saldo migracji w ruchu wewnętrznym wyniosło -115, czyli -5,5 na 1 000 mieszkańców. Na przestrzeni ostatnich lat wskaźnik salda migracji ulegał wahaniom, jednakże zawsze przyjmował wartość ujemną – w 2019 wyniósł -6,0, a w 2020 roku -5,2. Szczegółowe dane w tym zakresie zaprezentowane zostały poniżej.

Tabela 2. Saldo migracji w Gminie w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
napływ osób	207	143	185
odpływ osób	335	252	300
saldo migracji wewnętrznych	-128	-109	-115
saldo migracji wewnętrznych na 1 000 mieszkańców	-6,0	-5,2	-5,5

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W 2021 roku na terenie Gminy zawarte zostały 94 związki małżeńskie, co oznacza, że na 1 000 mieszkańców zawarte zostały 4,5 małżeństwa. W porównaniu do 2019 roku oznacza to znaczący spadek, ponieważ wskaźnik ten wyniósł wówczas 5,1.

Przyrost naturalny na 1 000 ludności, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów podzielona przez 1 000, na przestrzeni ostatnich lat ulegał systematycznemu spadkowi, a dodatkowo zawsze przyjmował wartości ujemne. Liczba urodzeń w tym okresie oraz liczba zgonów ulegała niewielkim wahaniom. W 2021 roku urodziło się 170 dzieci, a zmarło 250 osób, w wyniku czego przyrost naturalny wyniósł -80, a na 1 000 mieszkańców -3,84. Należy zauważyć, że sytuacja demograficzna w gminie Wschowa od lat kształtuje się na nieco bardziej korzystnym poziomie niż ma to miejsce w całym powiecie wschowskim, gdyż w 2021 roku, przyrost naturalny na 1 000 ludności wyniósł na jego obszarze -4,55.

Tabela 3. Przyrost naturalny w gminie Wschowa i w powiecie w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
urodzenia żywe	207	164	170
zgony	231	222	250
przyrost naturalny	-24	-58	-80
przyrost naturalny na 1 000 ludności w Gminie	-1,13	-2,75	-3,84
przyrost naturalny na 1 000 ludności w powiecie	-1,67	-2,19	-4,55

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w gminie Wschowa według ekonomicznych grup wieku w roku 2021 przedstawiała się następująco:

- ✓ 18,3% mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym – do 18 roku życia;
- ✓ 59,9% mieszkańców Gminy było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64;
- ✓ 21,9% mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym – dla kobiet jest to 60 lat i więcej, a dla mężczyzn 65 lat i więcej.

Poniższa tabela przedstawia ekonomiczne grupy wieku w Gminie. Na przestrzeni ostatnich trzech lat zauważyć można niekorzystne przemiany demograficzne, które przejawiają się w szczególności systematycznym wzrostem udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności przy jednoczesnym spadku odsetka osób w wieku produkcyjnym. W przypadku osób w wieku przedprodukcyjnym zauważa się niewielkie wahanie, jednakże ich udział w ogóle populacji był w 2021 roku niższy niż w 2019 roku. Udział mieszkańców w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Gminie prezentuje się nieco korzystniej od wskaźników w całym kraju. Struktura demograficzna w Polsce wskazuje na udział 18,2% osób w wieku przedprodukcyjnym, 59,2% w wieku produkcyjnym oraz 22,6% w wieku poprodukcyjnym w całej populacji.

Tabela 4. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
wiek przedprodukcyjny	18,5%	18,2%	18,3%
wiek produkcyjny	60,6%	60,3%	59,9%
wiek poprodukcyjny	20,8%	21,5%	21,9%

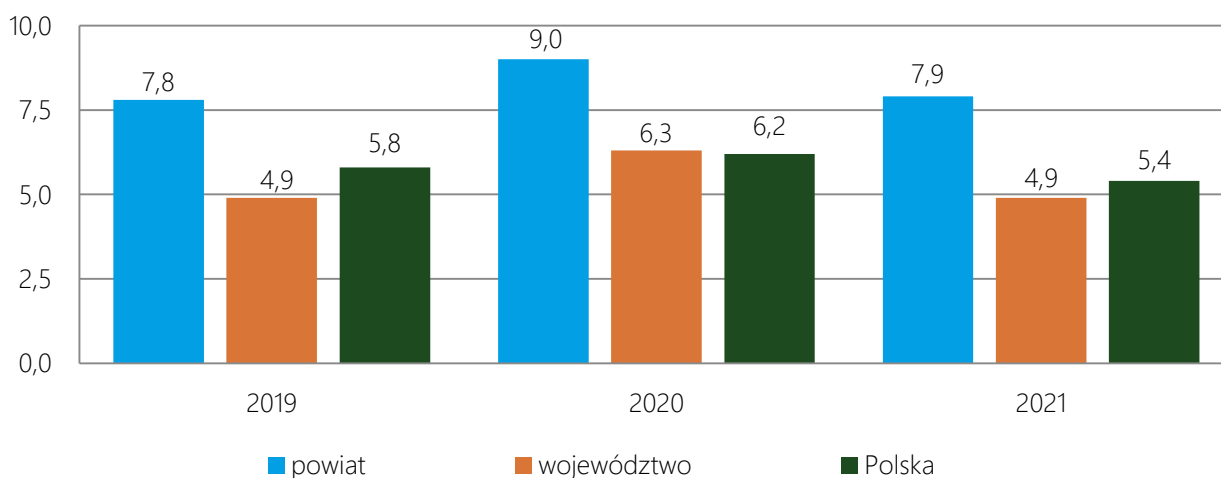
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

RYNEK PRACY I SYTUACJA GOSPODARCZA

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest **stopa bezrobocia rejestrowanego**, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo.

Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gmin nie są dostępne, przedstawiona została więc stopa bezrobocia w powiecie wschowskim. W 2021 roku ukształtowała się ona na poziomie 7,9, a więc była znacznie wyższa niż stopa bezrobocia rejestrowana w województwie lubuskim (o 3 pp.), a także niż w całej Polsce (o 2,5 pp.). Zarówno w przypadku powiatu, jak i całego województwa oraz kraju zauważalna jest tożsama tendencja – stopa bezrobocia ulegała wahaniom, czego powodem była m.in. pandemia SARS-CoV-2 i konieczność wprowadzania licznych obostrzeń, które uniemożliwiły aktywność podmiotów działających w szczególności w obszarze turystyki i gastronomii. Analizując poziom stopy bezrobocia w powiecie na tle województwa i kraju należy stwierdzić również, że sytuacja na lokalnym rynku pracy jest mniej korzystna, a tendencja ta utrzymywała się w całym analizowanym okresie. Problem bezrobocia ma znaczący wpływ na możliwości rozwoju Gminy, skalę występowania problemów społecznych oraz konieczność udzielania pomocy i wsparcia osobom w trudnej sytuacji finansowej spowodowanej brakiem zatrudnienia.

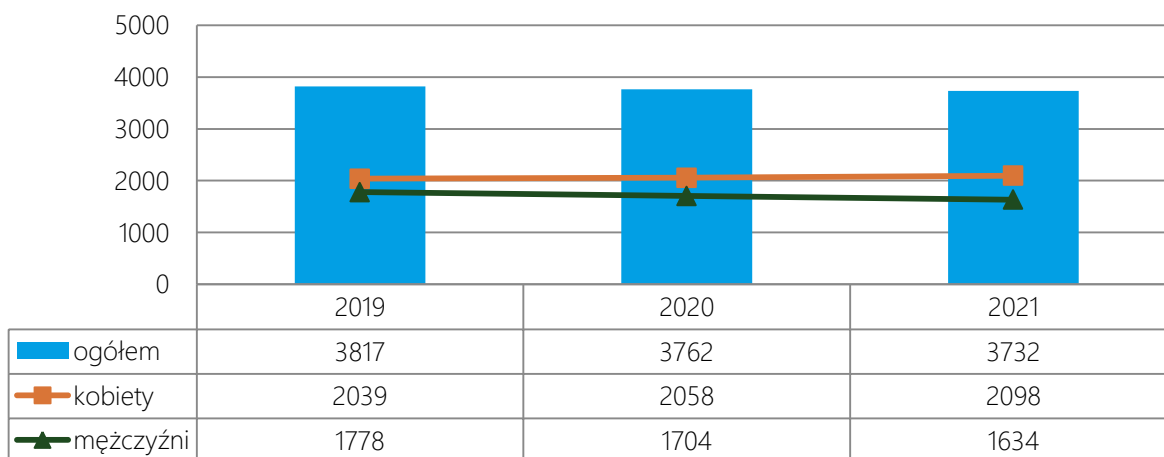
Wykres 7. Stopa bezrobocia w powiecie wschowskim na przestrzeni lat 2019-2021 w porównaniu do województwa lubuskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

Źródło: <https://wschowa.praca.gov.pl/>

W 2021 roku w gminie Wschowa na 1 000 mieszkańców pracowało 180 osób¹⁰, a wszystkich osób podejmujących się pracy zarobkowej było wówczas 3 732. Pod względem płci można zauważyć niewielką różnicę, gdyż liczba pracujących kobiet była wyższa niż liczba mężczyzn (kobiety – 2 098, mężczyźni – 1 634). W okresie lat 2019-2021 liczba pracujących kobiet ulegała systematycznemu wzrostowi, natomiast liczba mężczyzn sukcesywnie malała.

Wykres 8. Liczba osób pracujących w gminie Wschowa w latach 2019-2021

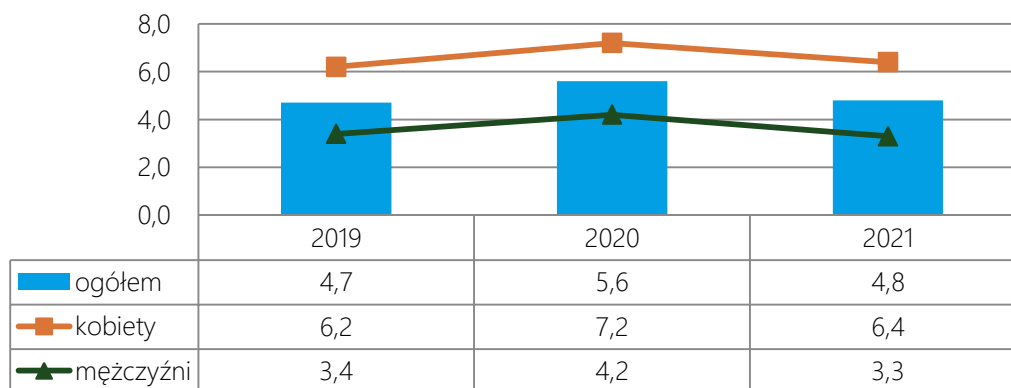

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym na przestrzeni lat 2019-2021 ulegał nieznacznym wahaniom, a w 2021 roku ukształtował się na poziomie 4,8%. Był on wówczas wyższy o 0,1 pp. w porównaniu do roku 2019, a zarazem o 0,8 pp. niższy w stosunku do roku poprzedniego. Należy zauważyć, iż w gminie Wschowa występuje niewielka dysproporcja pod względem płci osób bezrobotnych. W 2021 roku wśród kobiet w wieku produkcyjnym, 6,4% pozostawało bez pracy, natomiast w przypadku mężczyzn wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 3,3%, zatem różnica wyniosła 3,1 pp. Na przestrzeni analizowanych lat zauważyć można zwiększanie się różnicy odsetka bezrobotnych kobiet i mężczyzn w ogóle osób w wieku produkcyjnym kobiet lub mężczyzn, gdyż w 2019 roku wynosił on 2,8 pp., co wskazuje, że lokalny rynek pracy nie posiada wystarczającej liczby narzędzi umożliwiających równy rozwój zawodowy kobiet i mężczyzn.

¹⁰ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

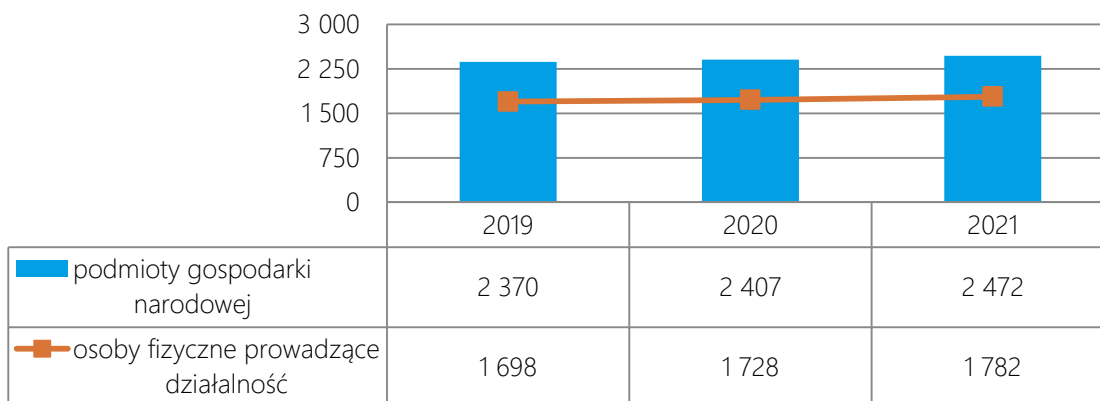
Wykres 9. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie w latach 2019-2021 (w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości lokalnej, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Wschowa na koniec 2021 roku w rejestrze REGON zarejestrowane były łącznie 2 472 podmioty gospodarki narodowej, spośród których większość stanowiły te, które były prowadzone przez osoby fizyczne, tj. 1 782 podmioty (72%). W latach 2019-2021 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w Gminie ulegała systematycznemu wzrostowi, który w tym okresie wyniósł 102, czyli o 4%.

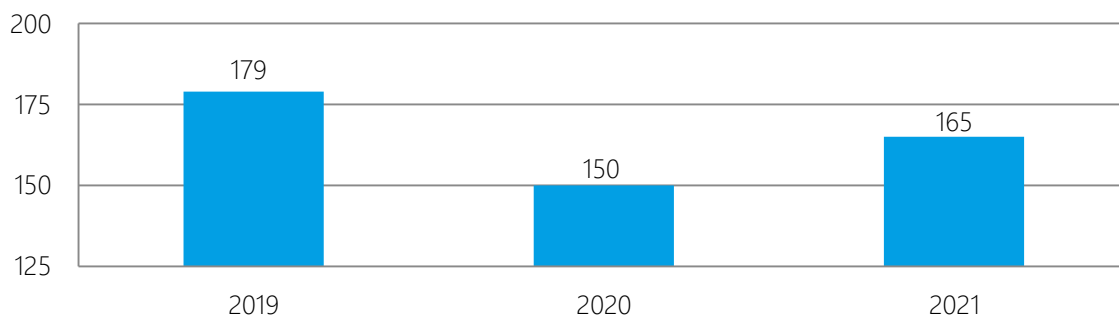
Wykres 10. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2021 roku na terenie gminy Wschowa zarejestrowanych zostało 165 nowych podmiotów gospodarki narodowej, natomiast w 2019 roku zarejestrowana została najwyższa ich liczba w całym okresie, tj. 179. W latach 2019-2021 zauważalne było wahanie liczby nowo powstałych przedsiębiorstw. Niekorzystne zmiany w zakresie rozwijania lokalnego rynku usług oraz tworzenia nowych podmiotów gospodarki narodowej mogą być jedną z negatywnych konsekwencji wystąpienia pandemii koronawirusa SARS-CoV-2 i wdrożonych w jej efekcie obostrzeń. Dane w tym zakresie zostały przedstawione poniżej.

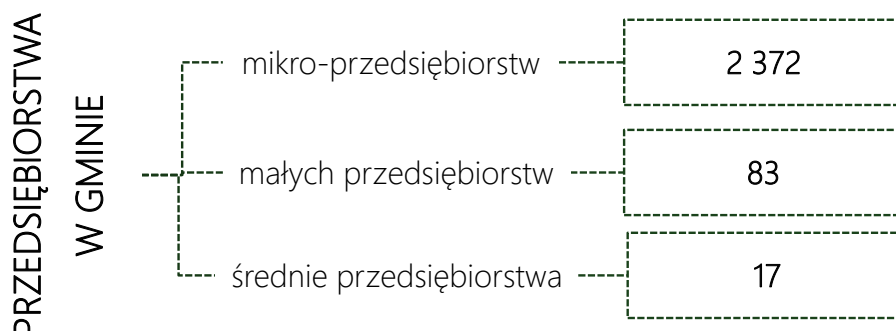
Wykres 11. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w Gminie w latach 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Zdecydowana większość podmiotów gospodarczych działających w Gminie według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników, których w 2021 roku było 2 372 (96%). Małych przedsiębiorstw zatrudniających od 10 do 49 pracowników jest w Gminie 83, natomiast średnich, w których zatrudnienie znajduje 50-249 osób działa 17.

Rysunek 4. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Wschowa według klas wielkości (stan na koniec 2021 roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Mieszkańcy Gminy prowadzą swoje przedsiębiorstwa w ramach poszczególnych sekcji PKD (*Polska Klasyfikacja Działalności*). Wśród najpopularniejszych branż lokalnych przedsiębiorców można wskazać sekcję G, czyli handel hurtowy i detaliczny oraz naprawę pojazdów samochodowych (527 podmiotów) oraz sekcję F, która obejmuje budownictwo, inżynierię lądową i wodną oraz specjalistyczne roboty budowlane (476 podmiotów), a także sekcję L, obejmującą działalność związaną z obsługą rynku nieruchomości (333 podmioty).

WYCHOWANIE I EDUKACJA

Gmina Wschowa jest organem prowadzącym placówki oświatowe funkcjonujące na terenie miasta oraz wsi wchodzących w jej obszar, natomiast opieka nad dziećmi do lat 3 świadczona jest w ramach działalności podmiotów prywatnych.

Dzieci i młodzież zamieszkujące Gminę pobierają naukę w 7 szkołach podstawowych, a dzieci w wieku przedszkolnym uczęszczają do 3 przedszkoli gminnych, przedszkoli niepublicznych oraz oddziałów i punktów przedszkolnych, które funkcjonują przy placówkach oświatowych. Poniżej wskazano zasoby w zakresie edukacji znajdujące się na terenie miasta i gminy Wschowa:

- ✓ Przedszkole nr 1 „Tu mieszka bajeczka” we Wschowie,
- ✓ Przedszkole nr 3 „Wesoła Trójeczka” we Wschowie,
- ✓ Przedszkole nr 5 im. Słoneczne Przedszkole we Wschowie,
- ✓ Szkoła Podstawowa nr 1 im. Polskich Olimpijczyków we Wschowie,
- ✓ Szkoła Podstawowa nr 2 im. Bohaterów Westerplatte we Wschowie,
- ✓ Szkoła Podstawowa nr 3 im. Jana Pawła we Wschowie,
- ✓ Szkoła Podstawowa im. Józefa Wybickiego w Łysinach,
- ✓ Szkoła Podstawowa im. Stanisława Staszica w Osowej Sieni,
- ✓ Szkoła Podstawowa w Konradowie,
- ✓ Szkoła Podstawowa w Lginiu.
- ✓ Niepubliczne Przedszkole Sióstr Salezjanek we Wschowie,
- ✓ Niepubliczne Przedszkole Żłota Rybka we Wschowie,
- ✓ Niepubliczne Przedszkole Happyland we Wschowie,
- ✓ Niepubliczne Przedszkole Słoneczko we Wschowie.

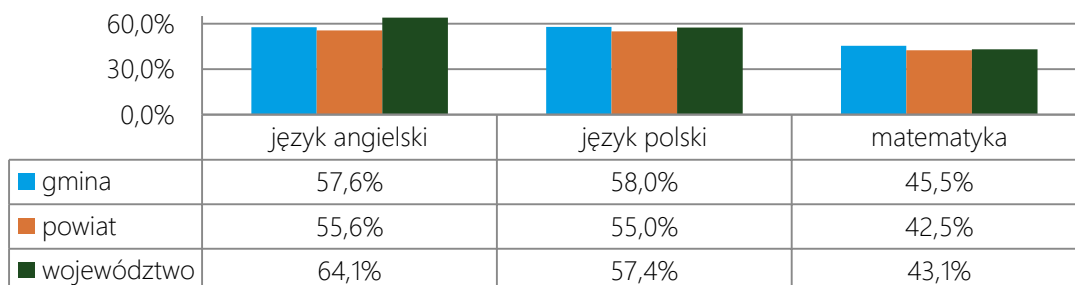
Wszyscy uczniowie objęci są kompleksowym wsparciem pedagogów szkolnych i nauczycieli, a w Szkole Podstawowej nr 1 również psychologa szkolnego. W przypadku zaistnienia potrzeby udzielana jest im pomoc psychologiczno-pedagogiczna w ramach **Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej we Wschowie**.

W placówkach oświatowych organizowane są liczne zajęcia podnoszące wiedzę i umiejętności uczniów, w tym koła naukowe i sekcje sportowe, dzięki którym możliwe jest wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży, a także rozwijanie ich naukowych zainteresowań. Jednym z zadań własnych Gminy jest zapewnienie możliwości transportowych uczniom do jednostek oświaty. Władze lokalne organizują dowóz dzieci do i z placówek szkolnych, a także dzieci z niepełnosprawnościami do szkół specjalnych i ośrodków rehabilitacyjnych, w tym **Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Janusza Korczaka we Wschowie**, przy którym działa **Powiatowe Centrum Rehabilitacji dla Dzieci**.

Na poniższym wykresie przedstawione zostały wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z gminy Wschowa, w porównaniu do wyników uczniów z całego powiatu wschowskiego i województwa lubuskiego w 2021 roku. Z zebranych danych wynika, że uczniowie z Gminy uzyskali lepsze wyniki niż uczniowie z całego powiatu i województwa z części egzaminu dotyczącej matematyki i języka polskiego, natomiast w przypadku

języka angielskiego osiągnięte przez nich wyniki były niższe o 6,5 pp. niż ich rówieśników z całego województwa, a zarazem wyższe o 2 pp. od dzieci z terenu powiatu. Świadczy to o stosunkowo wysokim poziomie nauczania w ramach lokalnego systemu oświaty oraz dobrze zorganizowanej edukacji i zaangażowaniu nauczycieli w rozwój uczniów.

Wykres 12. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 roku uczniów z terenu gminy Wschowa, powiatu wschowskiego oraz województwa lubuskiego

Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl/>

KULTURA, SPORT I REKREACJA

Aktywność kulturalna mieszkańców gminy Wschowa prowadzona jest między innymi w ramach działalności **Centrum Kultury i Rekreacji**. Przedmiotem działań Centrum jest rozwijanie ruchu artystycznego oraz stwarzanie mieszkańcom możliwości twórczego uczestnictwa w kulturze, poprzez organizowanie wernisaży, warsztatów, wystaw, imprez kulturalnych, konkursów i innych przedsięwzięć rekreacyjnych, ale także w ramach rozwijających się w jego strukturach stałych kół zainteresowań, zespołów artystycznych (m.in. Zespół Sedno) oraz różnorodnych form zespołowego uczestnictwa w kulturze, w tym Młodzieżowej Orkiestry Dętej. CKiR prowadzi wieloaspektową działalność w zakresie promocji rozwoju kulturalnego i upowszechniania narodowej kultury wśród mieszkańców, ale także w obszarze krzewienia kultury fizycznej, gdyż przynależą do niego ważne dla lokalnej społeczności zasoby infrastrukturalne i rekreacyjne, w tym siłownię oraz jezioro Lgińsko. Dodatkowo, placówka podejmuje szeroką współpracę z zespołami i klubami sportowymi wraz z którymi organizuje różnorodne zawody, turnieje i aktywności.

Kluczowym podmiotem prowadzącym działalność w zakresie upowszechniania lokalnych tradycji jest **Muzeum Ziemi Wschowskiej**, którego oddziały znajdują się w barokowych kamieniczkach, rezydencji jezuitów oraz lapidarium rzeźby nagrobnej. Muzeum gromadzi liczne przedmioty związane z regionem, w tym z archeologią, etnografią, historią i sztuką, a dodatkowo bierze czynny udział w upowszechnianiu lokalnego dziedzictwa kulturalnego, poprzez organizowanie wystaw i prelekcji.

Istotny wpływ na jakość życia mieszkańców oraz poziom integracji lokalnej społeczności mają instytucje prowadzące działalność kulturalną, rekreacyjną oraz sportową. Zadania w tym obszarze realizowane są w ramach działalności **Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy we Wschowie**. Biblioteka organizuje szereg wydarzeń artystycznych, koncertów, pikników, spotkań, konkursów, a także spotkań autorskich dla ogółu mieszkańców. Jednostka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych mieszkańców, organizuje spotkania i zajęcia tematyczne w ramach Dyskusyjnego Klubu Książki dla Dorosłych, Dyskusyjnego Klubu Książki dla Dzieci i Młodzieży oraz Wschowskiego Uniwersytetu Dziecięcego, a także prowadzi lekcje biblioteczne dla uczniów.

OPIEKA ZDROWOTNA

Nieodpłatna opieka zdrowotna oraz ambulatoryjna opieka specjalistyczna świadczona jest dla mieszkańców gminy Wschowa w ramach działalności Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Nowy Szpital we Wschowie, w ramach którego funkcjonuje oddział anestezjologii i intensywnej terapii, chirurgii ogólnej i chorób wewnętrznych, a także Zakład Opiekuńczo-Lecznicy, nocna i świąteczna opieka zdrowotna, pracownia rehabilitacji i 11 poradni, w tym leczenia uzależnień oraz zdrowia psychicznego. Ponadto, na terenie Gminy działalność medyczną podejmują placówki prywatne, w tym:

- ✓ Centrum Medyczne HUBERT,
- ✓ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Prodent” s.c.,
- ✓ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „SALUS”,
- ✓ Poradnia Pielęgniarek i Położnych,
- ✓ Przychodnia Lekarska „Eskulap” Sp.VJ.,
- ✓ Ratownictwo Medyczne we Wschowie,
- ✓ Stomatologia Rodzinna „KA – DENT” s.c.,
- ✓ Zakład Opieki Zdrowotnej Lekarza Rodzinnego – Ambulatorium Wschowa.

Placówki ochrony zdrowia świadczą także usługi w zakresie medycyny szkolnej i położniczej, a w ich strukturze zatrudnieni są specjaliści, w tym lekarze POZ, położne, ginekolodzy, pediatrzy oraz pielęgniarki. W Gminie funkcjonuje również 6 aptek.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż w 2021 roku w ramach podstawowej opieki zdrowotnej udzielono łącznie 112 663 porady, a ich liczba w porównaniu do 2019 roku zwiększyła się o 11,4%. Liczba udzielonych porad przypadających na 1 mieszkańca również uległa wzrostowi i w 2021 roku wyniosła 5,4.

Tabela 5. Liczba udzielonych porad zdrowotnych na terenie Gminy w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba porad w ramach POZ	101 124	93 583	112 663
liczba porad POZ na 1 mieszkańca	4,8	4,5	5,4

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

W gminie Wschowa o bezpieczeństwo i porządek dbają funkcjonariusze **Komendy Powiatowej Policji we Wschowie**, a także **Straży Miejskiej we Wschowie**. Ochronę przeciwpożarową w Gminie zapewnia **Komenda Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej we Wschowie** oraz 6 jednostek **Ochotniczej Straży Pożarnej** – 3 jednostki włączone do KSRG: Wschowa, Lgiń, Siedlnica oraz poza systemem: Osowa Sień, Łysiny i Wygnańczyce, Konradowo.

UWARUNKOWANIA W ZAKRESIE EKONOMII SPOŁECZNEJ

Na przestrzeni dekad zmieniały się sposoby zarządzania w biznesie i administracji, a co za tym idzie – funkcja jednostki w wewnętrznym systemie. W wyniku koncentracji na wynikach, coraz mniejszą rolę w strukturach organizacyjnych pełnił człowiek a w efekcie zwiększyła się skala wykluczenia społecznego. Narastanie nierówności społecznych wpłynęło na konieczność intensyfikacji oddolnych działań podejmowanych przez środowiska dotknięte nimi, na kanwie czego zainicjowany został **ruch spółdzielczy**, umożliwiający całym grupom społecznym zaspokoić podstawowe potrzeby, a u jego podstaw leżała podmiotowość jednostki oraz wartość pracy indywidualnej. Ówczesne przesłanki umożliwiły wykreowanie się ekonomii społecznej znanej obecnie, czyli **ekonomii skoncentrowanej na jednostce i oddziaływaniu społecznym, zarządzanej w sposób autonomiczny i partycypacyjny oraz wykazującej nadrzędność świadczenia usług dla członków, pracowników lub wspólnoty ponad bezwzględnym zyskiem**¹¹.

Obecnie rozwijający się sektor ekonomii społecznej wpisuje się zarówno w politykę gospodarczą, poprzez wzmacnianie przedsiębiorczości mieszkańców gmin i powiatów oraz konkurencyjności lokalnych podmiotów, jak i politykę społeczną, gdyż odpowiednie wykorzystanie potencjału PES umożliwia aktywizację zawodową, rozwój turystyki, kultury, czy mieszkalnictwa, a także reintegrację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym¹².

Ekonomia społeczna prowadzona jest przez szereg podmiotów, wśród których znajdują się organizacje pozarządowe wskazane w art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, tj. stowarzyszenia, fundacje i prowadzone przez nie jednostki reintegracyjne, a także w art. 3 ust. 3, w tym spółdzielnie socjalne, spółki non profit, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, itp.

Wśród podmiotów ekonomii społecznej wyszczególnia się podmioty ekonomii solidarnej, których celem działania jest w szczególności aktywizacja zawodowa i integracja społeczna, w tym reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami.

¹¹ Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej, str. 10.

¹² Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, EStrateg. Model włączenia ekonomii społecznej do lokalnych strategii i programów, Biblioteka Ekonomii Społecznej i Solidarnej, 2021.

Rysunek 5. Klasyfikacja podmiotów ekonomii społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. *Ekonomia Solidarności Społecznej*

Podmioty ekonomii społecznej prowadzą szeroką działalność na rzecz lokalnej społeczności i grup zagrożonych lub doświadczających wykluczenia społecznego. Doświadczenie wynikające z podejmowanych działań umacnia przyzwolenie tych podmiotów do powzięcia części odpowiedzialności za kierunek i kształt lokalnej polityki społecznej. W dotychczasowych praktykach wiodącą formą współpracy międzyinstytucjonalnej w tym obszarze było zlecanie zadań publicznych oraz usług społecznych odpowiednim fundacjom i stowarzyszeniom, niemniej wraz z rozwojem sektora ES zasadne jest włączenie wszystkich jego podmiotów do tworzenia lokalnych rozwiązań, w tym w zakresie rozpoznawania problemów społecznych, opracowywania dokumentów strategicznych, wdrażania działań i ich oceny.

Rysunek 6. Obszary współpracy międzyinstytucjonalnej

OBSZARY ROZWIJANIA WSPÓŁPRACY MIĘDZY PODMIOTAMI EKONOMII SPOŁECZNEJ A SAMORZĄDAMI

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych, ISP, 2019

W świetle ustawy o ekonomii społecznej rozszerzona została sfera zadań publicznych możliwych do realizacji przez organizacje pozarządowe, która dała im możliwość *działalności na rzecz podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych*, z kolei ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych uregulowała kwestie obszarów usług możliwych do realizacji przez PES w ramach otwartych konkursów ofert, małych grantów oraz w oparciu o prawo zamówień publicznych. Korelacja ustawy o ekonomii społecznej, ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych oraz o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie kreuje obraz szerokiego spektrum działalności i inicjatyw możliwych do podjęcia przez PES w ramach realizacji zadań publicznych i usług społecznych, wśród których znajduje się 14 obszarów usług oraz 43 sfery zadań. Zdefiniowane poniżej usługi społeczne są ściśle związane z katalogiem zadań w ramach pożytku publicznego.

Tabela 6. Zakres usług społecznych oraz zadań publicznych

Katalog usług społecznych z zakresu:	Zadania publiczne w obszarze:
polityki prorodzinnej	<ul style="list-style-type: none"> • działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka
wspierania rodziny	<ul style="list-style-type: none"> • wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej • działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży
systemu pieczy zastępczej	<ul style="list-style-type: none"> • wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
pomocy społecznej	<ul style="list-style-type: none"> • pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób
promocji i ochrony zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> • ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej
wspierania osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> • działalności na rzecz osób niepełnosprawnych
edukacji publicznej	<ul style="list-style-type: none"> • nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania
przeciwdziałania bezrobociu	<ul style="list-style-type: none"> • promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy
kultury	<ul style="list-style-type: none"> • kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego
kultury fizycznej i turystyki	<ul style="list-style-type: none"> • wspierania i upowszechniania kultury fizycznej <ul style="list-style-type: none"> • turystyki i krajoznawstwa • działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych
pobudzania aktywności obywatelskiej	<ul style="list-style-type: none"> • upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji • udzielania nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego <ul style="list-style-type: none"> • upowszechniania i ochrony praw konsumentów
mieszkalnictwa	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenia warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej
ochrony środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego

reintegracji zawodowej
i społecznej

- działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
- działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości
 - rewitalizacji
- działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3
- działalności na rzecz podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych

Źródło: Opracowanie własne

Wśród zadań publicznych wskazanych do realizacji przez organizacje pozarządowe znajdują się dodatkowo działania w obszarze wzmocnienia integralności społeczności lokalnej, zapewnienia bezpieczeństwa, wsparcia grup wykluczonych i mniejszościowych oraz przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, w tym:

- ✓ udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz zwiększania świadomości prawnej społeczeństwa,
- ✓ działalności charytatywnej,
- ✓ podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej,
- ✓ działalności na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego,
- ✓ działalności na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn,
- ✓ działalności na rzecz integracji cudzoziemców,
- ✓ działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym,
- ✓ ratownictwa i ochrony ludności,
- ✓ promocji i organizacji wolontariatu,
- ✓ działalności wspomagającej rozwój techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej,
- ✓ porządku i bezpieczeństwa publicznego,
- ✓ obronności państwa i działalności Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej,
- ✓ pomocy ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą,
- ✓ działalności na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami,
- ✓ pomocy Polonii i Polakom za granicą,
- ✓ działalności na rzecz kombatantów i osób represjonowanych,
- ✓ działalności na rzecz weteranów,

- ✓ promocji Rzeczypospolitej Polskiej za granicą,
- ✓ przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.

Ważnym aspektem rozróżniającym usługi społeczne od zadań publicznych realizowanych przez PES jest sposób, w jaki dany podmiot otrzymuje je do realizacji. W przypadku zadań publicznych rozróżnia się ich 5, w tym:

- otwarty konkurs ofert,
- „małe granty” (tryb pozakonkursowy),
- zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu ofert przez organ administracji publicznej w razie wystąpienia klęski żywiołowej, katastrofy naturalnej lub awarii technicznej,
- zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu ofert przez Prezesa Rady Ministrów ze względu na ważny interes społeczny lub publiczny,
- zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu na podstawie samodzielnie złożonej oferty.

Realizacja usług społecznych następuje z kolei poprzez zlecenie zadań w formie:

- zlecenia usług,
- zlecenia instytucji,
- bonu na aktywność (regranting),
- kooperacyjnego rozwiązywania problemów.

Rozwijanie sektora ekonomii społecznej i współpracy publiczno-pozarządowej możliwe jest przy aktywnym udziale **lokalnych organizacji pozarządowych**, których celem działalności jest budowa kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizację grup społecznych i jednostek do większej aktywności „obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej”¹³.

Na obszarze gminy Wschowa funkcjonują organizacje pozarządowe w tym takie, które działają na rzecz społeczności lokalnej oraz stanowią ważne zaplecze i potencjał do rozwiązywania problemów społecznych. Należą do nich:

1. Uczniowski Klub Sportowy „Tajfun”,
2. Uczniowski Klub Sportowy „Olimp Sprawni – Razem”,
3. Uczniowski Klub Sportowy „Dynam”,
4. Ludowy Zespół Sportowy „Avia”,
5. Klub Sportowy „Pogoń Wschowa”,
6. Wschowski Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Korona” Wschowa,
7. Uczniowski Ludowy Klub Sportowy ZAHIR VOLLEY Wschowa,
8. Lekkoatletyczny Ludowy Klub Sportowy Osowa Sień,
9. Stowarzyszenie Klub Jeździecki „Tradycja”,
10. Wschowskie Towarzystwo Turystyczno-Koszykarskie,

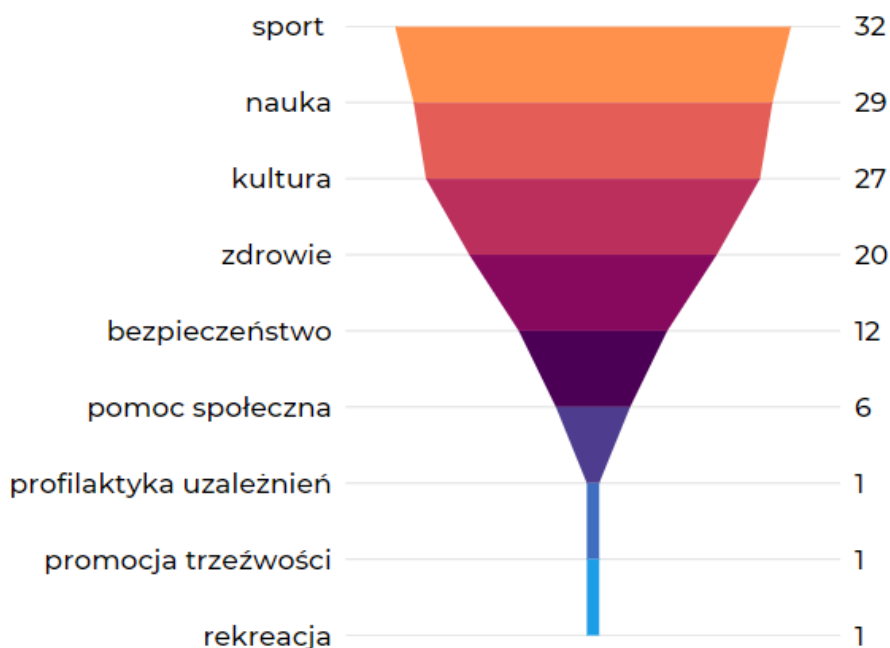
¹³ J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.

11. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Zarząd Rejonowy we Wschowie,
12. Polski Komitet Pomocy Społecznej Stowarzyszenie Charytatywne w Warszawie, Zarząd Miejsko – Gminny we Wschowie,
13. Polski Związek Diabetyków Oddział Rejonowy w Lesznie, Zarząd Koła we Wschowie,
14. Liga Obrony Kraju Warszawa Oddział Terenowy we Wschowie, Zarząd Powiatowy we Wschowie,
15. Katolickie Stowarzyszenie „CIVITAS CHRISTIANA” we Wrocławiu Oddział Terenowy we Wschowie,
16. Związek Sybiraków Oddział w Gorzowie Wlkp. Koło we Wschowie,
17. Polski Związek Niewidomych Koło we Wschowie,
18. Stowarzyszenie Amazonek Wschowskich,
19. Stowarzyszenie Absolwentów Gimnazjum i Liceum we Wschowie,
20. Stowarzyszenie Wschowa w Europie,
21. Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Gorzowskiej Zarząd Dekanalny Wschowa,
22. Stowarzyszenie Kultury Ziemi Wschowskiej,
23. Stowarzyszenie Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „Pomocna Dłoń”,
24. Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Nasz Ośrodek”,
25. Stowarzyszenie „Nasze Miasto”,
26. Klub Turystyki Trekkingu „Horyzont” Wschowa – Lokalna Organizacja Turystyczna we Wschowie,
27. Wschowskie Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Podaj Dalej”,
28. Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Kulturalnych „Twórcze Horyzonty” we Wschowie,
29. Stowarzyszenie Przyjaciół „Jedynki” SP nr 1,
30. Wschowski Klub Motorowy,
31. Stowarzyszenie Katolicka Wschowa,
32. Stowarzyszenie Rodziców „Bajkowe Przedszkole nr 1”,
33. Stowarzyszenie Na Rzecz Aktywizacji Wsi „Przy Szkole”,
34. Stowarzyszenia Odnowy Samorządu we Wschowie,
35. Stowarzyszenie „Wieś Bez Barier”,
36. Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Kulturalnych „FABRYKA KULTURY”,
37. Stowarzyszenie Huta Pieniacka,
38. Stowarzyszenie Na Rzecz Edukacji „Nasza Szkoła” we Wschowie,
39. Towarzystwo Przyjaciół I Zespołu Szkół im. St. Staszica we Wschowie,
40. Stowarzyszenie CZAS A.R.T. we Wschowie,
41. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kopa Sportowego,

42. Stowarzyszenie Związek Strzelecki „Strzelec” Organizacja Społeczno-Wychowawcza w Warszawie Jednostka Strzelecka 4047 we Wschowie,
43. Stowarzyszenie im. Siostry M. Iwony Król we Wschowie,
44. Stowarzyszenie Przyjaciół Państwowej Szkoły Muzycznej I Stopnia we Wschowie „BIS”,
45. Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Autyzmem i Zespołem Aspergera, „Bliżej Autyzmu” we Wschowie,
46. Stowarzyszenie Rozwoju Wsi i Regionu „Bliżej Szkoły”,
47. Wschowskie Towarzystwo Strzeleckie im. Batalionu „PARASOL”,
48. Stowarzyszenie „Razem Łatwiej”,
49. Stowarzyszenie WRAK RACE,
50. Stowarzyszenie OGRÓD DZIAŁKOWY „CUKROWNIK” we Wschowie,
51. Stowarzyszenie „GRATOWISKO”,
52. Stowarzyszenie WSCHOWSKI INKUBATOR POTENCJAŁU,
53. Stowarzyszenie Nowe Opinie z siedzibą we Wschowie,
54. Stowarzyszenie Ranczo Rubin,
55. Stowarzyszenie Królewska Wschowa,
56. Stowarzyszenie Historyczno-Rekonstrukcyjne „Wschowscy Patrioci”,
57. Fundacja „ROZWOJU EDUKACJI EKONOMICZNEJ DZIECI I MŁODZIEŻY”,
58. Związek Harcerstwa Polskiego – Chorągiew Wielkopolska, ZHP Hufiec Wschowa,
59. Towarzystwo Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918/1919 Koło we Wschowie,
60. Związek Ochotniczych Straży Pożarnych, Zarząd Oddziału Miejsko-Gminnego we Wschowie,
61. Ochotnicza Straż Pożarna Osowa Sień,
62. Ochotnicza Straż Pożarna SP Wschowa,
63. Ochotnicza Straż Pożarna Siedlnica,
64. Ochotnicza Straż Pożarna Przyczyna Górna,
65. Ochotnicza Straż Pożarna Olbrachcice,
66. Ochotnicza Straż Pożarna Łysiny,
67. Ochotnicza Straż Pożarna Lgiń,
68. Ochotnicza Straż Pożarna Konradowo,
69. Ochotnicza Straż Pożarna Dębowa Łęka,
70. Ochotnicza Straż Pożarna Łysiny-Wygnańczyce,
71. Ochotnicza Straż Pożarna Hetmanice.

Większość organizacji prowadzi działalność związaną z aktywnością sportową ukierunkowaną zarówno do dzieci, jak i osób dorosłych, a także szeroko pojętą nauką, czyli edukacją publiczną ogółu lokalnej społeczności oraz poszczególnych grup. Znaczna część organizacji podejmuje się również działalności w obszarze upowszechniania kultury

i sztuki, w tym regionalnej oraz podnoszenia świadomości zdrowotnej mieszkańców. Wśród lokalnych NGO znajdują się również podmioty kreujące rozwiązania w zakresie podnoszenia bezpieczeństwa lokalnej społeczności oraz wsparcia systemu pomocy społecznej, w szczególności osób starszych i z niepełnosprawnościami oraz dzieci, m.in. ze spektrum autyzmu. Dodatkowo, na terenie Gminy działalność podejmuje nieformalna grupa trzeźwościowa. Szczegółowe rozróżnienie organizacji ze względu na obszar ich działania przedstawia się następująco:

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Wykazu Organizacji Pozarządowych w Gminie w 2021 przekazanego przez Urząd Miasta i Gminy Wschowa

Wśród lokalnych podmiotów ekonomii społecznej, 1 podmiotowi został przyznany status **przedsiębiorstwa społecznego**, którego działalność jest odpłatna. **Spółdzielnia Socjalna „TUR” we Wschowie** służy rozwojowi lokalnemu w zakresie realizacji usług społecznych oraz reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Podmiot został utworzony przez Centrum Integracji Społecznej „ROZWÓJ” i zatrudnienie w nim znajdują m.in. osoby, które zakończyły Indywidualny Plan Zatrudnienia Socjalnego w CIS. Spółdzielnia świadczy usługi w szczególności w zakresie utrzymania porządku w budynkach i obiektach przemysłowych oraz zagospodarowania terenów zielonych.

Przedsiębiorstwo to służy interesowi społecznemu, a jego działalność jest rozwijana i popularyzowana w ramach **Lubuskiego Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej**.

Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy Gminy z NGO określone są w Programie współpracy Gminy Wschowa z organizacjami pozarządowym oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. W programie przewidzianym do realizacji w 2023

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030

roku uwzględniono 9 priorytetowych obszarów, w ramach których przewidziano szczegółowe zadania do finansowania ze środków publicznych. Wśród niniejszych obszarów wskazano:

- działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym,
- ochronę i promocję zdrowia,
- działalność na rzecz osób niepełnosprawnych,
- kulturę, sztukę, ochronę dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej,
- ekologię i ochronę zwierząt oraz ochronę dziedzictwa przyrodniczego,
- naukę, szkolnictwo wyższe, edukację, oświatę i wychowanie,
- turystykę i krajoznawstwo,
- pomoc społeczną.

W przypadku większości obszarów priorytetowych, działania mogą być realizowane przez lokalne NGO, gdyż liczba podmiotów podejmujących działania w ww. obszarach jest duża, co umożliwia wzmacnianie konkurencyjności ofert w tym zakresie. Najmniejsza aktywność organizacji pozarządowych dostrzegana jest wśród realizacji zadań w zakresie pomocy społecznej – ich liczba jest stosunkowo niska, a obszar ich działalności znacznie zdywersyfikowany, gdyż działania kierowane są do różnych grup o szczególnych potrzebach. Uwidacznia to konieczność rozwijania potencjału lokalnej społeczności w obszarze tworzenia podmiotów trzeciego sektora podejmujących inicjatywy na rzecz rozwoju pozainstytucjonalnej pomocy społecznej.

Ważną rolę w zakresie realizacji priorytetowych zadań publicznych pełni funkcjonujące w Gminie przedsiębiorstwo społeczne – Spółdzielnia Socjalna „TUR”, w szczególności w obszarze pomocy społecznej obejmującej włączenie społeczne byłych uczestników CIS oraz działalności na rzecz osób z niepełnosprawnościami, które również aktywizują się zawodowo w Centrum.

Analizując aspekt aktywności społecznej lokalnych organizacji pozarządowych i poziom dojrzałości sektora społecznego w Gminie należy również wskazać na zaangażowanie NGO w realizację zadań publicznych. W 2021 roku ogłoszone zostały otwarte konkursy ofert w obszarze ochrony i promocji zdrowia; nauki i szkolnictwa wyższego; edukacji, oświaty i wychowania oraz kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, a także kultury fizycznej. W związku z tym, zostało zawartych 41 umów z 41 podmiotami na realizację zadań w tych obszarach. Ponadto ogłoszony został konkurs na realizację zadań z zakresu ochrony i promocji zdrowia dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, w ramach którego podpisano umowy z 9 podmiotami i zrealizowano 9 zadań.

Ponadto, Gmina umożliwia organizacjom pozarządowym niedysponującym własnym lokalem lub obiektem sportowym, nieodpłatne korzystanie z lokali, urządzeń i obiektów sportowych, będących w dyspozycji Gminy i jej jednostek organizacyjnych.

Usługi społeczne świadczone były w Gminie w szczególności w ramach projektów realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej, m.in. „Aktywny Senior”, „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” oraz „Opieka Wytchnieniowa”.

Świadczone usługi społeczne uzupełniają spektrum działań realizowanych w ramach zleconych zadań publicznych podmiotom ekonomii społecznej, w szczególności w aspekcie rozwijania oferty dla osób niesamodzielnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także wzmocnienia integracji rodzin. Ponadto, usługi świadczone są w obszarze zagospodarowania czasu wolnego dla osób starszych, co wpisuje się w idee inkluzywnej polityki senioralnej, a dodatkowo wpływa na eliminowanie nierówności społecznych. Niemniej, należy zauważyć, że usługi w Gminie organizowane są jedynie w niewielkiej części spośród 14 obszarów, zatem istnieje szerokie pole działań niezagospodarowane przez PES w zakresie świadczenia usług społecznych, w tym polityki prorodzinnej, promocji i ochrony zdrowia, ochrony środowiska, czy pobudzania aktywności obywatelskiej i animowania czasu wolnego dla dzieci i rodzin

Na podstawie analizy działalności trzeciego sektora w gminie Wschowa oraz zaangażowania podmiotów ekonomii społecznej w rozwój i wsparcie lokalnej społeczności, należy stwierdzić, że Gmina dysponuje zasobami umożliwiającymi rozwój tej sfery aktywności. Obecność zdywersyfikowanych w ramach swojej działalności organizacji pozarządowych, a także przedsiębiorstwa społecznego oraz wdrażanie usług społecznych w ramach projektów, ma pozytywny wpływ na rozwój trzeciego sektora oraz umożliwia podmiotom inicjowanie długoterminowych i wieloaspektowych działań, nastawionych na zmianę społeczną, a nie jedynie świadczenie pomocy doraźnej mieszkańcom wymagającym wsparcia w związku z trudną sytuacją życiową.

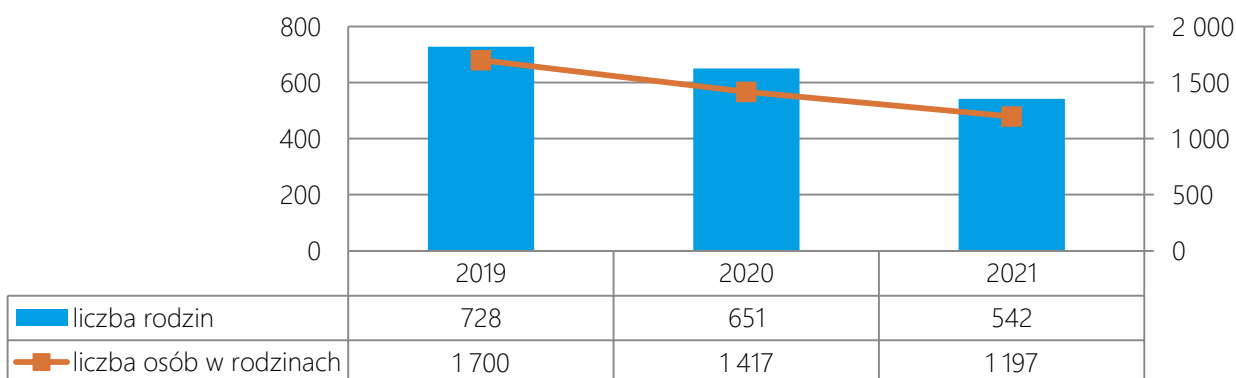
Podjęmowane przez Gminę działania są również ważnym elementem rozwoju w kierunku nowoczesnej, zdeinstytucjonowanej polityki społecznej, w ramach której działania wspierające prowadzone są w środowisku rodzinnym i przy aktywnym udziale społeczności lokalnej. Działania w tym zakresie umożliwiają dłuższe i bezpieczne pozostawanie mieszkańców w swoim dotychczasowym środowisku oraz pozwalają ograniczyć zapotrzebowanie na wsparcie w formie placówek całodobowego pobytu.

POMOC SPOŁECZNA

Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie realizuje zadania własne gminy, zadania zlecone gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych. Ośrodek realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę. Wykonując zadania własne Gminy w zakresie pomocy społecznej kieruje się natomiast ustaleniami Burmistrza Miasta i Gminy Wschowa oraz uchwałami Rady Miejskiej.

W latach 2019-2021 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej ulegała systematycznemu spadkowi i zmniejszyła się łącznie o 186 rodzin, tj. o 26%. W 2021 roku wsparciem objęto 542 rodziny, czyli łącznie 1 197 osób. Niemniej, w 2019 roku wsparciem OPS objęto 728 rodzin, które liczyły 1 700 członków. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

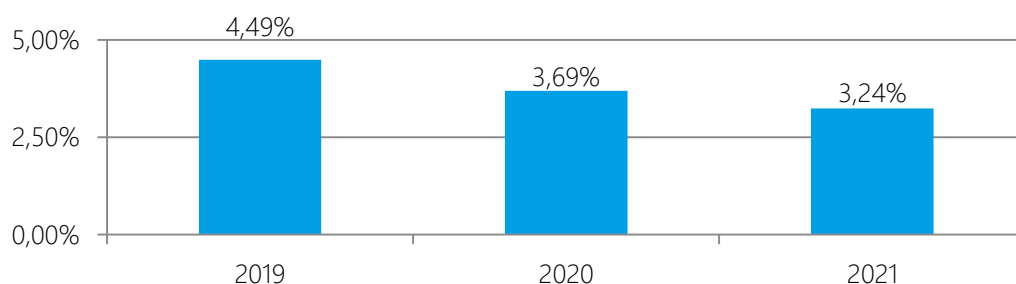
Wykres 13. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Wschowa w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Liczba osób pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprivacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2019-2021 wartość tego wskaźnika ulegała sukcesywnemu spadkowi, gdyż w 2019 roku wyniósł on 4,49%, w 2020 roku – 3,69%, natomiast w 2021 roku – 3,24%. W omawianym okresie wartość spadkowa wskaźnika wyniosła 1,25 pp., a on sam osiągnął stosunkowo niski poziom.

Wykres 14. Wskaźnik deprivacji lokalnej w Gminie w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

W 2021 roku głównym powodem udzielenia wsparcia z pomocy społecznej w gminie Wschowa była niepełnosprawność, która była przesłanką do skorzystania z pomocy OPS przez 269 rodzin. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znalazło się ubóstwo, którym dotkniętych było 216 rodzin, na trzecim miejscu była długotrwała lub ciężka choroba, z którą zmagają się 211 rodzin, a na czwartym bezrobocie, z powodu którego pomoc otrzymało 196 rodzin. Kolejnymi na liście problemami dotknięta była znacząco niższa liczba rodzin, gdyż z trudnościami związanymi z potrzebą ochrony macierzyństwa zmagają się 44 rodziny, a z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – 19 rodzin. W 2021 roku rodziny zamieszkujące Gminę wykazywały trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego (11 rodzin), a także dotknięte były problemem bezdomności (8 rodzin), przemocą (3 rodziny) oraz zdarzeniami losowymi (2 osoby).

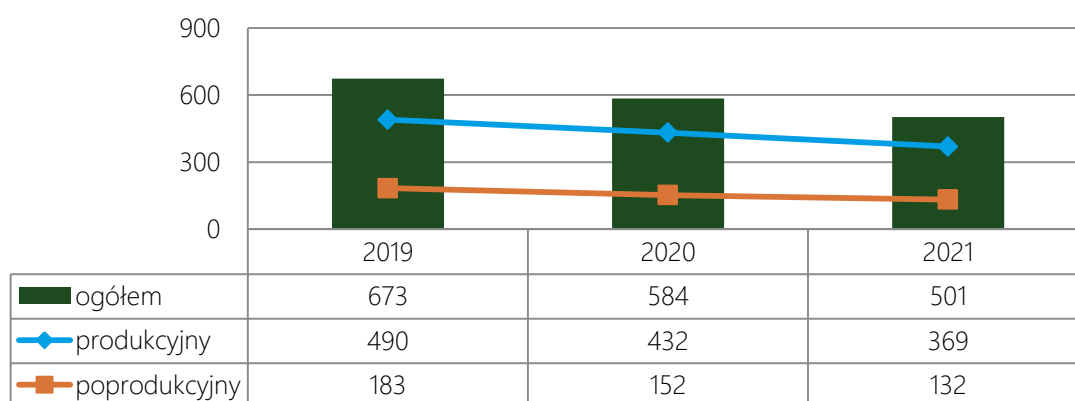
Tabela 7. Powody udzielania pomocy i wsparcia w 2021 roku – liczba rodzin

<i>l.p.</i>	<i>powód udzielenia świadczeń</i>	<i>rodziny</i>
1	niepełnosprawność	269
2	ubóstwo	216
3	długotrwała lub ciężka choroba	211
4	bezrobocie	196
5	potrzeba ochrony macierzyństwa	44
6	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	19
7	trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	11
8	bezdomność	8
9	alkoholizm	4
10	przemoc w rodzinie	3
11	zdarzenia losowe	2

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

W latach 2019-2021 zmniejszyła się liczba osób korzystających z różnych form pomocy i wsparcia świadczonych w ramach działalności Ośrodka Pomocy Społecznej we Wschowie. Spadek w tym zakresie wyniósł 172 osoby, tj. 26%. Zdecydowaną większość tej grupy stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, których udział wśród beneficjentów w 2021 roku wyniósł 74%. Pozostałe osoby były natomiast w wieku poprodukcyjnym (26%). Należy zauważyć, że w omawianym okresie pomoc i wsparcie nie były kierowane do osób przed 18 roku życia. Wartość spadkowa wśród osób w wieku produkcyjnym w wieku 2019-2021 wyniosła 25%, natomiast wśród osób w wieku emerytalnym – 29%.

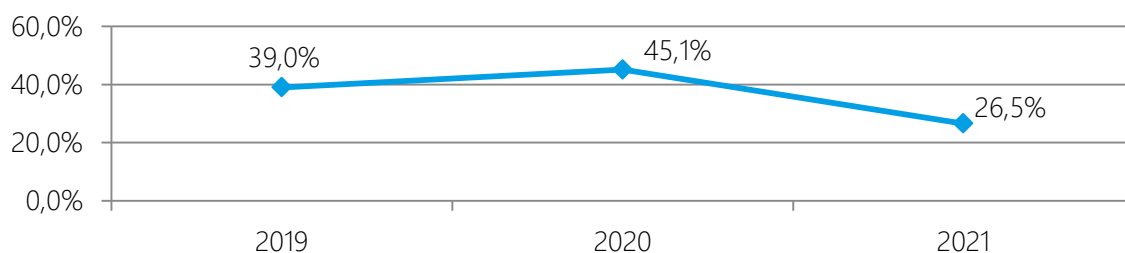
Tabela 8. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Wskaźnik pracy socjalnej oznacza stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%. W 2021 roku pomocą w ramach pozafinansowych działań wspierających prowadzonych przez pracowników OPS objęto 129 rodzin, natomiast świadczenia przyznano 486 rodzinom, przez co wskaźnik przyjął niską wartość, tj. 26,54%. Na przestrzeni lat 2019-2021 wskaźnik pracy socjalnej w Gminie ulegał wahaniom, a w 2021 roku przyjął najniższą wartość.

Wykres 15. Wskaźnik pracy socjalnej w Gminie na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

ZASOBY INSTYTUCJONALNE GMINY

Poniżej przedstawione zostały wszystkie zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych prowadzące działalność na terenie Gminy:

- ✓ Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie,
- ✓ Urząd Miasta i Gminy Wschowa,
- ✓ Komenda Powiatowa Policji we Wschowie,
- ✓ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii oraz działający przy Komisji Punkt Konsultacyjny,
- ✓ Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- ✓ Centrum Integracji Społecznej „Rozwój”,
- ✓ placówki oświatowe,
- ✓ placówki ochrony zdrowia,
- ✓ Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy we Wschowie,
- ✓ Centrum Kultury i Rekreacji we Wschowie,
- ✓ Muzeum Ziemi Wschowskiej,
- ✓ placówka świetlica socjoterapeutyczno-opiekuńcza,
- ✓ nieformalne grupy wsparcia AA,
- ✓ Kluby Seniora,
- ✓ Dzienny Dom Senior+,
- ✓ Specjalistyczny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka we Wschowie wraz z Powiatowym Centrum Rehabilitacji dla Dzieci,
- ✓ Warsztat Terapii Zajęciowej we Wschowie,
- ✓ Uniwersytet Trzeciego Wieku,
- ✓ Jadłodajnia „Dom Serca”,
- ✓ organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

DZIEDZINY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

WSPIERANIE RODZINY

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócić rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Gminy w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, kompleksowe oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia ich niezbędnych potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W niniejszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

W 2021 roku przyznano łącznie 23 167 świadczeń z pomocy społecznej rodzinom posiadającym dzieci, w tym 1 255 świadczeń rodzinom z jednym dzieckiem, 4 234 świadczenia rodzinom wychowującym dwoje dzieci oraz 7 371 świadczeń rodzinom z trojgiem dzieci. Świadczenia zostały przyznane również rodzinom posiadającym czworo lub większą liczbę dzieci i przyznano im największą liczbę świadczeń, tj. 10 307 (45%). Należy zauważyć, że w 2021 roku wśród rodzin, które korzystały ze wsparcia najpowszechniejsze były świadczenia niepieniężne, których przyznano 21 621 i stanowiły one 93% wszystkich świadczeń. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Typy rodzin, którym udzielono świadczenia w 2021 roku

typ rodziny	liczba świadczeń niepieniężnych	liczba świadczeń pieniężnych	świadczenia ogółem
jedno dziecko	901	354	1 255
dwoje dzieci	3 648	586	4 234
troje dzieci	7 074	297	7 371
czworo i więcej dzieci	9 998	309	10 307

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Dodatkowym świadczeniem wspierającym rodzinę jest **świadczenie wychowawcze 500+**, wprowadzone ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i funkcjonuje od 1 kwietnia 2016 roku. Świadczenie wychowawcze przysługuje rodzicom bądź opiekunom dziecka do dnia ukończenia przez nie 18 roku życia w wysokości 500 zł miesięcznie. Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od 2022 roku niniejsze zadanie realizuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych, niemniej w 2021 roku beneficjentami tego programu było 2 406 rodzin, w których wychowywało się 3 866 dzieci objętych wsparciem, natomiast kwota przyznanych im świadczeń wyniosła 21 579 236,85 zł. Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba rodzin oraz dzieci będących beneficjentami świadczenia wychowawczego ulegała systematycznemu wzrostowi, który w przypadku rodzin wyniósł 6%, a dzieci – 4%. Niemniej, kwota przyznanych rodzinom świadczeń w 2021 roku zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego.

Tabela 10. Beneficjenci świadczeń wychowawczych na przestrzeni lat 2019-2021

	2019	2020	2021
liczba rodzin	2 260	2 315	2 406
liczba dzieci	3 736	3 845	3 866
koszt świadczeń (zł)	17 470 406,00	21 831 734,00	21 579 236,85

Źródło: Sprawozdanie z działalności OPS we Wschowie za lata 2019-2021

Rodziny, w których wychowują się dzieci mają również możliwość skorzystania z programu **Dobry Start**, który przysługuje w związku z rozpoczęciem roku szkolnego dzieciom lub osobom uczącym się do 20 roku życia oraz dzieciom lub osobom uczącym się do 24 roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności. Od 2021 program **Dobry Start** jest realizowany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Rodziny zamieszkujące Gminę korzystają również z **Karty Dużej Rodziny**. Przysługuje ona niezależnie od dochodu rodzinom z co najmniej trójką dzieci. Karta dużej rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze mają możliwość korzystania z szerokiego katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej, czy transportowej na terenie całego kraju. Zniżki oferują nie tylko instytucje publiczne, ale też przedsiębiorcy prywatni. Na przestrzeni ostatnich lat liczba wydanych kart dla rodzin uległa znaczącemu spadkowi o 85%.

Tabela 11. Liczba wydanych KDR na przestrzeni lat 2019-2021

	2019	2020	2021
liczba kart	1018	266	154
w tym dla rodziców	880	171	88
w tym dla dzieci	201	95	66

Źródło: Sprawozdanie z działalności OPS we Wschowie za lata 2019-2021

W przypadku wychowywania się dziecka w rodzinie niepełnej, gdy jeden z biologicznych rodziców uchyła się od obowiązku płacenia alimentów na rzecz dzieci, świadczenia te realizowane są z funduszu alimentacyjnego. Przysługują one w przypadku, gdy dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 900,00 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów tytułem wykonawczym jednakże nie wyżej niż 500,00 zł.

W 2021 roku liczba osób korzystających z tego świadczenia zwiększyła się o 15%, a liczba rodzin o 19%. W przypadku liczby wypłaconych świadczeń odnotowany został spadek o 12% w tym okresie, a kwota świadczeń uległa zmniejszeniu o 5%. W 2021 roku wsparciem z pomocy społecznej w ramach **świadczenia alimentacyjnego** objęto łącznie 165 członków 99 rodzin, którym przyznano 1 653 świadczenia na łączną kwotę w wysokości 664 157 zł.

Tabela 12. Świadczenie alimentacyjne w Gminie w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba osób	143	129	165
liczba rodzin	122	111	99
liczba świadczeń	1 872	1 666	1 653
kwota świadczeń	701 567,00	650 896,00	664 157,00

Źródło: Sprawozdanie z działalności OPS we Wschowie za lata 2019-2021

Pracownicy OPS we Wschowie podejmują liczne działania mające na celu wyegzekwowanie od dłużników alimentacyjnych środków, które następnie przekazywane są na spłatę zobowiązań w stosunku do funduszu alimentacyjnego. Wśród działań skierowanych na odzyskanie części środków finansowych znajduje się m.in. zatrzymanie prawa jazdy, składanie wniosków o ściganie na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, prowadzenie wywiadów alimentacyjnych z dłużnikami oraz zobowiązywanie ich do zarejestrowania się w Powiatowym Urzędzie Pracy. W 2021 roku wysokość wyegzekwowanych środków wyniosła 339 579,28 zł, czyli 51,15% kwoty wypłaconych z funduszu świadczeń. Na przestrzeni ostatnich trzech lat udział odzyskanych środków w ogóle wypłaconych w formie świadczeń uległ znacznemu wzrostowi, co świadczy o skuteczności działań egzekucyjnych wobec dłużników.

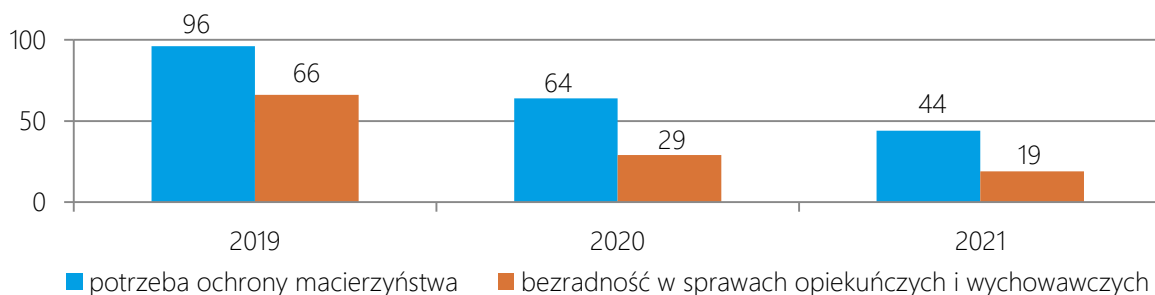
Tabela 13. Zwrot środków od dłużników alimentacyjnych w Gminie w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
wysokość środków	301 627,70	301 273,09	339 579,28
udział środków w kwocie wypłaconych świadczeń	42,99%	46,29%	51,15%

Źródło: Sprawozdanie z działalności OPS we Wschowie za lata 2019-2021

Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz potrzeby ochrony macierzyństwa sukcesywnie się zmniejszała. W 2019 roku z powodu bezradności udzielono pomocy i wsparcia 66 rodzinom, w 2020 roku – 29, natomiast w 2021 roku – 19 rodzinom, zatem wartość spadkowa wyniosła 71%. W przypadku potrzeby ochrony macierzyństwa liczba rodzin objętych wsparciem z tego powodu zmniejszyła się z 96 w 2019 roku do 44 w 2021 roku, w wyniku czego wartość spadkowa ukształtowała się na poziomie 54%. Łączna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2021 roku wyniosła 542, zatem rodziny z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych stanowiły 8% ogółu rodzin objętych wsparciem OPS, z kolei rodziny dotknięte potrzebą ochrony macierzyństwa – 4%.

Wykres 16. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2019-2021

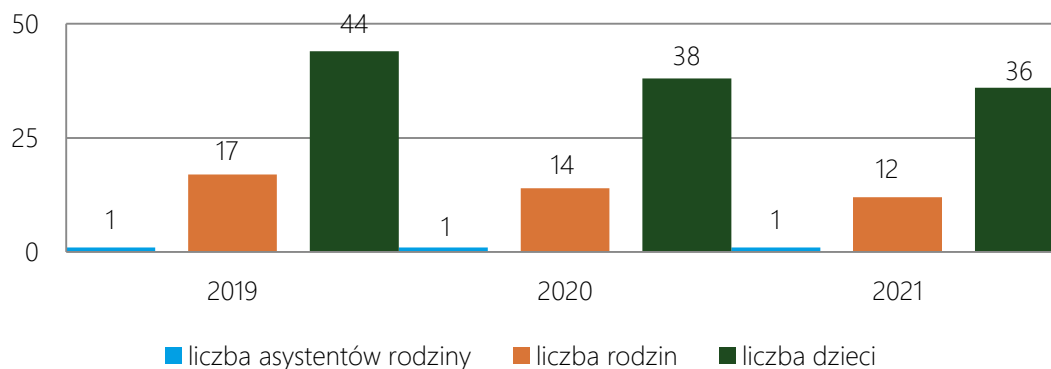

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie jest realizatorem zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka z naturalnego środowiska. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa ogólnego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

Wsparcie rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych świadczone jest w Gminie przez **asystenta rodziny** pełniącego swoje obowiązki przy Ośrodku Pomocy Społecznej. Na przestrzeni ostatnich lat liczba rodzin objętych jego wsparciem uległa spadkowi. W 2019 roku tą formą wsparcia objęto 17 rodzin, w 2020 – 14 rodzin, a w 2021 roku było ich 12. Spadek obserwowany był również w zakresie liczby dzieci wychowujących się w rodzinach objętych asystą (18%). Niemniej, w Gminie występuje stałe zapotrzebowanie na wsparcie asystenta, co wskazuje na potrzebę rozwijania tej formy pomocy społecznej.

Wykres 17. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin i dzieci objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z działalności OPS we Wschowie za lata 2019-2021

Na przestrzeni ostatnich trzech lat w Gminie nie została utworzona rodzina wspierająca, czyli taka, której celem jest pomoc rodzinie w przewyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, w tym udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego.

W 2021 roku łączne koszty ponoszone przez Gminę w związku z pobytem dzieci w pieczy zastępczej wyniosły 408 650,13 zł, w tym 97 616,81 zł przeznaczono na wsparcie dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, a 311 033,32 zł – dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Koszt zabezpieczenia życia wychowanków pieczy zastępczej w latach 2019-2021 sukcesywnie się zwiększał.

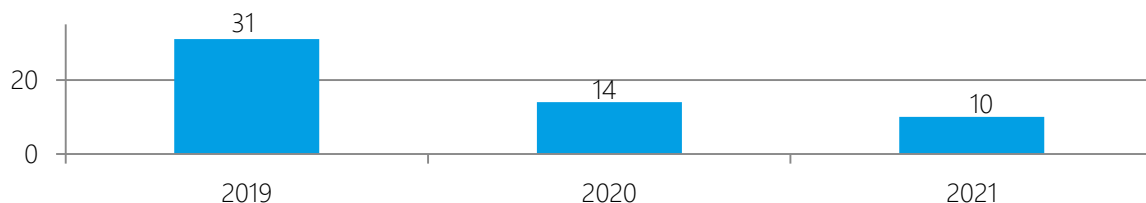
Tabela 14. Odpłatność Gminy za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
rodzinna piecza zastępcza (zł)	78 429,61	98 830,07	97 616,81
instytucjonalna piecza zastępcza (zł)	231 528,24	293 969,98	311 033,32
łącznie (zł)	309 957,85	392 800,05	408 650,13

Źródło: Sprawozdanie z działalności OPS we Wschowie za 2021 rok

Wzmacnianie rodzin oraz wspieranie dzieci w prawidłowym wychowaniu prowadzone jest również poprzez organizowanie wypoczynku letniego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie. W 2021 roku pracownicy OPS wytypowali 10 dzieci wychowujących się w rodzinach objętych pracą socjalną i asystą, którym umożliwiono udział w kolonii. Na przestrzeni ostatnich lat liczba dzieci objętych tą formą wsparcia uległa znaczącemu spadkowi, tj. o 68%.

Wykres 18. Liczba dzieci z terenu Gminy uczestniczących w wypoczynku letnim organizowanym przez PCPR we Wschowie w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

W ramach wspierania rodziny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z innymi instytucjami takimi jak: placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, instytucje kultury, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, Komenda Powiatowa Policji, Zespół Interdyscyplinarny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna oraz organizacje pozarządowe. Co ważne, w 2022 roku w Szkole Podstawowej nr 1 działalność rozpoczęła **placówka wsparcia dziennego w formie opiekuńczej oraz socjoterapeutycznej**, a zajęcia prowadzone są w godzinach 16.00-19.00 przez Stowarzyszenie Przyjaciół Jedyńki.

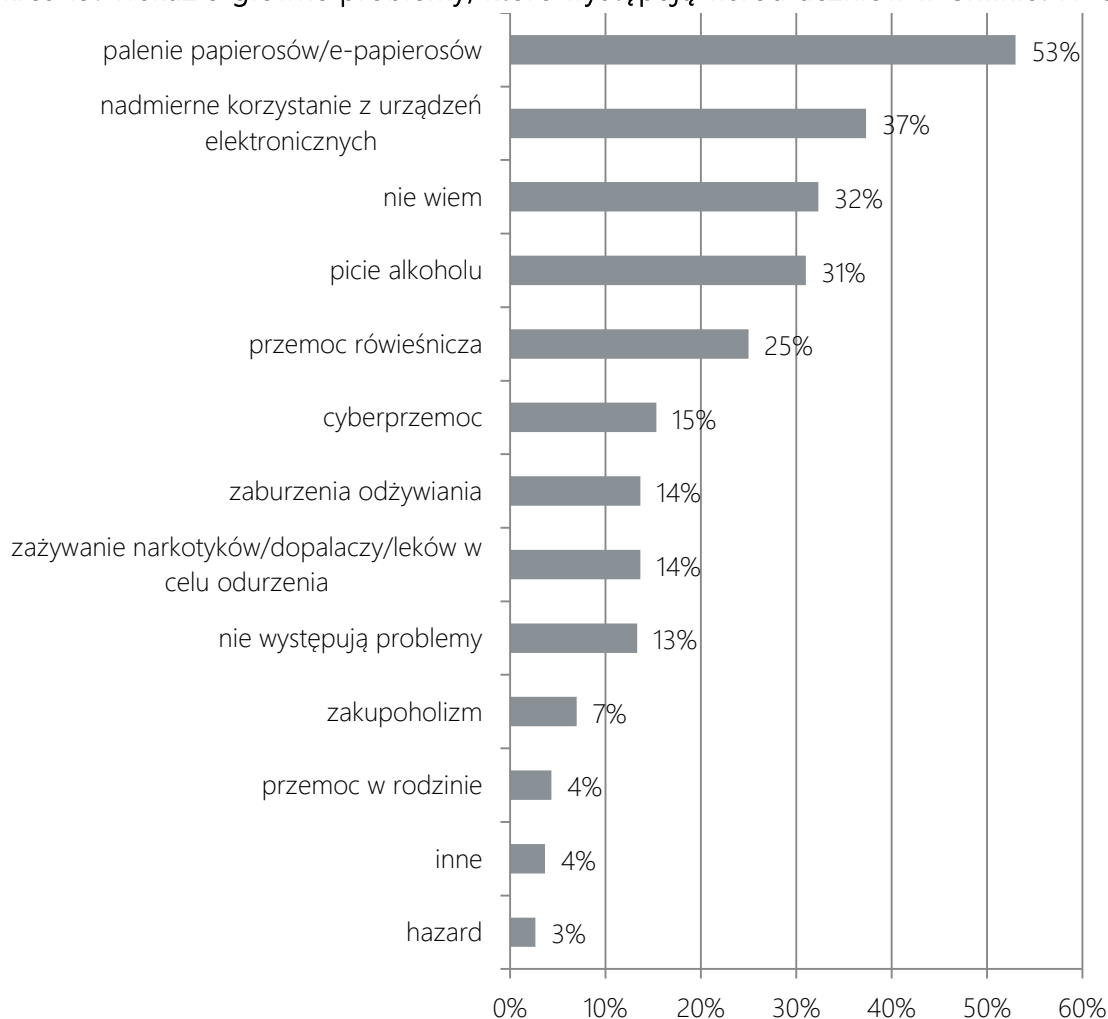
WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO - UCZNIOWIE

PROBLEMY SPOŁECZNE

Określenie głównych problemów społecznych występujących na terenie Gminy zostało dokonane m.in. poprzez subiektywną opinię uczniów dotyczącą najpowszechniejszych zjawisk, jakie występują w ich środowisku rówieśniczym. W jednym z pytań zawartym w kwestionariuszu ankiety, uczniowie zostali poproszeni o wskazanie 3 kluczowych problemów, których występowanie zauważają w swoim środowisku szkolnym oraz wśród znajomych.

Analiza zebranego materiału badawczego pozwala stwierdzić, iż najpowszechniejszym problemem występującym wśród dzieci i młodzieży z gminy Wschowa jest sięganie po papierosy i e-papierosy, gdyż to zjawisko zostało zaobserwowane przez 53% badanych. Na drugim miejscu pod względem liczby wskazań znalazł się problem nadmiernego korzystania z urządzeń elektronicznych, na który padło 37% wszystkich odpowiedzi, z kolei na trzecim – spożywanie alkoholu (31%). Średnio co czwarty uczeń odniósł się również do problemu przemocy rówieśniczej (25%), natomiast kolejne odpowiedzi dotyczyły cyberprzemocy (15%), zaburzeń odżywiania oraz zażywania narkotyków, dopalaczy i leków (po 14%). Jak wynika z udzielonych przez ankietowanych odpowiedzi, wśród uczniów występuje niewielka skala hazardu (3%) oraz zakupoholizmu (7%), natomiast problem przemocy w rodzinie dostrzega 4% badanych. W opinii 13% ankietowanych wśród dzieci w Gminie nie występują żadne ze wskazanych problemów społecznych, a co trzeci badany zadeklarował brak wiedzy w tym obszarze (32%). Ponadto, uczniowie wskazali również na inne problemy, które zauważają w swoim środowisku, wśród których wymienili *napoje energetyczne, wyzywanie i wulgaryzmy* (4%).

Wykres 19. Wskaż 3 główne problemy, które występują wśród uczniów w Gminie: N=300

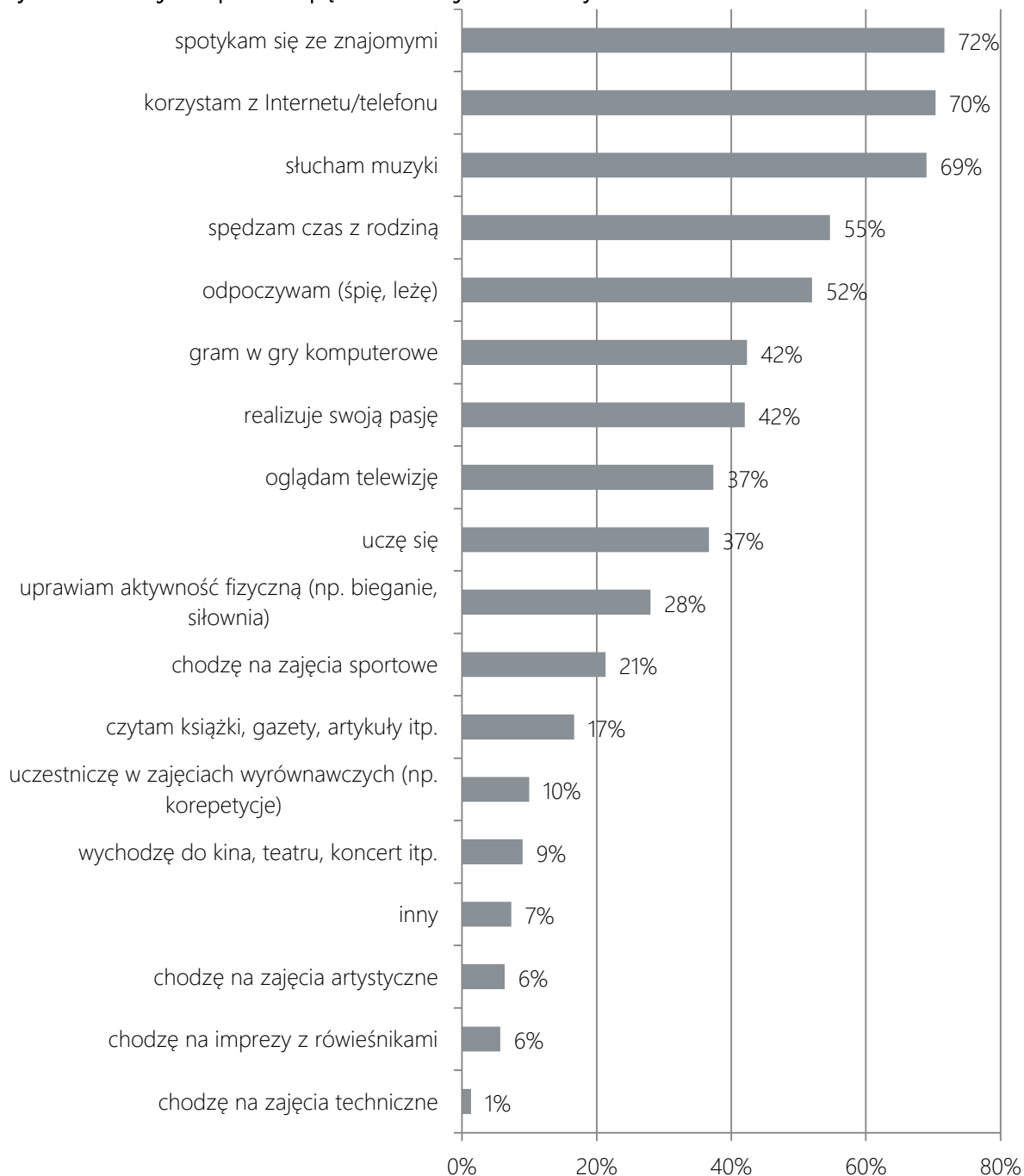

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

CZAS WOLNY I EDUKACJA

W kolejnym pytaniu młodzi mieszkańcy Gminy zostali poproszeni o wskazanie, w jaki sposób najczęściej spędzają swój czas wolny. Na podstawie udzielonych przez nich odpowiedzi wynika, że ankietowani najczęściej podczas swojego czasu wolnego spotykają się ze znajomymi (72%), korzystają z Internetu/telefonu (70%) oraz słuchają muzyki (69%). Ponad połowa uczniów spędza swój czas wolny z rodziną (55%) oraz odpoczywa (52%), a po 42% wskazań padło na granie w gry komputerowe i realizowanie swoich własnych pasji. Znaczny odsetek badanych podał również, że ogląda telewizję oraz się uczy (po 37%), natomiast co czwarty respondent uprawia sport (28%). Uczestnictwo w zajęciach sportowych zadeklarowało 21% uczniów, a na czytanie książek, gazet i artykułów – 17%. Najrzadziej respondenci odpowiadali, że w czasie wolnego czasu chodzą na zajęcia techniczne (1%), artystyczne oraz na imprezy z rówieśnikami (po 6%), natomiast zaledwie 10% odpowiedzi padło na zajęcia wyrównawcze, a 9% na wychodzenie do kina, na koncert, itp. Wśród innych odpowiedzi badani wskazywali na: *taniec, jazdę konną, wędkarstwo, opiekę nad rodzeństwem oraz zabawę ze zwierzętami i rysowanie.*

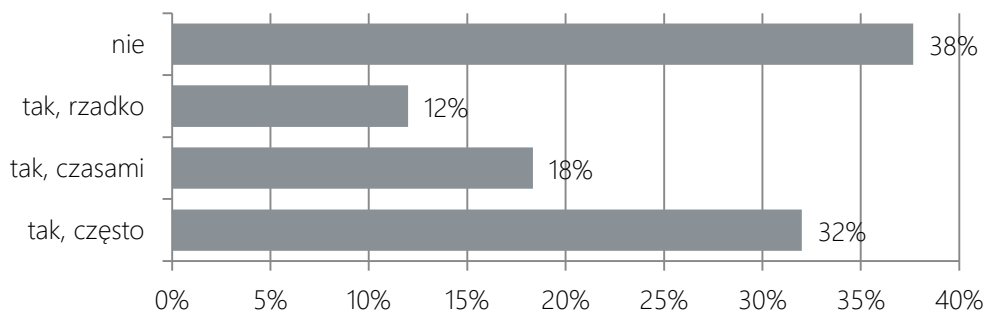
Wykres 20. W jaki sposób spędzasz swój czas wolny? N=300

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W dalszej części badania uczniowie zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi na temat ich uczestnictwa w pozaszkolnych zajęciach dodatkowych, m.in. z zakresu muzyki, plastyki i sportu oraz zajęciach wyrównawczych, np. korepetycjach. Branie udziału w tego rodzaju zajęciach potwierdził odsetek 62% respondentów, wśród których 12% stwierdziło, że ma to miejsce rzadko, 18% uczniów stwierdziło, że uczestniczy w nich czasami, a 32% – często. Niemniej, grupa 38% dzieci z gminy Wschowa nie bierze udziału w pozaszkolnych zajęciach dodatkowych i wyrównawczych wcale.

Wykres 21. Czy uczęszczasz na zajęcia dodatkowe (np. muzyczne, plastyczne, sportowe) lub wyrównawcze (np. korepetycje), które organizowane są poza szkołą? N=300

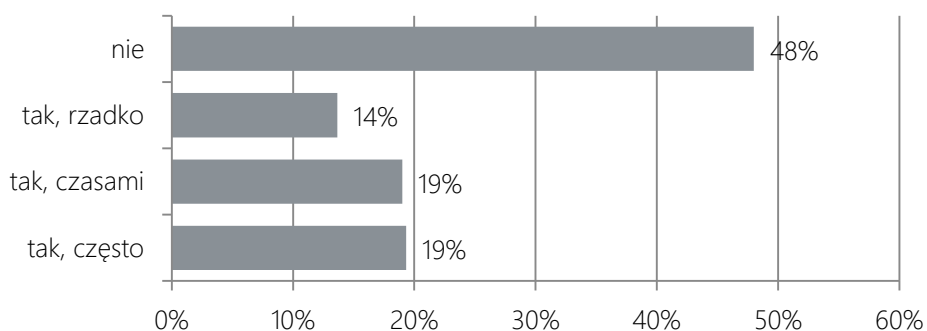
Uczniowie, którzy zadeklarowali uczestnictwo w zajęciach pozalekcyjnych zostali również zapytani o to, czy spełniają one ich oczekiwania i są z nich zadowoleni. Jak wynika z analizy materiału badawczego, zdecydowana większość respondentów postrzega je pozytywnie, gdyż 40% wskazań padło na odpowiedź „zdecydowanie tak”, a 35% na „raczej tak”. 15% badanych trudno było określić, czy zajęcia spełniają ich oczekiwania, natomiast 10% jest z nich niezadowolonych.

Tabela 15. Czy proponowane zajęcia dodatkowe lub wyrównawcze organizowane poza szkołą spełniają Twoje oczekiwania? Czy jesteś z nich zadowolony(a)? N=187

Odpowiedź	%	Liczba odp.
zdecydowanie tak	40%	74
raczej tak	35%	66
raczej nie	6%	12
zdecydowanie nie	4%	7
trudno powiedzieć	15%	27

Kolejne pytanie zadane uczniom z gminy Wschowa miało na celu określenie skali ich uczestnictwa w dodatkowych zajęciach artystycznych i wyrównawczych organizowanych w szkole. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, na takie zajęcia uczęszcza ponad połowa badanych, tj. 52%, wśród których po 19% bierze w nich udział często lub czasami, a 14% rzadko. Brak uczestnictwa w tego rodzaju zajęciach zadeklarowała grupa 48% respondentów.

Wykres 22. Czy uczęszczasz na zajęcia dodatkowe (np. muzyczne, plastyczne, sportowe) lub wyrównawcze (np. korepetycje pomagające wyrównać zaległości w nauce), które organizowane są w szkole? N=300

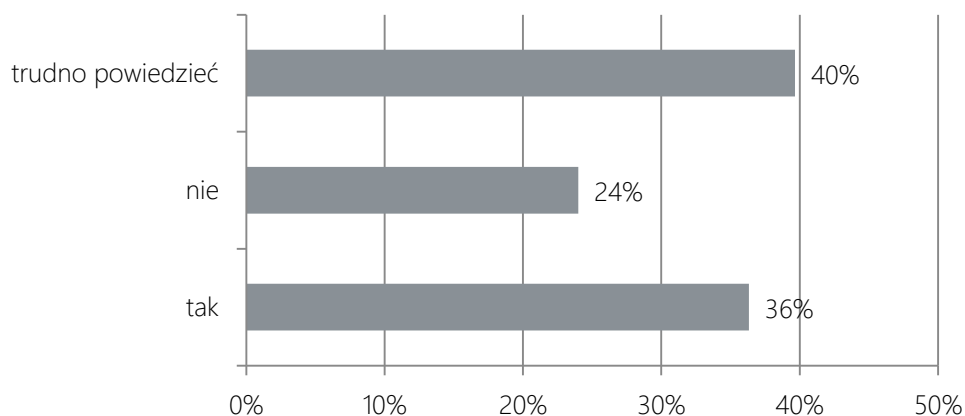
Uczestnicy zajęć dodatkowych i wyrównawczych prowadzonych w szkołach zostali również poproszeni o stwierdzenie, czy spełniają one ich oczekiwania. Zdaniem większości badanych prowadzone w szkołach zajęcia są zadowalające, w tym w opinii 51% raczej spełniają ich oczekiwania, a 20% – zdecydowanie spełniają. Odmiennej opinii jest 16% ankietowanych, którzy stwierdzili, że organizowane w placówkach oświatowych zajęcia raczej (11%) lub zdecydowanie (5%) tego nie robią. Odsetek 14% uczestników szkolnych zajęć pozalekcyjnych miało trudność w udzieleniu odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 16. Czy proponowane zajęcia dodatkowe lub wyrównawcze organizowane w szkole spełniają Twoje oczekiwania? Czy jesteś z nich zadowolony(a)? N=156

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
zdecydowanie tak	20%	31
raczej tak	51%	77
raczej nie	11%	16
zdecydowanie nie	5%	7
trudno powiedzieć	14%	21

W badaniu przeprowadzonym wśród uczniów określono również ich skłonność do uczestnictwa w bezpłatnych zajęciach dodatkowych prowadzonych na terenie szkoły. Jak wynika z deklaracji badanych, średnio co trzeci chciałby wziąć udział w tego rodzaju zajęciach (36%), a co czwarty temu zaprzeczył (24%). Należy zauważyć, że znaczna grupa uczniów miała trudność w określeniu, czy chciałaby uczestniczyć w zajęciach dodatkowych w swoim czasie wolnym (40%).

Wykres 23. Czy wziął(ęła)byś udział w bezpłatnych zajęciach dodatkowych organizowanych na terenie szkoły? N=300

Poniżej przedstawione zostały deklaracje uczniów, którzy przyznali, że chcieliby wziąć udział w dodatkowych zajęciach w swojej szkole, w zakresie interesującej ich tematyki. Jak wynika z odpowiedzi respondentów, ponad połowa z nich chętnie uczestniczyłaby w zajęciach sportowych (65 osób, tj. 60%) oraz w zajęciach na pływalni (62 osoby, tj. 57%). Mniejszy odsetek odpowiedzi padł z kolei na zajęcia językowe (42 osoby, tj. 39%) oraz wyrównawcze obejmujące naukę przedmiotów, z którymi badani mają największe trudności (30 osób, tj. 28%), a co czwarta osoba wskazała, że interesujące byłyby dla niej zajęcia komputerowe/informatyczne (27 osób, tj. 25%). Średnio co piąty ankietowany podał, że chciałby uczestniczyć w zajęciach muzycznych

(24 osoby, tj. 22%) oraz tanecznych (22 osoby, tj. 20%), a odsetek 17% odpowiedzi padł na naukę gry na instrumentach (18 osób). Najmniejszym zainteresowaniem cieszyłyby się natomiast zajęcia techniczne, gdyż zaledwie 6% uczniów zadeklarowało chęć uczestnictwa w nich (6 osób) oraz teatralne, na które wskazał odsetek 14% ankietowanych (15 osób). Wśród innych aktywności wskazano również zajęcia artystyczne z zakresu fotografii (4 osoby, tj. 4%), a 6% uczniów nie wie, w jakich zajęciach chciałby wziąć udział (6 osób).

Tabela 17. W jakich zajęciach dodatkowych najbardziej chciał(a)byś uczestniczyć? N=109

Odpowiedź	%	Liczba odp.
zajęcia sportowe	60%	65
wyjazdy na basen	57%	62
zajęcia językowe	39%	42
zajęcia plastyczne	29%	32
zajęcia wyrównawcze z przedmiotów sprawiających trudności	28%	30
zajęcia komputerowe/informatyczne	25%	27
zajęcia muzyczne	22%	24
zajęcia taneczne	20%	22
nauka gry na instrumentach	17%	18
zajęcia teatralne	14%	15
zajęcia techniczne	6%	6
nie wiem	6%	6
inne	4%	4

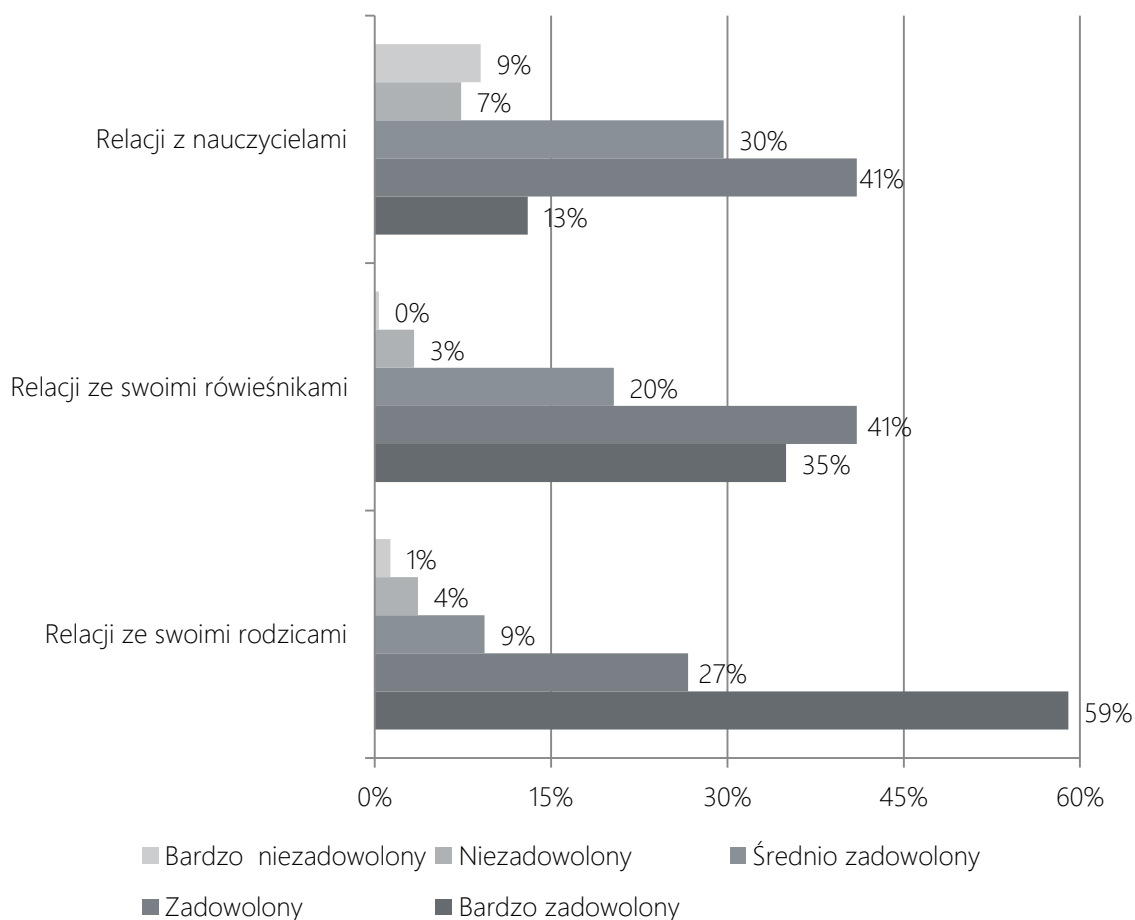
**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W ramach badania przeprowadzonego wśród uczniów z gminy Wschowa uzyskano również informacje dotyczące poziomu ich zadowolenia z relacji ze swoimi rodzicami, rówieśnikami oraz nauczycielami. Z deklaracji ankietowanych wynika, iż:

- ➔ relacje ze swoimi rodzicami pozytywnie oceniło 86% badanych, negatywnie – 5%, a 9% ankietowanych oceniło je jako średnio zadowolające;
- ➔ z relacji z rówieśnikami zadowolonych jest 76% uczniów, negatywnie oceniło je 3%, a 20% uznało, że są one średnio zadowolające;
- ➔ w opinii 54% respondentów relacje z nauczycielami są zadowolające, odmiennego zdania było 16% uczniów, natomiast co trzeci badany określił je jako średnie (30%).

Należy zauważyć, że badani najbardziej zadowolające relacje mają ze swoimi rodzicami, natomiast najgorzej oceniają swój kontakt z nauczycielami w szkole.

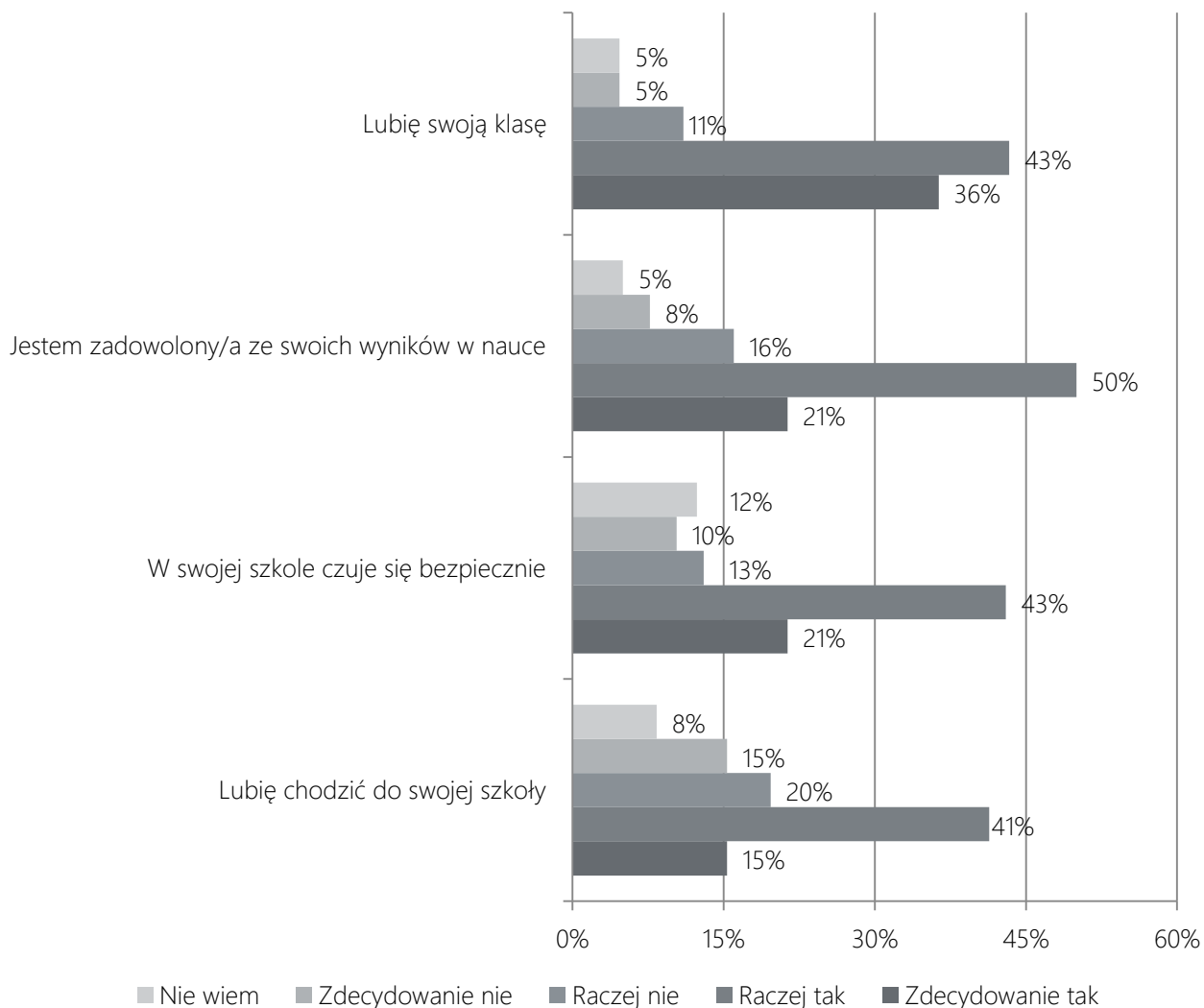
Wykres 24. Jak bardzo jesteś zadowolony z: N=300

W następnej kolejności uczniowie zostali poproszeni o odniesienie się do stwierdzeń w zakresie ich odczuć związanych ze szkołą i środowiskiem szkolnym. Zebrany materiał badawczy wykazał, że:

- ✓ 79% uczniów lubi swoją klasę, w tym 36% - zdecydowanie lubi, a 43% - raczej lubi, 16% zaprzeczyło temu, a 5% wskazało na odpowiedź „nie wiem”;
- ✓ 21% badanych jest zdecydowanie zadowolonych ze swoich wyników w nauce, połowa ankietowanych jest raczej z nich zadowolona (50%), natomiast 24% nie podziela tego stanowiska, a 5% wskazań padło na odpowiedź „nie wiem”;
- ✓ w swojej szkole zdecydowanie bezpiecznie czuje się 21% ankietowanych, raczej bezpiecznie – 43%, 13% uczniów stwierdziło, że czuje się raczej niebezpiecznie, 10% – niebezpiecznie, natomiast 12% wskazało na odpowiedź „nie wiem”;
- ✓ do swojej szkoły zdecydowanie lubi oraz nie lubi chodzić po 15% uczniów, 41% – raczej lubi, a 20% stwierdziło, że raczej nie.

Wykres 25. Odnies się proszę, do poniższych stwierdzeń korzystając z przedstawionej skali: N=300

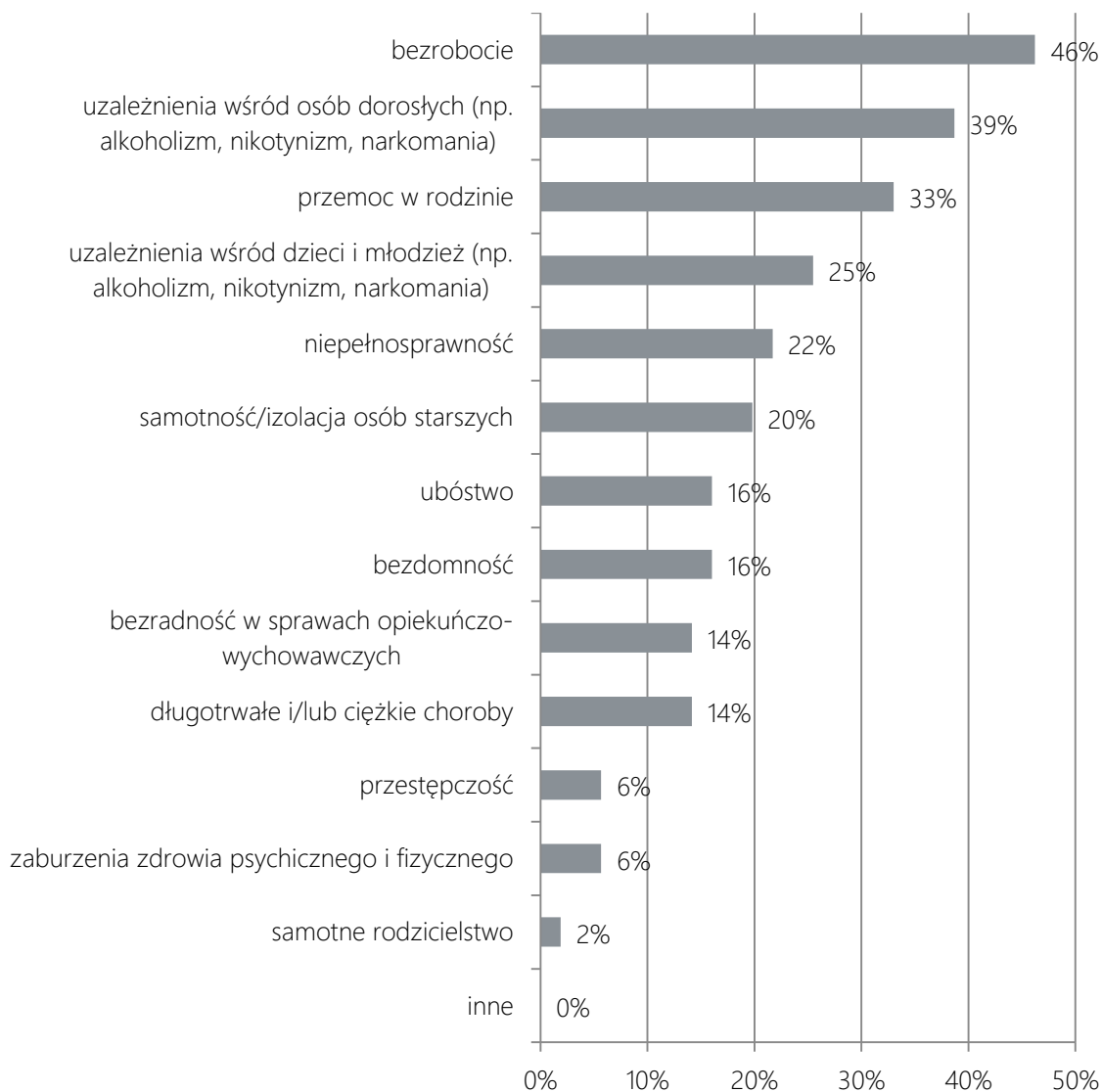

WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO – DOROŚLI MIESZKAŃCY

PROBLEMY SPOŁECZNE

W pierwszym pytaniu skierowanym do pełnoletnich mieszkańców Gminy poproszono ich o wskazanie głównych problemów, z którymi zmagają się rodziny zamieszkujące teren Miasta i Gminy Wschowa. Niemal połowa respondentów stwierdziła, iż największym problemem lokalnej społeczności jest bezrobocie (46%), a odsetek 39% ankietowanych wskazał na problem uzależnień wśród osób dorosłych. Co trzecia odpowiedź padła na przemoc w rodzinie (33%), a co czwarta na uzależnienia wśród dzieci i młodzieży (25%). W dalszej kolejności mieszkańcy opowiedzieli się za trudnościami związanymi z niepełnosprawnością (22%), samotnością/izolacją osób starszych (20%), a także za ubóstwem i bezdomnością (po 16%). Najmniejsza liczba wskazań dotyczyła z kolei problemów samotnego rodzicielstwa (2%), przestępczości oraz zaburzeń w zakresie zdrowia psychicznego i fizycznego (po 6%).

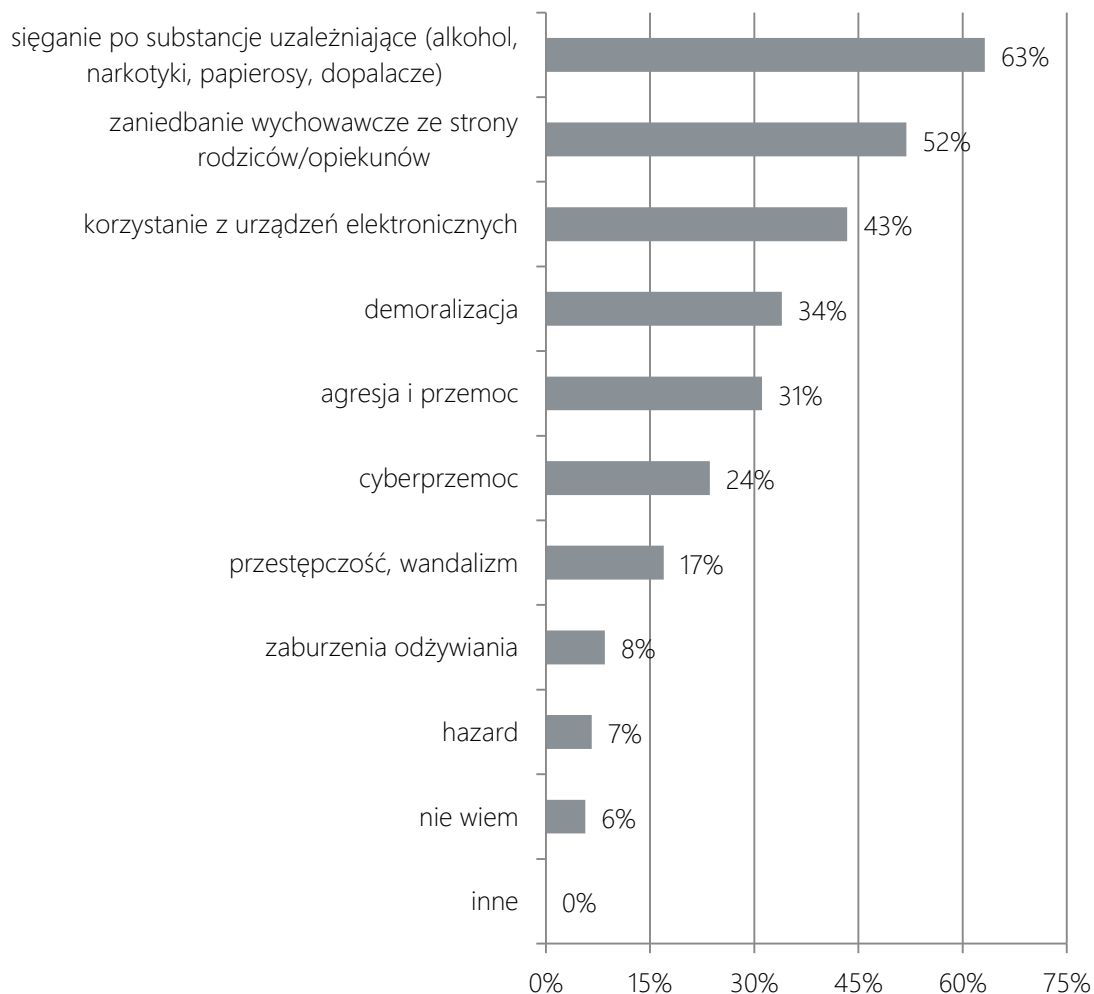
Wykres 26. akie Pana/i zdaniem są największe problemy społeczne na terenie Gminy? Proszę wskazać maksymalnie 3 największe problemy. N=106

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Następnie mieszkańcy wskazali największe w ich opinii problemy społeczne występujące wśród dzieci i młodzieży na terenie Gminy. W pierwszej kolejności wskazali oni na sięganie po substancje uzależniające, a powszechność występowania tego problemu zauważa aż 63% badanych, z kolei na zaniedbanie wychowawcze ze strony rodziców/opiekunów padło niewiele mniej odpowiedzi, tj. 52%. Znaczna część ankietowanych wskazała na korzystanie z urządzeń elektronicznych (43%), a co trzeci na problem demoralizacji (34%). Trudności związane z agresją i przemocą zauważa w Gminie odsetek 31% mieszkańców, a w opinii 24% badanych problemem jest cyberprzemoc. Według 17% największym problemem wśród młodych mieszkańców jest przestępczość i wandalizm, a 8% wskazań dotyczyło zaburzeń odżywiania. Wśród innych odpowiedzi pojawił się również hazard (7%). Należy zauważyć, że 6% ankietowanych nie wie z jakimi problemami zmagają się dzieci i młodzieży w Gminie.

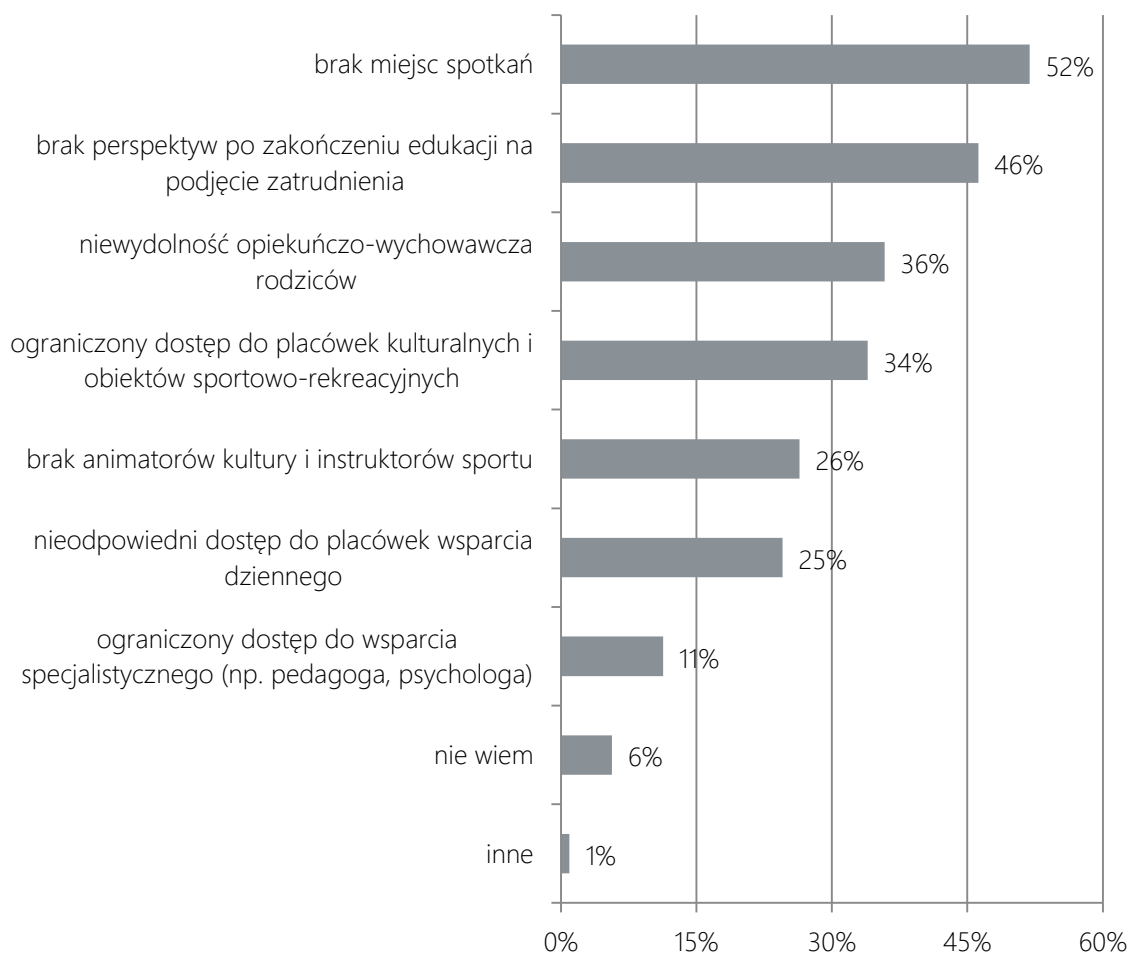
Wykres 27. Jakie są Pana/i zdaniem największe problemy społeczne wśród dzieci i młodzieży występujące na terenie Gminy? N=106

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W dalszej kolejności respondenci zostali zapytani o kluczowe przyczyny negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży z gminy Wschowa. Większość badanych stwierdziła, iż jest to brak miejsc spotkań (52%) oraz brak perspektyw na stabilne zatrudnienie po zakończeniu edukacji (46%), a co trzecia dotyczyła niewydolności opiekuńczo-wychowawczej rodziców (36%). Niewiele niższy odsetek osób przyznał w badaniu, że negatywne zjawiska społeczne wśród dzieci i młodzieży mają podłoże w ograniczonym dostępie do placówek kulturalnych i obiektów sportowo-rekreacyjnych (34%) oraz braku animatorów kultury i instruktorów sportu (26%). Co czwarty respondent jest zdania, że dostęp do placówek wsparcia dziennego jest przyczyną negatywnych zjawisk społecznych (25%), a 11% odpowiedzi padło na ograniczony dostęp do wsparcia specjalistycznego świadczonego przez np. psychologa i pedagoga. Wśród innych odpowiedzi wskazano, że powodem jest *brak miejsc rozwijania zainteresowań*, a odsetek 6% ankietowanych przyznał, że nie posiada wiedzy w tym zakresie.

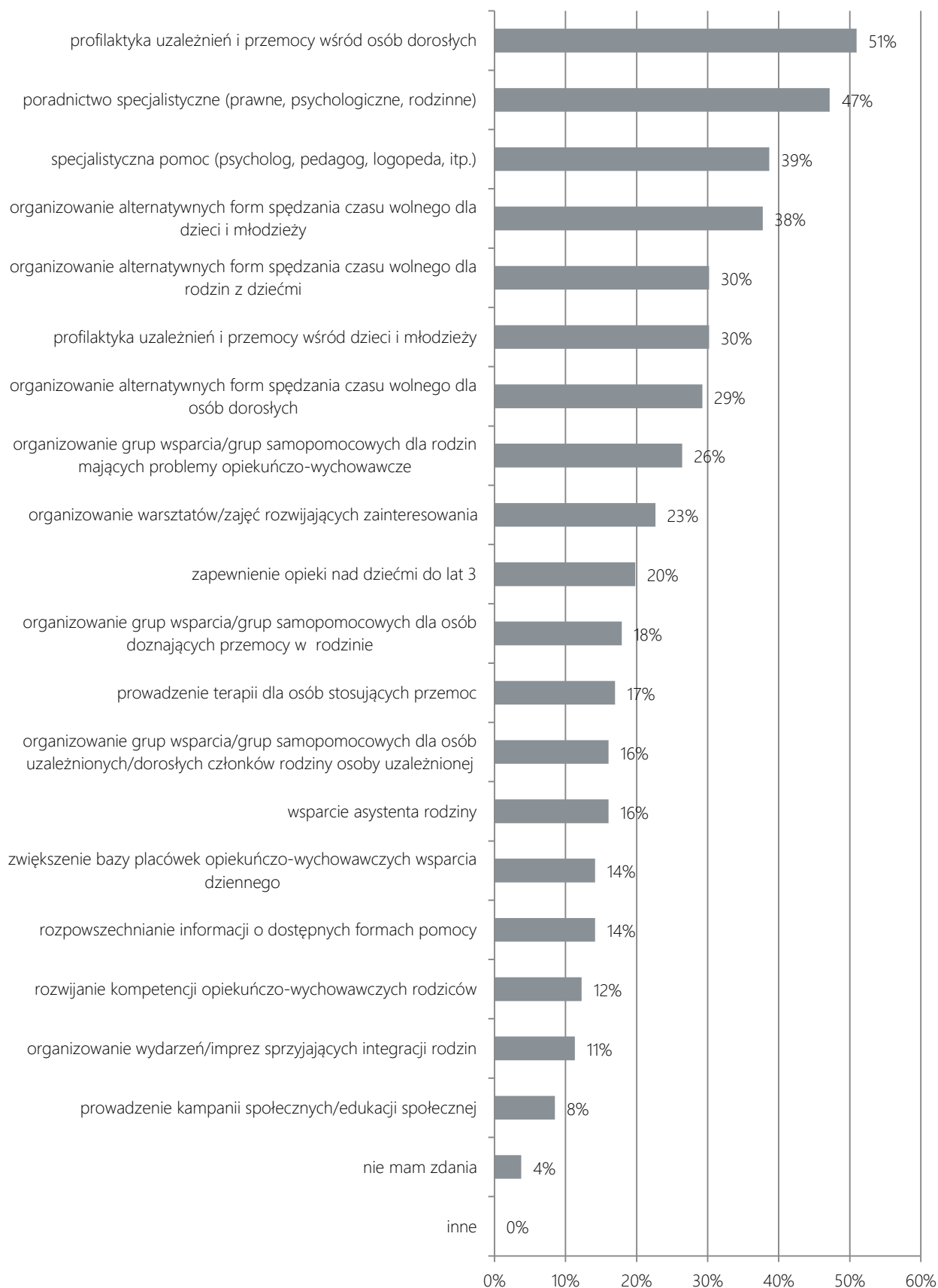
Wykres 28. Jakie problemy występujące w środowisku lokalnym są zdaniem Pani/Pana najczęstszą przyczyną negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży z Gminy? N=106

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Respondenci zostali również poproszeni o wskazanie obszarów, w ramach których należy rozwijać ofertę pomocową w Gminie w celu odpowiedniego i kompleksowego wsparcia rodzin. Zdaniem ponad połowy badanych konieczne jest poszerzenie działań w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy wśród osób dorosłych (51%), a na dalszym miejscu znalazło się poradnictwo specjalistyczne (47%) oraz specjalistyczna pomoc (39%). Znaczący odsetek wskazań dotyczył również organizowania alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (38%), całych rodzin (30%) oraz osób dorosłych (29%), a także szerokiej profilaktyki dzieci i młodzieży (30%). Z opinii ankietowanych wynika również, że w Gminie konieczne jest prowadzenie grup wsparcia dla rodzin i opiekunów przeżywających trudności wychowawcze (26%), organizowanie warsztatów/zajęć rozwijających zainteresowania (23%) oraz rozwijanie lokalnej sieci żłobków zapewniających opiekę nad najmłodszymi mieszkańcami (20%). Najmniejsza liczba wskazań dotyczyła natomiast prowadzenia działań edukacyjnych i kampanii społecznych (8%) i organizowania wydarzeń integracyjnych dla rodzin z dziećmi (11%). Odsetek 4% respondentów stwierdził, iż nie ma zdania w tym obszarze.

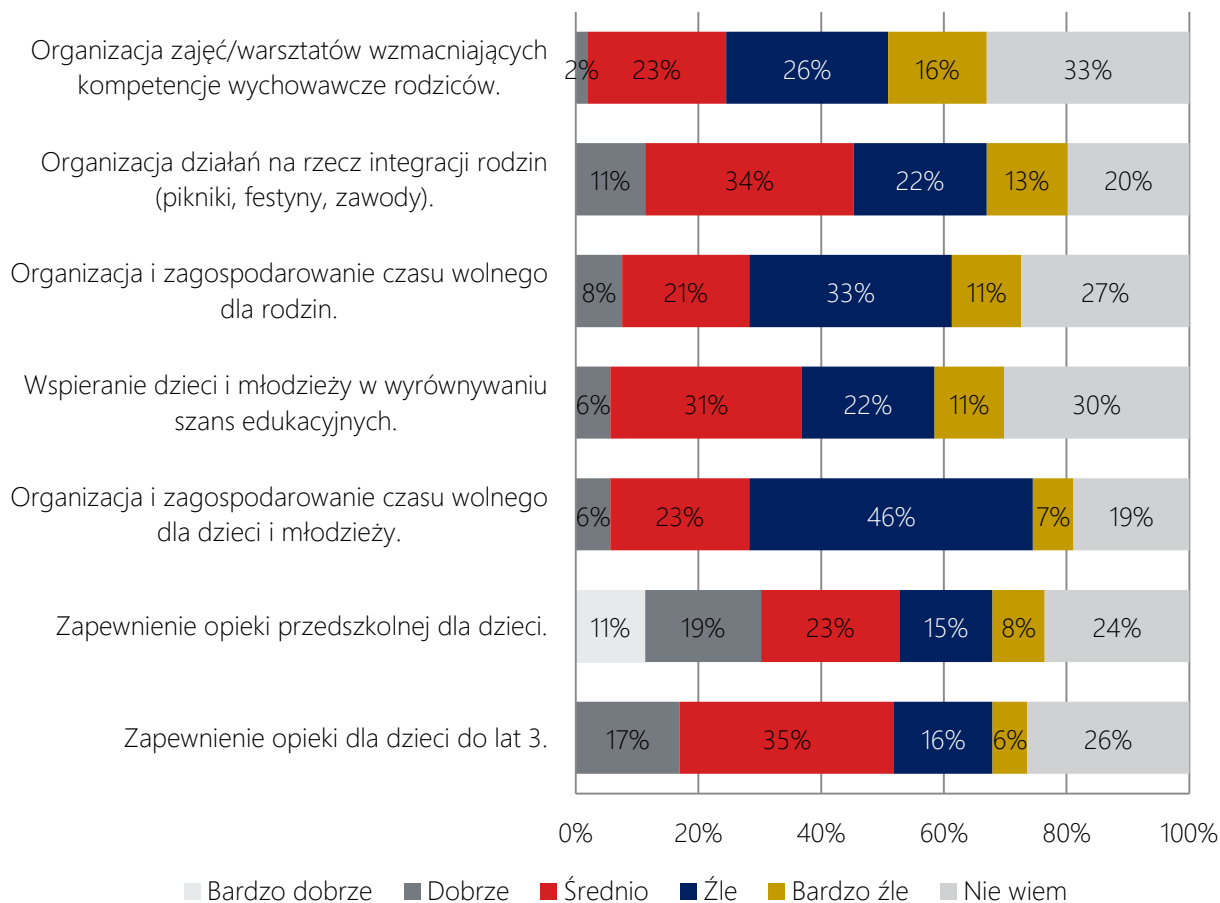
Wykres 29. W jakich obszarach widzi Pan/i potrzebę poszerzenia oferty wspierania rodzin na terenie Gminy? N=106

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W badaniu przeprowadzonym wśród dorosłych mieszkańców gminy Wschowa podjęto się określenia dostępności do usług społecznych kierowanych do rodzin z dziećmi przez realizatorów lokalnej polityki społecznej. Z odpowiedzi respondentów wynika, iż do najpowszechniejszych działań w zakresie wsparcia rodzin należy zapewnienie opieki przedszkolnej dla dzieci (30%) oraz świadczenie opieki nad dziećmi do lat 3 (17%). Z kolei niską i bardzo niską dostępnością w opinii mieszkańców odznacza się zagospodarowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (53%) oraz rodzin (44%), podejmowanie działań mających na celu wzmocnienie kompetencji wychowawczych rodziców (42%), a także organizacja działań na rzecz integracji rodzin (35%). W przypadku prowadzenia działań wspierających dzieci i młodzież w wyrównywaniu szans edukacyjnych zdania są podzielone, gdyż pozytywnie ocenił je odsetek 6% badanych, średnio – 31%, negatywnie – 33%, a 30% zadeklarowało brak wiedzy w tym zakresie.

Wykres 30. Jak ocenia Pan/i poziom dostępności do usług w niżej wymienionych obszarach w Gminie? N=106

WNIOSKI ZE SPOTKAŃ KONSULTACYJNYCH

Na podstawie przeprowadzonych spotkań konsultacyjnych z przedstawicielami Zespołu ds. Opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023-2030 oraz mieszkańcami Gminy możliwe było poznanie szerszego kontekstu występujących na terenie gminy Wschowa problemów społecznych. Wśród głównych wniosków należy wskazać:

- ✓ Ogólny dostęp do oddziaływań wpływających na wzmocnienie kompetencji rodzicielskich i wychowawczych jest w Gminie wysoki, gdyż organizowane są warsztaty dla rodziców i nauczycieli, świadczone jest poradnictwo psychologiczne dla rodziców, a także umożliwia się dzieciom udział w koloniach i półkoloniach, jednakże problemem jest brak zainteresowania mieszkańców tymi formami wsparcia oraz mediacjami rodzinnymi.
- ✓ Rodzice wykazują duże braki w zakresie kompetencji wychowawczych – jak wskazano, nie posiadają odpowiednich zdolności do prowadzenia domu (np. gotowania), a także zarządzania budżetem domowym.
- ✓ Zauważono, że w związku ze wzrostem kosztów utrzymania rodziny nasila się problem niezaradności życiowej rodzin, w tym gospodarowania budżetem domowym, co przekłada się na wzrost zapotrzebowania rodzin na świadczenia w ramach pomocy społecznej.
- ✓ Ograniczone możliwości finansowe rodzin negatywnie wpływają również na rozwój społeczny dzieci, które nie podejmują się dodatkowych aktywności i zajęć, np. sportowych, a co za tym idzie, mają większą skłonność do podejmowania zachowań ryzykownych.
- ✓ Wśród wskazanych problemów znalazła się również niechęć rodzin do pełnienia funkcji rodziny wspierającej, wynikająca m.in. z niewystarczającej promocji tej formy wsparcia, ale i braku lokalnego systemu świadczeń na ich rzecz.
- ✓ Pozytywne efekty w zakresie wspierania rodziny przyniosłyby różnorodne projekty współfinansowane ze środków zewnętrznych, które odciążąby budżet Gminy w zakresie polityki prorodzinnej. Co ważne, zauważono konieczność wdrażania długoterminowych działań, których efekty byłyby długofalowe, a nie projektów doraźnych.
- ✓ Podczas spotkań zauważono również rozwinięcie lokalnego systemu wsparcia dla dzieci (tworzenie świetlic/klubu młodzieżowego) oraz rodzin wielodzietnych, poprzez utworzenie Gminnej Karty Dużej Rodziny lub upowszechnienie programu ogólnopolskiego wśród potencjalnych partnerów i mieszkańców w Gminie.

ZIDENTYFIKOWANE OBSZARY PROBLEMOWE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy danych zastanych, przeprowadzonej diagnozy problemów społecznych oraz konsultacji z przedstawicielami instytucji pomocowych i mieszkańcami, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- ✓ niewydolność w sprawach opiekuńczych i trudności wychowawcze wynikające z niewystarczających kompetencji rodzicielskich oraz samotnego wychowywania dzieci, będącymi konsekwencjami niechęci do powszechnych w Gminie form wsparcia,
- ✓ zaniedbanie wychowawcze dzieci i młodzieży oraz rozpad więzi rodzinnych, a także wynikające z tego problemy i przestępstwa w zakresie niealimentacji,
- ✓ zauważalny problem braku kompetencji wychowawczych wśród rodziców, samotnego rodzicielstwa oraz zaniedbywania dzieci w opinii mieszkańców,
- ✓ konieczność organizowania większej liczby wydarzeń i działań ukierunkowanych na integrację rodzin,
- ✓ niepostrzeżenie klimatu szkoły jako pozytywnego przez część dzieci oraz odczuwanie przez nie niebezpieczeństwa w środowisku szkolnym,
- ✓ konieczność rozwijania i popularyzowania wiedzy o dostępnej w Gminie ofercie specjalistycznego wsparcia dla dzieci oraz rodzin,
- ✓ niewystarczająca infrastruktura placówek wsparcia dziennego oraz zajęć i miejsc spotkań dla dzieci i młodzieży zdaniem mieszkańców,
- ✓ zauważalne zapotrzebowanie mieszkańców na rozwijanie lokalnego systemu wsparcia w zakresie wzmocnienia rodzin, m.in. poprzez działalność asystenta rodziny, organizowanie konsultacji i terapii oraz prowadzenia działań edukacyjnych,
- ✓ negatywny wpływ zmian gospodarczych, politycznych i społecznych na możliwości finansowe rodzin i poziom zaspokajania potrzeb materialnych i wyższego rzędu.

WSPARCIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI ORAZ POLITYKA SENIORALNA

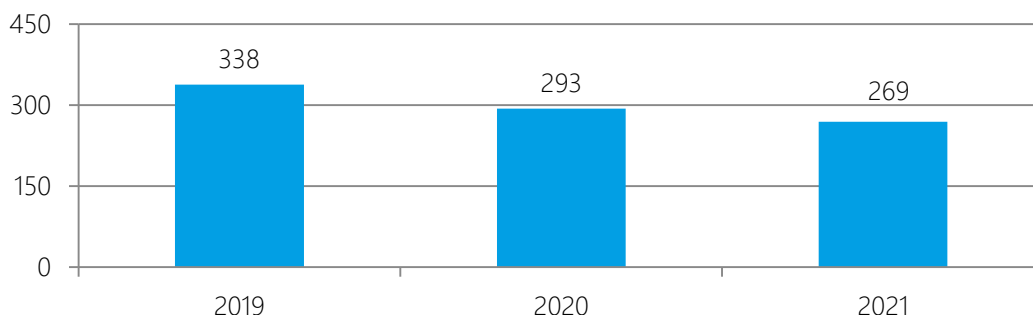
Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej*. Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności.

Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby niepełnosprawne tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji. Z powyższych względów w niniejszej Strategii wydzielono obszar zdrowia psychicznego jako osobne zagadnienie.

Kluczową instytucją działającą na terenie Gminy w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami jest Ośrodek Pomocy Społecznej, natomiast również pozostałe jednostki organizacyjne Gminy mają znaczący wpływ na wsparcie i integrację osób z niepełnosprawnościami w lokalnej społeczności.

Na przestrzeni lat 2019-2021 problem niepełnosprawności był główną przesłanką do objęcia mieszkańców wsparciem z pomocy społecznej. W 2021 roku z powodu niepełnosprawności ze wsparcia OPS skorzystało łącznie 269 rodzin, co oznacza, że połowa beneficjentów pomocy otrzymała ją z tego powodu ogółem (50%). Skala niepełnosprawności w Gminie w omawianym okresie ulegała systematycznemu spadkowi – w 2021 roku w porównaniu do 2019 roku o 69 rodzin, tj. 20%.

Wykres 31. Rodziny, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Kolejna tabela przedstawia dane w zakresie zasiłków pielęgnacyjnych przyznanych dla niepełnosprawnego dziecka. W 2019 roku przyznano 2 446 świadczeń, w roku kolejnym – 2 492 świadczenia, natomiast w 2021 roku ich liczba zwiększyła się do 2 669 na łączną kwotę 576 076 zł. Na przestrzeni ostatnich lat liczba przyznanych świadczeń ulegała systematycznemu wzrostowi, który ukształtował się na poziomie 9%.

Tabela 18. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba świadczeń	2 446	2 492	2 669
kwota świadczeń (zł)	463 251,00	537 119,00	576 076,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

W ostatnich trzech latach liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności zmniejszyła się do 4 013 świadczeń, tj. 10%. W 2021 roku wysokość przyznanych świadczeń wyniosła 866 165 zł.

Tabela 19. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba świadczeń	4 453	4 137	4 013
kwota świadczeń (zł)	844 127,00	892 867,00	866 165,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Osoby powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności mają możliwość otrzymania zasiłku z tytułu powstania niepełnosprawności przed 21 rokiem życia. W 2021 roku takich świadczeń przyznano 4 546 na łączną kwotę 981 177 zł. W latach 2019-2021 liczba przyznanych zasiłków ulegała wahaniom, niemniej w 2021 roku ich liczba była najwyższa w całym omawianym okresie, co wskazuje na występowanie znacznego zapotrzebowania mieszkańców na taką formę wsparcia.

Tabela 20. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba świadczeń	4 462	4 447	4 546
kwota świadczeń (zł)	845 885,00	959 841,00	981 177,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Kolejna tabela zawiera dane w zakresie przyznawanego na przestrzeni ostatnich lat specjalnego zasiłku opiekuńczego. Zasiłek ten przysługuje w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: koniecznością stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz koniecznością stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. W 2019 roku takie świadczenia zostały wypłacone 12 866 razy, w 2020 roku – 12 727 razy, natomiast w 2021 roku specjalne zasiłki opiekuńcze udzielone zostały 13 314 razy na łączną kwotę 6 265 504 zł. W omawianym okresie obserwowany był wzrost zapotrzebowania mieszkańców gminy Wschowa na wsparcie kierowane do opiekunów osób niesamodzielnych o 4%.

Tabela 21. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba świadczeń	12 866	12 727	13 314
kwota świadczeń (zł)	4 145 387,00	5 016 578,00	6 265 504,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Na terenie Gminy lokalne podmioty pomocy i wsparcia podejmują szereg działań mających na celu świadczenie kompleksowych i adekwatnych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami usług. Wśród nich znajduje się m.in. projekt w obszarze rozwijania usług społecznych i zdrowotnych dedykowany osobom z niepełnosprawnością oraz ich opiekunów. W ramach podjętych działań w Gminie świadczone są usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania i specjalistyczne usługi opiekuńcze. Mieszkańcom zapewnia się również opiekę wytchnieniową w ramach programu finansowanego z Funduszu Solidarnościowego, który obejmuje pomoc doraźną osobom wymagającym wsparcia i ich bliskim, zapewnienie częściowej opieki nad osobą niesamodzielną oraz edukację opiekunów w zakresie wspierania ich bliskich. W 2021 roku tą formą pomocy objęto 16 osób.

Gmina realizuje również zadania oświatowe w obszarze zapewnienia dostępności do edukacji dla uczniów z niepełnosprawnościami, dla których organizowany i finansowany jest dowóz do szkół specjalnych oraz ośrodków rehabilitacyjnych. Dzieci dotknięte niepełnosprawnością mają możliwość uczęszczania do **Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Janusza Korczaka we Wschowie**, przy którym działa **Powiatowe Centrum Rehabilitacji dla Dzieci**. Dodatkowo, mieszkańcy Gminy posiadający orzeczenie o niepełnosprawności ze wskazaniem do terapii mogą ubiegać się także o skierowanie do uczestnictwa w zajęciach realizowanych w **Warsztacie Terapii Zajęciowej**, który prowadzony jest przez Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych „Nasz Ośrodek” we Wschowie, a którego siedziba od 2017 roku mieści się w budynku Ośrodka. Zajęcia odbywają się od poniedziałku do piątku, a ich celem jest wzmocnienie umiejętności uczestników i zdobycie przez nich nowych kompetencji społeczno-zawodowych. W ramach działalności Warsztatu uczestnicy objęci są psychoterapią indywidualną i grupową, a także rozwijają swoje zdolności w ramach pracowni gospodarstwa domowego, plastycznej i rękodzieła artystycznego. Osoby kończące terapię to osoby, które uzyskały wszechstronną rehabilitację, poprawiły swoją zaradność i sprawność psychofizyczną, a także są przygotowane do podjęcia zatrudnienia na otwartym rynku pracy.

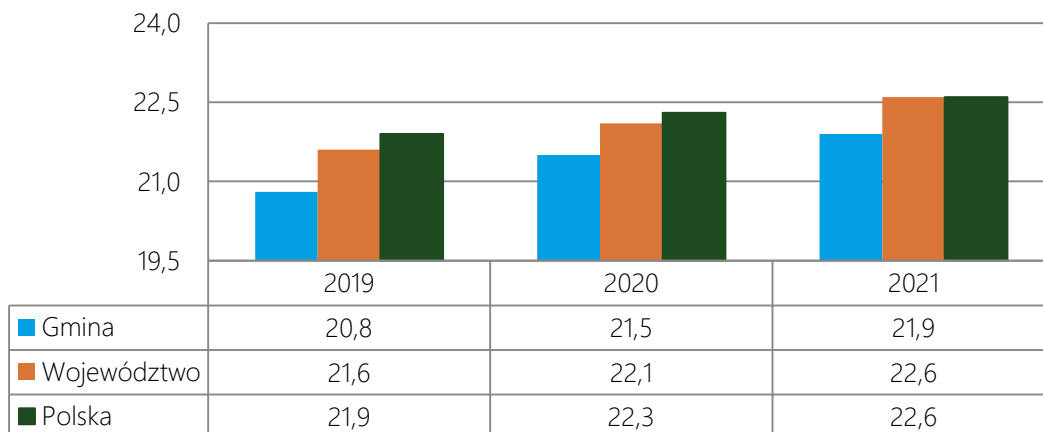
Dodatkowym działaniem ukierunkowanym na wzmocnienie integracji osób z niepełnosprawnościami w lokalnym środowisku oraz umożliwienie im uczestnictwa w różnorodnych wydarzeniach jest świadczenie usług asystenckich w ramach programu **„Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej”**. W 2021 roku wsparciem w wykonywaniu codziennych czynności, funkcjonowaniu w życiu społecznym i wzmocnieniu sprawczości objęto 8 mieszkańców gminy Wschowa.

Niezwykle ważnym obszarem problemowym ujętym w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest polityka senioralna. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla lokalnej społeczności, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie, również na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Przed władzami lokalnymi stoi niezmiernie trudne zadanie jakim jest kreowanie pozytywnego nowego wizerunku osoby starszej, czyli osoby aktywnej, sprawnej i zaangażowanej w życie Gminy.

Na przestrzeni ostatnich kilku lat możemy zauważyć systematyczny wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w ogólnej populacji Gminy. Zjawisko to nazywane jest starzejącym się społeczeństwem i ma miejsce zarówno w gminach, powiatach jak i województwach w całej Polsce. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów oraz ich aktywizacji w życiu społecznym i kulturalnym.

W 2021 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 21,9% wszystkich mieszkańców gminy Wschowa, a ich udział na przestrzeni ostatnich lat zwiększył się o 1,1 pp. Systematyczny wzrost udziału osób starszych jest zauważalny również w całym województwie lubuskim i w Polsce, a w 2021 roku ich udział wyniósł po 22,6%. Zarówno w porównaniu do danych wojewódzkich, jak i ogólnopolskich, sytuacja demograficzna Gminy jest korzystniejsza, a różnica wynosi 0,3 pp. Niemniej, rosnąca tendencja w zakresie udziału osób starszych w ogólnej populacji determinuje konieczność reorganizacji lokalnej polityki senioralnej i kreowania oraz wdrażania nowych rozwiązań w oparciu o rozpoznane potrzeby i oczekiwania starzejącego się społeczeństwa, które powinno zostać włączone w proces podejmowania strategicznych dla nich decyzji i działań.

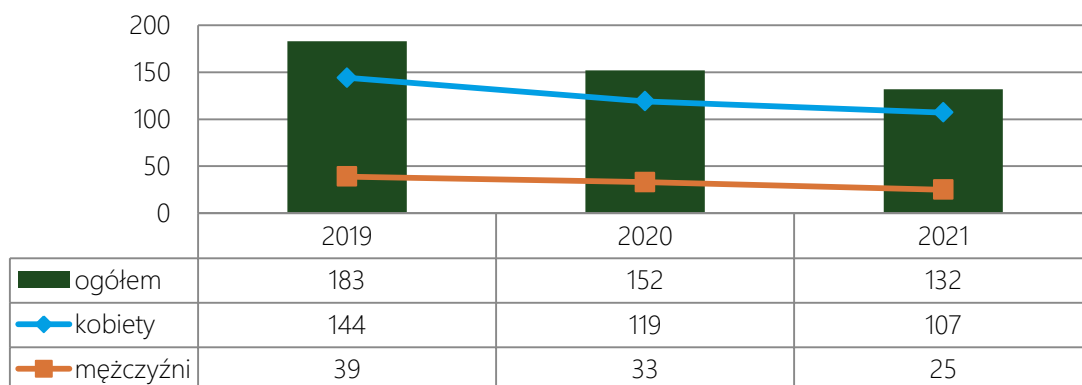
Wykres 32. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Wschowa, województwie lubuskim i Polsce na w latach 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W 2021 roku pomoc i wsparcie z pomocy społecznej zostało udzielone 132 osobom w wieku poprodukcyjnym, w tym 107 kobietom i 25 mężczyznom. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba osób w tej grupie wiekowej objętych wsparciem systematycznie się zmniejszała, a wartość spadkowa wyniosła 51 osób, tj. 28%. W omawianym okresie zauważalna jest również znacząca dysproporcja względem płci beneficjentów OPS, ponieważ kobiety zawsze stanowiły znaczącą większość tej grupy, a ich udział w 2021 roku wyniósł 81%.

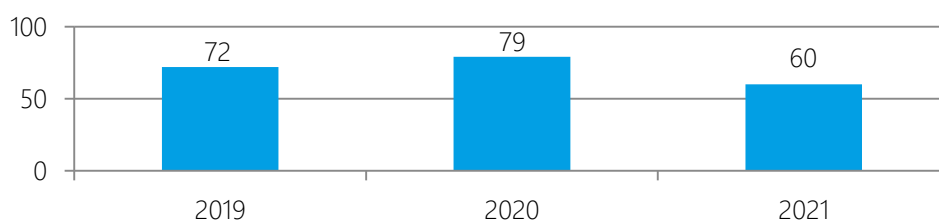
Wykres 33. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

W 2021 roku mieszkańcy gminy Wschowa, którzy ukończyli 75 lat zostali objęci wsparciem w formie zasiłku pielęgnacyjnego. Przyznano im łącznie 60 świadczeń na kwotę 12 950 zł. W latach 2019-2021 liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osób po 75 roku życia ulegała wahaniom, a w 2021 roku liczba przyznanych zasiłków była najniższa w całym omawianym okresie.

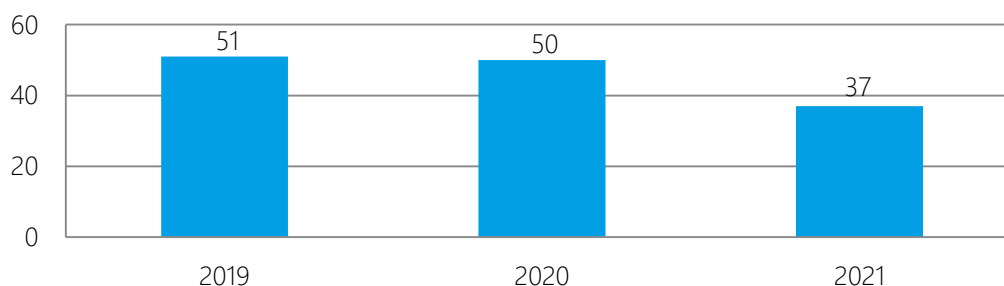
Wykres 34. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2019-2021 (liczba świadczeń)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Na przestrzeni ostatnich lat w Gminie zmniejszyło się zapotrzebowanie wśród mieszkańców na korzystanie z usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Pomoc opiekunki obejmuje wsparcie w wykonywaniu codziennych czynności, w tym gotowania i sprzątania, a także w załatwianiu niezbędnych spraw, m.in. w urzędach. Wsparciem w postaci usług opiekuńczych objęto w 2021 roku 37 mieszkańców Gminy, co oznacza spadek w stosunku do roku 2019 o 14 osób (28%).

Wykres 35. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Na przestrzeni ostatnich lat dla osób starszych inicjowane były liczne projekty umożliwiające wsparcie ich w środowisku lokalnym, zaangażowanie w życie społeczne oraz integracje z ogółem mieszkańców gminy Wschowa. W 2021 roku z powodu wystąpienia pandemii SARS-CoV-2 Gmina wzięła udział w rządowym programie „Wspieraj Seniora”, który obejmował wsparcie w dostarczaniu zakupów, leków oraz załatwiania drobnych spraw urzędowych. W przedmiotowym roku z takich usług skorzystały 2 osoby.

Innym działaniem skierowanym do seniorów był projekt „Aktywny Senior”, w ramach którego utworzony został **Dom Dziennego Pobytu** dla 30 osób w wieku powyżej 60 lat, a także świadczone usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla 5 osób. W Gminie dostępny jest również „**Senior TAXI**”, czyli usługa transportowa dla osób po 65 roku życia, które mogą korzystać z darmowego przejazdu 1 raz w miesiącu.

Osobom starszym oraz z niepełnosprawnościami, które nie mają możliwości samodzielnego funkcjonowania w życiu codziennym, przysługuje prawo do opieki w **Domu Pomocy Społecznej**. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w Domu Pomocy Społecznej pokrywa zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu (najczęściej jest to renta bądź emerytura). Uzupełnienie kwoty do 100% całkowitych kosztów utrzymania to zadanie rodziny bądź gminy, gdy rodzina nie jest wydolna finansowo.

Na obszarze gminy Wschowa prowadzona jest całodobowa placówka opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie oraz osób starszych, które są nieprzystosowane do zmian otoczenia i środowiska zamieszkania. DPS prowadzony jest przez Zgromadzenie Sióstr św. Elżbiety i dysponuje 60 miejscami.

Gmina w 2021 roku ponosiła odpłatność w wysokości 399 583 zł za pobyt 11 mieszkańców w całodobowych placówkach opieki, które wymagały zapewnienia całodobowych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, w tym osobom z niepełnosprawnościami oraz przewlekle chorym psychicznie. Na przestrzeni ostatnich lat liczba osób umieszczonych w DPS ulegała niewielkiemu wzrostowi, a podobną tendencję zauważyć można w zakresie odpłatności Gminy za pobyt jej mieszkańców w placówkach zapewniających kompleksową pomoc i wsparcie.

Tabela 22. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba osób	10	11	11
kwota świadczeń (zł)	310 465	332 117	399 583

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

Ważnym zasobem Gminy w zakresie wspierania osób starszych jest **Uniwersytet Trzeciego Wieku** przy Centrum Kultury i Rekreacji we Wschowie, który prowadzi zajęcia edukacyjne oraz rekreacyjno-integracyjne dla seniorów. Obecność tego rodzaju placówki umożliwia mobilnym mieszkańcom w wieku senioralnym uczestniczenie w różnych działaniach o charakterze edukacyjnym, zdrowotnym, kulturalnym oraz turystycznym oraz wpisuje się w ideę *lifelong learning*, czyli uczenia się przez całe życie. Wśród prowadzonych zajęć znajdują się stałe lektoraty języka angielskiego, niemieckiego i włoskiego, spotkania z historią i sztuką, warsztaty obsługi komputera, ćwiczenia gimnastyczne i rekreacyjne, ale także prowadzony jest zespół „Kantylena”, sekcja strzelecka i Dyskusyjny Klub Książki. Ponadto, raz w miesiącu organizowane są zajęcia fotograficzne oraz tematyczne wykłady i warsztaty, których temat obejmuje m.in. profilaktykę zdrowotną.

Niezwykle istotnym zasobem Gminy w zakresie aktywizacji społecznej osób starszych jest **Klub Seniora Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej**. Placówki tego rodzaju umożliwią aktywne spędzanie czasu mieszkańcom Gminy w wieku senioralnym, którzy są nieaktywni zawodowo.

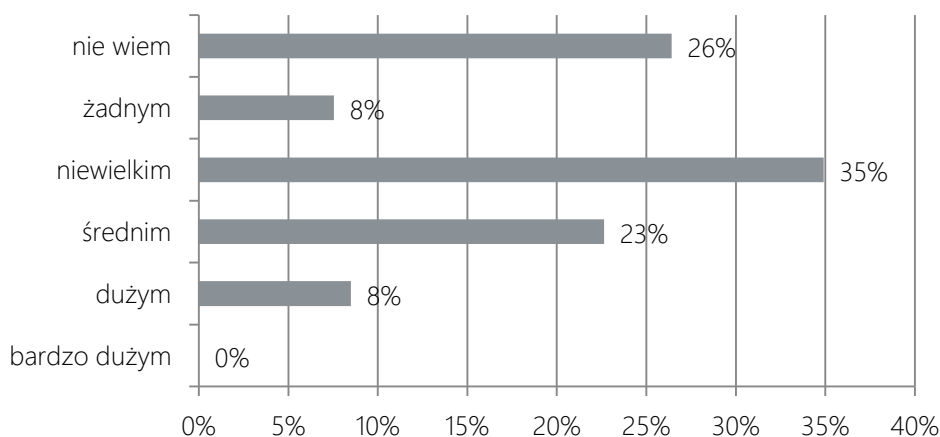
Liczne przedsięwzięcia na rzecz integracji lokalnych seniorów oraz osób dotkniętych niepełnosprawnością organizują również inne instytucje, w tym Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Wschowa, czy Centrum Kultury i Rekreacji we Wschowie. Zadaniem tych podmiotów na rzecz tej części społeczeństwa jest animowanie czasu wolnego osób oraz kreowanie lokalnej polityki w oparciu o rozpoznane potrzeby osób starszych i z niepełnosprawnościami, w tym tworzenie warunków umożliwiających pełne uczestnictwo tych grup w organizowanych wydarzeniach.

WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO – DOROŚLI MIESZKAŃCY

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I WIEK SENIORALNY

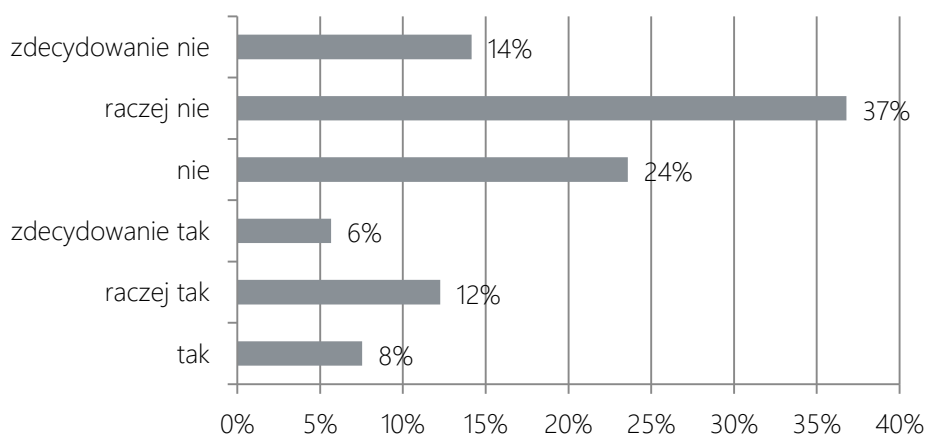
W pierwszym pytaniu dotyczącym sytuacji osób z niepełnosprawnościami i starszych w Gminie, mieszkańcy zostali poproszeni o ocenę stopnia dostosowania infrastruktury technicznej na jej terenie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. 23% badanych uważa, że jest ona średnio dostosowana, a 35% jest zdania, że Gmina w niewielkim stopniu jest przystosowana do potrzeb tych osób. Tylko 8% respondentów stwierdziło, że przestrzeń publiczna w dużym stopniu spełnia oczekiwania osób z ograniczeniami w samodzielnym funkcjonowaniu, a kolejne 8% badanych stwierdziło, że w żadnym. Dodatkowo, 26% mieszkańców nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

Wykres 36. W jakim stopniu infrastruktura techniczna w Pana/i Gminie (instytucje publiczne, szkoły, ulice, przychodnie itp.) dostosowana jest do osób z niepełnosprawnościami tak, aby umożliwić im samodzielne funkcjonowanie? N=106

W dalszej kolejności mieszkańcy Gminy mieli ocenić, czy oferta pomocy osobom starszym, tj. opieka, pomoc, wsparcie oraz usługi opiekuńcze, jest na jej terenie wystarczająca. Zdecydowana większość ankietowanych twierdzi, że oferta pomocowa skierowana do najstarszych osób nie jest satysfakcjonująca (75%), w tym zdaniem 14% – zdecydowanie nie wystarcza, 24% – nie wystarcza, a 37% – raczej nie wystarcza. Odmiennego zdania jest natomiast 26% badanych, spośród których 6% wskazało, że obecna oferta zdecydowanie wystarcza, 12% – raczej jest wystarczająca, a w opinii 8% – jest wystarczająca.

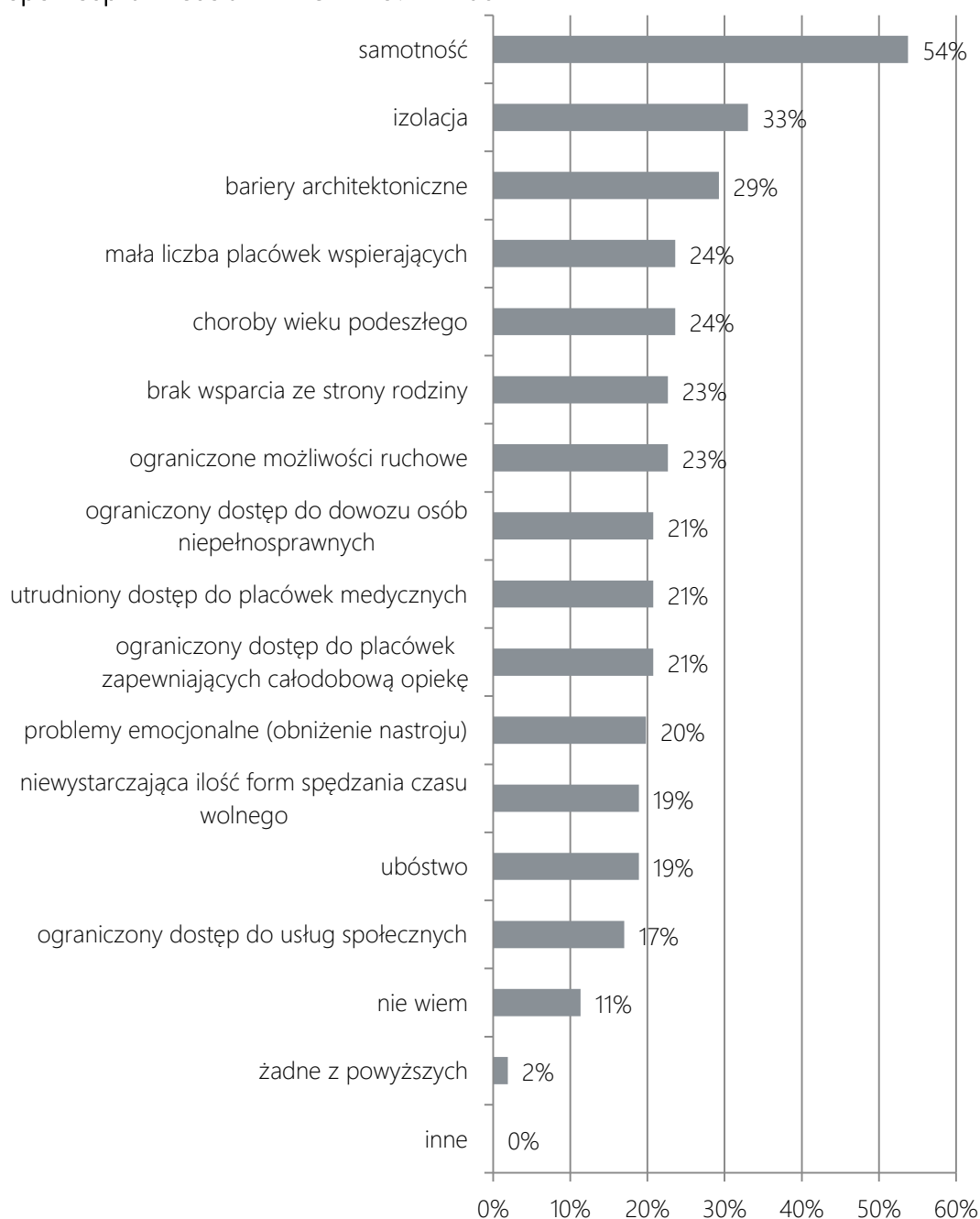
Wykres 37. Czy uważa Pan/i, że oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca w Gminie? N=106

Kolejne pytanie skierowane do dorosłych mieszkańców gminy Wschowa dotyczyło problemów, z jakimi zmagają się osoby starsze oraz z niepełnosprawnościami na terenie Gminy. Z analizy materiału badawczego wynika, że w opinii respondentów głównym problemem tych osób jest samotność, na którą padło 54% odpowiedzi. Znaczna liczba wskazań dotyczyła również izolacji (33%) oraz barier architektonicznych (29%). Średnio co czwarta odpowiedź padła na zbyt małą liczbę placówek wspierających, chorób wieku

podeszłego (po 24%), brak wsparcia ze strony rodziny i ograniczone możliwości ruchowych (po 23%). Mieszkańcy stwierdzili w badaniu, że znaczącą trudnością jest w Gminie ograniczony dowóz osób z niepełnosprawnością, dostęp do placówek medycznych oraz placówek całodobowej opieki (po 21%). Najmniejsza liczba odpowiedzi padła z kolei na ograniczony dostęp do usług społecznych (17%), ubóstwo i niewystarczającą ofertę spędzania czasu wolnego (po 19%) oraz problemy emocjonalne (20%). Należy zwrócić również uwagę, iż część ankietowanych zadeklarowała brak wiedzy w zakresie problemów osób starszych i z niepełnosprawnościami (11%), a 2% stwierdziło, że wskazane wyżej problemy nie dotyczą osób niesamodzielnych w Gminie.

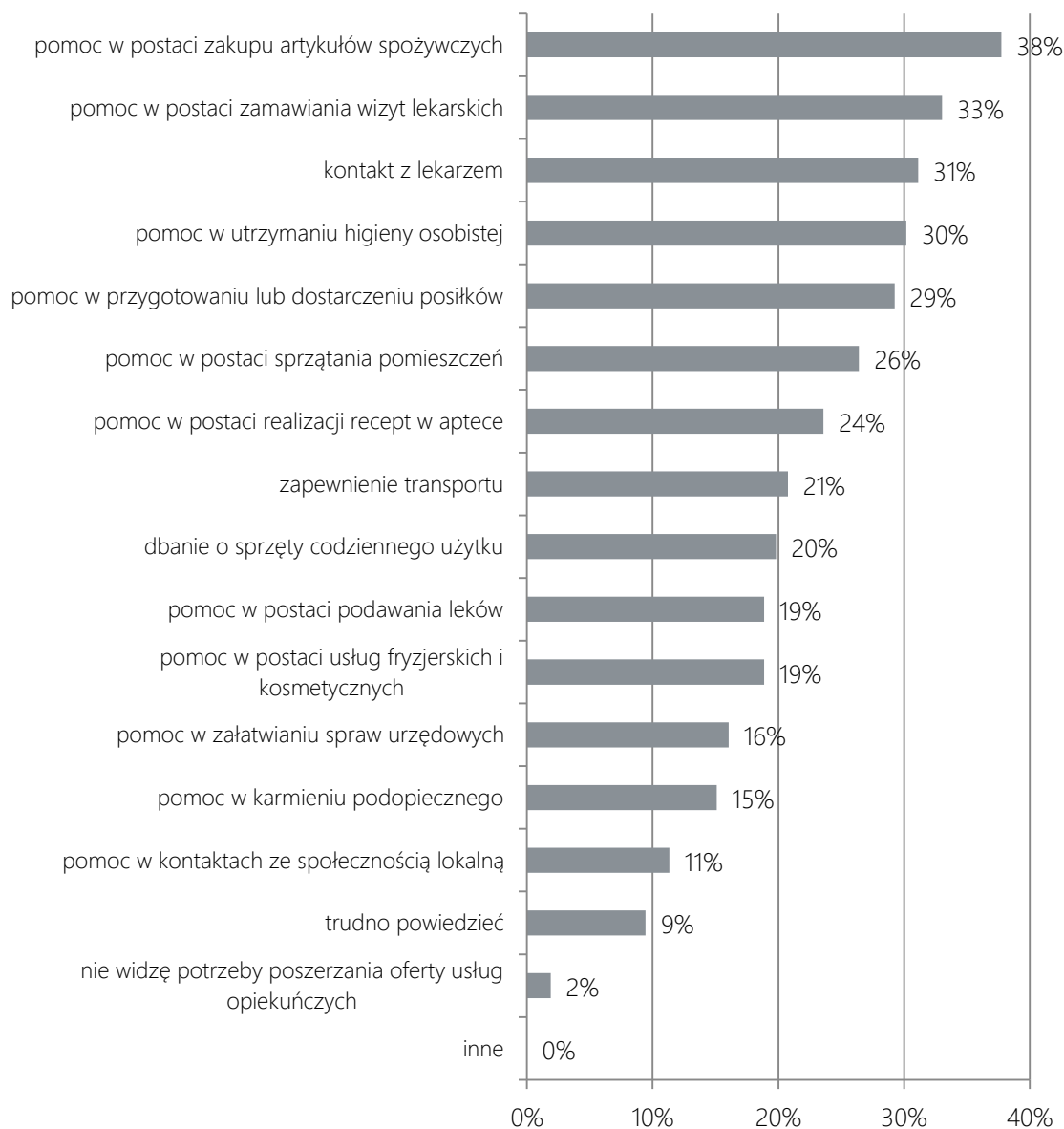
Wykres 38. Jakie Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób starszych i z niepełnosprawnościami w Gminie? N=106

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W ostatnim pytaniu dotyczącym sytuacji osób starszych i z niepełnosprawnością, respondenci zostali poproszeni o wskazanie usług opiekuńczych, jakie ich zdaniem należałoby poszerzyć w Gminie w celu wsparcia tych osób. Największy odsetek badanych wskazał, że w gminie Wschowa istnieje potrzeba świadczenia pomocy w formie zakupów (38%), umawiania wizyt lekarskich (33%), kontaktu z lekarzem (31%), utrzymania higieny osobistej (30%), przygotowania i dostarczenia posiłków (29%) oraz utrzymania czystości w domu (26%). Znaczny odsetek odpowiedzi dotyczył również realizacji recept (24%), zapewnienia transportu (21%), dbania o sprzęty codziennego użytku (20%) oraz podawania leków i świadczenia usług kosmetyczno-fryzjerskich (po 19%). 9% ankietowanym trudno było udzielić jednoznacznej odpowiedzi, natomiast 2% uważa, że w Gminie nie potrzebne jest rozwijanie usług opiekuńczych dla tych osób.

Wykres 39. O jaką możliwość Pana/i zdaniem należy poszerzyć ofertę usług opiekuńczych dla osób starszych i z niepełnosprawnościami na terenie Gminy? N=106

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

WNIOSKI ZE SPOTKAŃ KONSULTACYJNYCH

Na podstawie przeprowadzonych spotkań konsultacyjnych z przedstawicielami Zespołu ds. Opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023-2030 oraz mieszkańcami Gminy możliwe było poznanie szerszego kontekstu występujących na terenie gminy Wschowa problemów społecznych. Wśród głównych wniosków należy wskazać:

- ✓ Gmina podejmuje szereg działań na rzecz włączenia społecznego osób dotkniętych niepełnosprawnością i problemami wieku starczego, wśród których wskazano na działalność AOON, WTZ, ZOL, DPS, DDP, KS, UTW, a także inicjuje nowoczesne usługi społeczne na rzecz tej części mieszkańców, w tym w ramach teleopieki, pomocy pielęgniarstwa w domu pacjenta, taksówki dla seniora oraz realizuje wsparcie psychologiczne rodzinom osób niesamodzielnym. Szeroka działalność instytucji pomocowych obejmuje również wpływanie na postrzeganie osób z niepełnosprawnością i starszych przez lokalną społeczność.
- ✓ Szczególne ograniczenia w zakresie dostępności przestrzeni publicznej zostały dostrzeżone w przypadku osób niewidzących i słabowidzących, gdyż infrastruktura gminna, w tym przejścia dla pieszych nie posiadają odpowiedniej sygnalizacji dźwiękowej.
- ✓ Dostępność miejsc użyteczności publicznej, w szczególności instytucji publicznych jest w Gminie ograniczona z uwagi na zabytkowy charakter budynków.
- ✓ Zauważoną trudnością jest w Gminie korelacja problemów społecznych doświadczanych przez osoby starsze i z niepełnosprawnością, w tym w obszarze długotrwałych i ciężkich chorób, bezrobocia oraz ubóstwa. Jak wskazano, część osób objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności przejawia niechęć do zmiany formy funkcjonowania i podjęcia aktywności społeczno-zawodowej, mimo dostępnych w Gminie form wsparcia.
- ✓ Podczas konsultacji wskazano również na ograniczenia w zakresie podejmowania długofalowych oddziaływań we współpracy z NGO, gdyż wdrażane projekty na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnością są działaniami krótkoterminowymi.
- ✓ Za niezbędne uznano rozwijanie polityki społecznej w ramach inicjatyw oddolnych i kreowania środowiskowych rozwiązań, m.in. w ramach wolontariatu, a także podnoszenie wiedzy i umiejętności realizatorów działań na rzecz tej części mieszkańców.

ZIDENTYFIKOWANE OBSZARY PROBLEMOWE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy danych zastanych, przeprowadzonej diagnozy problemów społecznych oraz konsultacji z przedstawicielami instytucji pomocowych i mieszkańcami, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- ✓ niepełnosprawność oraz długotrwała i ciężka choroba jednymi z najczęstszych przesłanek korzystania przez rodziny z pomocy społecznej w formie świadczeń,
- ✓ problem starzenia się społeczeństwa skorelowany z depopulacją Gminy,
- ✓ wysokie zapotrzebowanie na wsparcie materialne i w formie usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych i ich opiekunów, w tym w ramach wdrażanych programów i projektów pomocowych,
- ✓ brak ciągłości działań szczególnie pożądaných ze względu na ich doraźny, projektowy charakter i brak możliwości finansowych włączenia ich do stałej oferty pomocowej,
- ✓ wykluczenie osób z niepełnosprawnościami i starszych w społeczności lokalnej spowodowane ograniczoną możliwością tych grup w działaniach ukierunkowanych na integrację społeczną,
- ✓ konieczność udzielania mieszkańcom całodobowej opieki w placówkach oraz brak podmiotów tego rodzaju skierowanych do osób z niepełnosprawnością i starszych na obszarze Gminy,
- ✓ trudności w samodzielnym funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnościami ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych, technicznych i funkcjonalnych, w szczególności dla osób niewidomych i słabowidzących,
- ✓ zagrożenie ubóstwem osób niepodjemujących zatrudnienia ze względu na swój stan zdrowia i wiek,
- ✓ ograniczona dostępność do środowiskowych placówek wsparcia dziennego, czyli dziennych domów pobytu, klubów seniora, warsztatów terapii środowiskowej oraz brak świetlic integracyjnych dla osób nieobjętych wsparciem w ramach funkcjonujących podmiotów,
- ✓ stosunkowo negatywna ocena mieszkańców na temat dostępnej w Gminie oferty pomocowej dla osób starszych,
- ✓ samotność, izolacja społeczna i bariery architektoniczne jako główne problemy osób starszych i z niepełnosprawnościami występujące w Gminie w opinii mieszkańców,
- ✓ konieczność rozwijania lokalnej sieci wolontariatu na rzecz osób potrzebujących wsparcia w codziennych czynnościach, w szczególności w zakupach oraz sprawach zdrowotnych.

ZDROWIE PSYCHICZNE

Zdrowie psychiczne jest stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia ról społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian¹⁴.

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których możemy znaleźć wyczerpujące statystyki.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez gminę, należy organizacja i świadczenie mieszkańcom **specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi**. Celem specjalistycznych usług opiekuńczych jest poprawa jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez: zapewnienie wysokiej jakości specjalistycznej pomocy osobom samotnym lub przebywającym w rodzinach z zaburzeniami psychicznymi, w przypadkach gdy są jej pozbawione, oraz osobom, które wymagają takiej pomocy, a rodzina nie może jej zapewnić; udzielanie pomocy dostosowanej do szczególnych potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi oraz celów postawionych w planach postępowania terapeutyczno-wspierającego, świadczonej przez osoby z odpowiednim wykształceniem i doświadczeniem. Na przestrzeni ostatnich lat w Gminie nie wystąpiła konieczność objęcia osób z zaburzeniami psychicznymi tego rodzaju wsparciem.

Na terenie Powiatu nie funkcjonują specjalistyczne placówki wsparcia dziennego skierowane do osób z zaburzeniami psychicznymi, jednakże w 2022 roku Gmina uzyskała dofinansowanie, którego celem jest utworzenie pierwszego w Powiecie **Środowiskowego Domu Samopomocy**. Placówka powstanie w miejscu zlikwidowanej szkoły w Siedlnicy i umożliwi mieszkańcom Gminy wymagającym wsparcia w formie zajęć w ŚDS w swoim lokalnym środowisku, gdyż dotychczas korzystali oni z placówki we Włoszakowicach.

Na terenie Gminy nie jest prowadzona całodobowa placówka opieki nad osobami z zaburzeniami psychicznymi, jednakże osoby wymagające takiej formy opieki mogą ubiegać się o skierowanie do podmiotów świadczących usługi dla m.in. osób dotkniętych Alzheimerem, zaburzeniami typu schizofrenicznego oraz chorobą alkoholową.

¹⁴ www.psychiatriapolska.pl

Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje szeroką działalność w zakresie edukacji i informowania mieszkańców o możliwości skorzystania ze wsparcia psychologicznego. Tego rodzaju treści zamieszczane są przede wszystkim na stronach internetowych Urzędu oraz Ośrodka. Z kolei dla dzieci wsparcie realizowane jest w szczególności poprzez działalność szkół i przedszkoli, gdzie trudności emocjonalne i psychologiczne są rozpoznawane i rozwiązywane przez pedagogów szkolnych, a w przypadku wystąpienia większych trudności podejmowane są działania przez specjalistów zatrudnionych w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej we Wschowie.

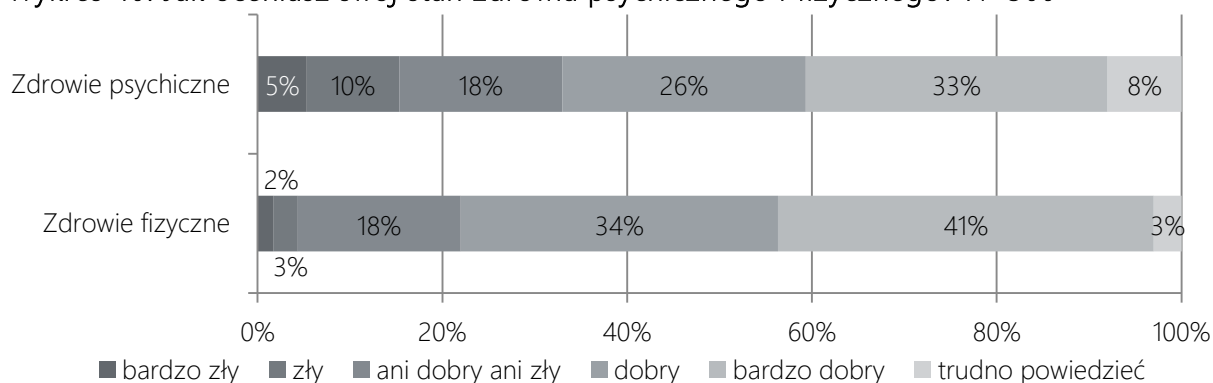
Problemy w zakresie zdrowia psychicznego mogą nasilać się w najbliższych latach ze względu na obecne w ostatnim czasie zmiany społeczno-gospodarcze i polityczne, w tym pandemię COVID-19 oraz konflikt rosyjsko-ukraiński, których wystąpienie związane było z poczuciem zagrożenia, lękiem, niepewnością oraz niepokojem. Konsekwencją tego mogą być narastające zaburzenia psychiczne, począwszy od teraz, po ustąpieniu zagrożenia, a nawet ujawniające się przez kolejne lata. Biorąc pod uwagę, że już przed wybuchem pandemii, a później konfliktu politycznego statystyki dotyczące problemów ze zdrowiem psychicznym były niepokojące, a obecna sytuacja może je znacznie pogorszyć, istnieje pilna potrzeba podejmowania dalszych działań w tym zakresie.

WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO - UCZNIOWIE

ZDROWIE FIZYCZNE I PSYCHICZNE

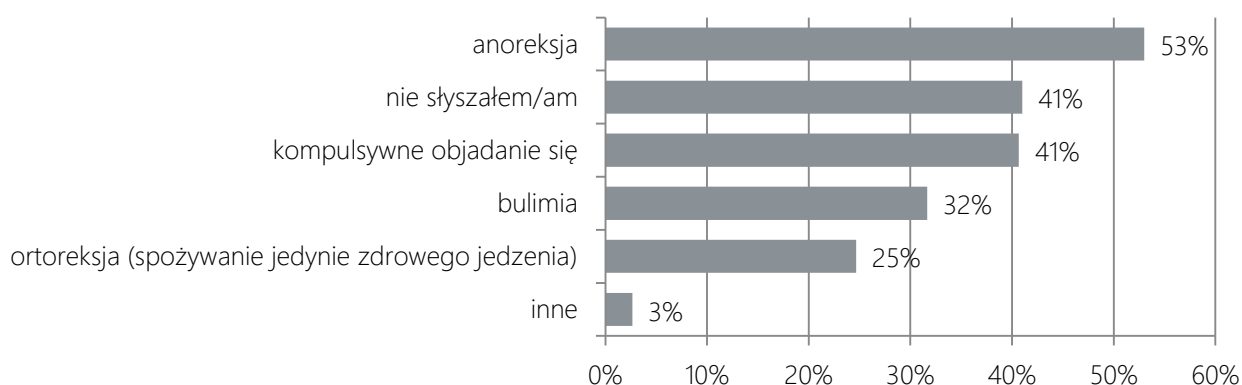
W kolejnej części badania przeprowadzonego wśród młodych mieszkańców gminy Wschowa, zostali oni poproszeni o subiektywną ocenę swojego stanu zdrowia psychicznego oraz fizycznego. Z analizy materiału badawczego wynika, że znaczna część uczniów negatywnie postrzega swoją kondycję psychiczną, gdyż jako złą określiło ją 10% badanych, a jako bardzo złą – 5%. Jako ani dobrą ani złą oceniło ją 18% respondentów, natomiast pozytywnie postrzega ją 59% ankietowanych. Ponadto 8% uczestników badania miało trudność w jednoznacznym jej ocenieniu. W przypadku stanu zdrowia fizycznego odpowiedzi uczniów kształtują się na nieco lepszym poziomie, gdyż źle lub bardzo źle postrzega je kolejno 3% i 2%, a w opinii 18% jest on ani dobry ani zły. Jako dobrą swoją kondycję fizyczną określiło 34% respondentów, a jako bardzo dobrą – 41%. Jednocześnie 3% ankietowanych nie potrafiło ocenić stanu swojego zdrowia fizycznego.

Wykres 40. Jak oceniasz swój stan zdrowia psychicznego i fizycznego? N=300

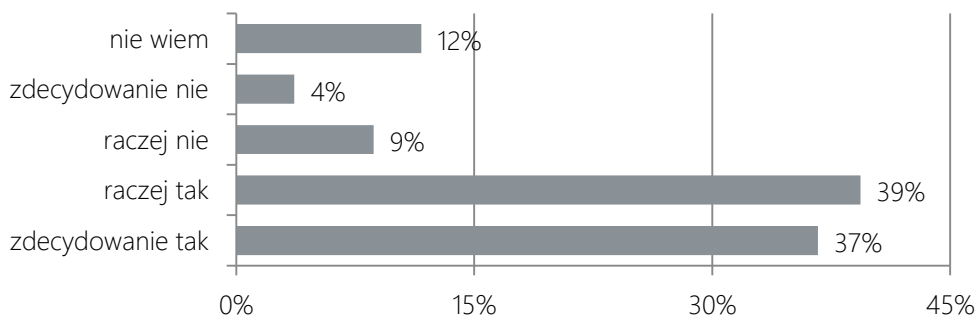
W dalszej kolejności zbadana została wiedza uczniów z Gminy w zakresie stosowania nieodpowiedniej diety oraz znajomości poszczególnych zaburzeń związanych z odżywianiem. Jak wynika z odpowiedzi respondentów, największy odsetek uczniów słyszał o problemie jakim jest anoreksja (53%) oraz kompulsywne objadanie się (41%). Co trzeci ankietowany przyznał, że słyszał o bulimii (32%), a co czwarty o ortoreksji, czyli sięgania jedynie po zdrowe i nieprzetworzone produkty żywnościowe (25%). Niemniej, znaczny odsetek badanych przyznał, że nie słyszał o żadnym z problemów wskazanych w kafeterii odpowiedzi (41%).

Wykres 41. Czy słyszałeś/aś o poniższych zaburzeniach odżywiania? N=300

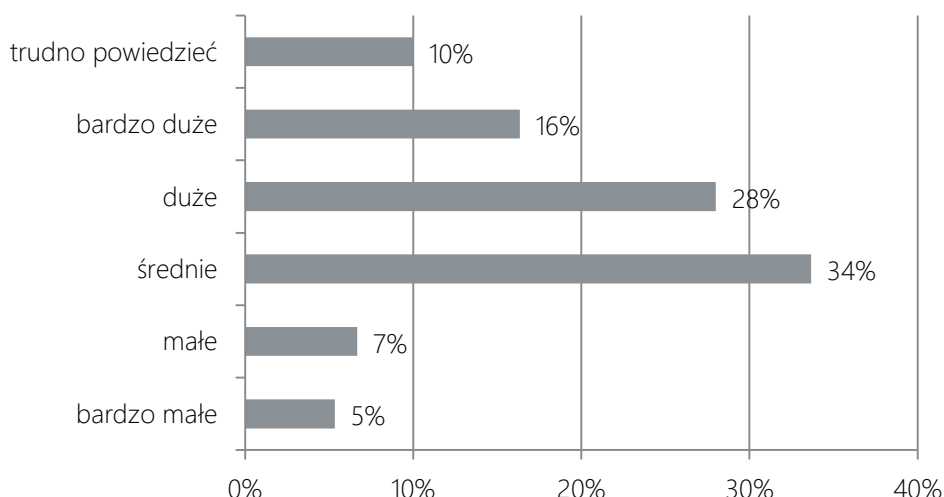
Pozytywnym wynikiem badania jest fakt, iż większość osób zdaje sobie sprawę z wpływu nieodpowiedniej diety na zdrowie i samopoczucie, gdyż na odpowiedź „raczej tak” wskazało 39% ankietowanych, a na „zdecydowanie tak” – 37%. Niemniej, w opinii 9% respondentów dieta raczej nie ma wpływu na stan zdrowia, a zdaniem 4% – zdecydowanie nie ma. Należy zauważyć, 12% młodych mieszkańców gminy Wschowa zadeklarowało brak wiedzy na temat szkodliwości nieodpowiedniej diety dla zdrowia fizycznego i psychicznego.

Wykres 42. Czy według Ciebie, nieodpowiednia dieta ma wpływ na zdrowie i samopoczucie? N=300

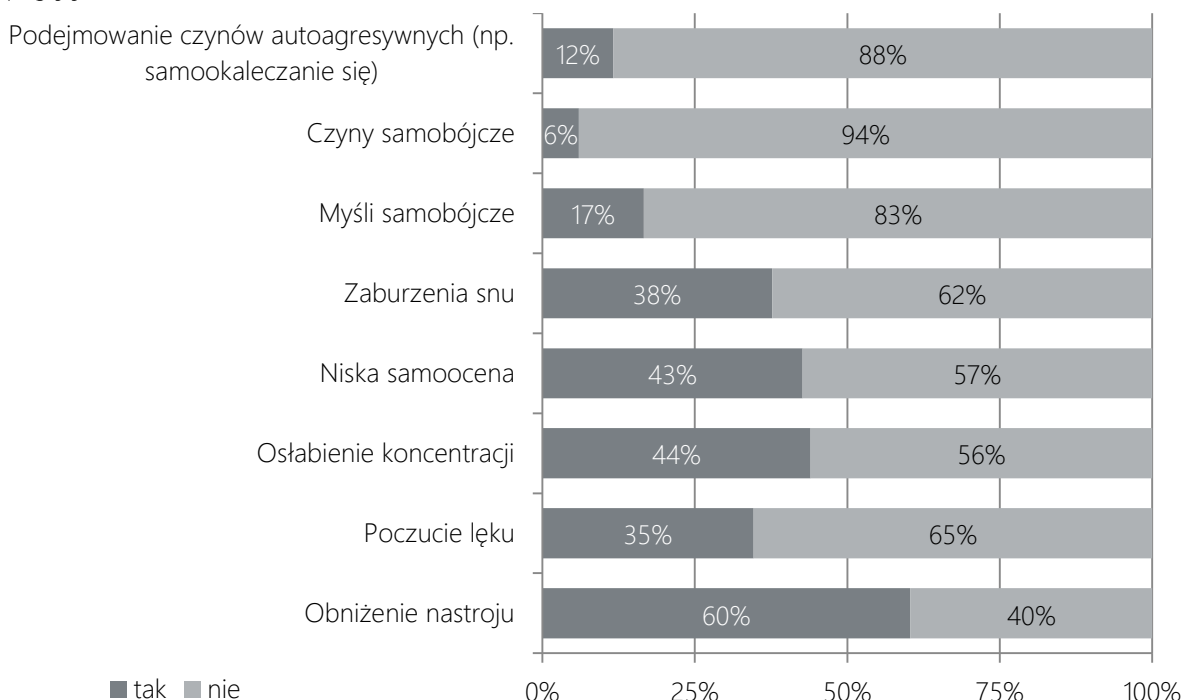
Uczniowie zostali zapytani również o to, jakie znaczenie ma dla nich zdrowe odżywianie. Deklaracje badanych w tym zakresie są zróżnicowane, gdyż 16% badanych stwierdziło, że jest ono bardzo duże, dla 28% – duże, natomiast jako małe i bardzo małe oceniło je kolejno 7% i 5% ankietowanych. Co trzeci respondent podał, że zdrowe odżywianie ma dla niego średnie znaczenie (34%), a 10% młodych mieszkańców Gminy miał trudność w udzieleniu odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 43. Jakie znaczenie ma dla Ciebie zdrowe odżywianie? N=300

Ostatnie pytanie skierowane do uczniów miało na celu identyfikację problemów zdrowia psychicznego i negatywnych stanów, jakich doświadczyli w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, ponad połowa respondentów w tym okresie doznała obniżonego nastroju (60%). Powszechnym zjawiskiem wśród dzieci i młodzieży było również osłabienie koncentracji, na które padło 44% odpowiedzi oraz poczucie niskiej samooceny (43%). Średnio co trzeci ankietowany przyznał również, że ciągu roku poprzedzającego badanie doświadczył zaburzeń snu (38%) i poczucia lęku (35%), a co szóstą osobę nachodziły w tym czasie myśli samobójcze (17%). Dodatkowo, 12% uczniów przyznało się do podejmowania czynów autoagresywnych, jak samookaleczenia, ranienia się, itp., a grupa 6% badanych podjęła działania skierowane na odebranie sobie życia.

Wykres 44. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Ciebie takie stany jak: N=300

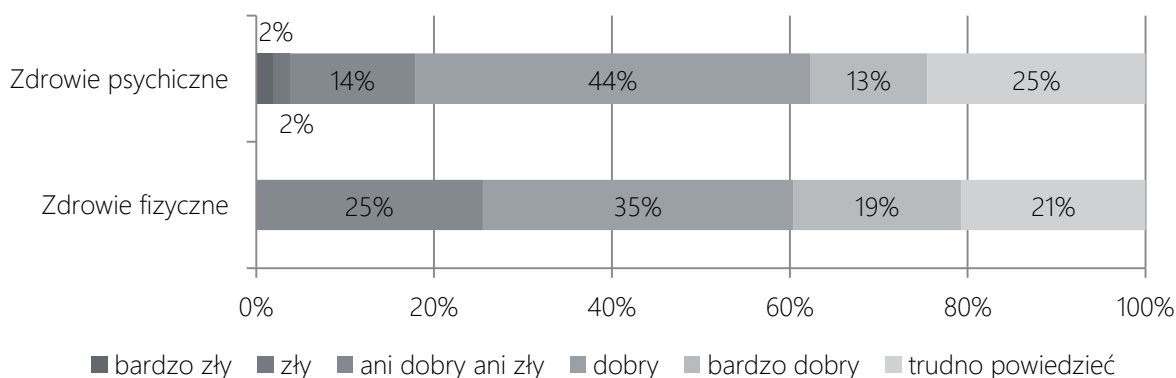

WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO – DOROŚLI MIESZKAŃCY

ZDROWIE PSYCHICZNE I FIZYCZNE

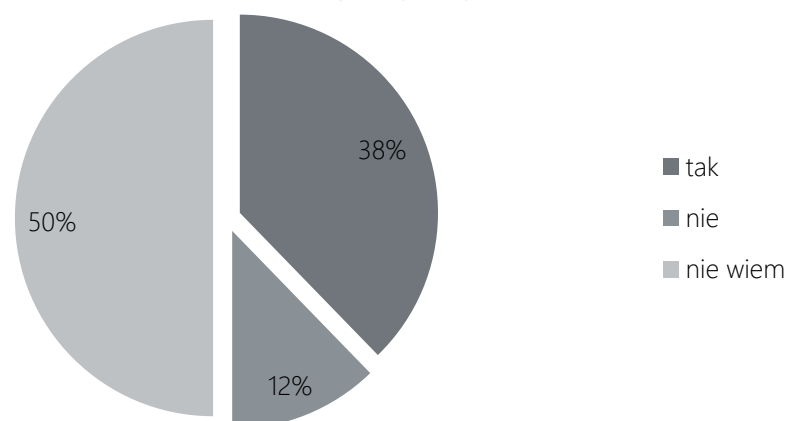
W kolejnym pytaniu dorośli mieszkańcy zostali poproszeni o określenie swojej kondycji fizycznej oraz psychicznej. Jak wynika z zebranego materiału badawczego, stan zdrowia fizycznego cieszy się lepszą oceną wśród respondentów niż ich zdrowie psychiczne. Swoją kondycję fizyczną dobrze i bardzo dobrze oceniło 54% osób, natomiast w przypadku zdrowia psychicznego było to 57% ankietowanych, niemniej odpowiedź wskazującą, iż kondycja psychiczna jest zła lub bardzo zła wyraziło 4% badanych, a w przypadku zdrowia fizycznego – żaden. Średnio co czwarty respondent miał trudność w określeniu swojej kondycji psychicznej (25%), a co piąty – kondycji fizycznej (21%).

Wykres 45. Jak ocenia Pan/i swój stan zdrowia psychicznego i fizycznego? N=106

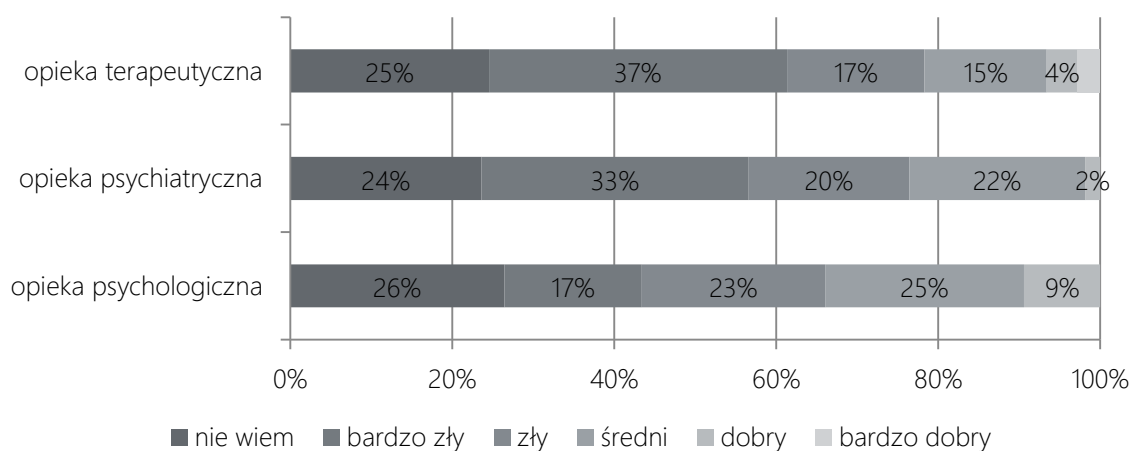
W jednym z pytań respondenci zostali poproszeni o wyrażenie swojej opinii na temat zasadności poszerzenia działań związanych z promocją zdrowia, w tym edukacji zdrowotnej, profilaktyki oraz promowania pożądanego stylu życia. W opinii co trzeciego mieszkańca prowadzenie większej ilości działań w tym zakresie jest potrzebne, a przeciwne zdanie wyraziło 12% ankietowanych. Należy zauważyć, że aż połowa badanych stwierdziła, że nie posiada wiedzy w tym obszarze.

Wykres 46. Czy na terenie Gminy jest potrzeba poszerzenia działań związanych z promocją zdrowia (edukacja zdrowotna, profilaktyka, kształtowanie odpowiednich postaw zdrowotnych, promowanie zdrowego stylu życia)? N=106

Mieszkańcy gminy Wschowa zostali poproszeni o subiektywną ocenę dostępności do opieki terapeutycznej, psychologicznej i psychiatrycznej. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, największy odsetek badanych zadowolony jest z lokalnego systemu wsparcia psychologicznego, gdyż dostęp do niego jako dobry lub bardzo dobry oceniło 34% ankietowanych. Z dostępu do pomocy psychiatrycznej zadowolonych jest 24% badanych, natomiast z opieki terapeutycznej zaledwie 19%. W przypadku każdej formy opieki odsetek respondentów nieoceniających jej pozytywnie był wyższy niż zadowolonych z niej, co wskazuje na konieczność rozwijania lokalnego systemu wsparcia w zakresie zdrowia, w tym psychicznego.

Wykres 47. Proszę ocenić obecny poziom dostępności do opieki psychologicznej/psychiatrycznej/terapeutycznej na terenie Gminy: N=106

WNIOSKI ZE SPOTKAŃ KONSULTACYJNYCH

Na podstawie przeprowadzonych spotkań konsultacyjnych z przedstawicielami Zespołu ds. Opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023-2030 oraz mieszkańcami Gminy możliwe było poznanie szerszego kontekstu występujących na terenie gminy Wschowa problemów społecznych. Wśród głównych wniosków należy wskazać:

- ✓ Gmina Wschowa jest inicjatorem działań ukierunkowanych na zwiększenie dostępności do środowiskowych form wsparcia na swoim obszarze, ale również w powiecie wschowskim, tj. uzyskała wsparcie na utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
- ✓ Na terenie Gminy rozwija się działalność wolontariacka w zakresie wsparcia osób dotkniętych chorobą psychiczną, w tym w formie stowarzyszeń oraz oddolnych inicjatyw pomocowych.
- ✓ Czynnikiem wpływającym na problem zdrowia psychicznego jest ograniczona dostępność do specjalistycznej pomocy psychologów i psychiatrów determinująca pogłębianie się choroby.

- ✓ Niezbędnym elementem odpowiednich działań pomocowych jest trafna diagnoza, dlatego konieczne jest rozwijanie działalności Poradni Zdrowia Psychicznego w Szpitalu Nowym we Wschowie oraz popularyzowanie wiedzy mieszkańców w tym obszarze.

ZIDENTYFIKOWANE OBSZARY PROBLEMOWE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy danych zastanych, przeprowadzonej diagnozy problemów społecznych oraz konsultacji z przedstawicielami instytucji pomocowych i mieszkańcami, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- ✓ konieczność rozwijania oferty pomocowej i w zakresie wsparcia środowiskowego dla osób dotkniętych chorobą psychiczną,
- ✓ występowanie czynników negatywnie wpływających na stan zdrowia psychicznego osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży, m.in. pandemii i konfliktu rosyjsko-ukraińskiego,
- ✓ część mieszkańców oraz dzieci negatywnie ocenia stan swojej kondycji psychicznej, a także wskazuje, że poziom zdrowia psychicznego jest niższy niż zdrowia fizycznego,
- ✓ znaczna część dzieci deklaruje utrzymywanie się niekorzystnych emocji oraz uczuć, jak długotrwałe obniżenie nastroju, osłabienie koncentracji, odczuwanie niskiej samooceny i zaburzenia snu,
- ✓ brak wiedzy wśród części dzieci na temat zaburzeń odżywiania i ich wpływu na stan zdrowia psychicznego,
- ✓ konieczność prowadzenia polityki zdrowotnej w Gminie, w tym edukacji, profilaktyki i w zakresie kształtowania pozytywnych postaw zdrowotnych,
- ✓ stosunkowo niska ocena dostępności do opieki psychiatrycznej, terapeutycznej i psychologicznej,
- ✓ niechęć dzieci i młodzieży do uczestnictwa w zajęciach profilaktycznych z zakresu zdrowia psychicznego,
- ✓ doświadczenie wykluczenia społecznego przez mieszkańców z powodu choroby psychicznej oraz zagrożenie intensyfikacji tego problemu w wymiarze społecznym i zawodowym.

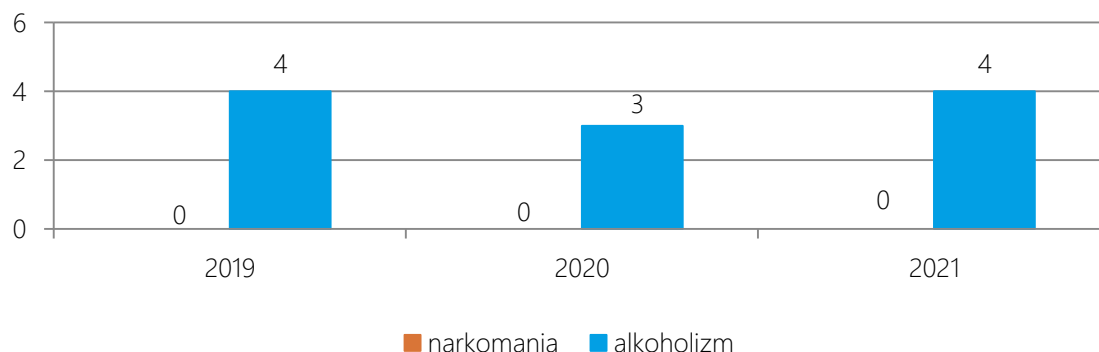
PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH ORAZ UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują uniwersalnego sposobu rozwiązywania tej kwestii. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec zwiększeniu się skali tego negatywnego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze z nich dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Jako trzeci wskaźnik choroby są to zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹⁵.

Działania podejmowane przez [Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii we Wschowie](#), której członkowie powołani zostali Zarządzeniem nr B.0050.90.2021 Burmistrza Miasta i Gminy Wschowa z dnia 24 czerwca 2021 roku, wynikają między innymi z *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wschowa na lata 2022-2025*, który ma na celu ograniczenie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz zjawiska picia alkoholu, używania narkotyków i podejmowania innych zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.

Problem uzależnienia od alkoholu lub narkotyków jest jedną z przesłanek udzielenia pomocy i wsparcia z pomocy społecznej. W 2019 roku wśród beneficjentów pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej we Wschowie znajdowały się 4 rodziny, u których rozpoznano problem alkoholizmu, w roku kolejnym ich liczba zmniejszyła się do 3, natomiast w 2021 roku ponownie ukształtowała się na poziomie 4. Należy zauważyć, iż w analizowanym okresie skala alkoholizmu wśród rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka utrzymywała się na stosunkowo niskim poziomie, a dodatkowo **nieodnotowane zostały problemy narkotykowe wśród rodzin objętych pomocą**.

Wykres 48. Liczba rodzin, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu alkoholizmu i narkomanii w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

¹⁵ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

Kolejną analizowaną kwestią są działania podejmowane przez funkcjonariuszy Policji w celu przeciwdziałania problemowi uzależnienia. W latach 2019-2021 w Gminie występowała konieczność zatrzymania osób nietrzeźwych w pomieszczeniach policyjnych w celu wytrzeźwienia, a ich liczba ulegała wahaniom. Niemniej, należy zauważyć, że w 2021 roku ukształtowała się na najwyższym poziomie w omawianym okresie, tj. 132 osób. Z danych statystycznych wynika również, iż problem spożywania alkoholu w miejscach publicznych występuje także wśród dzieci i młodzieży. W latach 2019-2021 liczba osób niepełnoletnich, które zostały zatrzymane w izbach dziecka lub odwiezione do domu ulegała systematycznemu wzrostowi – w 2021 roku ich liczba wyniosła 30, tj. o 233% więcej niż w roku 2019. Problem zakłócania przestrzeni publicznej w gminie Wschowa jest obecny i determinuje konieczność podejmowania wieloaspektowych działań, zarówno w zakresie prewencji, interwencyjni i profilaktyki. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 23. Działania funkcjonariuszy policji w stosunku do osób spożywających alkohol w latach 2019-2021

<i>rodzaj interwencji</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
liczba nietrzeźwych osób nieletnich zatrzymanych w policyjnych izbach dziecka lub odwiezionych do domów	9	11	30
liczba osób zatrzymanych w pomieszczeniach policyjnych w celu wytrzeźwienia	105	94	132

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

W stosunku do osób, które na skutek spożywania alkoholu dopuściły się złamania prawa, funkcjonariusze prowadzą również postępowania w celu stwierdzenia przestępstwa oraz zastosowania wobec nich odpowiednich sankcji, m.in. zatrzymują prawa jazdy i kierują sprawy do Sądu.

Kluczową rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom pełnią działania podejmowane przez członków [Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii we Wschowie](#) w ramach przysługujących im uprawnień. Komisja w 2021 roku liczyła 5 członków i podjęła szereg czynności wobec osób uzależnionych oraz członków ich rodzin, w celu wyeliminowania problemu alkoholowego.

W 2021 roku członkowie GKRPAiPN przeprowadzili rozmowy z 40 osobami uzależnionymi od alkoholu. Jednocześnie wobec 31 spośród nich Komisja podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce uzależnienia oraz wystąpiła z wnioskiem do Sądu w zakresie skierowania osoby na leczenie odwykowe. W omawianym roku członkowie GKRPAiPN spotkali się również z 6 członkami rodzin osób uzależnionych. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba podejmowanych przez Komisję działań ulegała wahaniom, co mogło być bezpośrednią konsekwencją wdrożonych obostrzeń na skutek pandemii COVID-19 i ograniczeń w zakresie organizowania spotkań z mieszkańcami Gminy zmagającymi się z trudnościami. W 2021 roku w stosunku do 2019 roku odnotowany został znaczący

wzrost liczby osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy (o 67%) oraz ponad pięciokrotny wzrost liczby działań podejmowanych w celu rozwiązania ich problemu alkoholowego. W przypadku liczby rozmów przeprowadzonych w ostatnich latach z osobami dotkniętymi współzależnieniem wahanie było stosunkowo niewielkie.

Ze sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 wynika, że osoby uzależnione od alkoholu dopuszczają się zachowań przemocowych wobec członków swoich rodzin, co determinuje konieczność podejmowania dalszych kroków jak np. uruchomienia procedury *Niebieskie Karty*, organizowania spotkań motywacyjnych i interwencyjnych.

Tabela 24. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii wobec osób uzależnionych i członków ich rodzin w latach 2019-2021

<i>wyszczególnienie</i>	2019	2020	2021
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	24	23	40
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	5	9	6
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	5	4	31
liczba osób, wobec których Komisja wystąpiła do Sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	5	4	31

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

W Gminie działalność prowadzi **Punkt Konsultacyjny**, który służy rozpoznawaniu problemów mieszkańców, motywowaniu osób uzależnionych i współzależnionych do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnienia, kierowaniu osób do placówek specjalistycznego leczenia oraz na spotkania grup samopomocowych, motywowaniu osób pijących szkodliwie i ryzykownie do zmiany szkodliwego wzoru picia, wspieraniu osób kończących leczenie odwykowe, udzielaniu wsparcia młodzieży upijającej się oraz ich rodzicom, ale także rozpoznawaniu przypadków przemocy w rodzinie, udzielaniu wsparcia osobom doświadczającym przemocy, podejmowaniu interwencji, motywowaniu osób stosujących przemoc do udziału w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych oraz udzielaniu informacji o miejscach specjalistycznej pomocy.

W Punkcie Konsultacyjnym specjalistyczna pomoc i wsparcie świadczone są przez 9 pracowników:

- ✓ Specjalistę Psychoterapii Uzależnień;
- ✓ Psychologa dla osób uzależnionych i współzależnionych;
- ✓ Psychologa dziecięcego;
- ✓ Pracownika Socjalnego;
- ✓ Pedagoga/nauczyciela;
- ✓ Policjanta;

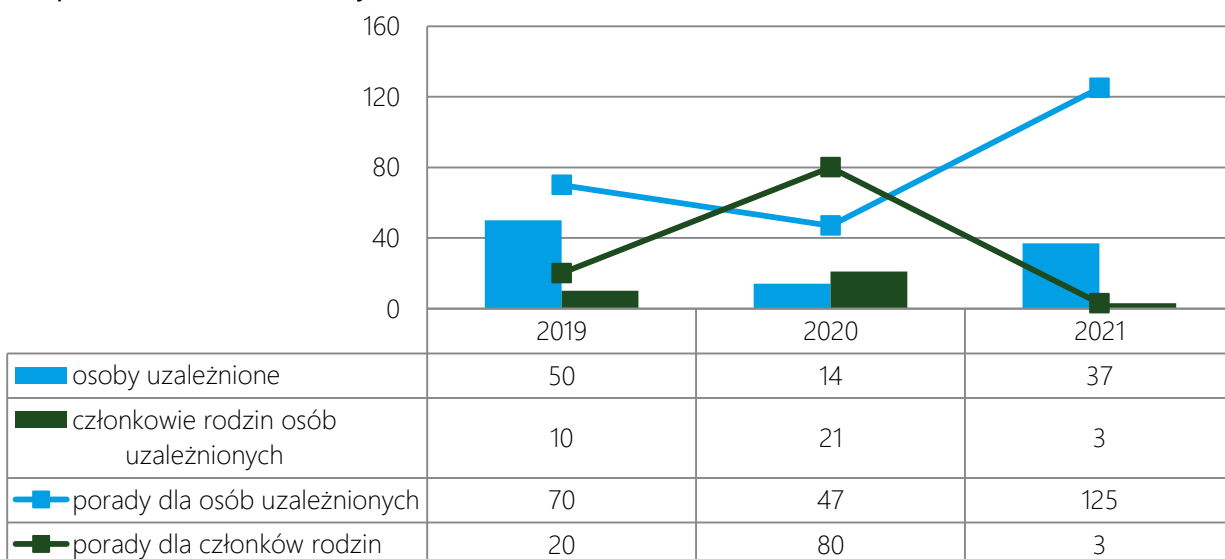
- ✓ Sekretarza GKRPAiPN;
- ✓ Dyrektora OPS;
- ✓ Przedstawiciela Zespołu Służby Sądowniczej.

Dodatkowo, w Punkcie organizowane są spotkania **grupy wsparcia dla trzeźwych alkoholików**, a przy Kościele funkcjonuje grupa samopomocowa AA, dedykowana osobom uzależnionym. Niemniej, na terenie gminy Wschowa nie odbywają się spotkania samopomocowych grup wsparcia dla dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym (Al-Anon), grupy wsparcia dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym (Al-Ateen) oraz grupy wsparcia dla dorosłych dzieci alkoholików (DDA).

W 2021 roku w Punkcie udzielono łącznie 125 porad dla 37 osób zmagającym się z problemem alkoholowym oraz 3 porady dla 3 dorosłych członków rodzin osób z problemem uzależnienia. W latach 2019-2021 liczba osób dotkniętych uzależnieniem i współuzależnieniem zgłaszających się po wsparcie do Punktu ulegała znaczącym wahaniom, jednakże w 2021 roku w porównaniu do roku 2019 zmniejszyła się. W przypadku osób uzależnionych, liczba beneficjentów zmniejszyła się w 2021 roku w stosunku do 2019 roku o 26%, natomiast wśród dorosłych członków rodzin osób uzależnionych dostrzegalny jest spadek aż o 70%. Należy zauważyć, że osoby zgłaszające się do Punktu korzystają zazwyczaj z więcej niż 1 porady, a jednokrotne wsparcie świadczone było członkom rodzin dotkniętych uzależnieniem tylko w 2021 roku.

Analiza danych statystycznych GKRPAiPN wskazuje na konieczność stałego rozwijania lokalnego systemu wsparcia oraz upowszechniania informacji o dostępnych w Gminie formach pomocy dla mieszkańców znajdujących się w sytuacji kryzysowej.

Wykres 49. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjnym dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin w latach 2019-2021

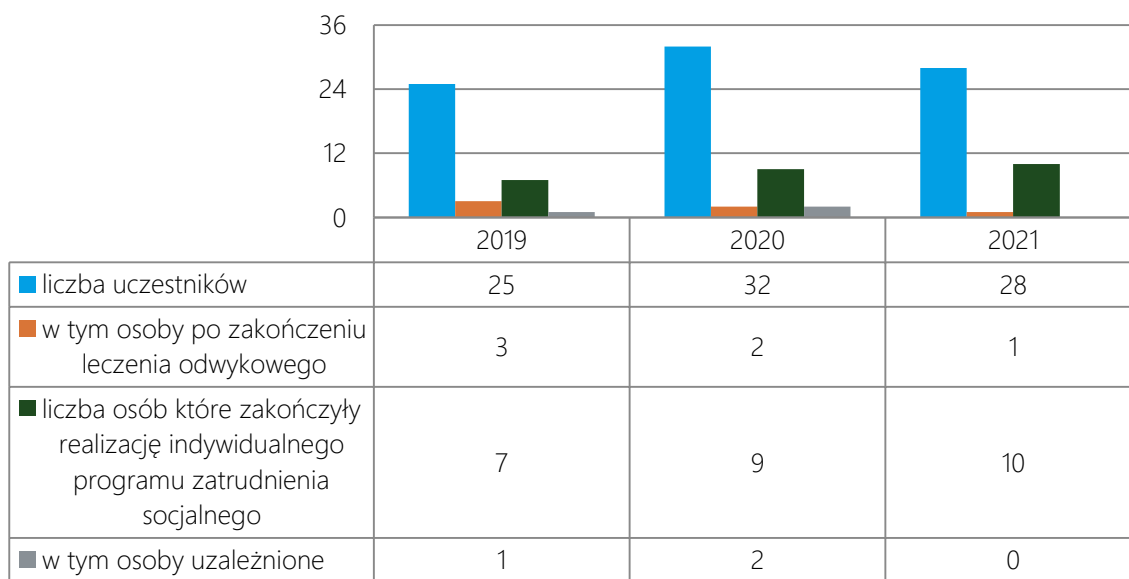

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

Na terenie gminy Wschowa ważną działalność na rzecz reintegracji społeczno-zawodowej osób zmagających się z uzależnieniem, ale także osób bezdomnych, ubogich, chorych psychicznie, z niepełnosprawnościami oraz zwolnionych z zakładów karnych, na lokalnym rynku pracy, prowadzi **Centrum Integracji Społecznej „ROZWÓJ”**, będący filią Lubuskiego Stowarzyszenia Rozwoju Regionalnego „Rozwój” w Gorzowie Wielkopolskim. W CIS organizowane są zajęcia warsztatowe i edukacyjne dla osób bezrobotnych potrzebujących wsparcia w powrocie na otwarty rynek pracy. Wśród osób rekrutowanych do realizacji Indywidualnego Programu Zatrudnienia Socjalnego przez pracowników socjalnych OPS we Wschowie znajdują osoby, które zakończyły leczenie odwykowe.

W 2021 roku indywidualny program zatrudnienia socjalnego w Centrum realizowało 28 osób, w tym 1, która zakończyła leczenie odwykowe. W latach 2019-2021 liczba osób objętych wsparciem w ramach działalności CIS, które zmagają się z problemem uzależnienia sukcesywnie malała, natomiast liczba osób uzależnionych, które zakończyły realizację indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego ulegała niewielkim wahaniom.

Wykres 50. Działalność Centrum Integracji Społecznej w Gminie w zakresie wsparcia osób dotkniętych uzależnieniem w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

Członkowie Centrum Integracji Społecznej „ROZWÓJ” zainicjowali również działania mające na celu utworzenie spółdzielni socjalnej, która powstała w 2018 roku. **Spółdzielnia Socjalna „TUR”** świadczy usługi porządkowo-komunalne, a wśród jej pracowników znajdują się byli uczestnicy zajęć w CIS, którzy mają możliwość podjęcia stabilnego zatrudnienia oraz rozwijania działalności spółdzielni w celu kompleksowego wsparcia osób w trudnej sytuacji na rynku pracy.

GKRPAiPN zajmuje się również profilaktyką zachowań ryzykownych, jednakże na przestrzeni lat 2019-2021 dostrzegana była nieregularność w zakresie realizowania programów rekomendowane w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonych przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN. W 2019 roku programem rekomendowanym p.n. „Szkoła dla rodziców i wychowawców” objęto 2 nauczycieli/wychowawców oraz 10 rodziców, w 2020 roku nie zorganizowano żadnych działań w tym obszarze, a w 2021 roku oddziaływania profilaktyczne w ramach „Programu Wzmacniania Rodziny” skierowano do 10 uczniów oraz 10 rodziców. Zauważa się potrzebę wdrożenia programów o sprawdzonej, wysokiej skuteczności, które w sposób kompleksowy obejmą swoim oddziaływaniem zarówno uczniów, nauczycieli, jak i rodziców w ramach profilaktyki uniwersalnej, selektywnej oraz wskazującej.

Tabela 25. Liczba osób biorących udział w programach profilaktycznych spoza katalogu działań rekomendowanych w gminie Wschowa na przestrzeni lat 2019-2021

<i>wyszczególnienie</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
liczba uczniów	0	0	10
liczba nauczycieli	2	0	0
liczba rodziców	10	0	10

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

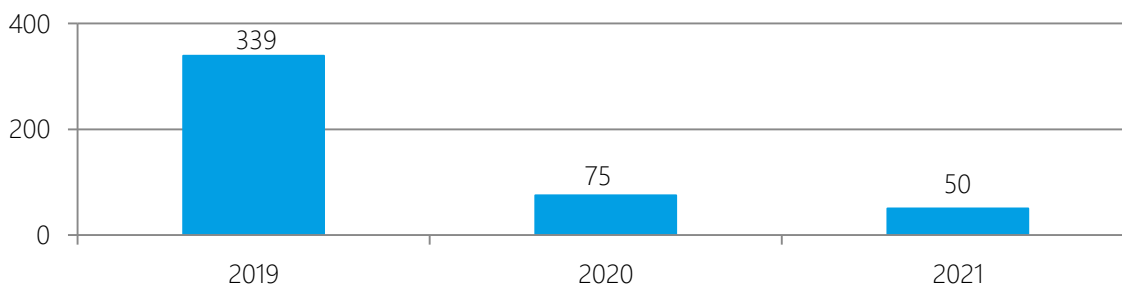
W okresie ostatnich trzech lat dla mieszkańców Gminy prowadzone były inne działania z zakresu profilaktyki zachowań ryzykownych. Na terenie gminy Wschowa organizowane były m.in. działania mające na celu wzmocnienie abstynencji i opóźnienie wieku inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży w postaci prelekcji i pogadarek w których uczestniczyło 50 osób, zorganizowano festyny i imprezy plenerowe dla 300 uczestników, odbyły się imprezy sportowe, które objęły swoim zasięgiem 200 uczestników, a także zainicjowano konkursy artystyczne dla 96 dzieci i młodzieży. Ponadto dla dzieci i młodzieży organizowane były pozalekcyjne zajęcia sportowe, będące elementem programu profilaktycznego, a udział w nich wzięło 250 uczniów.

Dodatkowo, w 2021 roku przeprowadzone zostały szkolenia/warsztaty dla nauczycieli i wychowawców w zakresie profilaktyki problemowej, w których uczestniczyło 25 pedagogów, z kolei w szkoleniach dla członków GKRPAiPN udział wzięło 6 osób.

Znaczącym ograniczeniem w zakresie wzmocnienia pozytywnych postaw wśród dzieci i młodzieży oraz animowania ich czasu wolnego w sposób bezpieczny i pozbawiony używek jest brak placówek wsparcia dziennego. Tego rodzaju podmiot umożliwiłby realizatorom lokalnej polityki społecznej kreowanie rozwiązań i działań na rzecz dzieci wychowujących się w rodzinach problemowych.

Niemniej, dla dzieci i młodzieży w latach 2019-2021 organizowane były kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych. W omawianym okresie liczba dzieci objętych tą formą wsparcia ulegała systematycznemu spadkowi, gdyż w 2021 roku w wyjazdach udział wzięło 50 młodych mieszkańców Gminy, co oznacza spadek o 85% w stosunku do 2019 roku.

Wykres 51. Liczba dzieci uczestniczących w koloniach i obozach z programem zajęć socjoterapeutycznych w latach 2019-2021

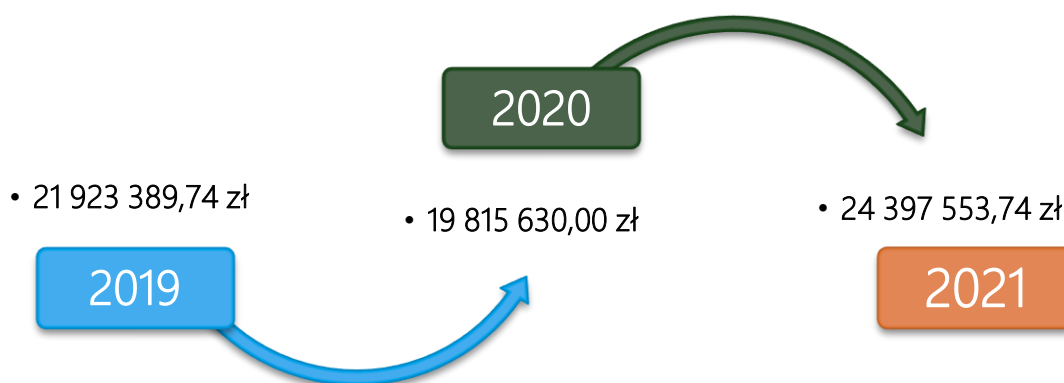

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

W celu upowszechniania wiedzy na temat szkodliwości alkoholu, narkotyków i innych substancji wśród mieszkańców Gminy prowadzona jest szeroka edukacja publiczna. Wśród podejmowanych działań znajduje się m.in. dystrybucja ulotek i plakatów informacyjnych i publikowanie artykułów w lokalnej gazecie, w tym na temat skutków sięgania po alkohol w okresie prenatalnym.

W 2021 roku **wartość sprzedanego alkoholu na terenie Gminy** wyniosła łącznie 24 397 553,74 zł, z czego największą część tej wartości stanowiły napoje powyżej 18% – 12 229 346,22 zł. Sprzedaż napojów o stężeniu alkoholu poniżej 4,5% (oraz piwa) wyniosła 10 133 280,85 zł, natomiast od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) – 2 034 926,67 zł. W 2021 roku nastąpił znaczący wzrost wartości sprzedanego alkoholu w porównaniu do roku poprzedniego, gdyż wartość wzrostowa wyniosła 23%. W stosunku do roku 2019, w 2021 roku wartość sprzedanego alkoholu zwiększyła się z kolei o 11%.

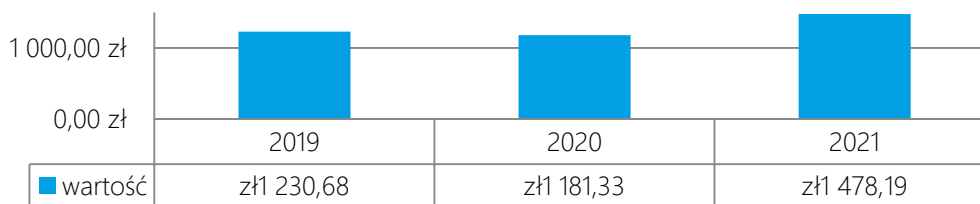
Rysunek 7. Łączna wartość sprzedanego na terenie Gminy alkoholu w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

W 2021 roku gminę Wschowa zamieszkiwało łącznie 16 505 osób, które ukończyły 18 rok życia, zatem wartość sprzedanego alkoholu na 1 osobę pełnoletnią ukształtowała się na poziomie 1 478,19 zł. Na przestrzeni lat 2019-2021 zauważalny był systematyczny wzrost tego wskaźnika, a różnica w tym okresie wyniosła 247,51 zł, tj. o 20%.

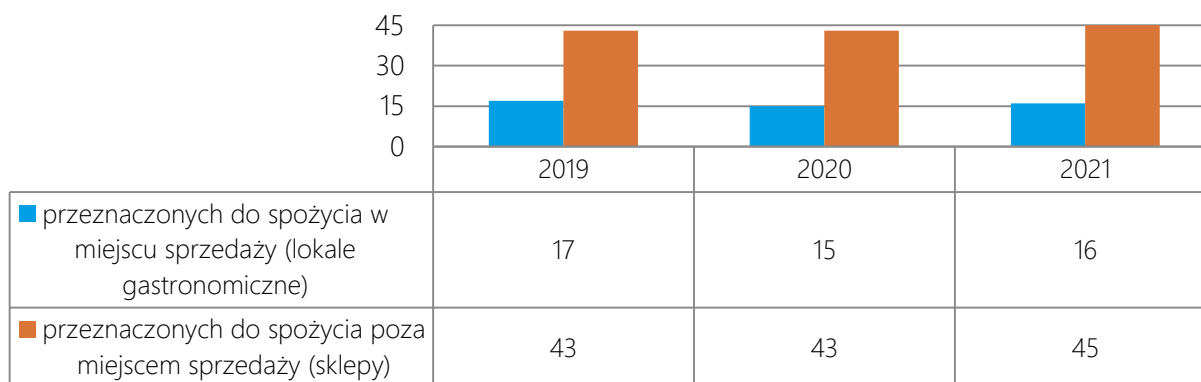
Wykres 52. Wartość sprzedanego na terenie Gminy alkoholu na 1 pełnoletniego mieszkańca w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

W 2021 roku na terenie gminy Wschowa działalność prowadziło łącznie 61 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 45 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i 16 przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba punktów sprzedaży alkoholu ulegała niewielkim wahaniom, co spowodowane było m.in. obostrzeniami w zakresie prowadzenia restauracji i innych miejsc tego rodzaju w okresie pandemii. Niemniej, w omawianym okresie liczba lokali gastronomicznych ulegała wahaniom, a liczba sklepów zwiększyła się o 2.

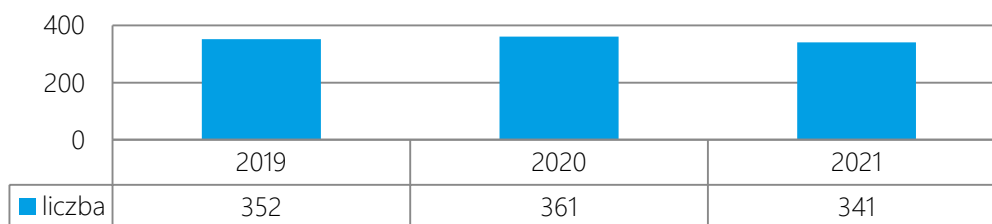
Wykres 53. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

W 2021 roku na 1 punkt sprzedaży alkoholu przypadało 341 mieszkańców, co wskazuje na znaczny spadek w stosunku do lat poprzednich. Malejący trend w tym obszarze uwidacznia problem zwiększenia się dostępności alkoholu dla mieszkańców oraz konieczność intensyfikacji lokalnej polityki antyalkoholowej.

Wykres 54. Liczba mieszkańców przypadających na 1 punkt sprzedaży alkoholu w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO - UCZNIOWIE

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE

Jednym z obszarów badania przeprowadzonego wśród uczniów z gminy Wschowa była działalność w zakresie profilaktyki uzależnień i zachowań ryzykownych. Pytanie skierowane do młodych mieszkańców Gminy miało na celu określenie, w jakich zajęciach profilaktycznych uczniowie najbardziej chcieliby wziąć udział oraz jakie należy organizować w szkołach na terenie Gminy.

Z udzielonych przez nich odpowiedzi wynika, iż **największy odsetek badanych chciałby wziąć udział w zajęciach dotyczących zdrowego odżywiania (41%) oraz zdrowia psychicznego (35%)**. W zajęciach z zakresu bezpiecznego korzystania z urządzeń elektronicznych i Internetu uczestniczyliby 25% badanych, na temat przemocy – 20%, natomiast w obszarze uzależnień najmniejsza grupa, tj. 12% uczniów. W świetle rozkładu odpowiedzi ankietowanych wynika, iż najmniejszy entuzjazm przejawiają oni w stosunku do zajęć profilaktycznych na temat uzależnień oraz przemocy. Należy zauważyć również, że badani przejawili stosunkowo niewielką chęć uczestniczenia w zajęciach profilaktycznych.

Tabela 26. Czy chciał/abyś brać udział w poniżej wymienionych zajęciach profilaktycznych? N=300

	<i>zdecydowanie nie</i>	<i>raczej nie</i>	<i>raczej tak</i>	<i>zdecydowanie tak</i>	<i>trudno powiedzieć</i>
Zajęcia dotyczące uzależnień (alkohol, papierosy, narkotyki, dopalacze).	50%	25%	7%	5%	12%
Zajęcia dotyczące przemocy.	38%	33%	14%	6%	9%
Zajęcia dotyczące zdrowego odżywiania.	22%	27%	28%	13%	10%
Zajęcia dotyczące zdrowia psychicznego.	27%	29%	18%	17%	10%
Zajęcia dotyczące bezpiecznego korzystania z urządzeń elektronicznych i Internetu.	34%	28%	19%	6%	12%

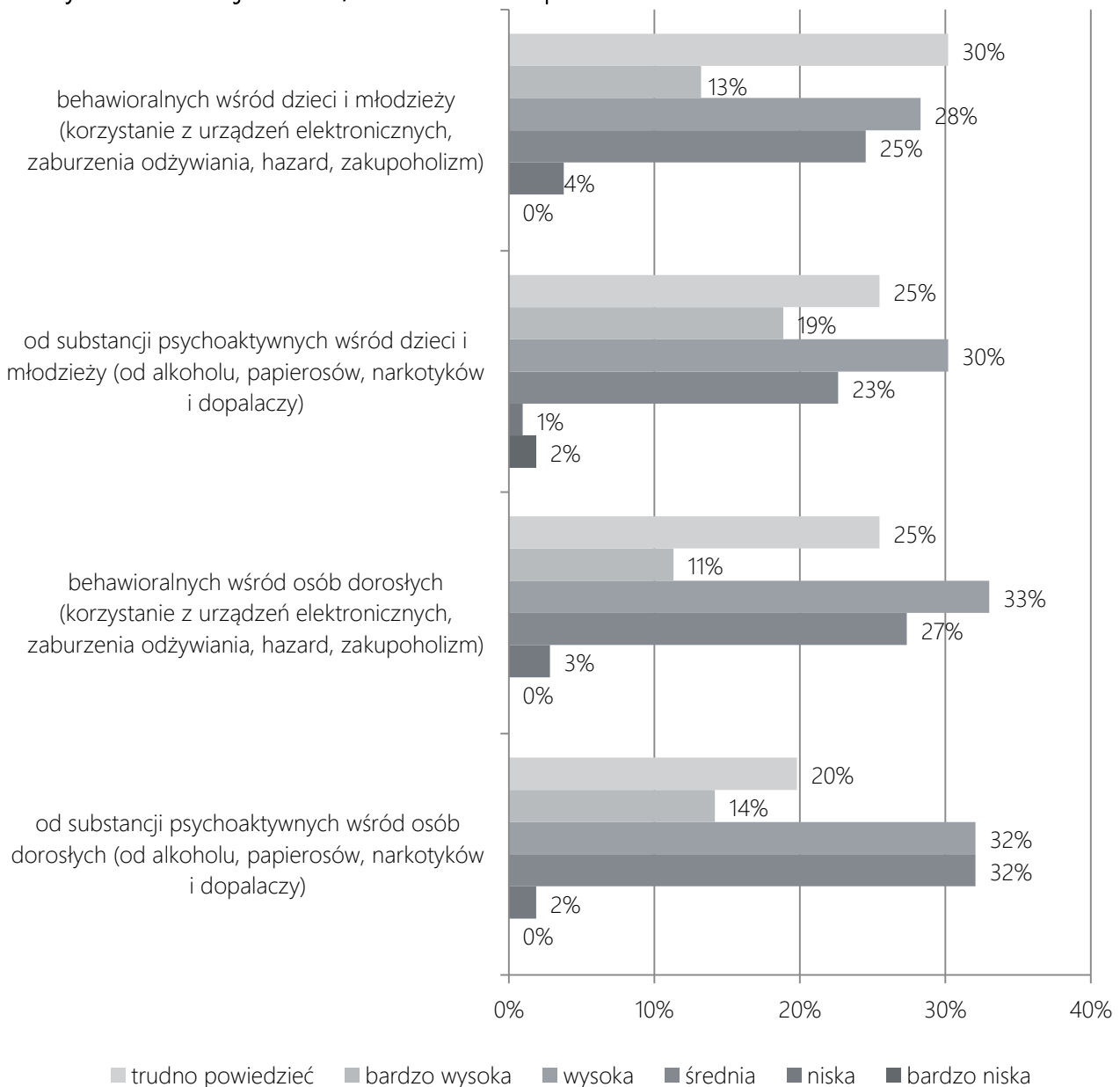
WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO – DOROŚLI MIESZKAŃCY

PROBLEM UZALEŻNIEŃ

W pierwszym pytaniu dotyczącym problemu uzależnień, respondenci określili skalę występowania problemu uzależnień od poszczególnych substancji oraz zachowań wśród dzieci i osób dorosłych w Gminie. Z udzielonych odpowiedzi wynika, iż:

- ➔ skala uzależnień od substancji psychoaktywnych wśród osób dorosłych na terenie gminy Wschowa jest wysoka lub bardzo wysoka, na co wskazało 46% osób, a wśród dzieci i młodzieży – 49%;
- ➔ uzależnienia behawioralne występują wśród dorosłych mieszkańców Gminy w bardzo wysokiej lub wysokiej skali zdaniem 44% ankietowanych, a wśród dzieci i młodzieży – 41%.

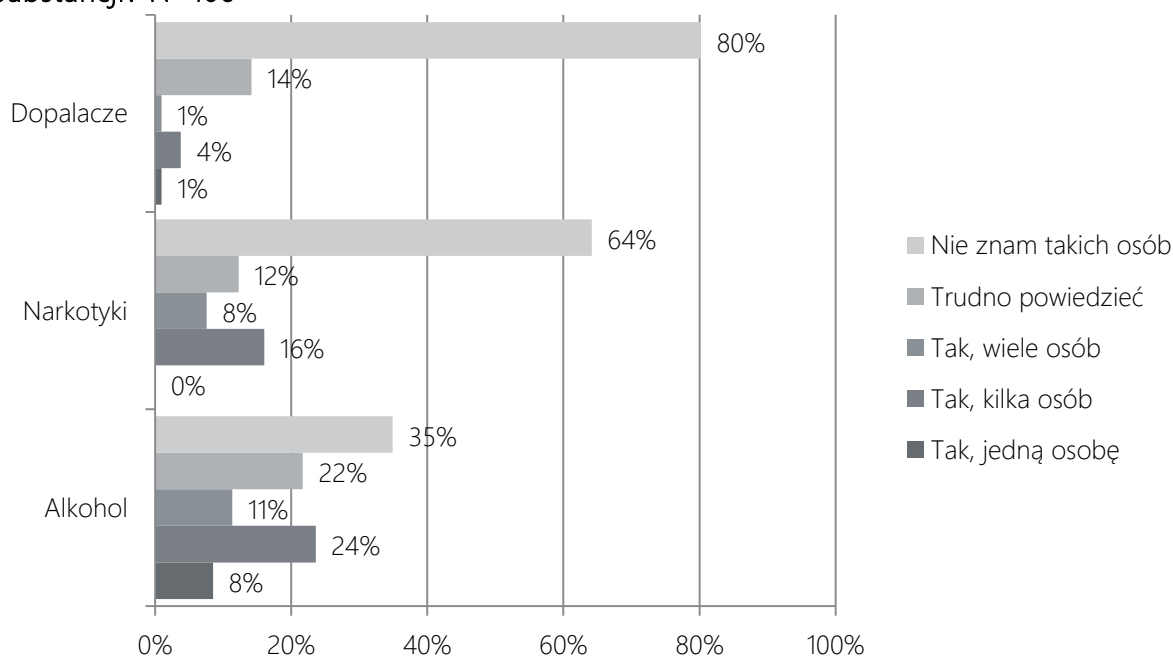
Wykres 55. Jaka jest Pana/i zdaniem skala problemu uzależnień: N=106

Kolejne pytanie skierowane do dorosłych mieszkańców Gminy dotyczyło znajomości osób w swoim otoczeniu, które zmagają się z problemem nadużywania alkoholu, dopalaczy lub narkotyków. Zebrany materiał badawczy wykazał, że:

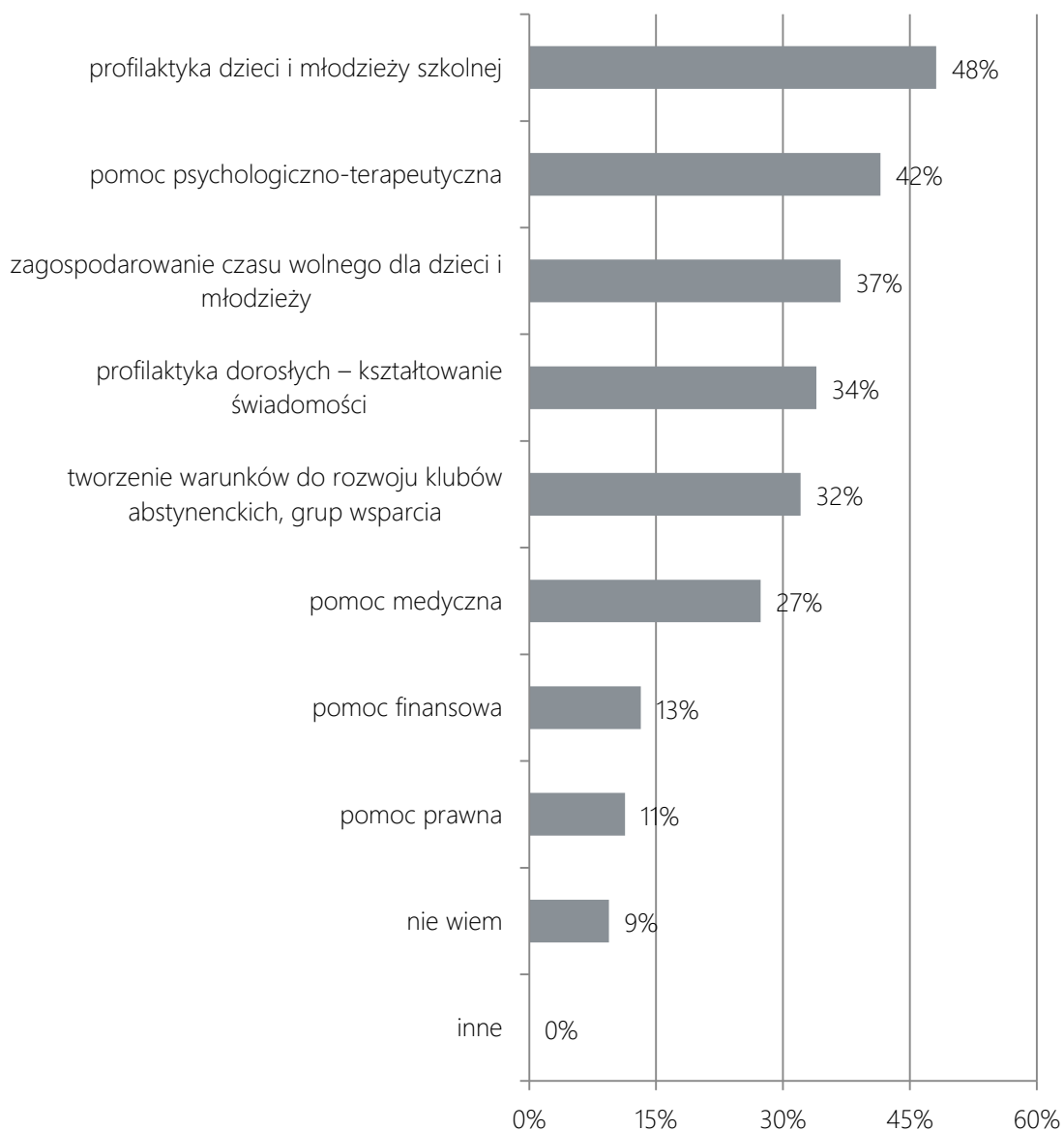
- ➔ osoby nadużywające alkoholu zna odsetek 43% respondentów, w tym 8% zna jedną osobę, 24% – kilka osób, a 11% – wiele;
- ➔ znajomość osób dotkniętych problemem narkotykowym potwierdziło 24% ankietowanych, w tym 16% zna kilka osób, a 8% - wiele;
- ➔ osoby z problemem nadużywania dopalaczy zna 6% mieszkańców, w tym 4% zna kilka osób, a po 1% – jedną osobę oraz wiele osób.

Wykres 56. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto nadużywa, którejś z poniższych substancji? N=106

Dorośli mieszkańcy gminy Wschowa zostali zapytani również o działania, jakie ich zdaniem powinny być podejmowane przez lokalne instytucje w celu wsparcia osób uzależnionych oraz ich rodzin. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, respondenci zauważyli w szczególności potrzebę prowadzenia działań profilaktycznych dla dzieci i młodzieży (48%) oraz świadczenia wsparcia psychologiczno-terapeutycznego dla osób dotkniętych problemem uzależnienia (42%). Średnio co trzecia odpowiedź dotyczyła konieczności zagospodarowania czasu wolnego dzieci (37%), prowadzenia oddziaływań profilaktycznych dla osób dorosłych (34%) oraz kreowania warunków sprzyjających rozwijaniu ruchu abstynenckiego, w tym klubów abstynenta i grup wsparcia (32%), a co czwarta – świadczenia pomocy medycznej (27%). Najmniejsza liczba wskazań dotyczyła z kolei udzielania pomocy prawnej (11%) i finansowej (13%). Należy zauważyć, że odsetek 9% respondentów zadeklarował brak wiedzy w zakresie działań wspierających na rzecz osób dotkniętych uzależnieniem, jakie powinny być podejmowane w Gminie w celu ich wsparcia.

Wykres 57. Jakie działania według Pana/i powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin? N=106

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

WNIOSKI ZE SPOTKAŃ KONSULTACYJNYCH

Na podstawie przeprowadzonych spotkań konsultacyjnych z przedstawicielami Zespołu ds. Opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023-2030 oraz mieszkańcami Gminy możliwe było poznanie szerszego kontekstu występujących na terenie gminy Wschowa problemów społecznych. Wśród głównych wniosków należy wskazać:

- ✓ Ogólny dostęp do różnorodnych działań i form wsparcia dla osób dotkniętych uzależnieniem lub współuzależnieniem został oceniony pozytywnie, gdyż na terenie Gminy rozwija się działalność grupy samopomocowej, świadczone jest specjalistyczne wsparcie, w tym dla dzieci w ramach Punktu Konsultacyjnego.
- ✓ Zauważono, że ograniczeniem w zakresie działalności profilaktycznej jest nieprowadzenie programów rekomendowanych dla dzieci, rodziców i nauczycieli, jednakże grupy te objęte są licznymi warsztatami, w tym realizowanymi przez PPP we Wschowie, programami autorskimi, prelekcjami i zajęciami sportowymi z elementami profilaktyki. Działalność ta prowadzona jest w sposób interdyscyplinarny, tj. przy współpracy specjalistów jak pielęgniarki, pedagodzy i psychologów.
- ✓ W przypadku młodszych dzieci zauważono, że obszar tematyczny pogadarek i zajęć nie jest w pełni dostosowany do ich wieku, gdyż opierają się na schematach opracowanych dla starszych grup wiekowych.
- ✓ Wśród głównych problemów w obszarze uzależnień wskazane zostały negatywne praktyki sprzedawców w zakresie sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. W efekcie prowadzonych kontroli zauważone zostały nieprawidłowości z tym związane, ale jak wskazano, jest to bezpośrednia konsekwencja nieprowadzenia szkoleń dla sprzedawców na temat odpowiedzialnego podawania alkoholu oraz dużej konkurencji w Gminie.
- ✓ Wśród sposobów umożliwiających ograniczenie skali spożywania alkoholu, w tym przez osoby niepełnoletnie wskazano w szczególności na ograniczenie liczby punktów sprzedaży, prowadzenie szkoleń umożliwiających rodzicom i wychowawcom rozpoznanie substancji psychoaktywnych oraz wprowadzenie stosownych ograniczeń w zakresie czasu i miejsca sprzedaży go.
- ✓ Obserwowany wzrost zapotrzebowania mieszkańców na wsparcie specjalistów w Punkcie ma zarówno pozytywny, jak i negatywny skutek. Z jednej strony zwiększenie się liczby beneficjentów wpływa na obciążenie systemu wsparcia i konieczność jego reorganizacji, z drugiej jednak świadczy o rosnącej wiadomości mieszkańców na temat skutków społecznych i zdrowotnych uzależnień oraz zasadności korzystania ze wsparcia w przypadku doświadczenia problemów związanych z alkoholizmem, narkomanią lub zaburzeniami czynności.

ZIDENTYFIKOWANE OBSZARY PROBLEMOWE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy danych zastanych, przeprowadzonej diagnozy problemów społecznych oraz konsultacji z przedstawicielami instytucji pomocowych i mieszkańcami, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- ✓ sięganie po substancje uzależniające przez mieszkańców Gminy oraz podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież, m.in. na skutek obserwacji i przyswajania zachowań starszych osób przez dzieci,
- ✓ obecność uzależnień behawioralnych, w tym spędzanie znacznych ilości czasu na korzystaniu z Internetu oraz podejmowanie gier hazardowych,
- ✓ konieczność rozwijania samopomocowych form wsparcia dla osób współuzależnionych na terenie Gminy (grupa AI-Anon, AI-Ateen, DDA) oraz zwiększenia działalności pomocowej i profilaktycznej,
- ✓ konieczność podejmowania działań wspierających dla osób dotkniętych uzależnieniem w ramach działalności GKRPAiPN, PK, a także interwencyjnych przez funkcjonariuszy Policji,
- ✓ potrzeba rozwijania lokalnej sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, organizowania dla nich wyjazdów z programem profilaktycznym oraz systematyczne wdrażanie rekomendowanych programów profilaktycznych w placówkach oświatowych,
- ✓ wzrost wartości sprzedanego w Gminie alkoholu,
- ✓ wzrost dostępności do miejsc sprzedaży alkoholu w Gminie,
- ✓ niechęć uczniów do uczestnictwa w zajęciach profilaktycznych dotyczących alkoholizmu, narkomanii oraz uzależnień behawioralnych,
- ✓ stosunkowo wysoka skala uzależnień wśród osób dorosłych i dzieci w opinii mieszkańców,
- ✓ konieczność rozwijania działań profilaktycznych, wsparcia psychologiczno-terapeutycznego oraz form spędzania czasu wolnego w celu wsparcia osób uzależnionych i ich rodzin,
- ✓ problem sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim spowodowany brakiem odpowiedniej wiedzy sprzedawców.

PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* mówi, że: „*przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narażające je na szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą*”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest konieczne jest podejmowanie interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie Wschowa zajmuje się **Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie**.

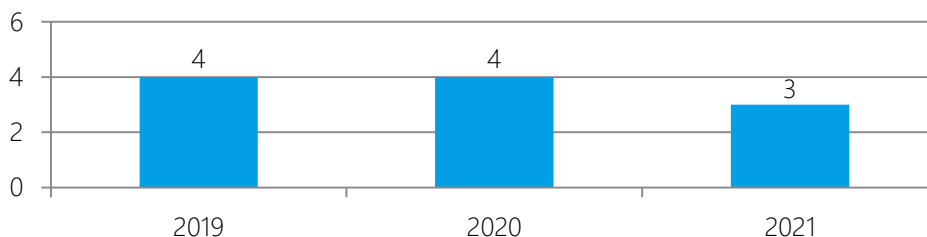
Celem działania Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów uprawnionych do interwencji i pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz specjalistów działających w tej dziedzinie, m.in. w ramach procedury *Niebieskie Karty*.

Działania podejmowane przez Zespół mają na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochronę ofiar tej przemocy. Zadania obejmują m.in.:

- ✓ prowadzenie działalności edukacyjnej wśród mieszkańców w celu podniesienia ich świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie;
- ✓ prowadzenie działań profilaktycznych m.in. w szkołach;
- ✓ zapewnienie osobom i rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy w rodzinie wieloaspektowego wsparcia (psychologicznego, terapeutycznego, socjalnego, materialnego, zdrowotnego i prawnego);
- ✓ podejmowanie interwencji w przypadku przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu ich powstrzymanie;
- ✓ udzielanie schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.

Na przestrzeni ostatnich lat wśród lokalnej społeczności zauważalna jest pozytywna tendencja w zakresie skali korzystania przez rodziny z pomocy i wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu występowania przemocy w rodzinie. W 2021 roku z tego powodu pomocą objęto 3 rodziny, natomiast w latach poprzednich po 4. W 2021 roku Ośrodek wspierał finansowo łącznie 542 rodziny zmagające się z trudnościami, których samodzielne rozwiązanie było niemożliwe, zatem rodziny dotknięte przemocą w stanowią zaledwie 0,6% ogółu rodzin będących beneficjentami pomocy społecznej. Mimo iż skala zjawiska przemocy w rodzinie utrzymuje się w Gminie na stosunkowo niskim poziomie, niezbędne jest bieżące podejmowanie działań prewencyjnych, a także prowadzenie szerokich działań edukacyjnych, aby nie doszło do eskalacji tego problemu.

Wykres 58. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

W celu wsparcia rodzin, w których występuje problem przemocy, Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie podejmuje szereg działań wzmacniających więzi członków rodziny w kryzysie, a także umożliwiających im prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie. W środowiskach, w których dochodzi do zachowań przemocowych prowadzona jest praca socjalna, a rodziny dotknięte tym problemem objęte są wsparciem asystenta rodziny w zakresie wzmacniania kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców oraz edukacji na temat wychowywania dzieci bez użycia przemocy. Rodziny zmagające się z przemocą, które spełniają odpowiednie kryteria dochodowe korzystają również z zasiłków pieniężnych i zasiłków w ramach programu *Posiłek w szkole i w domu*.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę *Niebieskie Karty* i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura *Niebieskie Karty* obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę *Niebieskie Karty* w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury *Niebieskie Karty* następuje przez wypełnienie formularza *Niebieska Karta – A* w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

W latach 2019-2021 Zespół Interdyscyplinarny spotykał się wielokrotnie, a w 2021 roku odbyło się 41 posiedzeń, podczas których weryfikowano wszczęte procedury i podejmowano decyzje na temat dalszych działań wobec osób doznających i stosujących zachowania przemocowe wobec swoich bliskich. W strukturach Zespołu powoływane są grupy robocze, w których członkowie omawiają indywidualne przypadki mieszkańców potencjalnie dotkniętych problemem przemocy. W 2021 roku powołanych zostało 31 grup, które spotkały się 157 razy. Należy zauważyć, że na przestrzeni ostatnich lat liczba utworzonych grup zmniejszyła się o 34%, a liczba ich spotkań mimo występujących wahań była w 2021 roku o 28% niższa niż w 2019 roku.

Tabela 27. Dane dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
liczba posiedzeń Zespołu	65	38	41
liczba utworzonych grup roboczych	47	35	31
liczba posiedzeń grup roboczych	217	144	157

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2019-2021

W analizowanym okresie można zauważyć wahanie się skali przemocy w rodzinach zamieszkujących gminę Wschowa, gdyż liczba rodzin objętych procedurą *Niebieskie Karty* ulegała spadkowi. W 2021 roku w porównaniu do roku poprzedniego wzrost wyniósł 36%, a w stosunku do 2019 roku ich zmniejszyła się o 4%. Należy zauważyć, że w latach 2019-2021 liczba procedur wszczynanych w roku sprawozdawczym również ulegała wahanom, natomiast liczba działań prowadzonych w ramach ich kontynuacji, czyli gdy procedura wszczęta została w latach wcześniejszych, zwiększyła się pięciokrotnie. Dla wszystkich rodzin objętych wsparciem członków ZI opracowywane są indywidualne plany pomocy, których celem jest przywrócenie bądź nabycie przez rodziny niezbędnych kompetencji i zaprzestanie stosowania przemocy przez ich członków.

Analizując kwestię przemocy w rodzinach zamieszkujących gminę Wschowa należy zauważyć, iż problem ten jest obecny i występuje w stosunkowo stałej skali. Jak wynika ze statystyk Zespołu Interdyscyplinarnego i Ośrodka Pomocy Społecznej, jedynie niewielka część rodzin zmagających się z przemocą korzysta z finansowego wsparcia z pomocy społecznej, co świadczy o występowaniu problemu również w środowiskach nieprzejawiających trudności w funkcjonowaniu społeczno-zawodowym i wymagających objęcia ich wsparciem przez lokalne podmioty działające w obszarze pomocy społecznej. W związku z tym, niezbędnym działaniem jest stałe monitorowanie skali tego problemu w Gminie oraz diagnozowanie środowisk szczególnie zagrożonych wystąpieniem przemocy, gdyż problem ten może ulec intensyfikacji w przyszłości, w tym wśród rodzin niekorzystających ze wsparcia OPS, co utrudni jego identyfikację.

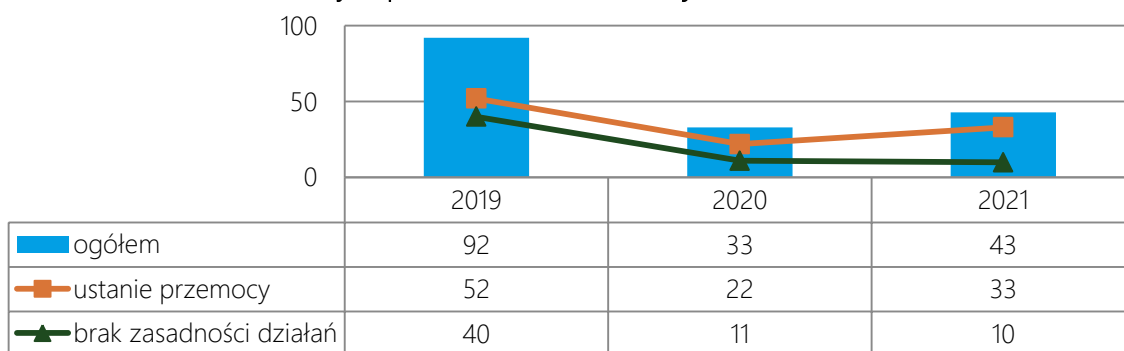
Tabela 28. Dane dotyczące procedury *Niebieskie Karty* w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
liczba rodzin objętych procedurą NK	83	59	80
liczba rodzin objętych procedurą NK w roku sprawozdawczym	78	46	50
liczba rodzin objętych procedurą NK w ramach wcześniejszych działań	5	13	30

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2019-2021

W 2019 roku z powodu ustania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy zakończone zostały 92 procedury *Niebieskie Karty*, w 2020 roku ich liczba uległa zmniejszeniu do 33, natomiast w 2021 roku zwiększyła się do 43 procedur. Na przestrzeni analizowanych lat zauważyć można pozytywną tendencję w zakresie skuteczności działań członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych podejmowanych w środowiskach, w których zidentyfikowano problem przemocy, gdyż udział procedur zakończonych w danym roku w stosunku do prowadzonych zwiększył się. W 2019 roku wyniósł on 57%, w 2020 roku – 67%, a w 2021 roku ukształtował się na poziomie 77%.

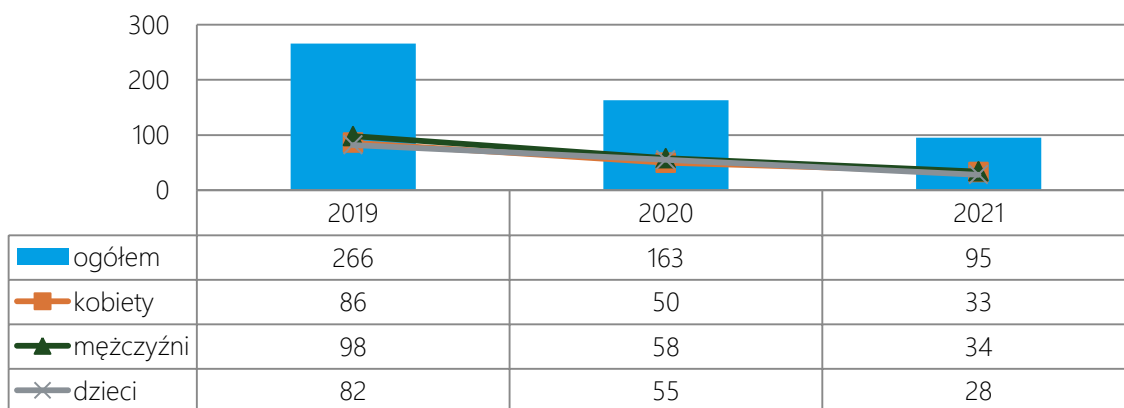
Wykres 59. Liczba zakończonych procedur *Niebieskie Karty* w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2019-2021

Analiza problemu przemocy w rodzinie została również dokonana w zakresie identyfikacji osób uwikłanych w przemoc w rodzinie. Jak wynika z danych statystycznych dotyczących tego zjawiska na przestrzeni lat 2019-2021, liczba osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie ulegała systematycznemu spadkowi, który w tym okresie ukształtował się na poziomie 64%. Analogiczną tendencję zauważa się również w przypadku poszczególnych grup objętych analizą, tj. kobiet, mężczyzn i dzieci. Niemniej, należy zauważyć, iż przemoc jest problemem, który dotyka najmłodszych mieszkańców gminy Wschowa, w świetle czego niezbędne jest rozwijanie lokalnego systemu wsparcia w zakresie kompleksowej pomocy psychologiczno-emocjonalnej.

Wykres 60. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie w Gminie w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2019-2021

Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba osób korzystających ze wsparcia w związku z występującym w ich rodzinach problemem przemocy ulegała systematycznemu wzrostowi. W 2019 roku pomocą objęto 109 osób, w 2020 roku ich liczba zwiększyła się do 115, a w 2021 roku do 170 osób, zatem wartość wzrostowa w tym okresie wyniosła 56%. Mając na względzie spadkową tendencję w zakresie liczby osób dotkniętych przemocą wskazuje to na znaczące upowszechnienie się poradnictwa, większą otwartość mieszkańców na korzystanie z profesjonalnej pomocy oraz wzrost świadomości o możliwych konsekwencjach niepodejmowania działań w sytuacji, gdy w rodzinie występuje przemoc. W 2021 roku najpowszechniejszą formą wsparcia było poradnictwo zawodowe i rodzinne, a także wsparcie psychologiczne, z których skorzystało kolejno 60 i 55 osób. Na przestrzeni ostatnich lat zauważalne jest wysokie zapotrzebowanie mieszkańców na pomoc w formie specjalistycznego poradnictwa z zakresu prawnego, socjalnego oraz pedagogicznego. Należy zauważyć, że w omawianym okresie występowały ogóle wahania w zakresie beneficjentów poszczególnych form wsparcia, jednakże znaczny wzrost odnotowano w aspekcie świadczonych porad prawnych (228%), co wskazuje na potrzebę rozwijania lokalnego systemu wsparcia oraz zwiększenie grona specjalistów świadczących profesjonalne wsparcie osobom z problemem przemocy w rodzinie w celu poprawy ich sytuacji rodzinnej.

Tabela 29. Dane statystyczne dotyczące osób i rodzin dotkniętych przemocą korzystających ze wsparcia w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
poradnictwo medyczne	0	0	0
poradnictwo psychologiczne	21	68	55
poradnictwo prawne	7	7	23
poradnictwo socjalne	58	17	20
poradnictwo zawodowe i rodzinne	23	23	60
pedagogiczne	-	-	12
łącznie	109	115	170

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2019-2021

Istotną rolę w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i wsparcia ofiar przemocy pełni Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałaniu Narkomanii, której członkowie prowadzą pracę z osobami nadużywającymi alkoholu w związku ze stosowaniem przez nie przemocy wobec swoich bliskich. W 2021 roku członkowie GKRPAiPN skontaktowali się i przeprowadzili rozmowy interwencyjne z 7 mieszkańcami gminy Wschowa nadużywającymi alkoholu i wykazującymi zachowania przemocowe, podczas których motywowali ich do udziału w programach edukacyjno-korekcyjnych dla osób stosujących przemoc. Członkowie GKRPAiPN skontaktowali się również z 7 świadkami przemocy w rodzinie oraz z 11 osobami doznającymi przemocy, których celem była diagnoza ich sytuacji

w rodzinie. Dodatkowo, osoby doznające przemocy były motywowane do zgłoszenia się do miejsc specjalistycznej pomocy. W roku poprzednim przedstawiciele Komisji powiadomili również sąd rodzinny o sytuacji dziecka. Niemniej, wśród podejmowanych działań nie znalazło się zawiadomienie prokuratury lub policji o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z użyciem przemocy oraz informowanie o lokalnej ofercie pomocy dla dzieci. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba osób doznających przemocy oraz jej świadków, z którymi spotkali się członkowie GKRPAiPN ulegała wahaniom, natomiast w przypadku osób stosujących przemoc nastąpił spadek.

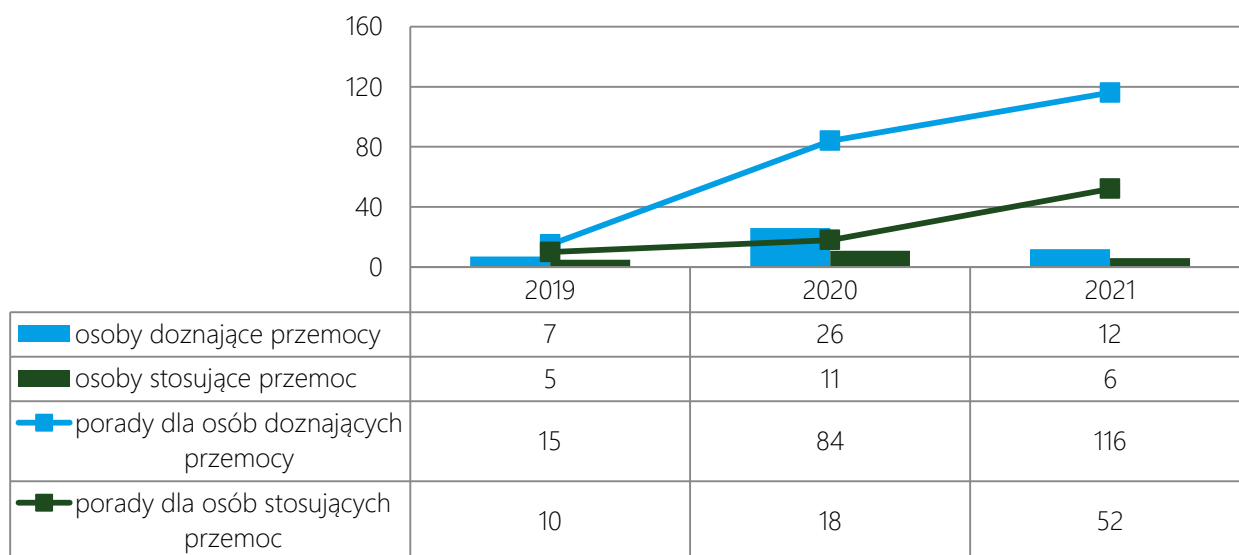
Tabela 30. Dane statystyczne dotyczące działań GKRPAiPN w stosunku do osób zmagających się w problemem przemocy w rodzinie w latach 2019-2021

<i>wyszczególnienie</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
osoby stosujące przemoc i nadużywające alkoholu, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPAiPN	13	10	7
osoby doznające przemocy, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPAiPN	7	27	11
świadkowie przemocy, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPAiPN	9	3	7
zawiadomienie prokuratury lub policji o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej	0	0	0
prowadzenie rozmowy interwencyjnej z osobą nadużywającą alkoholu w związku ze stosowaniem przez nią przemocy	0	10	7
motywowanie sprawcy przemocy do udziału w oddziaływaniach edukacyjno-korekcyjnych dla osób stosujących przemoc	20	10	7
prowadzenie rozmowy z osobą doznającą przemocy w celu diagnozy jej sytuacji w rodzinie	20	18	11
motywowanie dorosłych ofiar przemocy do zgłaszania się do miejsc specjalistycznej pomocy	5	7	5
poinformowanie o lokalnej ofercie pomocy dla dzieci krzywdzonych	0	0	0
powiadomienie sądu rodzinnego o sytuacji dziecka	0	3	0

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

Profesjonalna pomoc dla osób zmagających się z problemem przemocy w rodzinie jest świadczona w Gminie również w ramach działalności **Punktu Konsultacyjnego**. W 2021 roku z pomocy i wsparcia pracowników Punktu skorzystało 6 osób dopuszczających się przemocy wobec bliskich oraz 12 osób doznających jej. Mimo występowania wahań w zakresie liczby osób objętych wsparciem, w 2021 roku ich liczba zwiększyła się w stosunku do roku 2019. Należy zauważyć znaczący wzrost zapotrzebowania mieszkańców gminy Wschowa na specjalistyczną pomoc świadczoną w ramach lokalnego systemu wsparcia w zakresie przemocy w rodzinie, gdyż liczba udzielonych porad ulegała sukcesywnemu wzrostowi. W 2021 roku na 1 osobę doświadczającą przemocy przypadało średnio 10 porad, a na osobę stosującą ją – 9, natomiast w 2019 roku było to po 2 porady.

Wykres 61. Liczba osób stosujących i doświadczających przemocy oraz udzielonych im porad w Punkcie Konsultacyjnym z w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

Osoby dotknięte problemem przemocy w swojej rodzinie mają możliwość korzystania z profesjonalnego wsparcia w formie prawnej, socjalnej i psychologicznej, która świadczona jest w ramach **programu terapeutycznego „Stop Przemocy”**, który zainicjowany został w czerwcu 2020 roku w ramach Programu Ośłonowego „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”, współfinansowanego z budżetu państwa. W 2020 roku poradnictwem specjalistycznym oraz oddziaływaniami terapeutycznymi objęto 10 osób doświadczających i zagrożonych przemocą, a także zorganizowano spotkania 2 grup samopomocowych i umożliwiono 10 przedstawicielom lokalnego systemu wsparcia udział w szkoleniach dotyczących przeciwdziałania przemocy. W 2021 roku wsparcie w formie poradnictwa świadczone 38 osobom, a także utworzono **Specjalistyczny Punkt Informacyjny przy OPS we Wschowie**, dzięki czemu zwiększona została dostępność do profesjonalnej pomocy w przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie na terenie Gminy.

Mieszkańcy Gminy, podobnie jak całej Polski mają możliwość korzystania z telefonicznego pogotowia dla osób doznających przemocy w rodzinie *Niebieska Linia*, czy dla osób przeżywających trudności życiowe *Kryzysowy Telefon Zaufania*. Po pomoc w formie wsparcia psychologicznego oraz interwencji osoby dotknięte tym problemem mogą dzwonić codziennie, a szczegółowe informacje na ten temat są upowszechniane przez OPS za pomocą stron internetowych Gminy. Ponadto, w przypadku wystąpienia kryzysu w rodzinie, podczas którego niezbędne jest odizolowanie osób doświadczających przemocy od jej sprawców wsparcie świadczone jest przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie, w którym realizowane są oddziaływania korekcyjno-edukacyjne. Ważnym elementem lokalnego systemu wsparcia jest również obecność Przyjaznego Pokoju Przesłuchań dla dzieci, który zlokalizowany jest na Komendzie Powiatowej Policji we Wschowie i umożliwia rozpoznanie sytuacji dzieci w bezpiecznych i przyjaznych dla nich warunkach.

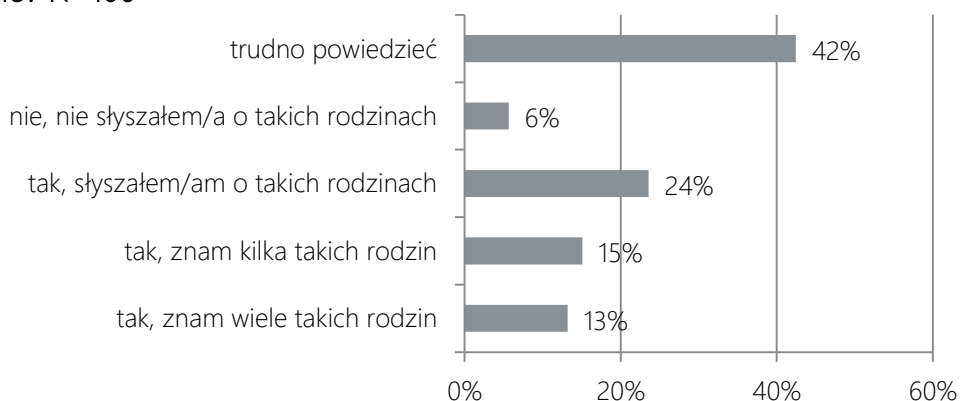
Zespół Interdyscyplinarny wraz z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii podejmuje współpracę z innymi podmiotami funkcjonującymi na terenie Gminy, których celem jest rozwiązywanie problemów społecznych oraz wspieranie mieszkańców przeżywających trudności, jak np. placówki oświatowe, placówki opieki zdrowotnej czy Komenda Powiatowa Policji. W szkołach wsparcie dla dzieci świadczone jest przez psychologów i pedagogów szkolnych, a także w ramach prowadzonych zajęć profilaktycznych i edukacyjnych, spotkań i pogadarek oraz organizowanych warsztatów. Ponadto wśród dzieci i młodzieży rozprowadzane są materiały profilaktyczno-edukacyjne i organizowane są akcje profilaktyczne, a dla rodziców i nauczycieli odbywają się zajęcia prowadzone w ramach profilaktyki zachowań ryzykownych i wzmacniania kompetencji opiekuńczo-wychowawczych.

WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO – DOROŚLI MIESZKAŃCY

PROBLEM PRZEMOCY

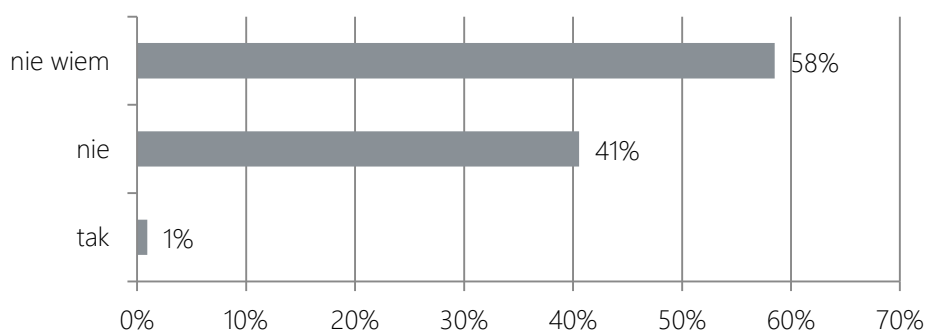
W niniejszej części raportu oszacowana została skala występowania problemu przemocy wśród mieszkańców gminy Wschowa. W pierwszym pytaniu respondenci zostali zapytani, czy w ich opinii na terenie Gminy występuje problem przemocy w rodzinie. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, ponad połowa ankietowanych potwierdziła jego obecność (52%), w tym 24% przyznało, że słyszało o takich rodzinach, 15% badanych zna kilka rodzin zmagających się z tym problemem, a 13% zna wiele takich rodzin. Należy zauważyć, iż aż 42% respondentów trudno było udzielić odpowiedzi na to pytanie, a jednoznacznie zaprzeczyło temu zaledwie 6% uczestników badania.

Wykres 62. Czy Pana/i zdaniem na terenie Gminy występuje zjawisko przemocy w rodzinie? N=106

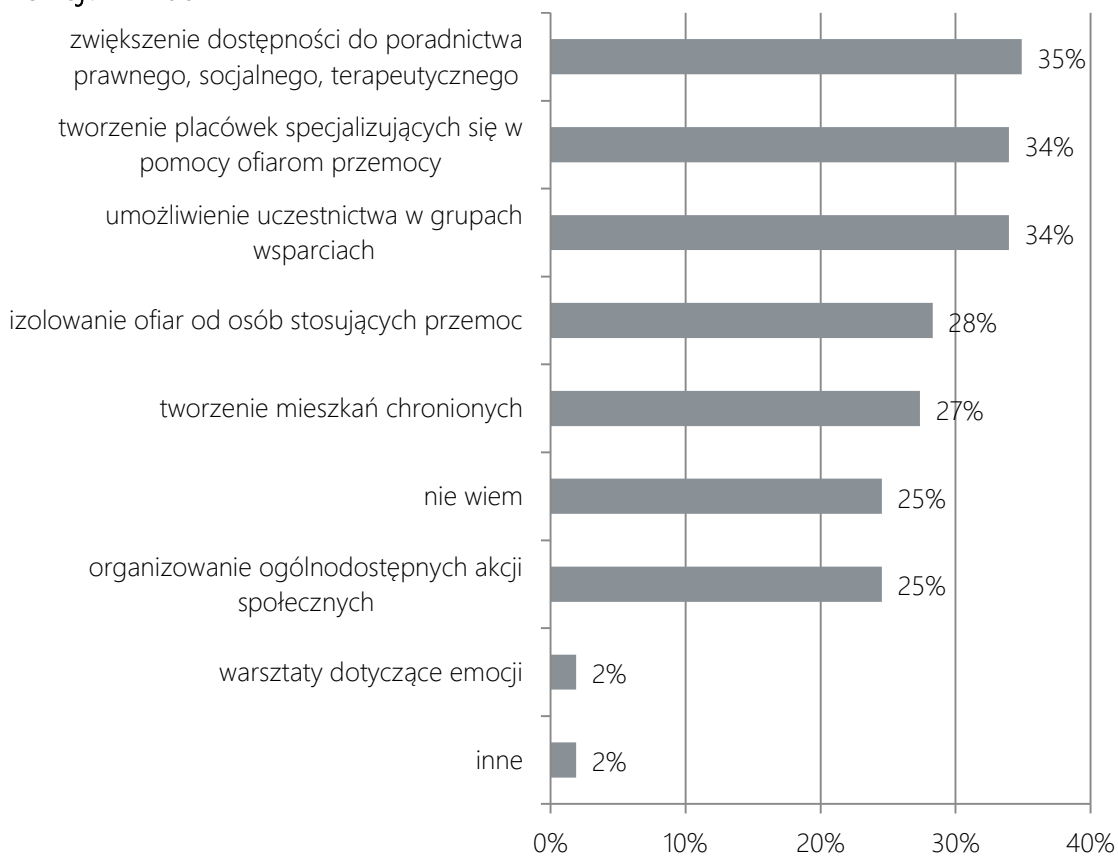
Badani zostali również poproszeni o ocenę lokalnej oferty wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc. Jak wynika z deklaracji ankietowanych, zaledwie 1% z nich stwierdził, że jest ona wystarczająca, a 41% uznało, że nie jest wystarczająca. Ponadto, aż 58% badanych nie wie, czy oferta wsparcia dla osób zmagających się z przemocą w rodzinie jest wystarczająco rozwinięta.

Wykres 63. Czy Pana/i zdaniem oferta wsparcia dla zmagających się z problemem przemocy na terenie Gminy jest wystarczająca? N=106

W kolejnym pytaniu dotyczącym problemu przemocy w gminie Wschowa, respondenci zostali poproszeni o wskazanie działań, które ich zdaniem byłyby najskuteczniejsze w celu wsparcia osób doświadczających przemocy w rodzinie. Jak wynika ze wskazań mieszkańców, niezbędne w tym celu jest zwiększanie dostępności do specjalistycznego poradnictwa, w tym prawnego, socjalnego i terapeutycznego (35%), a także tworzenie placówek specjalizujących się w pomocy osobom doświadczającym problemu przemocy w rodzinie oraz tworzenie samopomocowych form wsparcia, czyli organizowanie spotkań grup wsparcia (po 34%). Średnio co czwarta odpowiedź padła również na izolowanie ofiar przemocy od osób stosujących ją (28%), zwiększanie mieszkaniowych zasobów Gminy o mieszkania chronione (27%) oraz organizowanie ogólnodostępnych akcji społecznych (25%). Najmniejsza liczba wskazań padła z kolei na prowadzenie warsztatów dotyczących emocji (2%) oraz inne, bliżej niewskazane działania. Co czwarty badany stwierdził, że nie ma wiedzy na temat działań, które umożliwiłyby świadczenie kompleksowego wsparcia osobom pokrzywdzonym przemocą w rodzinie (25%).

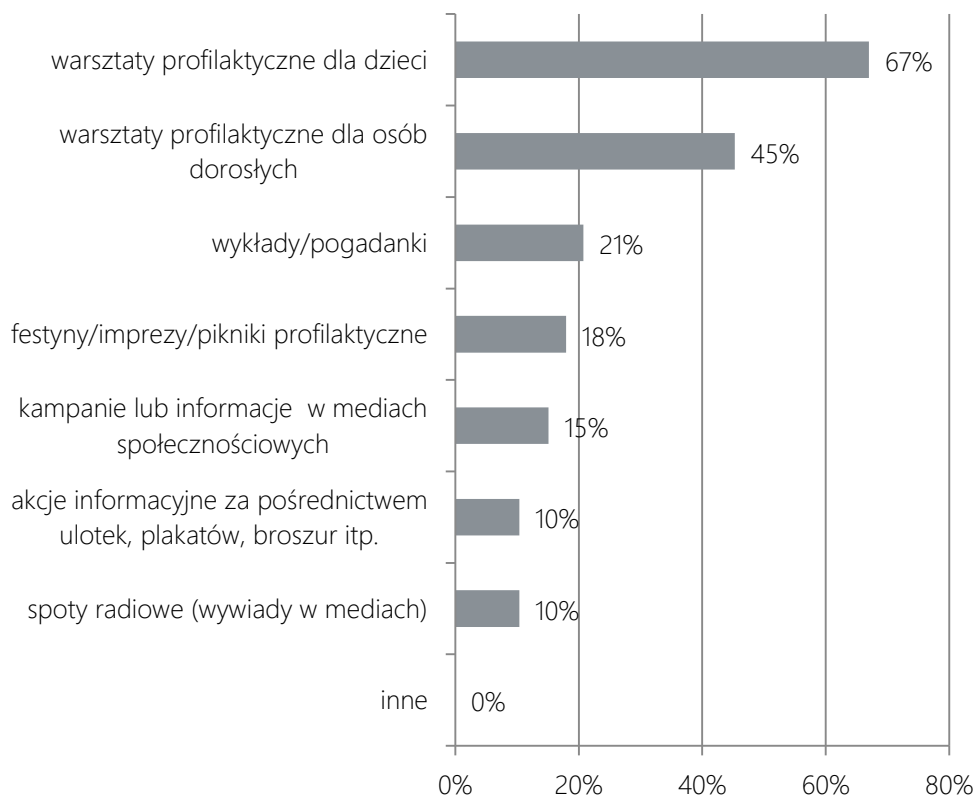
Wykres 64. Jakie działania według Pana/i byłyby najskuteczniejsze wobec ofiar przemocy domowej? N=106

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Dorośli mieszkańcy Gminy zostali w dalszej kolejności zapytani o to, jakie ich zdaniem działania profilaktyczne przyniosły najlepsze skutki w zakresie zapobiegania przemocy w rodzinie. Jak wynika z analizy materiału badawczego, działaniami jakie należy podejmować w pierwszej kolejności są warsztaty profilaktyczne dla dzieci (67%) oraz osób dorosłych (45%). Mniejsza liczba odpowiedzi dotyczyła z kolei organizowania wykładów/pogadarek (21%) oraz festynów/impres/pikników profilaktycznych (18%). 15% wskazań dotyczyło prowadzenia kampanii lub działań informacyjnych w lokalnych mediach, a najmniej, bo po 10% odpowiedzi padło na prowadzenie spotów radiowych, tj. wywiadów w lokalnych mediach na temat problemu przemocy oraz akcje informacyjne za pośrednictwem ulotek, plakatów, broszur, itp.

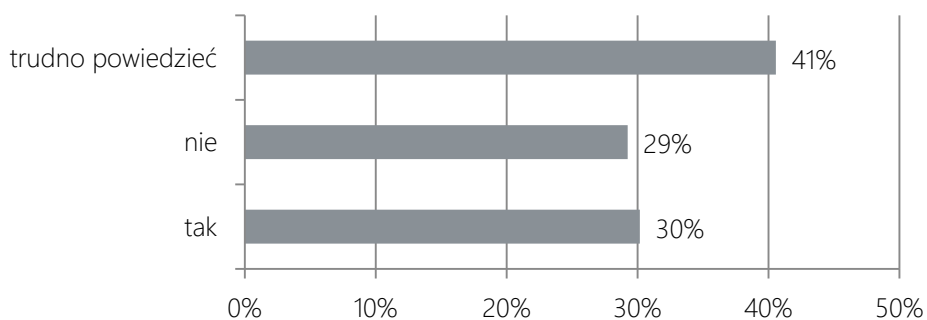
Wykres 65. Poniżej wymieniono różne formy działań profilaktycznych. Które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty jeśli chodzi o zapobieganie przemocy w rodzinie? N=106

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ostatnie pytanie skierowane do dorosłych respondentów w zakresie problemu przemocy dotyczyło znajomości instytucji pomocowych i form wsparcia możliwych do otrzymania w przypadku doświadczenia problemu przemocy w rodzinie lub uzależnienia. Deklaracje ankietowanych są podzielone, gdyż 30% stwierdziło, że wie, gdzie szukać pomocy, a 29% zaprzeczyło temu. Ponadto aż 41% badanych miało trudność w udzieleniu odpowiedzi.

Wykres 66. Czy wie Pan/i gdzie szukać pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia lub przemocy? N=106

WNIOSKI ZE SPOTKAŃ KONSULTACYJNYCH

Na podstawie przeprowadzonych spotkań konsultacyjnych z przedstawicielami Zespołu ds. Opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023-2030 oraz mieszkańcami Gminy możliwe było poznanie szerszego kontekstu występujących na terenie gminy Wschowa problemów społecznych. Wśród głównych wniosków należy wskazać:

- ✓ Zarówno dostępność, jak i jakość świadczonych w Gminie form wsparcia na rzecz osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie oceniana jest pozytywnie. Dodatkowo, lokalny system pomocy i wsparcia stale się rozwija, gdyż jak zauważono, podejmowane wcześniej inicjatywy skutecznymi były powstanie świetlicy socjoterapeutycznej.
- ✓ Informacje na temat problemu przemocy oraz form wsparcia upowszechniane są za pomocą akcji informacyjnych w placówkach oświatowych, leczniczych oraz pomocowych. Jak zauważono, współpraca interdyscyplinarna jest na zadowalającym poziomie, gdyż organizowane są superwizje i spotkania, a z uwagi na niewielką skalę problemu nie wskazano na konieczność jej intensyfikacji.
- ✓ Główne problemy związane z przemocą w rodzinie zostały wskazane w szczególności w związku z bierną postawą świadków przemocy i społeczną akceptacją tego zjawiska, a także trudnością przekonania osób doświadczających przemocy do ujawnienia tego faktu z powodu wstydu, strachu przed stygmatyzacją oraz przed ewentualnymi konsekwencjami.
- ✓ Zaobserwowanym zjawiskiem jest także wykorzystywanie procedury „Niebieskie Karty” do celów rozwodowych.
- ✓ Na kanwie rozważań o szansach i dobrych praktykach, które należy wykorzystać w celu skuteczniejszego świadczenia wsparcia osobom zmagającym się z problemem wskazano na dalsze pozyskiwanie środków zewnętrznych i wdrażanie programów pomocowych, kierowanie osób na oddziaływania korekcyjno-edukacyjne, a także tworzenie i aktualizowanie broszur/baz danych o lokalnym systemie wsparcia. Wymierne efekty przyniosłoby również zatrudnienie specjalisty do spraw rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie w Punkcie Konsultacyjnym oraz ponowne organizowanie kursów samoobrony dla kobiet.
- ✓ Ważnym wnioskiem z przeprowadzonych konsultacji jest fakt, iż przedstawiciele podmiotów odpowiedzialnych za rozwiązywanie sytuacji kryzysowych pracują w szczególnie niebezpiecznych warunkach, które wynikają m.in. z korelacji przemocy z uzależnieniami, chorobami psychicznymi, itp. Z uwagi na to, niezbędne jest prowadzenie dla nich szkoleń dotyczących pracy w środowisku i zachowania bezpieczeństwa w trudnych sytuacjach.

ZIDENTYFIKOWANE OBSZARY PROBLEMOWE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy danych zastanych, przeprowadzonej diagnozy problemów społecznych oraz konsultacji z przedstawicielami instytucji pomocowych i mieszkańcami, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

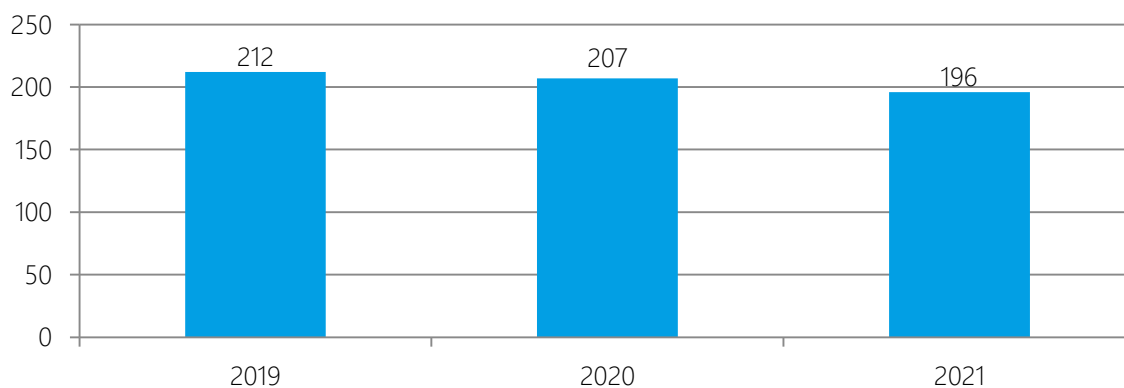
- ✓ występowanie problemu przemocy w rodzinie, w tym wśród rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej,
- ✓ doświadczanie przemocy przez kobiety i dzieci oraz konieczność podejmowania działań w związku z tym, np. umieszczania dzieci w pieczy zastępczej,
- ✓ konieczność rozwijania świadczonych form pomocy, z powodu zwiększającego się zapotrzebowania mieszkańców na wsparcie specjalistów w Punkcie Konsultacyjnym,
- ✓ brak świadomości na temat negatywnych konsekwencji stosowania przemocy wobec dzieci jako metody wychowawczej wśród części dorosłych mieszkańców,
- ✓ konieczność prowadzenia działań z zakresu pracy socjalnej oraz interwencji domowych w związku ze stosowaniem przemocy przez członków rodzin,
- ✓ ograniczony dostęp do specjalistycznej pomocy w Gminie ze względu na brak certyfikowanego konsultanta/specjalisty w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- ✓ brak stałej działalności samopomocowej w formie grupy wsparcia dla osób z problemem przemocy,
- ✓ potrzeba rozwijania lokalnego systemu wsparcia, w szczególności w zakresie możliwości izolowania ofiar przemocy od jej sprawców oraz tworzenia placówek wsparcia dla osób w kryzysowej sytuacji,
- ✓ konieczność prowadzenia wieloaspektowych szkoleń dla osób zaangażowanych w rozwiązywanie problemu przemocy w rodzinie, w tym w zakresie zachowania swojego bezpieczeństwa,
- ✓ ograniczone możliwości finansowania działań pomocowych (konieczność inicjowania projektów).

PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej znajduje się bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość.

W latach 2019-2021 można zauważyć iż liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej we Wschowie z powodu bezrobocia ulegała systematycznemu spadkowi, jednakże nie był on znaczny i wyniósł 8%. W 2021 roku bezrobocie było problemem, z którym zmagало się 196 rodzin objętych wsparciem. Należy mieć na uwadze, iż wystąpienie pandemii w latach 2020-2022 oraz eskalacja konfliktu ukraińsko-rosyjskiego w pierwszej połowie 2022 roku może spowodować dodatkowe nasilenie się skali bezrobocia w Gminie w przyszłości, przez co możliwa będzie konieczność wsparcia większej liczby rodzin zmagających się z tym problemem. **Bezrobocie od lat jest jednym z głównych powodów udzielania pomocy i wsparcia** w Gminie pod względem liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej, a w latach 2019-2021 plasowało się na 4 miejscu. Skalę problemu obrazuje również fakt, że średnio co trzecia rodzina, która otrzymała w 2021 roku pomoc z OPS dotknięta była tym problemem (36%).

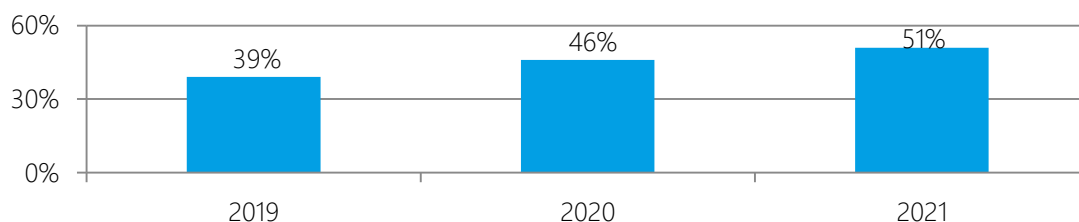
Wykres 67. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2019-2021

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2021 rok

Wysoką skalę problemu bezrobocia w Gminie uwidacznia również wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej, który obrazuje stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach będących beneficjentami pomocy finansowej ogółem. W okresie lat 2019-2021 zauważalny był systematyczny wzrost wartości wskaźnika, gdyż w 2019 roku wyniósł on 39%, w 2020 roku – 46%, natomiast w 2021 uplasował się na wysokim poziomie, tj. 51%.

Wykres 68. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2021 rok

Instrumentem do przewyższania trudnej sytuacji życiowej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu jest **kontrakt socjalny**, czyli umowa zawarta przez pracownika socjalnego z rodziną lub osobą ubiegającą się o pomoc. Umowa ma mobilizować osobę korzystającą ze świadczeń z pomocy społecznej do podjęcia aktywności zawodowej np. zarejestrowania się w Powiatowym Urzędzie Pracy lub podjęcia aktywności w CIS. Z danych źródłowych wynika, że w okresie lat 2019-2021 takie działania były podejmowane, a ich liczba ulegała wahaniu, gdyż w 2019 roku zawarto 6 kontraktów z 6 mieszkańcami, w 2020 roku – 2 z 2 osobami, natomiast w 2021 roku sporządzono 8 kontraktów z taką samą liczbą osób.

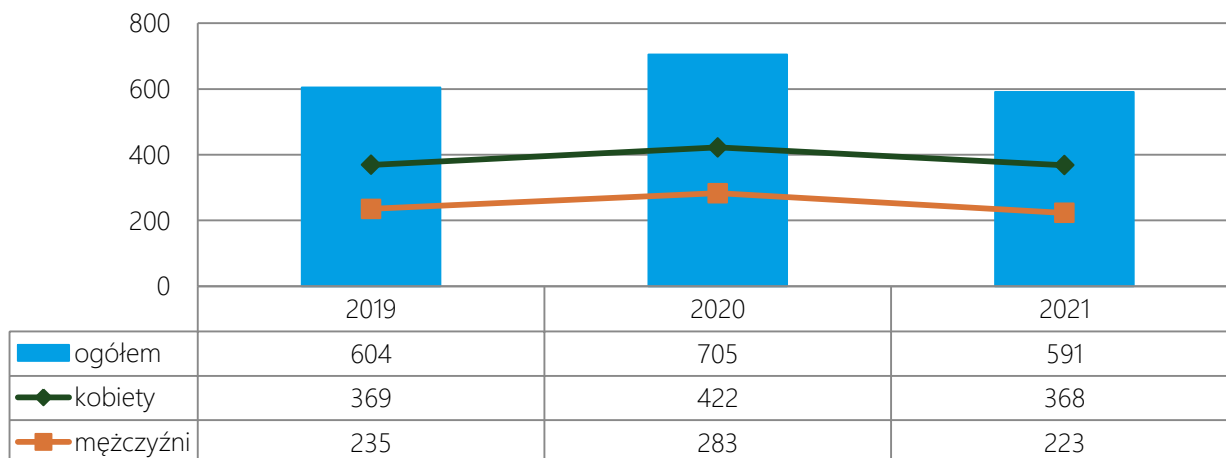
Tabela 31. Liczba kontraktów socjalnych i osób nimi objętych w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
kontrakty	6	2	8
osoby	6	2	8

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2021 rok

Na koniec 2021 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy we Wschowie zarejestrowanych było łącznie 591 mieszkańców gminy Wschowa, spośród których 384 zamieszkiwało teren miasta, a 207 – obszar wiejski. W okresie lat 2019-2021 nastąpiło znaczne wahanie w zakresie liczby osób zarejestrowanych w PUP, jednakże w 2021 roku było ich najmniej w całym analizowanym okresie. Analogiczna sytuacja miała również miejsce w przypadku grupy bezrobotnych kobiet oraz mężczyzn. W 2021 roku w porównaniu do roku 2019 liczba bezrobotnych osób ogółem zmniejszyła się o 2%, liczba mężczyzn o 5%, natomiast w przypadku kobiet spadek był nieznaczny, gdyż dotyczył jedynie 1 osoby. W 2021 roku **dysproporcja w zakresie bezrobocia względem płci w Gminie zwiększyła się** w stosunku do lat poprzednich. Pozostające bez pracy kobiety stanowiły w 2021 roku 62% ogółu zarejestrowanych, z kolei mężczyźni pozostałe 38%.

Wykres 69. Mieszkańcy Gminy zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2019-2021 (stan na koniec roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową możemy zauważyć, że na koniec 2021 roku osoby przed ukończeniem 25 roku życia stanowiły 13% wszystkich bezrobotnych, osoby do 30 roku życia – 24%, natomiast mieszkańcy powyżej 50 roku życia – 26%. Na przestrzeni ostatnich lat wśród osób w grupie wiekowej do 25 roku życia oraz mających powyżej 50 lat zauważalne jest wahanie ich udziału w grupie osób pozostających bez zatrudnienia, natomiast w przypadku udziału osób do 30 roku nastąpił spadek o 4 pp. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy w latach 2019-2021 z podziałem na wiek (stan na 31 grudnia każdego roku)

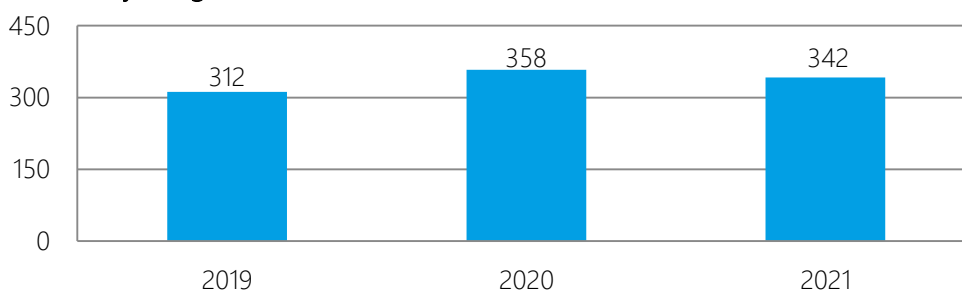
kategoria wiekowa	2019		2020		2021	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
ogółem	604	100%	705	100%	591	100%
do 25 roku życia	77	13%	97	14%	74	13%
do 30 roku życia	169	28%	191	27%	144	24%
powyżej 50 roku życia	160	27%	162	23%	151	26%

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy to takie, które ze względu na określone uwarunkowania mają znaczne trudności z wkroczeniem lub utrzymaniem się na rynku pracy. Są to m.in. osoby z niepełnosprawnością, osoby wychowujące dziecko do 6 roku życia oraz osoby posiadające co najmniej 1 dziecko z niepełnosprawnością do 18 roku życia. Natomiast osoby zarejestrowane w urzędzie pracy jako bezrobotne przez okres powyżej 12 miesięcy określa się jako **długotrwale bezrobotne**. Jest to zjawisko niekorzystne, ponieważ świadczy albo o braku chęci podjęcia pracy lub też o braku możliwości podjęcia zatrudnienia.

Na przestrzeni ostatnich lat ogromnym utrudnieniem dla mieszkańców Gminy jest długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia. Jak wynika z danych statystycznych, znaczna część bezrobotnych to osoby dotknięte problemem długotrwałego bezrobocia. W 2019 roku problem ten dotyczył 312 osób bezrobotnych z Gminy (52%), w 2020 roku – 358 mieszkańców (51%), natomiast w 2021 roku z długotrwałym bezrobociem zmagają się 342 osoby zarejestrowane w PUP, które stanowiły aż 58% osób bezrobotnych. Na przestrzeni ostatnich trzech lat zauważalne było wahanie liczby osób długotrwałe nieaktywnych zawodowo, a w 2021 roku w stosunku do 2019 roku ich liczba zwiększyła się o 30 osób (10%).

Wykres 70. Osoby długotrwałe bezrobotne w Gminie w latach 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie w ramach swojej bieżącej działalności podejmuje wieloaspektową działalność na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych na lokalnym rynku pracy. Osoby nieaktywne zawodowo, a gotowe do podjęcia zatrudnienia mają możliwość skorzystania z szeregu instrumentów aktywizacji zawodowej oferowanych przez Urząd.

W 2021 roku osoby bezrobotne zamieszkujące powiat wschowski angażowały się w liczne działania ukierunkowane na zdobycie przez nie zatrudnienia lub podniesienie kwalifikacji i wzmocnienie konkurencyjności. Jak wynika z danych statystycznych PUP we Wschowie, 52 osoby otrzymały dofinansowanie na podjęcie własnej działalności gospodarczej, 47 osób uczestniczyło w pracach interwencyjnych, 44 w pracach społecznie użytecznych, a robót publicznych podjęto się 10 mieszkańców Powiatu. Ponadto, 38 osobom zapewniono zatrudnienie poprzez refundację kosztów zatrudnienia i wyposażenia stanowiska pracy, dla 70 osób zorganizowano staże, a dla 40 – szkolenia. Dodatkowo, w przedmiotowym roku 17 osobom przyznano bony na zasiedlenie, których celem było wzmocnienie ich mobilności, a 5 osób rozpoczęło studia podyplomowe. Ogólna liczba osób korzystających z dostępnych form wsparcia ulegała wahaniom, natomiast w 2021 roku ukształtowała się na najwyższym poziomie w porównaniu do lat poprzednich. W omawianym okresie popularność zyskały w szczególności działania polegające na wsparciu finansowym pracodawców, staże oraz podejmowanie przez osoby bezrobotne studiów podyplomowych.

PUP we Wschowie podejmuje się również działalności projektowej, polegającej na wdrażaniu zadań dedykowanych poszczególnym grupom, które umożliwiają im zdobycie nowych umiejętności i kwalifikacji oraz znalezienie zatrudnienia.

Tabela 33. Dane statystyczne dotyczące osób objętych aktywizacją zawodową w latach 2019-2021

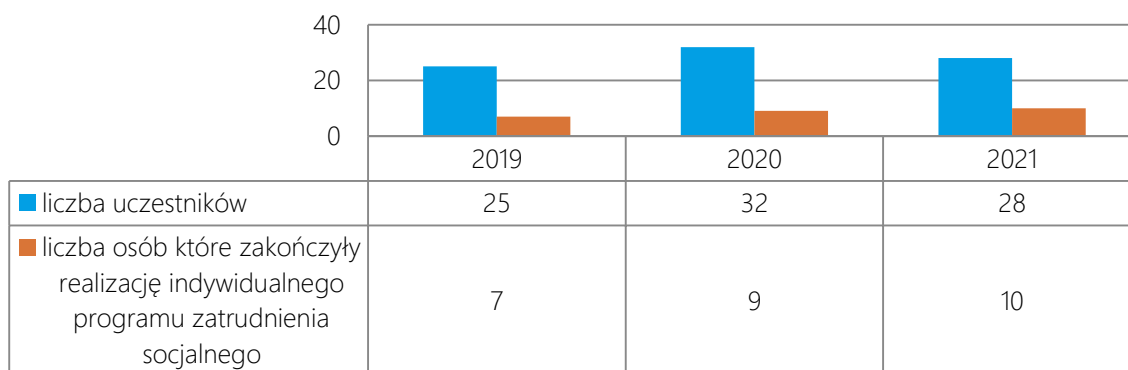
	2019	2020	2021
prace interwencyjne	54	35	47
roboty publiczne	13	12	10
dotacje na podjęcie działalności gospodarczej	67	53	52
bon na zasiedlenie	20	11	17
refundacja kosztów zatrudnienia/ wyposażenia stanowiska	14	20	38
szkolenia	51	38	40
studia podyplomowe	-	-	5
staże	53	32	70
prace społecznie użyteczne	43	40	44
łącznie	315	241	323

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy we Wschowie za lata 2019-2021

W ramach zasobów wsparcia osób bezrobotnych funkcjonujących na terenie gminy Wschowa wyróżnić należy w szczególności **Centrum Integracji Społecznej „ROZWÓJ”**. Centrum jest miejscem, które umożliwia osobom znajdującym się w trudnej sytuacji na rynku pracy zdobycie doświadczenia i umiejętności umożliwiających podjęcie pracy na otwartym rynku pracy. Działalność CIS obejmuje w szczególności prowadzenie warsztatów i zajęć edukacyjnych podnoszących kwalifikacje zawodowe, a także organizowanie staży w placówkach znajdujących się na terenie Gminy oraz podjęcie zatrudnienia w Spółdzielni Socjalnej „TUR”. Prowadzenie podmiotu integracji społecznej na obszarze Gminy umożliwia mieszkańcom zagrożonym wykluczeniem społecznym oraz ubóstwem powrót do aktywności zawodowej i społecznej.

W 2021 roku w Centrum Integracji Społecznej indywidualny program zatrudnienia socjalnego realizowało 28 osób, czyli o 4 osoby mniej niż w roku poprzednim, a zarazem o 3 więcej niż w 2019 roku. W okresie lat 2019-2021 liczba osób kończących realizację indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego ulegała systematycznemu wzrostowi, a w 2021 roku było ich 10.

Wykres 71. Działalność Centrum Integracji Społecznej w Gminie w latach 2019-2021

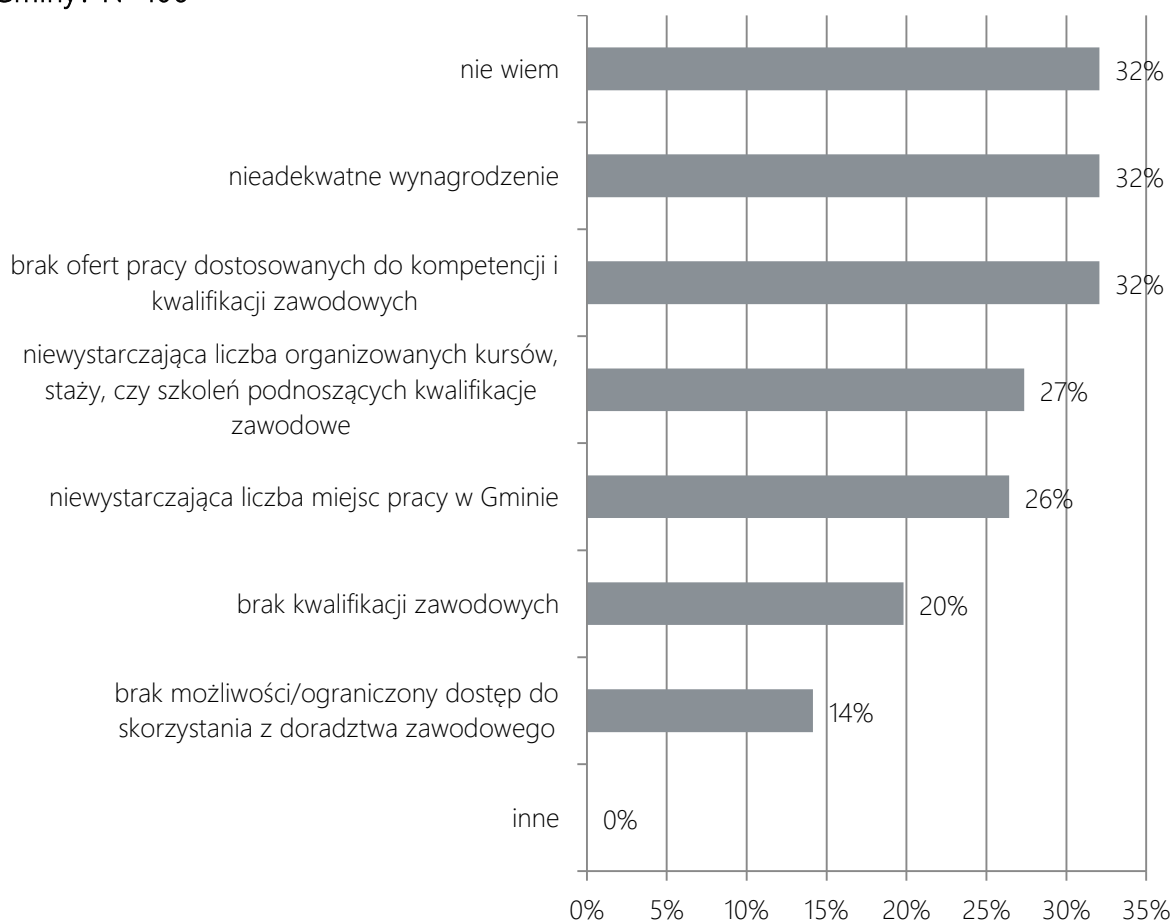
Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO – DOROŚLI MIESZKAŃCY

RYNEK PRACY

W kolejnym bloku tematycznym podjęto się próby zidentyfikowania głównych problemów występujących na lokalnym rynku pracy, a także skali problemu ubóstwa i wykluczenia społecznego wśród mieszkańców gminy Wschowa. Pierwsze pytanie skierowane do dorosłych respondentów dotyczyło głównych trudności, z jakimi ich zdaniem zmagają się osoby bezrobotne w Gminie. Jak wynika z odpowiedzi udzielonych przez ankietowanych, najdotkliwsze są nieadekwatne wynagrodzenia oraz brak ofert pracy dostosowanych do kompetencji i kwalifikacji zawodowych na terenie Gminy (po 32%). Mniejsza liczba wskazań padła także na niewystarczającą liczbę kursów, staży i szkoleń podnoszących umiejętności zawodowe (27%) oraz niewystarczającą liczbę miejsc pracy (26%). Średnio co piąta odpowiedź dotyczyła braku kwalifikacji zawodowych osób pozostających bez zatrudnienia (20%), natomiast najmniejsza liczba odpowiedzi padła na brak możliwości lub ograniczony dostęp do doradztwa zawodowego (14%). Znaczna część respondentów stwierdziła również, że nie ma wiedzy w zakresie trudności, jakich doświadczają osoby bezrobotne w Gminie (32%).

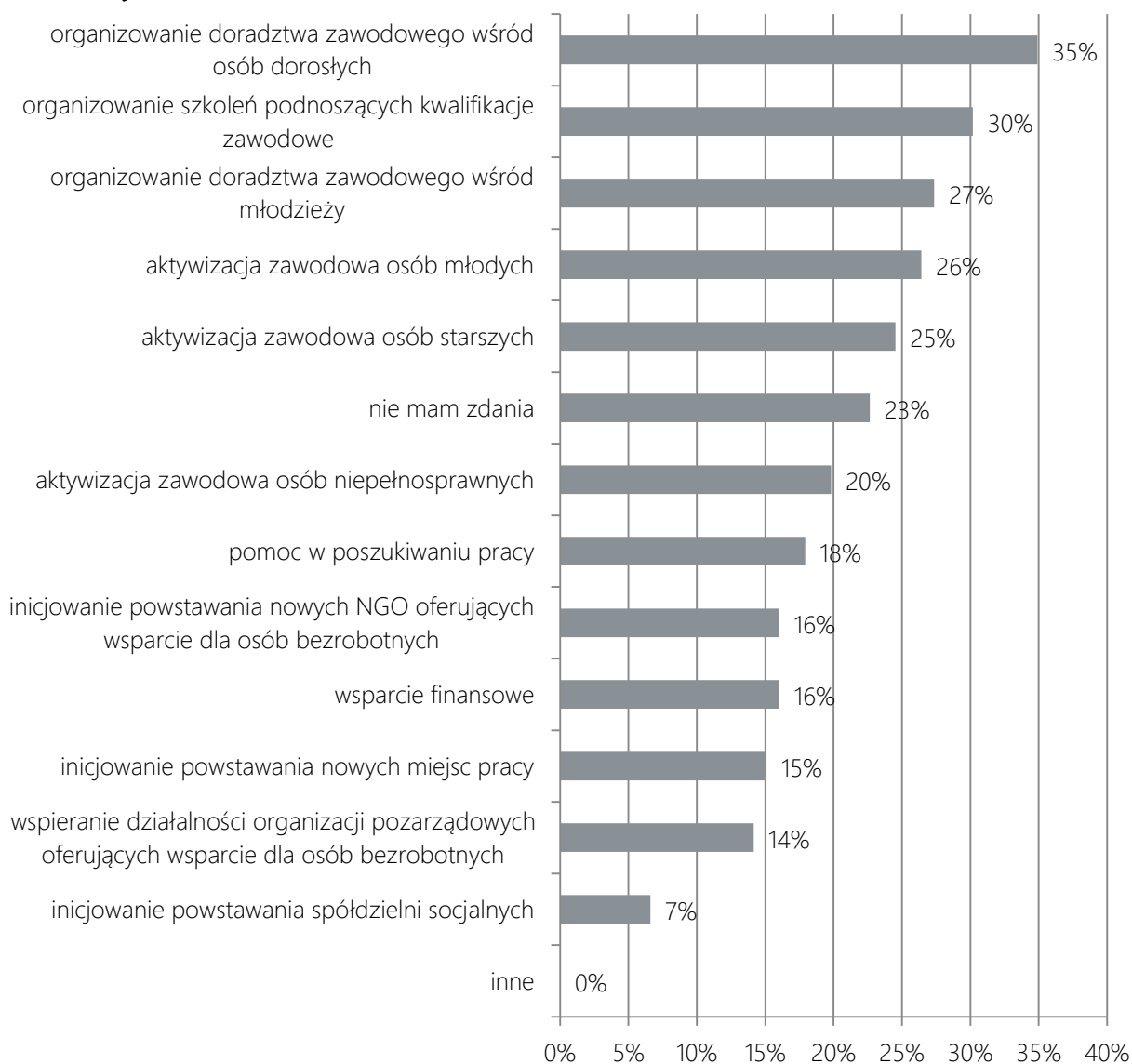
Wykres 72. Jakie trudności napotykaają osoby bezrobotne szukające pracy na terenie Gminy? N=106

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W celu określenia kierunku działań pomocowych na rzecz osób bezrobotnych, badani zostali poproszeni o wskazanie, które ich zdaniem należy podejmować w szerszym zakresie. Największy odsetek respondentów stwierdził, że takim działaniem jest organizowanie doradztwa zawodowego dla osób dorosłych (35%), ale i młodzieży (27%). 30% wskazań padło na podnoszenie kwalifikacji zawodowych, poprzez szkolenia, 26% na aktywizację zawodową osób młodych, a 25% - osób starszych. Mniejszy odsetek odpowiedzi dotyczył natomiast aktywizacji osób z niepełnosprawnościami (20%), pomocy w poszukiwaniu odpowiedniego zatrudnienia (18%) a także tworzenie organizacji pozarządowych działających w obszarze wsparcia osób bezrobotnych i świadczenia wsparcia finansowego (po 16%). Najmniejsza liczba odpowiedzi padła z kolei na inicjowanie działań zmierzających do utworzenia spółdzielni socjalnych (7%), a 23% badanych stwierdziło, że nie ma zdania w tym zakresie.

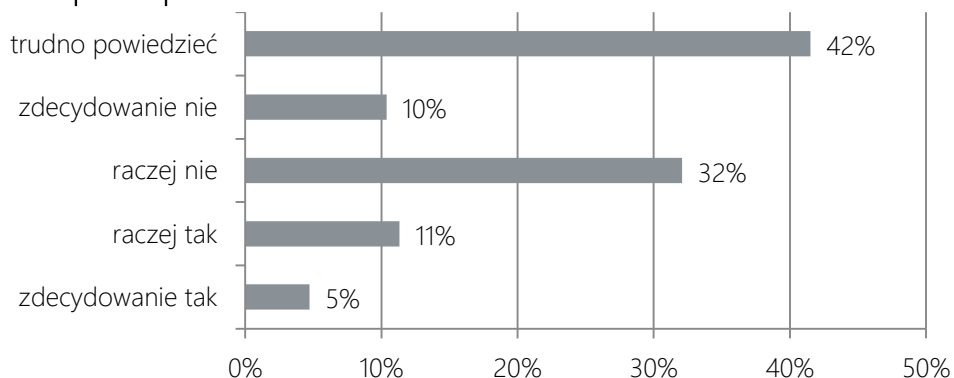
Wykres 73. Jakie działania należy podejmować w szerszym zakresie na terenie Gminy w celu wyeliminowania lub ograniczenia problemów występujących wśród osób bezrobotnych? N=106

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ostatnie pytanie dotyczące problemów na lokalnym rynku pracy dotyczyło jego dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Zdaniem łącznie 42% respondentów nie stwarza on warunków umożliwiających osobom ze specjalnymi potrzebami zdobycie i utrzymanie zatrudnienia, a kolejne 42% miało trudność w udzieleniu odpowiedzi na to pytanie. Lokalny rynek pracy został oceniony pozytywnie pod względem możliwości zatrudnieniowych tej grupy mieszkańców jedynie przez 16% ankietowanych (zdecydowanie tak – 5%, raczej tak – 11%).

Wykres 74. Czy Pana/i zdaniem lokalny rynek pracy stwarza możliwości zatrudnieniowe dla osób z niepełnosprawnościami? N=106

WNIOSKI ZE SPOTKAŃ KONSULTACYJNYCH

Na podstawie przeprowadzonych spotkań konsultacyjnych z przedstawicielami Zespołu ds. Opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023-2030 oraz mieszkańcami Gminy możliwe było poznanie szerszego kontekstu występujących na terenie gminy Wschowa problemów społecznych. Wśród głównych wniosków należy wskazać:

- ✓ Rozważania na temat lokalnego rynku pracy uwidoczniły, iż mimo wdrażania szeregu instrumentów aktywizacji zawodowej przez Powiatowy Urząd Pracy oraz obecność Centrum Integracji Społecznej, powodów bezrobocia należy doszukiwać się w wewnętrznych i indywidualnych czynnikach, w tym niechęci do zmiany dotychczasowego stylu życia oraz przyzwyczajenia do funkcjonowania jako osoby zależnej od systemu wsparcia. Demotywująco działa również niewielka dyspozycyjność osób spowodowana słabą komunikacją publiczną, w szczególności na terenach wiejskich, nieadekwatne do profilu osób bezrobotnych oczekiwania pracodawców oraz wygórowane wymagania finansowe potencjalnych pracowników.
- ✓ W przypadku młodych rodziców problem bezrobocia nasila się z powodu braku adekwatnej do potrzeb infrastruktury opieki nad dziećmi do lat 3, dostosowanej do potrzeb mieszkańców pod względem finansowym.
- ✓ Szczególnych problemów na rynku pracy doświadczają osoby z niepełnosprawnością, gdyż w Gminie nie funkcjonują Zakłady Aktywizacji Zawodowej oraz miejsca pracy chronionej. Dodatkowo, na terenie Gminy zauważa

się brak dużych zakładów pracy, które umożliwiłyby podjęcie zatrudnienia osobom ze szczególnymi potrzebami oraz o niskich kompetencjach zawodowych.

- ✓ Wśród potencjalnie skutecznych rozwiązań problemów na rynku pracy wskazano kontynuowanie działań z zakresu aktywizacji zawodowej, promowanie wśród pracodawców zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami oraz kobiet z małymi dziećmi, a także zawieranie kontraktów socjalnych.
- ✓ Pozytywny wpływ miałyby również oddolne inicjatywy w zakresie tworzenia spółdzielni socjalnych i przedsiębiorstw społecznych przez organizacje pozarządowe.

ZIDENTYFIKOWANE OBSZARY PROBLEMOWE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy danych zastanych, przeprowadzonej diagnozy problemów społecznych oraz konsultacji z przedstawicielami instytucji pomocowych i mieszkańcami, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

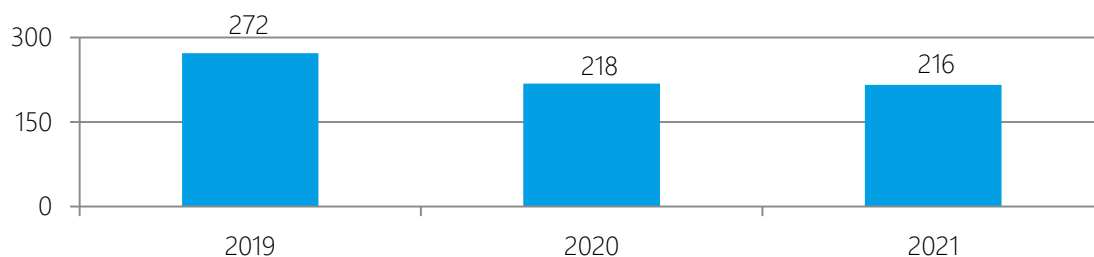
- ✓ powszechność problemu bezrobocia wśród rodzin korzystających z pomocy społecznej oraz wysoki wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów wsparcia,
- ✓ znacząca i pogłębiająca się dysproporcja w zakresie bezrobocia wśród kobiet i mężczyzn,
- ✓ występowanie problemu bezrobocia wśród osób powyżej 50 roku życia, którym szczególnie trudno znaleźć nowe miejsce pracy,
- ✓ wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców,
- ✓ ograniczone możliwości podjęcia zatrudnienia wśród osób kończących indywidualny program zatrudnienia socjalnego w CIS i konieczność rozwijania działalności Spółdzielni Socjalnej „TUR”,
- ✓ nieadekwatne wynagrodzenie, brak ofert pracy dostosowanych do kompetencji i kwalifikacji zawodowych oraz niewystarczająca liczba działań podnoszących kwalifikacje zawodowe (staże, szkolenia, kursy) jako główne trudności osób bezrobotnych w Gminie,
- ✓ brak ofert pracy dla osób z niepełnosprawnościami i starszych,
- ✓ konieczność organizowania doradztwa zawodowego dla uczniów i wspierania ich w kreowaniu ścieżki rozwoju,
- ✓ brak chęci osób bezrobotnych do podjęcia zatrudnienia,
- ✓ konieczność rozwijania gminnej infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi,
- ✓ potrzeba włączenia organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej do kreowania lokalnego rynku pracy i tworzenia miejsc pracy,
- ✓ zagrożenie ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym osób pozostających bez zatrudnienia,
- ✓ ryzyko pogorszenia się sytuacji na rynku pracy spowodowane pandemią i konfliktem zbrojnym za wschodnią granicą.

WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA

Diagnoza poziomu ubóstwa dokonana została na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawniane były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

W okresie lat 2019-2021 liczba rodzin objętych pomocą społeczną świadczoną przez Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie z powodu ubóstwa systematycznie malała, a w 2021 było ich 216. W omawianym okresie wartość spadkowa ukształtowała się na poziomie 56 rodzin, czyli 21%. Mimo pozytywnym tendencjom w tym zakresie **problem ubóstwa od lat jest jednym z głównych powodów udzielania wsparcia z pomocy społecznej w Gminie**, a w 2021 roku znalazło się na 2 miejscu pod względem liczby beneficjentów. Alarmującym wskaźnikiem jest również udział rodzin dotkniętych tym problemem w ogóle rodzin objętych pomocą OPS we Wschowie, gdyż ukształtował się on w przedmiotowym roku na poziomie 40%.

Wykres 75. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

Rodziny zmagające się z trudną sytuacją finansową mają możliwość korzystania z szeregu form wsparcia umożliwiających przezwycięzenie trudnej sytuacji życiowej, w tym pobierania świadczeń finansowych. W przypadku zasiłków stałych liczba ich świadczeniobiorców utrzymywała się na stosunkowo stałym poziomie, a w 2021 roku udzielono ich 68 osobom. W przypadku zasiłku okresowego zauważalny jest systematyczny spadek do 126 beneficjentów w 2021 roku (23%), natomiast liczba osób objętych wsparciem w formie zasiłku celowego zmniejszyła się do 422 mieszkańców (28%).

Tabela 34. Liczba osób, którym przyznano zasiłki w Gminie w latach 2019-2021

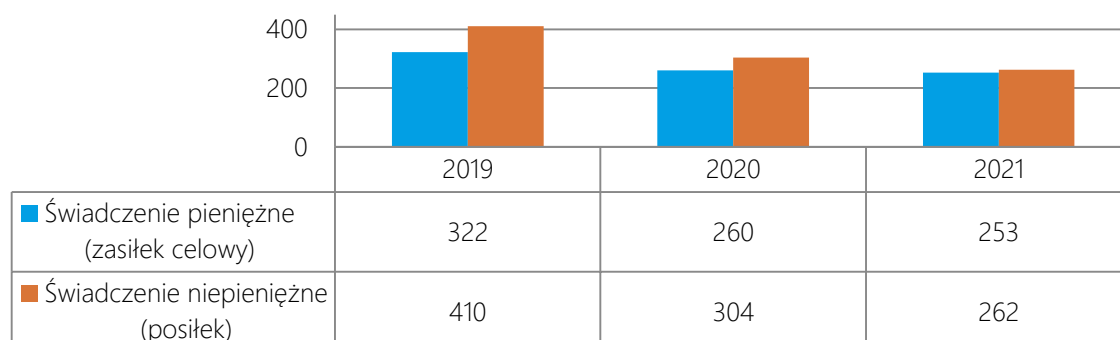
rodzaj zasiłku	2019		2020		2021	
	osoby	kwota	osoby	kwota	osoby	kwota
zasiłek stały	67	386 268	70	411 072	68	408 072
zasiłek okresowy	164	272 466	155	282 718	126	247 425
zasiłek celowy	585	988 497	479	769 132	422	697 044

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

15 października 2018 roku ustanowiony został Wieloletni Rządowy Program *Posiłek w szkole i w domu* na lata 2019-2023, który zastąpił program *Pomoc państwa w zakresie dożywiania*. Celem Programu było ograniczenie zjawiska niedożywienia wśród dzieci i młodzieży wychowującej się w rodzinach o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób z niepełnosprawnościami.

Znaczną część osób otrzymujących świadczenie pieniężne stanowiły osoby, którym przyznano je w ramach programu *Posiłek w szkole i w domu*. W 2021 roku beneficjentów zasiłku wypłacanego w ramach niniejszego programu było 253 i stanowili oni 60% wszystkich świadczeniobiorców. W 2020 roku takich osób było 260 (52%), a w 2019 roku – 322 (55%). Dodatkowo, w formie świadczenia niepieniężnego (posiłku) w ramach programu pomoc otrzymało w 2019 roku – 410 osób, w 2020 roku – 304 mieszkańców, a w 2021 roku – 262 osoby. W ostatnich latach liczba beneficjentów programu *Posiłek w szkole i w domu* w formie pieniężnej i pozafinansowej ulegała systematycznemu spadkowi, kolejno o 21% i 36%.

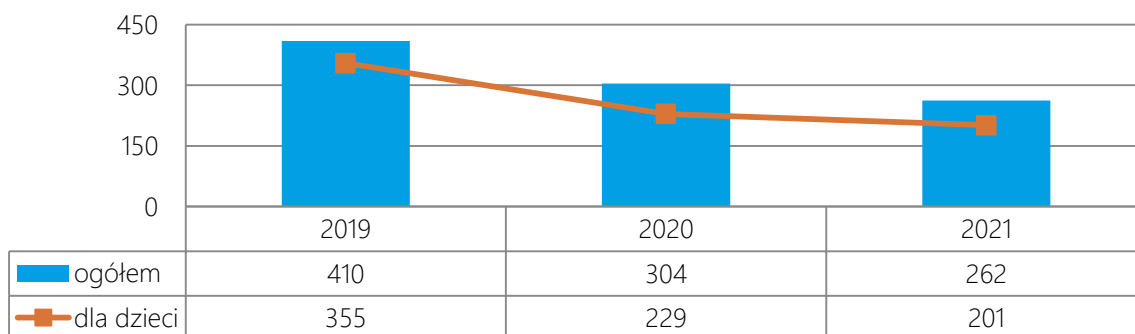
Wykres 76. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego *Posiłek w szkole i w domu* w latach 2019-2021 (liczba osób)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

Program *Posiłek w szkole i w domu* kierowany jest na terenie Gminy w szczególności do dzieci i młodzieży, które otrzymują ciepłe posiłki na stołówkach szkolnych. W 2021 roku spośród 262 osób objętych dożywianiem, 201 było poniżej 18 roku życia (77%), w 2020 roku stanowiły one 75% beneficjentów, a w 2019 roku – 87%.

Wykres 77. Liczba dzieci objętych wsparciem w formie posiłku w Gminie w latach 2019-2021 (liczba osób)

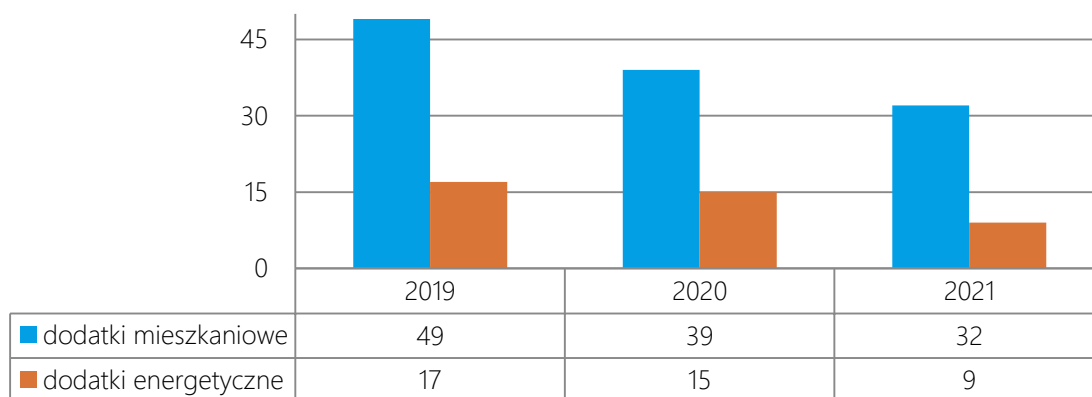
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

Wsparcie mieszkańców gminy Wschowa odbywa się również w ramach **Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa na lata 2014-2020 (FEAD)** współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, a pomoc mogą otrzymywać osoby lub rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej. W celu dystrybucji żywności Gmina podejmuje współpracę z organizacjami pozarządowymi, w tym z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej w Zielonej Górze i Polskim Czerwonym Krzyżem w Zielonej Górze.

Dodatkową formą pomocy świadczoną na terenie Gminy dla osób zmagających się z bardzo trudną sytuacją ekonomiczną i samotnością jest organizowanie wigilijnych paczek żywnościowych, które w 2021 roku otrzymało 50 mieszkańców.

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość otrzymania dofinansowania do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. Na przestrzeni ostatnich lat liczba gospodarstw domowych korzystających ze wsparcia w formie dodatków mieszkaniowych oraz energetycznych systematycznie się zmniejszała. W 2021 roku pomocy w formie dodatku mieszkaniowego udzielono 32 rodzinom, zatem w porównaniu do 2019 roku ich liczba zmniejszyła się o 35%, natomiast w przypadku dodatków energetycznych, ich beneficjentami było 9 rodzin, czyli o 47% mniej niż w 2019 roku.

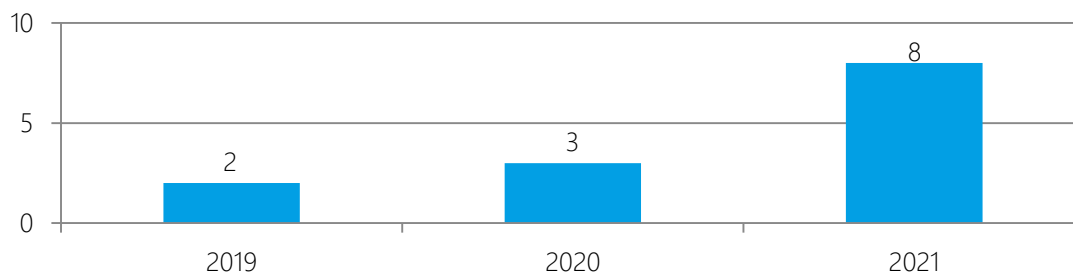
Wykres 78. Liczba rodzin korzystających z dodatków mieszkaniowych i energetycznych w Gminie w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się **problem bezdomności**, który może być zarówno przyczyną, jak i skutkiem ubóstwa. W ostatnich latach na obszarze Gminy skala bezdomności uległa intensyfikacji, przez co zwiększyło się zapotrzebowanie mieszkańców w kryzysie bezdomności na udzielenie im wsparcia w ramach pomocy społecznej. W 2019 roku liczba rodzin (osób) dotkniętych tym problemem wynosiła 2, w 2020 roku z brakiem stałego miejsca zamieszkania zmagaly się 3 rodziny, natomiast w 2021 roku liczba beneficjentów zwiększyła się do 8 rodzin, co oznacza wzrost w tym okresie o 6 rodzin, czyli o 300%.

Wykres 79. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

W przypadku zagrożenia bezdomnością lub sytuacji, gdy osoba pozbawiona jest stałego miejsca zamieszkania Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie udziela pomocy w formie schronienia. W latach 2020-2021 Ośrodek nie świadczył wsparcia w tym zakresie, natomiast w 2019 roku wystąpiła konieczność udzielenia schronienia 1 mieszkańcowi Gminy dotkniętemu kryzysem bezdomności. Na terenie Gminy nie ma placówek świadczących pomoc w zakresie schronienia dla osób bezdomnych, niemniej noclegownie, ogrzewalnie i schroniska zlokalizowane są na terenie sąsiednich gmin. Ponadto, na terenie Gminy osoby bezdomne, ale i wszyscy potrzebujący mogą otrzymać posiłek w ramach **jadłodajni „Dom Serca”** prowadzonej przy Klasztorze Ojców Franciszkanów we Wschowie.

Tabela 35. Liczba osób, którym udzielono schronienia oraz kwota świadczenia w latach 2019-2021 w gminie Wschowa

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba osób	1	0	0
kwota świadczeń (zł)	357	0	0

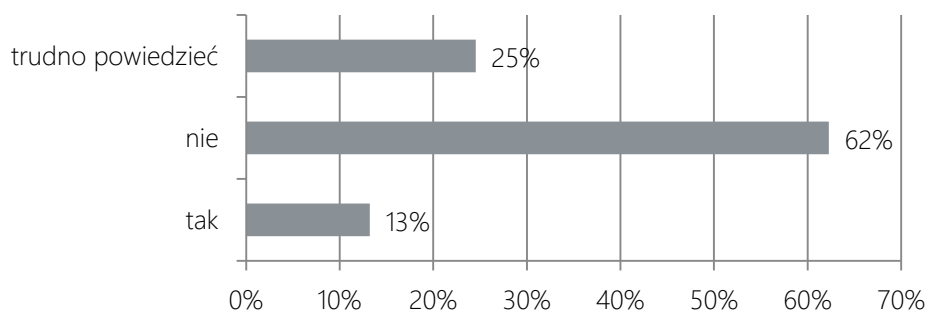
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO – DOROŚLI MIESZKAŃCY

UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

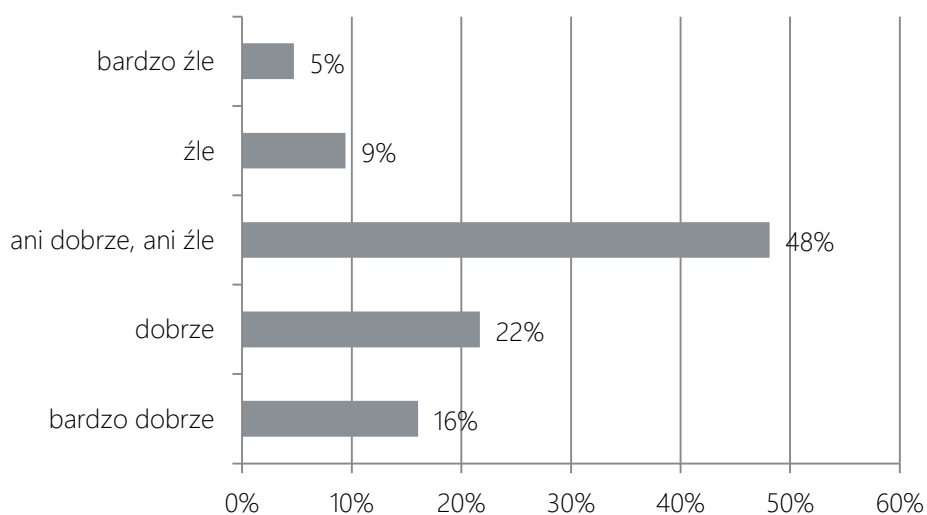
W dalszej części badania respondenci zostali zapytani, czy w okresie roku poprzedzającego badanie doświadczyli problemu ubóstwa. Takiej sytuacji zaprzeczyło 62% ankietowanych, jednakże problem ubóstwa w tym okresie dotknął 13% badanych. Ponadto znaczny odsetek mieszkańców miał również trudność w udzieleniu jednoznacznej odpowiedzi (25%).

Wykres 80. Czy doświadczył/a Pan/i ubóstwa w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=106

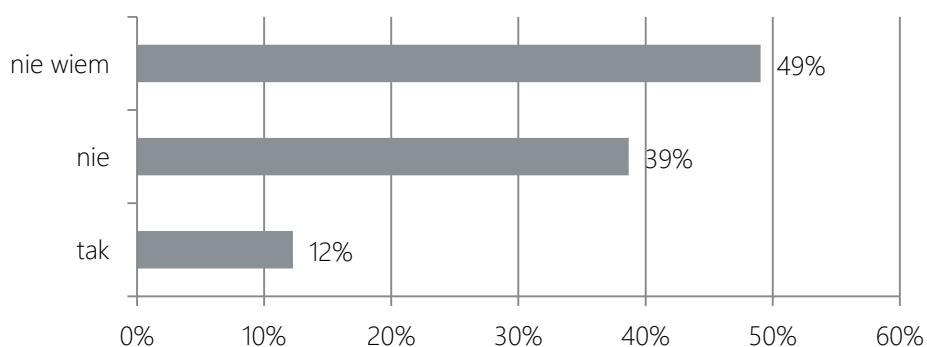
Analiza sytuacji materialnej badanej grupy pokazuje, że dorośli mieszkańcy gminy Wschowa są przeważnie zadowoleni ze swojej sytuacji materialnej, gdyż na odpowiedź bardzo dobrze padło 16% wskazań, a na „dobrze” – 22%. Blisko połowa respondentów oceniła swoją sytuację materialną jako ani dobrą, ani złą (48%), natomiast 9% uważa, że jest ona zła, a 5% ankietowanych stwierdziło w badaniu, że ich sytuacja finansowa jest bardzo zła.

Wykres 81. Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną? N=106

Z problemem ubóstwa ściśle związana jest bezdomność, która jest zarówno jego przyczyną, jak i następstwem. Z uwagi na to, w kolejnym pytaniu mieszkańcy mieli określić, czy bezdomność stanowi w Gminie istotny problem. Jak wynika z odpowiedzi ankietowanych, niemal połowa nie ma wiedzy na ten temat (49%), a co trzeci uważa, że problem ten nie jest w Gminie kluczowy (39%). Niemniej, 12% badanych, stwierdziło, że bezdomność jest istotną kwestią występującą na terenie gminy Wschowa.

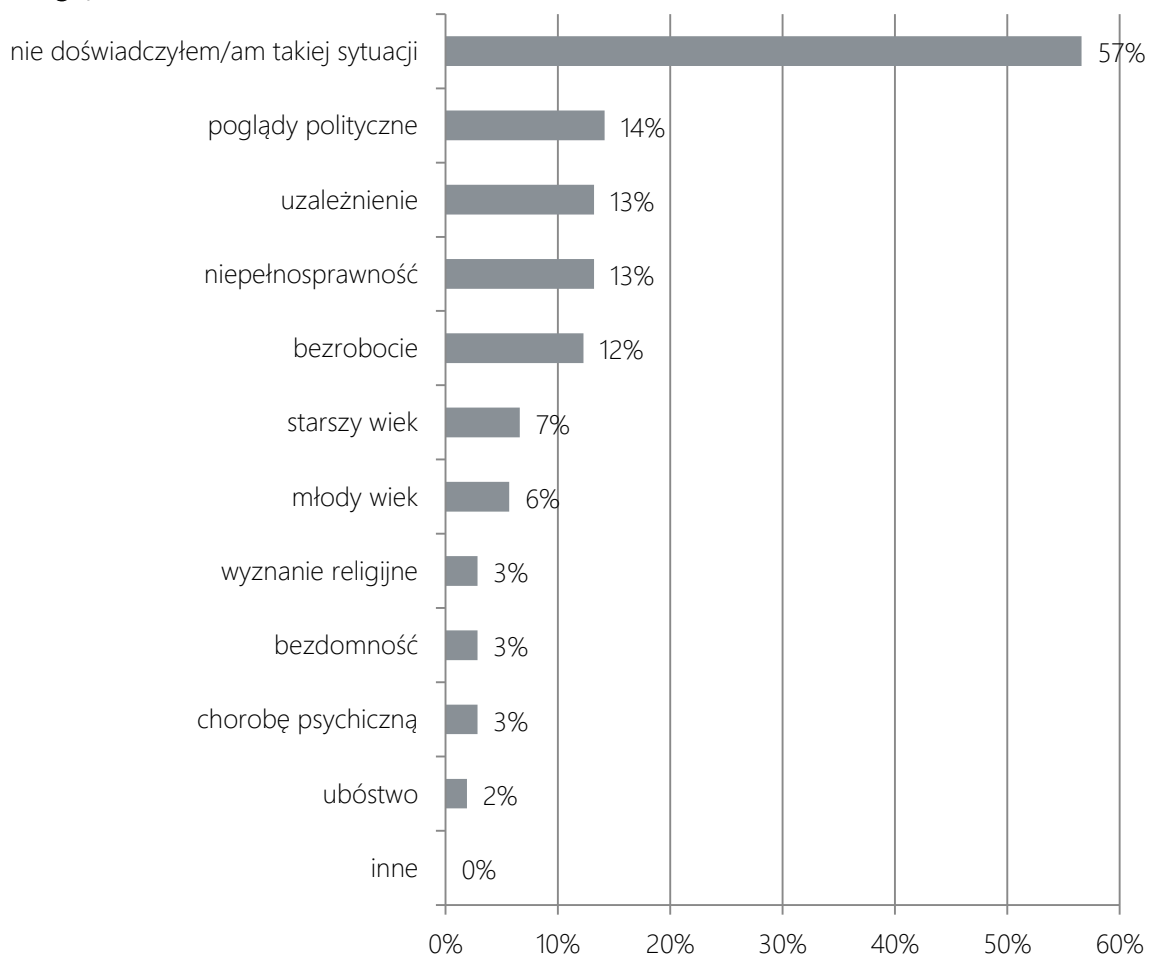
Wykres 82. Czy Pana/i zdaniem bezdomność stanowi istotny problem na terenie Gminy? N=106

Kolejne pytanie skierowane do dorosłych mieszkańców Gminy w obszarze trudności finansowych i problemu marginalizacji społecznej dotyczyło ich osobistego doświadczenia odrzucenia społecznego. Jak wynika z analizy udzielonych odpowiedzi, tego problemu doznało 43% badanych, spośród których największy odsetek ankietowanych stwierdził, że było to spowodowane poglądami politycznymi (14%), uzależnieniem i niepełnosprawnością (po 13%), a 12% respondentów podało, że miało to

związek z ich brakiem zatrudnienia. Starszy wiek był powodem odrzucenia w społeczeństwie 7% mieszkańców, a młody wiek – 6%. Po 3% wskazań potwierdziło występowanie problemu odrzucenia ze względu na poglądy religijne, bezdomność oraz chorobę psychiczną, natomiast 2% wskazań padło na ubóstwo.

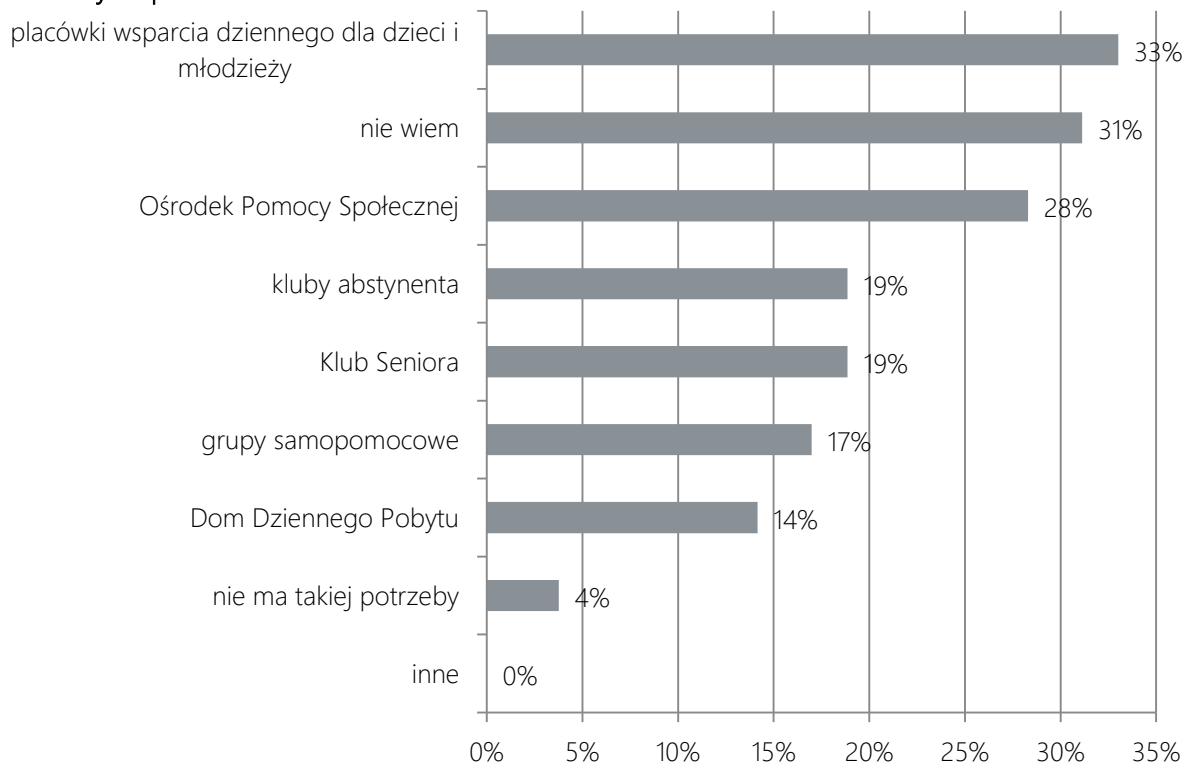
Wykres 83. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczył/a Pan/i osobiście odrzucenia ze względu na: N=106

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Osoby zamieszkujące Gminę udzieliły również odpowiedzi na pytanie z zakresu potrzeby poszerzenia oferty poszczególnych podmiotów na terenie gminy Wschowa. Średnio co trzeci respondent stwierdził, iż istnieje konieczność zwiększenia oferty placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (33%), a co czwarty wskazał na Ośrodek Pomocy Społecznej (28%). Mniejsza liczba wskazań dotyczyła z kolei rozwijania klubów abstynenta, Klubu Seniora (po 19%) oraz grup samopomocowych (17%). Najmniejsza liczba odpowiedzi padła na zasadność poszerzenia oferty Domu Dziennego Pobytu (14%), a 4% badanych uznało, że działania w tym obszarze nie są potrzebne. Dodatkowo, brak wiedzy w zakresie rozwijania lokalnych podmiotów pomocy i wsparcia zadeklarowało 31% ankieterowanych mieszkańców.

Wykres 84. Czy według Pana/i na terenie Gminy jest potrzeba poszerzenia oferty poniższych podmiotów? N=106

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

WNIOSKI ZE SPOTKAŃ KONSULTACYJNYCH

Na podstawie przeprowadzonych spotkań konsultacyjnych z przedstawicielami Zespołu ds. Opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023-2030 oraz mieszkańcami Gminy możliwe było poznanie szerszego kontekstu występujących na terenie gminy Wschowa problemów społecznych. Wśród głównych wniosków należy wskazać:

- ✓ Szczególnym zasobem Gminy w zakresie rozwiązywania problemu ubóstwa są ludzie, gdyż kluczowa dla społeczeństwa działalność odbywa się w formie oddolnych inicjatyw, m.in. zbiórek, a także dzielenia się jedzeniem w formie społecznej lodówki.
- ✓ Inicjowanie różnorodnych działań, w tym projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych możliwe jest dzięki intensywnej współpracy interdyscyplinarnej i międzysektorowej, gdyż NGO oraz organizacje kościelne są organizatorami licznych wydarzeń, prowadzą jadłodajnie, itp.
- ✓ Możliwości rozwiązania problemów związanych z ubóstwem upatrywane są w szczególności w intensyfikacji współpracy instytucji pomocowych oraz trzeciego sektora, w tym w aspekcie kreowania warunków integrujących osoby zagrożone wykluczeniem w lokalnej społeczności i zwiększania ich atrakcyjności dla potencjalnych pracodawców.

- ✓ W przypadku osób młodych zauważono potrzebę rozwijania lokalnego rynku pracy, gdyż brak zatrudnienia może prowadzić do ubóstwa i trwałego korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej.

ZIDENTYFIKOWANE OBSZARY PROBLEMOWE

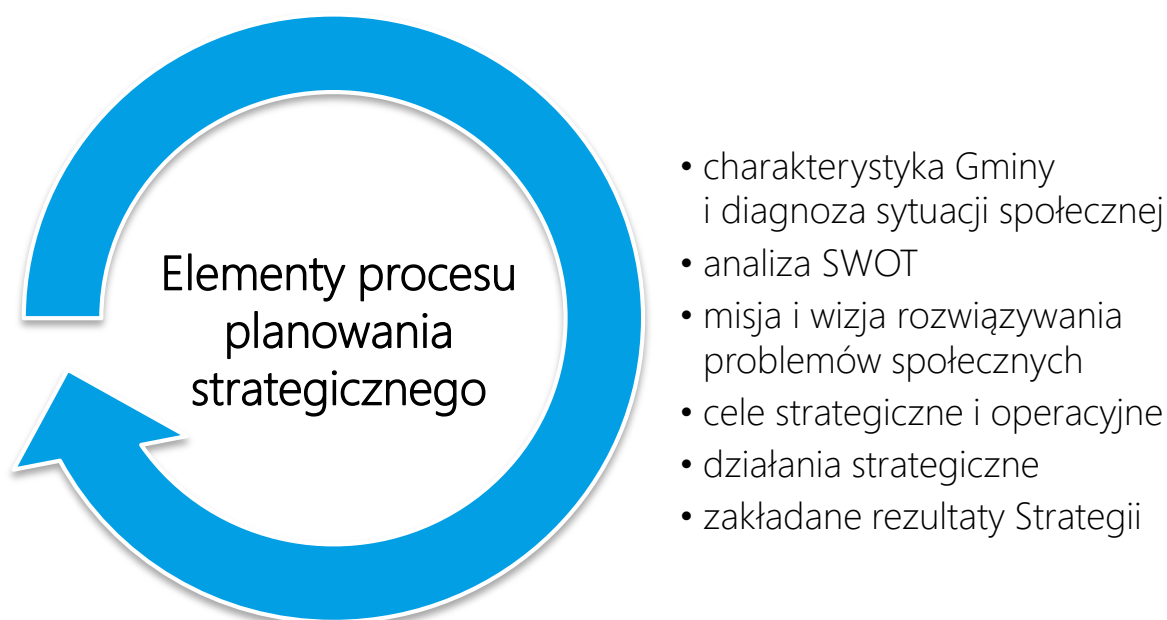
W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy danych zastanych, przeprowadzonej diagnozy problemów społecznych oraz konsultacji z przedstawicielami instytucji pomocowych i mieszkańcami, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- ✓ obecność problemu ubóstwa, bezdomności i wykluczenia społecznego wśród mieszkańców,
- ✓ ograniczenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w wyniku niedoboru środków finansowych, skutkujące funkcjonowaniem w sytuacji zagrożenia egzystencji,
- ✓ ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych; przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do wyuczonej bezradności,
- ✓ konieczność prowadzenia aktywnych działań z zakresu pomocy społecznej na rzecz osób ubogich, w tym tworzenia miejsc pracy, świadczenia poradnictwa, a także udzielanie pomocy finansowej,
- ✓ doświadczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego ze względu na ograniczone zasoby finansowe przez część mieszkańców,
- ✓ negatywna ocena swojej sytuacji materialnej przez część mieszkańców,
- ✓ zła sytuacja na lokalnym rynku pracy determinująca eskalację problemu ubóstwa i wykluczenia społecznego,
- ✓ konieczność rozwijania form wsparcia osób w szczególnej sytuacji życiowej we współpracy interdyscyplinarnej.

CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Część programowa Strategii składa się z następujących elementów: misji i wizji rozwiązywania problemów społecznych, celów strategicznych i operacyjnych, zaplanowanych do realizacji działań, zakładanych rezultatów Strategii, sposobów aktualizacji, monitorowania i ewaluacji, ram dotyczących finansowych oraz przepisów wdrażania. Punktem wyjściowym dla przedstawionych w tej części prognoz jest diagnoza sytuacji społecznej oraz analiza SWOT, będąca skutecznym narzędziem oceny uwarunkowań strategicznych. Przeprowadzona analiza przyniosła informacje niezbędne do podjęcia decyzji planistycznych i sformułowania kierunków rozwiązywania problemów społecznych.

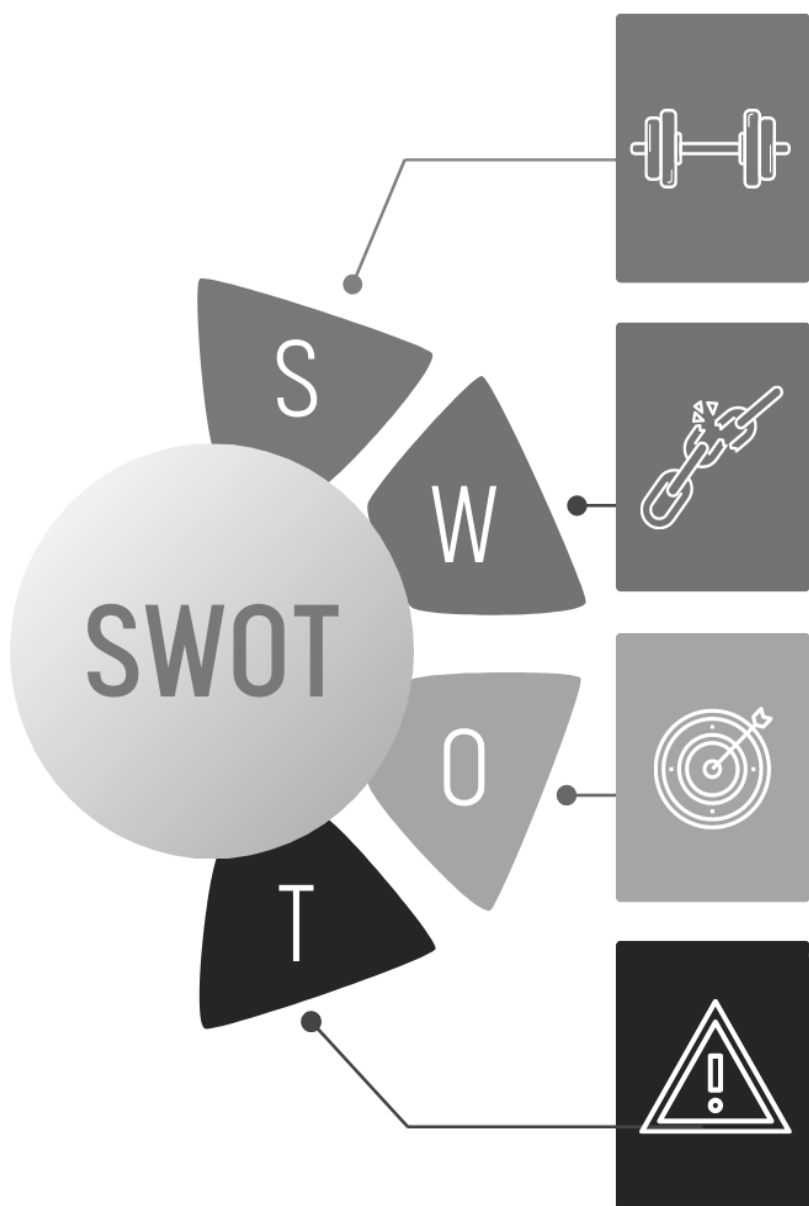
Rysunek 8. Elementy procesu planowania strategicznego

Źródło: opracowanie własne

ANALIZA SWOT

Jedną z najbardziej powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest Analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

MOCNE STRONY

Są to wewnętrzne czynniki pozytywne, czyli przede wszystkim to, co wyróżnia na tle innych. Są to te dziedziny działalności, które tworzą potencjał

SŁABE STRONY

Są to wewnętrzne czynniki negatywne, czyli te aspekty funkcjonowania, które ograniczają sprawność i mogą blokować rozwój instytucji.

SZANSE

Czyli zewnętrzne czynniki pozytywne, m.in. wydarzenia i procesy w otoczeniu, które tworzą sprzyjające dla instytucji sytuacje. Są to takie kierunki działalności, które mogą przynieść w pozytywne, rozwojowe społecznie efekty.

ZAGROŻENIA

Są to zewnętrzne czynniki negatywne, czyli zbiór możliwych sytuacji i procesów, które mogą tworzyć niekorzystne dla instytucji warunki rozwoju w jego otoczeniu. Zagrożenia są postrzegane jako bariery, utrudnienia i możliwe niebezpieczeństwa dla zakładanych procesów.

MOCNE STRONY

- Szeroka oferta kulturalno-rekreacyjna.
- Liczne organizacje pozarządowe działające na rzecz społeczności lokalnej.
- Rozwinięta polityka senioralna – funkcjonowanie na terenie Gminy miejsc aktywizacji i wsparcia seniorów.
- Dostęp do pomocy i wsparcia dla osób uzależnionych i doznających przemocy w rodzinie.
- Zróżnicowana oferta usług społecznych świadczonych przez OPS na rzecz mieszkańców Gminy.
- Obecność podmiotów aktywizacji społeczno-zawodowej.
- Ogólny spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej.
- Prowadzenie licznych programów i warsztatów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.
- Współpraca międzyinstytucjonalna i międzysektorowa w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców, w tym przy wykorzystaniu środków zewnętrznych.

SŁABE STRONY

- Negatywne tendencje demograficzne odnotowane w ostatnich latach.
- Brak publicznych placówek opieki nad dziećmi do lat 3.
- Brak realizowanych programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego dla dzieci i młodzieży.
- Niedostateczny poziom dostosowania infrastruktury publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i o ograniczonej mobilności.
- Zbyt mała ilość alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla młodzieży oraz rodzin.
- Doświadczanie problemów w zakresie zdrowia psychicznego przez osoby dorosłe i dzieci – ograniczona infrastruktura pomocowa dla dzieci i młodzieży doznających problemów natury psychicznej.
- Wykluczenie obszarów wiejskich w zakresie dostępu do kultury, pomocy i innych.
- Niedostateczna liczba miejsc całodobowego wsparcia seniorów i osób z niepełnosprawnościami.

SZANSE

- Pozyskanie środków unijnych na rozwój Gminy.
- Utworzenie nowych miejsc pracy, w tym dla osób o szczególnych potrzebach i młodych.
- Aktywizacja społeczna mieszkańców, w tym rozwój kultury oraz sportu i rekreacji.
- Promowanie i rozwój wolontariatu.
- Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.
- Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.
- Dostępność do pomocy w przypadku doświadczenia przez mieszkańców problemów przemocy lub uzależnień we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
- Skuteczność w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu im dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej.

ZAGROŻENIA

- Starzejące się społeczeństwo.
- Uzależnienie od pomocy społecznej części mieszkańców, a tym samym brak chęci i motywacji do podjęcia zatrudnienia.
- Pogłębianie się problemów w zakresie zdrowia psychicznego, m.in. z powodu sytuacji społeczno-gospodarczej.
- Wzrost zapotrzebowania na zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych.
- Braki lokalowe na terenie Gminy.
- Ryzyko wypalenia zawodowego pracowników działających w obszarze pomocowym.
- Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
- Wykluczenie osób z niepełnosprawnościami z życia społecznego. m.in. przez istniejące bariery techniczne.

MISJA I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Wizja Strategii jest swoistym obrazem Gminy w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza ona określony punkt orientacyjny. **Wizja** rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Wschowa została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej, wyniki badań ankietowych oraz identyfikację głównych obszarów problemowych wyodrębnionych w części diagnostycznej.

WIZJA

Gmina Wschowa jest miejscem zapewniającym bezpieczeństwo swojej zintegrowanej wspólnoty. Dzięki prowadzonej polityce, Gmina w pełni wspiera rozwijanie potencjału swoich mieszkańców, w tym osób starszych, z niepełnosprawnościami i zagrożonych wykluczeniem społecznym, ale jest również przyjazna dla swojego otoczenia – wzbudza zaufanie wśród obecnych i potencjalnych partnerów, z którymi nawiązuje współpracę międzyinstytucjonalną i międzysektorową.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie **misji**, czyli roli, jaką pełni Strategia w zakresie lokalnej polityki społecznej.

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wschowa na lata 2023-2030 jest zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców we wszystkich aspektach życia społecznego oraz maksymalizacja efektywności i skuteczności działań płynących ze współpracy i synergii instytucji publicznych oraz mieszkańców świadomych swojego wpływu na rozwiązywanie problemów społecznych.

MISJA

CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania (kierunki działań). Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, wskaźniki realizacji zadań, termin realizacji poszczególnych zadań, zakładane rezultaty oraz źródła finansowania.

Wskaźniki monitoringowe, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, określone zostały w oparciu o przewidywane rezultaty zadań, a także przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań. Wartości bazowe oznaczają dane dla roku poprzedzającego wdrożenie Strategii, natomiast wartości docelowe wskazują pożądane wartości, oznaczające osiągnięcie poszczególnych celów.

CELE STRATEGICZNE

1. Integracja rodzin oraz wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców i opiekunów.
2. Aktywna i włączająca polityka senioralna, wobec osób z niepełnosprawnościami i dotkniętych zaburzeniami psychicznymi.
3. Kompleksowe wsparcie osób dotkniętych uzależnieniami w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej i wzmocnienie oddziaływań profilaktycznych w tym obszarze.
4. Redukcja skali problemu przemocy w rodzinie i zwiększenie skuteczności prowadzonych oddziaływań.
5. Integracja społeczno-zawodowa osób pozostających bez zatrudnienia i zagrożonych wykluczeniem.

CEL STRATEGICZNY NR 1

Integracja rodzin oraz wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców i opiekunów.

Cel operacyjny 1: Podnoszenie umiejętności opiekuńczych i wychowawczych rodziców.

Kierunki działań	Zakładane rezultaty	Wskaźniki	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Termin realizacji	Jednostki	Źródło finansowania
Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze pomocy asystenta rodziny.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba asystentów rodziny/Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta.	1/12	do 1/15	2023-2030	OPS	Budżet JST
Inicjowanie działań mających na celu utworzenie rodziny wspierającej oraz popularyzowanie tej formy wsparcia wśród mieszkańców.	Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze dzięki pomocy rodziny wspierającej.	Liczba działań promocyjnych.	0	2	2023-2030	OPS	Budżet JST
Rozpowszechnianie informacji wśród rodzin na temat możliwości poradnictwa psychologicznego, rodzinnego i prawnego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Wzrost świadomości mieszkańców na temat możliwości uzyskania wsparcia na terenie Gminy.	Liczba upowszechnionych informacji.	1	2	2023-2030	OPS, UMiG, jednostki oświatowe, BP, CKiR, MZW, PCPR	Budżet JST
Organizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze, w tym w zakresie komunikacji, zarządzania budżetem, gotowania, itp.	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców.	Liczba rodziców objętych działaniami wzmacniającymi kompetencje wychowawcze.	10	25	2023-2030	OPS, UMiG, jednostki oświatowe, PPP, PWD	Budżet JST
Dystrybucja materiałów edukacyjnych z zakresu sposobów	Upowszechnienie działań z zakresu	Nakład upowszechnionych	0	700	2023-2030	OPS, UMiG, jednostki	Budżet JST

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030

podnoszenia kompetencji rodzicielskich wśród opiekunów podczas spotkań w placówkach oświatowych i przy okazji wydarzeń okolicznościowych.	doskonalenia umiejętności rodzicielskich.	materiałów.				oświatowe, PWD	
Zabezpieczenie finansowe pobytu dzieci w pieczy zastępczej.	Poprawa sytuacji dzieci, które nie mogą mieć zapewnionej opieki w rodzinie naturalnej.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	42	50	2023-2030	OPS, UMiG, PCPR, Sąd	Budżet JST
Zapewnienie wsparcia dla rodziców, którym ograniczono możliwość opieki nad dzieckiem i prowadzenie z nimi pracy w celu poprawy sytuacji i powrotu dziecka z pieczy zastępczej.	Poprawa funkcjonowania rodzin, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.	Liczba podjętych kontaktów z rodzicami dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej celem podjęcia współpracy w zakresie powrotu dzieci do rodziny biologicznej.	20	min. 80% rodzin	2023-2030	OPS, PPP, PCPR	Budżet JST
Organizowanie wydarzeń na rzecz promocji rodzicielstwa zastępczego.	Popularyzacja rodzicielstwa zastępczego oraz ograniczenie skali umieszczania dzieci w pieczy instytucjonalnej.	Liczba zorganizowanych wydarzeń.	0	2	2023-2030	OPS, PPP, PCPR	Budżet JST
Dofinansowanie dzieci z Gminy Wschowa uczęszczających do prywatnych żłobków.	Zapewnienie opieki dzieciom do lat 3 oraz umożliwienie rodzicom podjęcie lub powrót do zatrudnienia.	Liczba dzieci objętych dofinansowaniem.	73	80	2023-2030	UMiG	Budżet JST Budżet Państwa

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030

Inicjowanie działań w celu utworzenia stałej grupy wsparcia dla rodziców/ opiekunów z problemami opiekuńczo-wychowawczymi przy OPS.	Wsparcie rodzin przeżywających trudności i zwiększenie ich wiedzy w zakresie prawidłowego wychowania dzieci.	Liczba podjętych działań.	0	1	2023-2030	OPS, UMiG	Budżet JST
---	--	---------------------------	---	---	-----------	-----------	------------

Cel operacyjny 2: Wzmocnienie więzi i integralności rodzin.

Kierunki działań	Zakładane rezultaty	Wskaźniki	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Termin realizacji	Jednostki	Źródło finansowania
Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez współpracę z placówkami oświatowymi oraz instytucjami kulturalno-rekreacyjnymi.	Poprawa sytuacji życiowej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.	Liczba podjętych działań monitoringowych.	124	100	2023-2030	OPS, jednostki oświatowe, CKiR, BP, PWD	Bez kosztów
Współpraca z placówkami oświatowymi w celu dostosowywania podejmowanych działań do problemów występujących wśród dzieci oraz ich rodzin.	Poprawa jakości i stopnia dostosowania usług skierowanych do dzieci i młodzieży.	Liczba podjętych działań diagnozujących problemy wśród dzieci.	1	1	2023-2030	OPS, jednostki oświatowe, PWD	Bez kosztów
Organizacja zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym w ramach działalności statutowej jednostek organizacyjnych Gminy, rozwijających zainteresowania.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży, rozwój ich zainteresowań oraz wzmocnienie integracji rówieśniczej.	Liczba sekcji i grup w BP/CKiR.	4/8	5/10	2023-2030	UMiG, OPS, CKiR, BP, PWD, jednostki oświatowe	Budżet JST Budżet Państwa
Rozwinięcie oferty kulturalnej BP oraz CKiR.	Zwiększenie dostępności do kreatywnych zajęć w Gminie.	Liczba działań podjętych przez BP/CKiR.	64/71	75/85	2023-2030	UMiG, BP, CKiR, NGO	Budżet JST Budżet Państwa

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030

Organizowanie, wspieranie i promocja imprez/wydarzeń adresowanych do osób dorosłych oraz rodzin z dziećmi (pikniki, festyny rodzinne, konkursy, wycieczki, warsztaty tematyczne itp.).	Zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego dla osób dorosłych oraz rodzin z dziećmi. Wzrost integracji mieszkańców Gminy oraz wzmocnienie więzi rodzinnych.	Liczba zorganizowanych wydarzeń.	20	20	2023-2030	UMiG, OPS, CKiR, BP, PWD, jednostki oświatowe, PK	Budżet JST Budżet Państwa
Udzielanie uczniom pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Poprawa funkcjonowania dzieci z rodzin z trudną sytuacją materialną.	Liczba dzieci objętych wsparciem.	92	80	2023-2030	UMiG, OPS, jednostki oświatowe	Budżet JST Budżet Państwa
Zapewnienie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dla uczniów w szkołach na terenie Gminy.	Zwiększenie dostępności do pomocy pedagogicznej/psychologicznej dla uczniów w jednostkach oświatowych.	Liczba konsultacji udzielonych przez specjalistów PPP.	347	450	2023-2030	UMiG, PPP, jednostki oświatowe, NGO	Budżet JST
Organizowanie zajęć wyrównawczych dla uczniów mających trudności w nauce.	Zapobieganie nasileniu się nierówności społecznych wśród dzieci ze względu na dostęp i jakość edukacji.	Liczba szkół prowadzących zajęcia wyrównawcze.	8	7	2023-2030	jednostki oświatowe	Budżet JST Budżet Państwa
Inicjowanie działań w celu utworzenia Klubu Młodzieżowego dla dzieci i prowadzenia w nim oddziaływań profilaktycznych przez streetworkera.	Umożliwienie dzieciom twórczego i bezpiecznego spędzania czasu wolnego i integracji rówieśniczej.	Liczba podjętych działań.	0	powyżej 2	2023-2030	UMiG, OPS, NGO, CKiR	Budżet JST Budżet Państwa
Organizowanie i finansowanie wycieczek oraz półkolonii dla dzieci z rodzin dotkniętych	Aktywne animowanie czasu wolnego dla dzieci oraz umożliwienie	Liczba dzieci uczestniczących w wycieczkach.	10	20	2023-2030	OPS, UMiG, CKiR, BP, MZW, PWD, jednostki	Budżet JST Budżet Państwa

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030

uzależnieniem/przemocą oraz o ograniczonych możliwościach finansowych.	im integracji w środowisku rówieśniczym.					oświatowe, NGO	
Cykliczne organizowanie gminnej półkolonii profilaktycznej (z seansami filmowymi, grami terenowymi, itp.) dla dzieci i młodzieży szkolnej.	Wzmocnienie oddziaływań profilaktycznych i organizowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży w Gminie.	Liczba dzieci uczestniczących w półkolonii.	200	200	2023-2030	OPS, UMiG, CKiR, BP, MZW, PWD, jednostki oświatowe, NGO	Budżet JST
Kierowanie dzieci z rodzin objętych pomocą społeczną na kolonie i obozy realizowane przez PCPR.	Wsparcie dzieci w prawidłowej integracji rówieśniczej.	Liczba dzieci uczestniczących w wypoczynku.	10	do 15	2023-2030	OPS, PCPR	Budżet JST
Organizowanie szkoleń/ warsztatów, superwizji i wizyt studyjnych rozwijających kompetencje zawodowe pracowników instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny.	Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu pracowników instytucji publicznych oraz zwiększenie ich kompetencji i umiejętności.	Liczba zorganizowanych działań.	1	3	2023 2025 2027 2029	UMiG, OPS	Budżet JST

CEL STRATEGICZNY NR 2

Aktywna i włączająca polityka senioralna, wobec osób z niepełnosprawnościami i dotkniętych zaburzeniami psychicznymi.

Cel operacyjny 1: Wzmocnienie lokalnego systemu pomocy i wsparcia dla osób starszych, dotkniętych niepełnosprawnością i chorobą psychiczną oraz zwiększenie ich samodzielności.

Kierunki działań	Zakładane rezultaty	Wskaźniki	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Termin realizacji	Jednostki	Źródło finansowania
Współpraca z NGO prowadzącymi działalność na rzecz osób starszych	Zintensyfikowanie działań mających na celu współpracę z NGO.	Liczba działań podjętych we współpracy.	5	10	2023-2030	OPS, UMiG, NGO, KS, UTW, DDS+	Budżet JST PFRON Fundusze Europejskie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030

i z niepełnosprawnościami oraz wspieranie ich działalności.							
Kierowanie osób z niepełnosprawnościami ze wskazaniem do terapii na warsztaty terapii zajęciowej.	Poprawa jakości życia i samodzielności osób z niepełnosprawnościami.	Liczba WTZ.	1	1	2023-2030	OPS, UMiG	Budżet JST PFRON
Kierowanie osób z niepełnosprawnością intelektualną do środowiskowych domów samopomocy.	Zapewnienie wsparcia środowiskowego osobom z niepełnosprawnością intelektualną.	Liczba uczestników ŚDS.	0	do 10	2023-2030	OPS, UMiG, PCPR	Budżet JST Budżet Państwa
Kierowanie osób z zaburzeniami psychicznymi do środowiskowych domów samopomocy.	Zapewnienie wsparcia środowiskowego osobom z zaburzeniami psychicznymi.	Liczba uczestników ŚDS.	0	do 20	2023-2030	OPS, UMiG, PCPR	Budżet JST Budżet Państwa
Utworzenie środowiskowego domu samopomocy na terenie Gminy.	Zwiększenie dostępu do specjalistycznego wsparcia w środowisku lokalnym.	Liczba ŚDS.	0	do 1	2023	OPS, UMiG, PCPR	Budżet JST Budżet Państwa
Współpraca z Centrum Integracji Społecznej „ROZWÓJ” w zakresie kierowania mieszkańców Gminy po ukończeniu terapii w WTZ do CIS, a następnie Spółdzielni Socjalnej „TUR” lub innego podmiotu ekonomii społecznej umożliwiającego osobom z niepełnosprawnościami podjęcie zatrudnienia.	Zwiększenie aktywności zawodowej wśród osób z niepełnosprawnością.	Liczba osób z niepełnosprawnością objętych aktywizacją zawodową.	10	15	2023-2030	OPS, UMiG, NGO, PCPR, WTZ	Budżet JST Budżet Państwa

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030

Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnością oraz zaburzeniami psychicznymi.	Poprawa funkcjonowania osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy.	Liczba osób z niepełnosprawnością objętych aktywnymi formami aktywizacji zawodowej w PUP.	0	powyżej 10	2023-2030	OPS, PCPR, PUP	Budżet JST PFRON Budżet Państwa
Stworzenie warunków do integracji społecznej osób z niepełnosprawnościami i starszych poprzez realizację projektów socjalnych i programów adresowanych do tych osób.	Wzrost integracji społecznej osób starszych i z niepełnosprawnościami.	Liczba projektów/działań.	2	2	2023-2030	OPS, UMiG, NGO, CKiR, BP, MZW, KS, UTW, DDS+, PCPR	Budżet JST Budżet Państwa PFRON Fundusz Solidarnościowy
Udzielanie pomocy materialnej osobom z niepełnosprawnościami i starszym.	Poprawa warunków bytowych osób z niepełnosprawnością i starszych.	Udział osób w wieku poprodukcyjnym wśród beneficjentów OPS/Udział beneficjentów OPS z powodu niepełnosprawności.	11%/50%	poniżej 15%/40%	2023-2030	OPS, UMiG	Budżet JST Budżet Państwa
Podejmowanie działalności projektowej i pozyskiwanie środków zewnętrznych w celu rozwinięcia katalogu dostępnych usług społecznych na rzecz osób zależnych i starszych (np. o usługi pielęgnacyjne, porządkowe i transportowe oraz teleopiekę/teleaniola).	Zwiększenie katalogu usług dla osób wymagających wsparcia.	Liczba nowo wdrożonych usług społecznych.	2	do 3	2023-2030	OPS, UMiG, NGO	Budżet JST PFRON Budżet Państwa Środki Europejskie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030

Rozwijanie współpracy z NGO w zakresie prowadzenia wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego.	Umożliwienie mieszkańcom skorzystania ze sprzętu rehabilitacyjnego podczas procesu leczenia.	Liczba NGO prowadzących wypożyczalnie.	1	do 2	2023-2030	OPS, UMiG, PCPR, NGO, placówki ochrony zdrowia	Budżet JST PFRON Budżet Państwa
Świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich rozpowszechnienia.	Liczba osób objętych usługami.	37	50	2023-2030	OPS, placówki ochrony zdrowia, NGO	Budżet JST Budżet Państwa
Organizowanie wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej w odpowiedzi na potrzeby osób niesamodzielnych, w szczególności robienia zakupów, umawiania wizyt i odbierania leków.	Zapewnienie pomocy i towarzystwa osobom niesamodzielnym oraz wspieranie ich w codziennym funkcjonowaniu.	Liczba osób objętych wsparciem w formie wolontariatu.	1	powyżej 15	2023-2030	OPS, UMiG, jednostki oświatowe, NGO, KS, DDS+, UTW	Budżet JST
Kierowanie osób samotnych lub wymagających stałej opieki do domu pomocy społecznej.	Poprawa warunków bytowych osób wymagających całodobowej opieki.	Liczba osób umieszczonych w DPS.	11	12	2023-2030	OPS	Budżet JST
Organizowanie transportu dla osób starszych i z ograniczoną mobilnością, w tym dzieci, do placówek ochrony zdrowia, rehabilitacji i terapii, szkół specjalnych oraz instytucji kulturalno-rekreacyjnych.	Zapewnienie osobom o szczególnych potrzebach możliwości uczestnictwa w życiu społeczno-kulturalnym.	Liczba osób korzystających z transportu.	34	40	2023-2030	OPS, UMiG, NGO	Budżet JST
Rozwijanie zasobów mieszkaniowych Gminy i utworzenie mieszkań wspomaganych dla osób niesamodzielnych.	Zabezpieczenie sytuacji osób niesamodzielnych w lokalnym środowisku.	Liczba mieszkań wspomaganych.	0	1	2023-2030	OPS, UMiG	Budżet JST

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030

Rozwój form wsparcia dla osób niesamodzielnych i ich opiekunów, poprzez świadczenie usług w ramach Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” i „Opieka Wytchnieniowa” oraz utworzenie świetlicy integracyjnej dla osób z niepełnosprawnościami.	Poprawa jakości życia i codziennego funkcjonowania osób niesamodzielnych oraz ich opiekunów faktycznych.	Liczba realizowanych programów.	2	2	2023-2030	OPS, UMiG, NGO, PCPR	Budżet JST Budżet Państwa PFRON
Informowanie mieszkańców o możliwych formach wsparcia, w tym w zakresie likwidacji barier architektonicznych, funkcjonalnych i technicznych.	Zwiększenie wiedzy mieszkańców w zakresie dostępnych form wsparcia.	Liczba poinformowanych mieszkańców.	bd	200	2023-2030	OPS, UMiG, NGO, placówki ochrony zdrowia, KS, DDS+, UTW	Budżet JST PFRON

Cel operacyjny 2: Zwiększenie aktywności osób zależnych i niesamodzielnych w lokalnej społeczności i oraz włączenie ich w życie społeczno-kulturalne Gminy.

Kierunki działań	Zakładane rezultaty	Wskaźniki	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Termin realizacji	Jednostki	Źródło finansowania
Dostosowywanie obiektów użyteczności publicznej do możliwości osób o szczególnych potrzebach.	Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób z ograniczoną mobilnością po obiektach w Gminie.	Liczba dostosowanych obiektów.	3	5	2023-2030	OPS, UMiG	Budżet JST PFRON Fundusze Europejskie
Organizacja zajęć: rekreacyjno-sportowych, kulturalnych, promujących zdrowy i aktywny tryb życia oraz edukacyjnych, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności osób zależnych i starszych.	Poprawa dostępności do zajęć sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych dla osób zależnych i starszych poprzez wzrost ich aktywności społecznej oraz umiejętności.	Liczba instytucji prowadzących zajęcia.	3	min. 3	2023-2030	UMiG, CKiR, BP, MZW, NGO, KS, DDS+, UTW	Budżet JST Budżet Państwa Fundusze Europejskie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030

Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej i z niepełnosprawnościami w społeczności lokalnej.	Zmiana postaw i zachowań środowiska lokalnego wobec seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.	Liczba działań uwrażliwiających.	1	do 3	2023-2030	OPS, UMiG, CKiR, BP, MZW, NGO, KS, DDS+, UTW, KKP	Budżet JST
Prowadzenie akcji informacyjnych/warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród osób starszych.	Liczba zajęć dot. bezpieczeństwa.	1	3	2024 2026 2028	OPS, UMiG, CKiR, BP, MZW, NGO, KS, DDS+, UTW, KPP	Budżet JST
Utworzenie Rady Seniorów przy Radzie Miejskiej.	Zwiększenie decyzyjności osób starszych sprawach lokalnych i ich wpływu na politykę społeczną.	Liczba członków Rady.	0	powyżej 4	2023-2030	UMiG	Budżet JST
Organizowanie Senioraliów o zasięgu lokalnym.	Zwiększenie oferty kulturalnej dla osób starszych i budowanie ich pozytywnego wizerunku w środowisku lokalnym.	Szacunkowa liczba uczestników.	100	200	2023-2030	UMiG, OPS, UTW, KS, DDS+, NGO	Budżet JST
Rozwijanie i popularyzowanie działalności Uniwersytetu Trzeciego Wieku.	Zwiększenie dostępności miejsc integracji seniorów oraz wzmocnienie ich aktywności.	Liczba uczestników UTW.	208	240	2023-2030	UMiG, OPS, UTW, KS, DDS+, NGO	Budżet JST Budżet Państwa

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030

Cel operacyjny 3: Wspieranie osób w kryzysie emocjonalnym skorzystania z profesjonalnej pomocy, a także zwiększenie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego.

Kierunki działań	Zakładane rezultaty	Wskaźniki	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Termin realizacji	Jednostki	Źródło finansowania
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Zwiększenie liczby mieszkańców mających problemem w zakresie zdrowia psychicznego zgłaszających się po pomoc.	Liczba podjętych działań.	0	do 3	2023-2030	OPS, UMiG, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	Budżet JST
Prowadzenie kampanii profilaktycznych, wykładów, spotkań ze specjalistami na temat zdrowia psychicznego oraz higieny psychicznej.	Zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz higieny psychicznej.	Liczba zorganizowanych działań.	1	2	2024 2026 2028 2030	OPS, UMiG	Budżet JST
Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w szkołach.	Poprawa dobrostanu psychicznego dzieci i młodzieży.	Liczba konsultacji udzielonych przez specjalistów PPP.	347	450	2023-2030	OPS, PPP, jednostki oświatowe	Budżet JST
Przeprowadzenie warsztatów dla uczniów dotyczących systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa w zakresie zdrowia psychicznego wśród uczniów.	Liczba zorganizowanych warsztatów.	1	min. 2	2023 2025 2027 2029	OPS, PPP, jednostki oświatowe	Budżet JST

CEL STRATEGICZNY NR 3

Kompleksowe wsparcie osób dotkniętych uzależnieniami w rozwiązaniu trudnej sytuacji życiowej i wzmocnienie oddziaływań profilaktycznych w tym obszarze.

Cel operacyjny 1: Świadczenie wieloaspektowego wsparcia osobom dotkniętym uzależnieniem.

Kierunki działań	Zakładane rezultaty	Wskaźniki	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Termin realizacji	Jednostki	Źródło finansowania
Rozwijanie działalności Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz z problemem przemocy w rodzinie, a także świadczenie profesjonalnego wsparcia terapeutycznego, socjalnego, psychologicznego i prawnego osobom w kryzysie uzależnienia.	Dostęp do profesjonalnej pomocy i wsparcia rodzin z problemem uzależnienia.	Liczba osób objętych pomocą Punktu Konsultacyjnego.	40	50	2023-2030	OPS, UMIG, GKRPAiPN, PK	Budżet JST
Wspieranie i rozwijanie działalności grupy wsparcia dla trzeźwych alkoholików.	Wzmocnienie postaw abstynenckich wśród osób uzależnionych.	Liczba grup wsparcia.	1	do 1	2023-2030	OPS, UMIG, GKRPAiPN, PK	Budżet JST
Inicjowanie działań w celu powstania grupy dla osób współuzależnionych (AI-Anon) i dorosłych dzieci alkoholików (DDA).	Zwiększenie dostępu do pomocy dla rodzin osób uzależnionych oraz poprawa ich funkcjonowania.	Liczba grup wsparcia dla osób współuzależnionych.	0	1	2023-2030	OPS, UMIG, GKRPAiPN, NGO	Budżet JST
Motywowanie osób dotkniętych uzależnieniem do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Wzrost liczby osób podejmujących terapię w placówkach.	Liczba osób motywowanych do podjęcia terapii.	40	30	2023-2030	OPS, UMIG, GKRPAiPN	Budżet JST

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030

<p>Podjęmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu.</p>	<p>Zwiększenie liczby osób kończących leczenie odwykowe.</p>	<p>Liczba złożonych do sądu wniosków.</p>	<p>31</p>	<p>do 35</p>	<p>2023-2030</p>	<p>GKRPAiPN</p>	<p>Budżet JST</p>
<p>Organizowanie szkoleń dla członków GKRPAiPN i innych grup zawodowych (m.in. pedagogów, nauczycieli, wychowawców, pracowników socjalnych, asystentów rodziny, funkcjonariuszy policji) z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, w tym szkolenie ich na realizatorów programów profilaktycznych.</p>	<p>Wzrost wiedzy specjalistów z zakresu profilaktyki uzależnień, zwiększenie skuteczności oddziaływań profilaktycznych.</p>	<p>Liczba osób objętych szkoleniami.</p>	<p>6</p>	<p>10</p>	<p>2023-2030</p>	<p>GKRPAiPN, OPS, KPP, ZI, PK, jednostki oświatowe</p>	<p>Budżet JST</p>
<p>Udział w konferencjach z zakresu problemu uzależnień dla specjalistów zaangażowanych w rozwiązywanie tego problemu.</p>	<p>Wzrost wiedzy specjalistów z zakresu profilaktyki uzależnień, zwiększenie skuteczności podejmowanych działań.</p>	<p>Liczba osób uczestniczących w konferencjach.</p>	<p>0</p>	<p>5</p>	<p>2023-2030</p>	<p>GKRPAiPN, OPS, KPP, ZI, PK, jednostki oświatowe</p>	<p>Budżet JST</p>
<p>Wspieranie działalności CIS „ROZWÓJ” oraz kierowanie do niego osób po zakończonym leczeniu odwykowym.</p>	<p>Zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej osób po leczeniu odwykowym.</p>	<p>Liczba osób po zakończeniu leczenia odwykowego uczestniczących w CIS.</p>	<p>1</p>	<p>10</p>	<p>2023-2030</p>	<p>OPS, NGO</p>	<p>Budżet JST</p>

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030

Cel operacyjny 2: Opóźnienie wieku inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży oraz przeciwdziałanie podejmowaniu przez nich zachowań ryzykownych.

Kierunki działań	Zakładane rezultaty	Wskaźniki	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Termin realizacji	Jednostki	Źródło finansowania
Wdrażanie w szkołach i placówkach wsparcia dziennego programów profilaktycznych rekomendowanych przez KCPU, IPiN związanych z tematyką uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba programów profilaktycznych.	0	do 4	2023-2030	UMiG, GKRPAiPN, OPS, PK, PWD, jednostki oświatowe	Budżet JST
Rozwijanie działalności placówki wsparcia dziennego oraz programu socjoterapeutycznego dla dzieci z rodzin dotkniętych uzależnieniem.	Wzmocnienie postaw abstynenckich wśród dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci objętych wsparciem w PWD.	15	15	2023-2030	UMiG, GKRPAiPN, OPS, PK, PWD, NGO	Budżet JST
Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczących konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży.	Spadek dostępności alkoholu dla dzieci i młodzieży.	Liczba szkoleń/Liczba sprzedawców napojów alkoholowych objętych szkoleniami.	1/b.d.	2/50	2023-2030	OPS, GKRPAiPN	Budżet JST
Realizacja warsztatów profilaktycznych dla rodziców dotyczących profilaktyki uzależnień wśród dzieci.	Podniesienie poziomu wiedzy rodziców na temat uzależnień.	Liczba rodziców uczestniczących w rekomendowanych programach profilaktycznych.	7	powyżej 40	2023-2030	OPS, GKRPAiPN, jednostki oświatowe	Budżet JST

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030

Cel operacyjny 3: Wzmacnianie postaw abstynenckich ukierunkowanych na zdrowie wśród mieszkańców.

Kierunki działań	Zakładane rezultaty	Wskaźniki	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Termin realizacji	Jednostki	Źródło finansowania
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień.	Zmiana postaw mieszkańców względem używania substancji psychoaktywnych.	Liczba prowadzonych kampanii.	2	do 4	2023-2030	GKRPAiPN, OPS, UMiG, PK, PWD, KS, DDS+, UTW, NGO	Budżet JST
Organizowanie imprez, festynów, konkursów, wydarzeń w celu promocji zdrowego stylu życia przy współpracy międzyinstytucjonalnej.	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie wartości zdrowotnych oraz korzyści zdrowego stylu życia.	Liczba wydarzeń zorganizowanych we współpracy.	1	2	2023-2030	GKRPAiPN, OPS, UMiG, PK, PWD, KS, DDS+, UTW, NGO, jednostki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet JST
Upowszechnianie wiedzy na temat zagrożeń wynikających z uzależnień oraz informacji o miejscach, w których można znaleźć profesjonalną pomoc na terenie Gminy poprzez dystrybucję ulotek i publikowanie artykułów na stronach Gminy.	Zwiększenie wiedzy mieszkańców na temat problemu uzależnień oraz miejsc wsparcia na terenie Gminy.	Szacunkowa liczba odbiorców.	200	500	2023-2030	GKRPAiPN, OPS, UMiG, PK, lokalne media	Budżet JST
Podjęcie interwencji wobec osób spożywających alkohol w miejscach publicznych, m.in. zatrzymywanie ich w pomieszczeniach policyjnych, izbach wytrzeźwień oraz	Ograniczenie skali problemowego spożycia alkoholu w przestrzeni publicznej.	Liczba osób zatrzymanych w pomieszczeniach policyjnych /nietrzeźwych osób nieletnich	132/30	poniżej 150/50	2023-2030	KPP, UMiG, GKRPAiPN	Budżet JST Budżet Państwa

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030

odwożenie niepełnoletnich do domów rodzinnych.		zatrzymanych w policyjnych izbach dziecka lub odwiezionych do domów.				
--	--	--	--	--	--	--

CEL STRATEGICZNY NR 4

Ochrona członków rodzin w kryzysie przemocy i wspieranie osób stosujących przemoc wobec bliskich.

Cel operacyjny 1: Świadczenie wsparcia i terapii dla osób zmagających się z problemem przemocy w rodzinie.

Kierunki działań	Zakładane rezultaty	Wskaźniki	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Termin realizacji	Jednostki	Źródło finansowania
Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w lokalnych mediach oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy.	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Liczba zamieszczonych informacji.	1	3	2023-2030	OPS, UMiG, GKRPAiPN, ZI, PK, PWD	Budżet JST
Organizacja szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie prawa regulującego problem przemocy w rodzinie oraz procedurę „Niebieskie Karty”.	Poszerzenie wiedzy pracowników instytucji pomocowych z zakresu realizacji procedury.	Liczba osób objętych szkoleniami.	26	powyżej 30	2023-2030	OPS, GKRPAiPN, KPP, ZI, jednostki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, sąd	Budżet JST
Rozwijanie działalności Punktu Konsultacyjnego i świadczenie wsparcia osobom dotkniętym problemem przemocy w rodzinie.	Poprawa dostępności do wsparcia dla osób doświadczających i stosujących przemoc.	Liczba osób doświadczających/ stosujących przemoc korzystających z Punktu.	12/6	30/25	2023-2030	OPS, GKRPAiPN, ZI	Budżet JST

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030

Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom dotkniętym przemocą.	Poprawa funkcjonowania rodzin z problemem przemocy.	Udział rodzin dotkniętych przemocą w ogóle beneficjentów pomocy społecznej.	0,6%	do 3%	2023-2030	OPS, NGO	Budżet JST
Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.	Dostosowanie oferty pomocowej do potrzeb mieszkańców i skali problemu.	Liczba przeprowadzonych badań.	1	1	2023-2030	OPS, GKRPAiPN, ZI	Budżet JST
Utworzenie i prowadzenie stałych grup wsparcia dla osób stosujących i doświadczających przemocy w rodzinie.	Zapewnienie mieszkańcom w kryzysie przemocy wsparcia.	Liczba grup wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc.	1	1	2023	OPS, GKRPAiPN, ZI	Budżet JST

Cel operacyjny 2: Intensyfikacja oddziaływań profilaktycznych oraz edukacji publicznej w obszarze przemocy w rodzinie.

Kierunki działań	Zakładane rezultaty	Wskaźniki	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Termin realizacji	Jednostki	Źródło finansowania
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Poszerzenie kompetencji wychowawczych, wzrost wiedzy rodziców na temat wychowania bez przemocy.	Liczba rodziców objętych warsztatami.	10	20	2024 2026 2028 2030	OPS, KPP, GKRPAiPN, ZI, PK, PWD, PPP, jednostki oświatowe	Budżet JST

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030

Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	Wzrost poziomu wiedzy mieszkańców na temat przemocy w rodzinie oraz możliwości pomocy.	Liczba zorganizowanych kampanii.	1	1	2023-2030	OPS, GKRPAiPN, ZI, KPP, UMiG, PCPR, PWD, PK, jednostki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet JST
Realizacja działań edukacyjnych wśród mieszkańców dotyczących reakcji w przypadku zaobserwowania przemocy.	Wzrost wrażliwości społeczności lokalnej na przejawy przemocy w rodzinie.	Liczba działań.	1	2	2023 2025 2027 2029	OPS, GKRPAiPN, ZI, KPP, UMiG, PCPR, PPP, PK, PWD, jednostki oświatowe	Budżet JST
Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących przemocy w rodzinie, komunikacji, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Podniesienie umiejętności psychospołecznych uczniów, wzrost wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przemocy.	Liczba warsztatów dla dzieci.	1	2	2023-2030	UMiG, GKRPAiPN, ZI, PWD, PPP, jednostki oświatowe	Budżet JST
Rozwijanie działalności placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz prowadzonego programu socjoterapeutycznego.	Organizowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz zwiększenie ich wiedzy na temat przemocy.	Liczba dzieci objętych wsparciem w PWD.	15	15	2023-2030	OPS, UMiG, GKRPAiPN, PWD, NGO	Budżet JST
Publikowanie artykułów dotyczących problemu przemocy w rodzinie na stronach internetowych oraz utworzenie broszury informacyjnej na temat podmiotów świadczących pomoc i wsparcie w przypadku problemu przemocy w rodzinie.	Zwiększenie wiedzy mieszkańców w zakresie problemu przemocy w rodzinie i dostępnych w Gminie oraz powiecie miejsc wsparcia.	Liczba opublikowanych materiałów.	1	3	2023-2030	UMiG, OPS, PK, GKRPAiPN, ZI	Budżet JST

CEL STRATEGICZNY NR 5

Integracja społeczno-zawodowa osób pozostających bez zatrudnienia i zagrożonych wykluczeniem.

Cel operacyjny 1: Redukcja skali bezrobocia w Gminie oraz wzmocnienie kompetencji zawodowych osób bezrobotnych.

Kierunki działań	Zakładane rezultaty	Wskaźniki	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Termin realizacji	Jednostki	Źródło finansowania
Współpraca z PUP w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Wzrost liczby bezrobotnych mieszkańców biorących udział w aktywnych formach aktywizacji zawodowej.	Liczba osób korzystających z aktywizacji zawodowej.	323	350	2023-2030	OPS, PUP	Budżet JST Budżet Państwa
Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Wzrost wiedzy wśród osób bezrobotnych na temat dostępnych form wsparcia.	Liczba instytucji informujących i wspierających.	2	2	2023-2030	OPS, PUP, UMiG, CIS	Budżet JST
Rozwijanie działalności Centrum Integracji Społecznej „ROZWÓJ”, w tym poprzez inicjowanie projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych.	Zwiększenie skuteczności działań prowadzonych w CIS oraz spadek liczby bezrobotnych w Gminie.	Liczba uczestników CIS.	15	30	2023-2030	OPS, UMiG, CIS, PUP, Wojewódzki Urząd Pracy	Budżet JST Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Wykorzystanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększeniu szans na zatrudnienie, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Zwiększenie liczby kontraktów socjalnych jako narzędzia aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.	Liczba kontraktów socjalnych.	8	15	2023-2030	OPS, CIS	Budżet JST

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030

Podejmowanie stałej współpracy z NGO na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	Zwiększenie dostępności do pomocy dla osób zagrożonych wykluczeniem.	Liczba działań podjętych we współpracy na rzecz osób bezrobotnych.	1	1	2023-2030	OPS, UMiG, NGO	Budżet JST Budżet Państwa
Współpraca z PCPR w celu kierowania osób, które ukończyły terapię w WTZ do pracy w podmiotach ekonomii społecznej.	Zwiększenie dostępności do miejsc pracy dla osób w trudnej sytuacji życiowej i z niepełnosprawnością.	Liczba osób, które ukończyły WTZ w celu podjęcia pracy w podmiotach ekonomii społecznej.	0	5	2023-2030	OPS, UMiG, PCPR, NGO	Budżet JST Budżet Państwa

Cel operacyjny 2: Integracja społeczna osób dotkniętych ubóstwem lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Kierunki działań	Zakładane rezultaty	Wskaźniki	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Termin realizacji	Jednostki	Źródło finansowania
Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa, m.in. poprzez działalność świetlic szkolnych i placówki wsparcia dziennego.	Objęcie dzieci kompleksową opieką i wsparciem oraz zmniejszanie nierówności społecznych między uczniami.	Liczba dzieci objętych wsparciem w świetlicach/placówkach.	15	15	2023-2030	OPS, UMiG, PWD, placówki oświatowe	Budżet JST
Organizacja i dofinansowywanie szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób z problemem ubóstwa.	Wzmocnienie pozycji osób z problemem ubóstwa na lokalnym rynku pracy.	Liczba osób dofinansowanych do szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe.	51	50	2023-2030	OPS, PUP, CIS	Budżet JST Budżet Państwa

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030

Udzielanie uczniom z rodzin dotkniętym problemem ubóstwa pomocy w formie posiłków w szkole.	Wsparcie dzieci i młodzieży wychowujących się w rodzinach o ograniczonych zasobach.	Liczba dzieci objętych wsparciem w formie dożywiania.	201	do 200	2023-2030	OPS, UMiG, jednostki oświatowe, PWD	Budżet JST Budżet Państwa
Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemem ubóstwa, poprzez udzielanie zasiłków celowych i rzeczowych.	Zwiększenie możliwości finansowych rodzin zamieszkujących Gminę.	Liczba osób korzystających z pomocy z powodu ubóstwa.	216	do 170	2023-2030	OPS	Budżet JST Budżet Państwa
Udzielanie rodzinom z trudnościami finansowymi dodatków mieszkaniowych i energetycznych.	Wsparcie rodzin niewydolnych finansowo w Gminie.	Liczba gospodarstw domowych korzystających z dodatków mieszkaniowych/energetycznych.	32/9	do 25/10	2023-2030	OPS	Budżet JST Budżet Państwa
Prowadzenie pracy socjalnej w oparciu o Indywidualny Plan Wychodzenia z Bezdomności, polegający na motywowaniu osób bezdomnych do zmiany dotychczasowego życia.	Zmniejszenie skali bezdomności w Gminie.	Liczba osób objętych Planem.	0	5	2023-2030	OPS, UMiG, PCPR	Budżet JST Budżet Państwa
Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie kierowania mieszkańców Gminy pozbawionych stałego miejsca zamieszkania do placówki zapewniającej schronienie osobom bezdomnym.	Zabezpieczenie sytuacji lokalowej osób bezdomnych.	Liczba osób objętych schronieniem.	0	1	2023-2030	OPS, UMiG, NGO	Budżet JST Budżet Państwa
Udzielanie wsparcia materialnego dla osób bezdomnych.	Poprawa sytuacji socjalnej osób bezdomnych.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	8	do 10	2023-2030	OPS	Budżet JST Budżet Państwa

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030

		z powodu bezdomności.					
Przekazywanie osobom bezdomnym informacji w zakresie dostępnych dla nich form pomocy.	Wzrost świadomości osób bezdomnych w zakresie możliwych form wsparcia.	Liczba osób, którym udzielono porad w tym zakresie.	8	do 10	2023-2030	OPS	Budżet JST
Monitorowanie osób bezdomnych.	Poprawa sytuacji osób bezdomnych.	Liczba monitorowanych osób bezdomnych.	8	do 10	2023-2030	OPS, UMiG, KPP, SM	Budżet JST
Upowszechnianie informacji o funkcjonującej w Gminie jadłodajni „Dom Serca”.	Wsparcie żywnościowe osób ubogich.	Szacunkowa liczba beneficjentów jadłodajni.	20	50	2023-2030	OPS, UMiG, NGO	Budżet JST

SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom pojawiającym się w świetle zmian prawnych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależy będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem – Ośrodka Pomocy Społecznej we Wschowie.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030 obejmować będzie cztery etapy, przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 36. Harmonogram wdrażania strategii

<i>Etap</i>	<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Termin realizacji</i>
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Miejską we Wschowie o przyjęciu do realizacji <i>Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030</i> .	IV kwartał 2022 r.
Etap II	Koordynacja realizacji działań objętych Strategią.	I kwartał 2023 r. – IV kwartał 2030 r.
Etap III	Monitoring Strategii oraz ewentualna aktualizacja zadań.	I kwartał w okresie od 2024 r. do 2030 r.
Etap IV	Podsumowanie i ewaluacja Strategii.	I kwartał 2031 r.

Źródło: opracowanie własne

RAMY FINANSOWE STRATEGII

Potrzeba określenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w strategii rozwiązywania problemów społecznych jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu gminy Wschowa. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- ✓ budżet Wojewody,
- ✓ budżet Samorządu Województwa,
- ✓ Fundusz Pracy,
- ✓ projekty konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej,
- ✓ środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- ✓ środki z Funduszu Solidarnościowego,
- ✓ środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- ✓ środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- ✓ środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych Gminy. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2020-2021, która została opracowana na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację. W obszarze *rodzina* (dział 855) kwota została pomniejszona o świadczenia 500+ z powodu przekazania realizacji zadania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

W prognozie na lata 2022-2030 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej we Wschowie.

Tabela 37. Finansowanie działań w obszarze polityki społecznej w latach 2020-2021 oraz prognoza na lata 2022-2030 w gminie Wschowa

rok	ochrona zdrowia (dział 851)	pomoc społeczna i pozostałe działania w tym obszarze (dział 852 i 853)	edukacyjna opieka wychowawcza (dział 854)	rodzina (dział 855)	ogółem
2020	528 386	4 626 197	129 005	11 384 558	16 668 146
2021	473 657	5 701 312	95 144	11 854 624	18 124 737
PROGNOZA					
2022	485 498	5 843 845	97 523	12 150 990	18 577 855
2023	497 636	5 989 941	99 961	12 454 764	19 042 302
2024	510 077	6 139 689	102 460	12 766 133	19 518 359
2025	522 829	6 293 182	105 021	13 085 287	20 006 318
2026	535 899	6 450 511	107 647	13 412 419	20 506 476
2027	549 297	6 611 774	110 338	13 747 729	21 019 138
2028	563 029	6 777 068	113 096	14 091 423	21 544 617
2029	577 105	6 946 495	115 924	14 443 708	22 083 232
2030	591 533	7 120 157	118 822	14 804 801	22 635 313

Źródło: opracowanie własne

SYSTEM AKTUALIZACJI STRATEGII

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne, to jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Konsekwencje pojawienia się koronawirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez niego choroby COVID-19 mogą spowodować konieczność zredefiniowania zaplanowanych zadań. Skutki ekonomiczne, gospodarcze i społeczne pandemii będą dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej. W związku z tym mogą pojawić się nowe wyzwania dla lokalnej polityki. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Zespół monitorowania realizacji Strategii przy wyborze zadań do realizacji będzie brać pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii Zespół powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy, ale również nowe, nie ujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć.

KOMUNIKACJA SPOŁECZNA I PROMOCJA STRATEGII

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić baczną uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe muszą kontaktować się z jednej strony z otoczeniem wewnętrznym, obejmującym pracowników, którzy uczestniczą bezpośrednio w administrowaniu Gminą (ich wiedza, motywacja, umiejętności praktyczne, kompetencje interpersonalne), lecz także technologie i zasoby organizacji. Z drugiej strony muszą również komunikować się z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców Gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje czy przedsiębiorstwa.

Otoczenie zewnętrzne dalsze to natomiast otoczenie Gminy, jako wspólnoty terytorialnej: sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopolskie. Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej to:

- ✓ możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- ✓ informacja o postępach wdrażania Strategii;
- ✓ współpraca z mediami – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach lokalnych;
- ✓ informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego Unii Europejskiej w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

MONITORING I EWALUACJA

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą między innymi przedstawione wcześniej wskaźniki monitoringowe. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do monitoringu pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UMiG, Policji, PUP, ze sprawozdań OPS, GKRPAiPN, ZI, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji Strategii przygotowywana będzie przez OPS i zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej we Wschowie.

Końcowa ewaluacja (ex-post) posłuży samorządowi gminy Wschowa do oceny realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Gminy w kolejnych latach. W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych celów strategicznych. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim zostały zrealizowane oraz ukáže realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

Zespół Monitorowania Realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych powołany zostanie przez Burmistrza Miasta i Gminy Wschowa. Zespół mogą tworzyć przedstawiciele Rady Gminy, Urzędu Gminy, Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, instytucji kultury, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii oraz przedstawiciele innych instytucji i organizacji działających w obszarze wykluczenia społecznego i pomocy społecznej. Zadaniem Zespołu będzie nadzór nad wdrożeniem Strategii, koordynowanie działań związanych z realizacją Strategii oraz opracowanie i zgłaszanie propozycji zmian, które winny znaleźć się w Strategii.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest odpowiedzią gminy Wschowa na zidentyfikowane problemy i potrzeby społeczne. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, ale także wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania. Cele strategiczne i cele operacyjne sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, sytuacji rodzin, osób z niepełnosprawnościami, seniorów, systemu ochrony zdrowia i problemu bezrobocia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, rozwinięcie infrastruktury wsparcia, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych, wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej, partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych. Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych, jak też w efekcie panującej pandemii koronawirusa SARS-CoV-2.

Realizacja Strategii powinna przyczynić się do znaczącej poprawy jakości życia mieszkańców gminy Wschowa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

BIBLIOGRAFIA

1. <https://bdl.stat.gov.pl/>
2. <http://sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/BASLeksykon.xsp?id=06F226039DB0C772C1257A80003297FE&litera=C>
3. <https://poradnik.ngo.pl/>
4. <https://psychiatriapolska.pl>
5. <https://www.google.com/maps/>
6. Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
7. Gryffin, R. W., Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa 2004.
8. Oniszczyk, J., Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy.
9. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
10. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej.
11. Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.
12. M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje.
13. Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych, ISP 2019.
14. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok.
15. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, EStrateg. Model włączenia ekonomii społecznej do lokalnych strategii i programów, Biblioteka Ekonomii Społecznej i Solidarnej, 2021.
16. Sprawozdanie z działalności OPS we Wschowie za lata 2019-2021.
17. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2019, 2020 i 2021 rok.
18. Staręga-Piasek, J., Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, Warszawa 2013.
19. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.
20. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.).

SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Struktura badanej grupy	14
Rysunek 2. Podział respondentów ze względu na płeć. N=300	16
Rysunek 3. Położenie gminy Wschowa	19
Rysunek 4. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Wschowa według klas wielkości (stan na koniec 2021 roku)	25
Rysunek 3. Klasyfikacja podmiotów ekonomii społecznej	30
Rysunek 4. Obszary współpracy międzyinstytucjonalnej.....	31
Rysunek 5. Łączna wartość sprzedanego na terenie Gminy alkoholu w latach 2019-2021	89
Rysunek 6. Elementy procesu planowania strategicznego.....	127

SPIS TABEL

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	6
Tabela 2. Saldo migracji w Gminie w latach 2019-2021.....	20
Tabela 3. Przyrost naturalny w gminie Wschowa i w powiecie w latach 2019-2021.....	21
Tabela 4. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2019-2021.....	22
Tabela 5. Liczba udzielonych porad zdrowotnych na terenie Gminy w latach 2019-2021	28
Tabela 6. Zakres usług społecznych oraz zadań publicznych	32
Tabela 7. Powody udzielania pomocy i wsparcia w 2021 roku – liczba rodzin	41
Tabela 8. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek w latach 2019-2021	42
Tabela 9. Typy rodzin, którym udzielono świadczenia w 2021 roku	45
Tabela 10. Beneficjenci świadczeń wychowawczych na przestrzeni lat 2019-2021	45
Tabela 11. Liczba wydanych KDR na przestrzeni lat 2019-2021	46
Tabela 12. Świadczenie alimentacyjne w Gminie w latach 2019-2021.....	46
Tabela 13. Zwrot środków od dłużników alimentacyjnych w Gminie w latach 2019-2021.	46
Tabela 14. Odpłatność Gminy za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w latach 2019-2021 ..	48
Tabela 15. Czy proponowane zajęcia dodatkowe lub wyrównawcze organizowane poza szkołą spełniają Twoje oczekiwania? Czy jesteś z nich zadowolony(a)? N=187	52
Tabela 16. Czy proponowane zajęcia dodatkowe lub wyrównawcze organizowane w szkole spełniają Twoje oczekiwania? Czy jesteś z nich zadowolony(a)? N=156	53
Tabela 17. W jakich zajęciach dodatkowych najbardziej chciał(a)byś uczestniczyć? N=109	54
Tabela 18. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2019-2021.....	65
Tabela 19. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2019-2021	65

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030

Tabela 20. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2019-2021.....	65
Tabela 21. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2019-2021	66
Tabela 22. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2019-2021	70
Tabela 23. Działania funkcjonariuszy policji w stosunku do osób spożywających alkohol w latach 2019-2021.....	84
Tabela 24. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii wobec osób uzależnionych i członków ich rodzin w latach 2019-2021	85
Tabela 25. Liczba osób biorących udział w programach profilaktycznych spoza katalogu działań rekomendowanych w gminie Wschowa na przestrzeni lat 2019-2021.....	88
Tabela 26. Czy chciał/abyś brać udział w poniżej wymienionych zajęciach profilaktycznych? N=300.....	91
Tabela 27. Dane dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2019-2021.....	99
Tabela 28. Dane dotyczące procedury <i>Niebieskie Karty</i> w latach 2019-2021	99
Tabela 29. Dane statystyczne dotyczące osób i rodzin dotkniętych przemocą korzystających ze wsparcia w latach 2019-2021	101
Tabela 30. Dane statystyczne dotyczące działań GKRPAiPN w stosunku do osób zmagających się w problemem przemocy w rodzinie w latach 2019-2021.....	102
Tabela 31. Liczba kontraktów socjalnych i osób nimi objętych w latach 2019-2021.....	111
Tabela 32. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy w latach 2019-2021 z podziałem na wiek (stan na 31 grudnia każdego roku)	112
Tabela 33. Dane statystyczne dotyczące osób objętych aktywizacją zawodową w latach 2019-2021	114
Tabela 34. Liczba osób, którym przyznano zasiłki w Gminie w latach 2019-2021.....	119
Tabela 35. Liczba osób, którym udzielono schronienia oraz kwota świadczenia w latach 2019-2021 w gminie Wschowa.....	122
Tabela 36. Harmonogram wdrażania strategii.....	155
Tabela 37. Finansowanie działań w obszarze polityki społecznej w latach 2020-2021 oraz prognoza na lata 2022-2030 w gminie Wschowa	157

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Wiek: N=300.....	16
Wykres 2. Klasa: N=300.....	17
Wykres 3. Podział respondentów ze względu na płeć. N=106	17
Wykres 4. Podział respondentów ze względu na wiek. N=106	17
Wykres 5. Podział respondentów ze względu na wykształcenie: N=106	18
Wykres 6. Liczba mieszkańców gminy Wschowa z podziałem na płeć w latach 2019-2021	20

Wykres 7. Stopa bezrobocia w powiecie wschowskim na przestrzeni lat 2019-2021 w porównaniu do województwa lubuskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach).....	22
Wykres 8. Liczba osób pracujących w gminie Wschowa w latach 2019-2021.....	23
Wykres 9. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie w latach 2019-2021 (w procentach).....	24
Wykres 10. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2019-2021.....	24
Wykres 11. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w Gminie w latach 2019-2021.....	25
Wykres 12. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 roku uczniów z terenu gminy Wschowa, powiatu wschowskiego oraz województwa lubuskiego.....	27
Wykres 13. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Wschowa w latach 2019-2021.....	40
Wykres 14. Wskaźnik deprywacji lokalnej w Gminie w latach 2019-2021.....	40
Wykres 15. Wskaźnik pracy socjalnej w Gminie na przestrzeni lat 2019-2021.....	42
Wykres 16. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2019-2021.....	47
Wykres 17. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin i dzieci objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2019-2021.....	48
Wykres 18. Liczba dzieci z terenu Gminy uczestniczących w wypoczynku letnim organizowanym przez PCPR we Wschowie w latach 2019-2021.....	49
Wykres 19. Wskaż 3 główne problemy, które występują wśród uczniów w Gminie: N=300.....	50
Wykres 20. W jaki sposób spędzasz swój czas wolny? N=300.....	51
Wykres 21. Czy uczęszczasz na zajęcia dodatkowe (np. muzyczne, plastyczne, sportowe) lub wyrównawcze (np. korepetycje), które organizowane są poza szkołą? N=300.....	52
Wykres 22. Czy uczęszczasz na zajęcia dodatkowe (np. muzyczne, plastyczne, sportowe) lub wyrównawcze (np. korepetycje pomagające wyrównać zaległości w nauce), które organizowane są w szkole? N=300.....	52
Wykres 23. Czy wziął(ęła)byś udział w bezpłatnych zajęciach dodatkowych organizowanych na terenie szkoły? N=300.....	53
Wykres 24. Jak bardzo jesteś zadowolony z: N=300.....	54
Wykres 25. Odnieś się proszę, do poniższych stwierdzeń korzystając z przedstawionej skali: N=300.....	55
Wykres 26. jakie Pana/i zdaniem są największe problemy społeczne na terenie Gminy? Proszę wskazać maksymalnie 3 największe problemy. N=106.....	56
Wykres 27. Jakie są Pana/i zdaniem największe problemy społeczne wśród dzieci i młodzieży występujące na terenie Gminy? N=106.....	57

Wykres 28. Jakie problemy występujące w środowisku lokalnym są zdaniem Pani/Pana najczęstszą przyczyną negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży z Gminy? N=106	59
Wykres 29. W jakich obszarach widzi Pan/i potrzebę poszerzenia oferty wspierania rodzin na terenie Gminy? N=106	60
Wykres 30. Jak ocenia Pan/i poziom dostępności do usług w niżej wymienionych obszarach w Gminie? N=106	61
Wykres 31. Rodziny, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2019-2021.....	64
Wykres 32. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Wschowa, województwie lubuskim i Polsce na w latach 2019-2021	67
Wykres 33. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2019-2021	68
Wykres 34. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2019-2021 (liczba świadczeń).....	68
Wykres 35. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2019-2021.....	69
Wykres 36. W jakim stopniu infrastruktura techniczna w Pana/i Gminie (instytucje publiczne, szkoły, ulice, przychodnie itp.) dostosowana jest do osób z niepełnosprawnościami tak, aby umożliwić im samodzielne funkcjonowanie? n=106.....	71
Wykres 37. Czy uważa Pan/i, że oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca w Gminie? N=106	71
Wykres 38. Jakie Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób starszych i z niepełnosprawnościami w Gminie? N=106	72
Wykres 39. O jaką możliwość Pana/i zdaniem należy poszerzyć ofertę usług opiekuńczych dla osób starszych i z niepełnosprawnościami na terenie Gminy? N=106 .	73
Wykres 40. Jak oceniasz swój stan zdrowia psychicznego i fizycznego? N=300	77
Wykres 41. Czy słyszałeś/aś o poniższych zaburzeniach odżywiania? N=300.....	78
Wykres 42. Czy według Ciebie, nieodpowiednia dieta ma wpływ na zdrowie i samopoczucie? N=300	78
Wykres 43. Jakie znaczenie ma dla Ciebie zdrowe odżywianie? N=300	79
Wykres 44. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Ciebie takie stany jak: N=300	79
Wykres 45. Jak ocenia Pan/i swój stan zdrowia psychicznego i fizycznego? n=106	80
Wykres 46. Czy na terenie Gminy jest potrzeba poszerzenia działań związanych z promocją zdrowia (edukacja zdrowotna, profilaktyka, kształtowanie odpowiednich postaw zdrowotnych, promowanie zdrowego stylu życia)? N=106.....	80
Wykres 47. Proszę ocenić obecny poziom dostępności do opieki psychologicznej/ psychiatrycznej/terapeutycznej na terenie Gminy: N=106	81
Wykres 48. Liczba rodzin, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu alkoholizmu i narkomanii w latach 2019-2021	83

Wykres 49. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjnym dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin w latach 2019-2021	86
Wykres 50. Działalność Centrum Integracji Społecznej w Gminie w zakresie wsparcia osób dotkniętych uzależnieniem w latach 2019-2021.....	87
Wykres 51. Liczba dzieci uczestniczących w koloniach i obozach z programem zajęć socjoterapeutycznych w latach 2019-2021	89
Wykres 52. Wartość sprzedanego na terenie Gminy alkoholu na 1 pełnoletniego mieszkańca w latach 2019-2021	90
Wykres 53. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie w latach 2019-2021.....	90
Wykres 54. Liczba mieszkańców przypadających na 1 punkt sprzedaży alkoholu w latach 2019-2021	90
Wykres 55. Jaka jest Pana/i zdaniem skala problemu uzależnień: N=106.....	92
Wykres 56. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto nadużywa, którejs z poniższych substancji? N=106	93
Wykres 57. Jakie działania według Pana/i powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin? N=106.....	94
Wykres 58. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie w latach 2019-2021	98
Wykres 59. Liczba zakończonych procedur <i>Niebieskie Karty</i> w latach 2019-2021.....	100
Wykres 60. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie w Gminie w latach 2019-2021	100
Wykres 61. Liczba osób stosujących i doświadczających przemocy oraz udzielonych im porad w Punkcie Konsultacyjnym z w latach 2019-2021.....	103
Wykres 62. Czy Pana/i zdaniem na terenie Gminy występuje zjawisko przemocy w rodzinie? N=106	105
Wykres 63. Czy Pana/i zdaniem oferta wsparcia dla zmagających się z problemem przemocy na terenie Gminy jest wystarczająca? N=106.....	105
Wykres 64. Jakie działania według Pana/i byłyby najskuteczniejsze wobec ofiar przemocy domowej? n=106.....	106
Wykres 65. Poniżej wymieniono różne formy działań profilaktycznych. Które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty jeśli chodzi o zapobieganie przemocy w rodzinie? n=106.....	107
Wykres 66. Czy wie Pan/i gdzie szukać pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia lub przemocy? n=106	107
Wykres 67. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2019-2021.....	110
Wykres 68. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni lat 2019-2021.....	111
Wykres 69. Mieszkańcy Gminy zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2019-2021 (stan na koniec roku)	112

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2023-2030

Wykres 70. Osoby długotrwale bezrobotne w Gminie w latach 2019-2021.....	113
Wykres 71. Działalność Centrum Integracji Społecznej w Gminie w latach 2019-2021	114
Wykres 72. Jakie trudności napotyka osoby bezrobotne szukające pracy na terenie Gminy? n=106	115
Wykres 73. Jakie działania należy podejmować w szerszym zakresie na terenie Gminy w celu wyeliminowania lub ograniczenia problemów występujących wśród osób bezrobotnych? n=106	116
Wykres 74. Czy Pana/i zdaniem lokalny rynek pracy stwarza możliwości zatrudnieniowe dla osób z niepełnosprawnościami? n=106	117
Wykres 75. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2019-2021	119
Wykres 76. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego <i>Posiłek w szkole i w domu</i> w latach 2019-2021 (liczba osób)	120
Wykres 77. Liczba dzieci objętych wsparciem w formie posiłku w Gminie w latach 2019-2021 (liczba osób)	120
Wykres 78. Liczba rodzin korzystających z dodatków mieszkaniowych i energetycznych w gminie w latach 2019-2021.....	121
Wykres 79. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności w latach 2019-2021.....	122
Wykres 80. Czy doświadczył/a Pan/i ubóstwa w ciągu ostatnich 12 miesięcy? n=106.....	122
Wykres 81. Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną? N=106.....	123
Wykres 82. Czy Pana/i zdaniem bezdomność stanowi istotny problem na terenie Gminy? n=106	123
Wykres 83. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczył/a Pan/i osobiście odrzucenia ze względu na: n=106.....	124
Wykres 84. Czy według Pana/i na terenie Gminy jest potrzeba poszerzenia oferty poniższych podmiotów? n=106.....	125